

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

Колосівський Назарій Ігорович

УДК 911.3:338.46(477.85)

ДИСЕРТАЦІЯ

**ГЕОПРОСТОРОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЛАНУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ
ІНФРАСТРУКТУРИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ**

106 – Географія
10 – Природничі науки

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Н.І. Колосівський

Науковий керівник – Костащук Іван Іванович,
доктор географічних наук, професор

Чернівці – 2026

АНОТАЦІЯ

Колосівський Н.І. Геопросторова організація та планування соціальної інфраструктури Чернівецької області. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 10 Природничі науки за спеціальністю 106 Географія. – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Міністерство освіти і науки України, Чернівці, 2026.

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне обґрунтування та запропоновано комплексне вирішення науково-практичної проблеми, пов'язаної з дослідженням соціальної інфраструктури Чернівецької області, її геопросторової організації та планування, а також особливостей формування, функціонування та розвитку соціальної інфраструктури на регіональному рівні.

Наукове дослідження за темою дисертації виконувалось упродовж 2022-2026 рр. згідно з планами науково-дослідних робіт кафедри географії України та регіоналістики географічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Воно проведене в рамках кафедральної науково-дослідної теми «Просторове планування і трансформаційні процеси регіонального розвитку Карпато-Подільських областей України» (№ державної реєстрації 0121U100332).

Актуальність теми дослідження зумовлена важливою роллю соціальної інфраструктури в життєдіяльності суспільства, що полягає у створенні належних житлово-комунальних і побутових умов, відновленні та зміцненні здоров'я населення, його вихованні та навчанні тощо. У зв'язку з трансформаційними процесами, що відбувалися в Україні протягом останніх років, центр ваги прийняття управлінських рішень перенісся на місцевий рівень зі значним розширенням повноважень органів місцевого самоврядування. Відповідно й питання, пов'язані з розвитком та модернізацією соціальної інфраструктури, тепер першочергово повинні вирішуватися на місцях. Проведення реформи децентралізації ознаменувалося як значними перспективами, так і деякими

проблемами. З одного боку, відкрилися нові можливості для участі населення в житті громади та вирішенні нагальних питань, а з іншого – постали певні загрози, пов’язані з нерівномірністю розвитку, недостатніми фінансовими й іншими ресурсами, відсутністю досвіду в місцевої влади, можливою корупцією тощо. Однак території з вищим рівнем розвитку соціальної інфраструктури мають кращі умови для формування й реалізації людського потенціалу та легше справляються з викликами, які постають перед ними. Вивчення соціальної інфраструктури регіонів України потребує комплексного підходу із застосуванням сучасних методів, що враховують географічні особливості її розвитку та перспективи в контексті майбутньої євроінтеграції. Для проведення дослідження нами було вибрано Чернівецьку область, яка є прикордонним регіоном з яскраво вираженою природною та суспільною неоднорідністю.

Окремо варто згадати російську збройну агресію проти України, що стала вагомим чинником трансформації соціальної інфраструктури. Бойові дії, які суттєво посилилися після широкомасштабного російського вторгнення 24 лютого 2022 року, загострили наявні проблеми та призвели до систематичних руйнувань об’єктів соціальної інфраструктури. Не оминули цього навіть відносно безпечні регіони України, серед яких – Чернівецька область. Крім того, на соціальну інфраструктуру значно вплинула пандемія COVID-19 та спричинені нею карантинні обмеження, що зумовили перенесення багатьох послуг у цифровий формат. З огляду на вищезазначене, тема дисертаційного дослідження є актуальною та має теоретичне й практичне значення.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає у визначенні суспільно-географічної сутності соціальної інфраструктури та виокремленні її складових; аналізі сучасного стану соціальної інфраструктури Чернівецької області та особливостей її функціонування; виявленні диспропорцій у розміщенні соціально-інфраструктурних об’єктів у розрізі територіальних громад регіону; проведенні типізації цих громад за рівнем розвитку соціальної інфраструктури та її складових.

Вихідними матеріалами для проведення наукового дослідження слугували матеріали Головного управління статистики у Чернівецькій області, документи Чернівецької обласної військової адміністрації, паспорти територіальних громад Чернівецької області, відкриті дані з OpenStreetMap та Єдиного державного веб-порталу відкритих даних, різні літературні та інтернет-джерела. Основна проблема при написанні роботи полягала у відсутності певних статистичних даних на рівні територіальних громад регіону. Однак, використовуючи інформацію з різних джерел, нам вдалося виконати поставлені завдання та отримати достовірні висновки.

Теоретичне значення даного дослідження полягає в тому, що запропоновану удосконалену методику комплексного суспільно-географічного дослідження соціальної інфраструктури із застосуванням як традиційних, так і сучасних методів пізнання можна використовувати під час аналогічних наукових досліджень в інших регіонах України та інших держав.

Практичне значення полягає в тому, що одержані результати були враховані Чернівецькою обласною радою при розробці Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2027 року, Програми економічного і соціального розвитку Чернівецької області на 2025 рік, а також при розробці заходів, що спрямовані на вдосконалення просторової організації соціально-інфраструктурної мережі та підвищення доступності й якості послуг у територіальних громадах регіону (довідка № 01-12/23-255 від 26.02.2026 р.). Результати також використані при формулюванні узагальнюючих висновків завершального звіту кафедри географії України та регіоналістики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича на тему: «Просторове планування і трансформаційні процеси регіонального розвитку Карпато-Подільських областей України», № державної реєстрації 0121U100382 (довідка № 16/19-834-26 від 23.02.2026 р.). Крім того, матеріали дисертаційного дослідження використовуються в освітньому процесі на географічному факультеті Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича при викладанні окремих суспільно-географічних дисциплін (довідка № 16/19-873-26 від 25.02.2026 р.).

У першому розділі дисертаційної роботи «Теоретико-методологічні основи суспільно-географічного дослідження соціальної інфраструктури регіону» узагальнено основні підходи до трактування поняття «соціальна інфраструктура», проаналізовано етапи його становлення та еволюцію змісту. Запропоновано авторське визначення, відповідно до якого соціальна інфраструктура – це матеріальна основа, що створює сприятливі умови для підвищення якості життя. Наголошено на тому, що під час проведення географічних досліджень слід враховувати її територіально-просторовий аспект. Виділено складові соціальної інфраструктури та визначено їхні функції. Удосконалено методику суспільно-географічного дослідження соціальної інфраструктури (на прикладі Чернівецької області), що включає використання загальнонаукових і конкретно-наукових, традиційних і новітніх методів наукового пізнання. Основними методами, які дозволили досягти поставленої мети й отримати науково обґрунтовані та достовірні висновки, були такі: аналізу, синтезу, порівняльно-географічний, картографічний, типізації, математичної обробки статистичних даних та інші. З новітніх методів використовувався метод геоінформаційного моделювання в ГІС-пакетах QGIS та GRASS GIS. Це дозволило отримати низку картографічних моделей, які допомогли розкрити особливості геопросторової організації соціальної інфраструктури Чернівецької області.

У другому розділі «Чинники формування та розвитку соціальної інфраструктури регіону» здійснено класифікацію чинників, що впливають на формування, функціонування та розвиток соціальної інфраструктури, за такими критеріями: походженням, характером, напрямком, тривалістю, керованістю, рівнем виникнення, значущістю, направленістю, наслідками. Детально розглянуто групи та підгрупи чинників за походженням, а саме природно-географічні та суспільні (економічні, соціальні, демографічні, політичні, правові, управлінські, фінансові, інноваційні, містобудівні, інфраструктурні, культурні, особистісні). Проаналізовано історичні передумови становлення соціальної інфраструктури Чернівецької області від найдавніших часів (початок заселення

людьми території регіону) до сьогодення (децентралізація, російсько-українська війна). Серед природно-географічних чинників формування та розвитку соціальної інфраструктури досліджуваної області основну увагу приділено тектонічній будові, рельєфу, клімату, поверхневим і підземним водам, ґрунтовому покриву, рослинному та тваринному світу, корисним копалинам та іншим природним ресурсам. Важливими також є суспільно-географічні чинники, оскільки вони значною мірою визначають потреби населення в послугах. З них в основному розглядалися такі: суспільно-географічне положення регіону, рівень урбанізації, чисельність населення, його природний і міграційний рух, статевовікова структура, національний та етнічний склад, рівень і структура зайнятості, просторове розосередження населення та господарства, соціально-економічний розвиток регіону та інші.

Третій розділ дисертаційної роботи «Динаміка та сучасний стан соціальної інфраструктури Чернівецької області» висвітлює сучасний стан і особливості соціальної інфраструктури Чернівецької області, а також певні зміни, що відбулися за останні роки. Проаналізовано динаміку основних показників регіонального соціально-інфраструктурного комплексу, серед яких – кількість закладів соціальної сфери, забезпеченість ними населення та інші. Відмічено як позитивні, так і негативні тенденції. Розраховано коефіцієнти локалізації (відносно чисельності населення) та територіальної концентрації (відносно площі території) об'єктів соціальної інфраструктури, коефіцієнти Енгеля й Гольца та ряд інших показників на рівні територіальних громад. Виявлено територіальні диспропорції в розвитку соціально-інфраструктурної мережі. Здійснено геопросторовий аналіз транспортної доступності закладів охорони здоров'я, дошкільної та загальної середньої освіти Чернівецької області, який показав, що найкращою доступністю характеризується найменша за площею Новодністровська територіальна громада, досить високі показники в громадах з відносно добре розвиненою дорожньою мережею, тоді як найгірша ситуація – переважно в громадах, що розташовані в гірській місцевості. Розглянуто спроможну мережу медичних закладів Чернівецького госпітального округу, яку

було створено внаслідок медичної реформи, та наведено зони обслуговування кластерних і загальних лікарень. Звернено увагу на проблемні аспекти освітньої сфери та запропоновано шляхи їх вирішення. Проведено типізацію територіальних громад Чернівецької області за рівнем розвитку соціальної інфраструктури та її складових.

У четвертому розділі «Напрями планування, проблеми та перспективи розвитку соціальної інфраструктури громад Чернівецької області» розглянуто ряд важливих питань, пов'язаних з розвитком регіональної соціальної інфраструктури в нинішніх умовах. Охарактеризовано в загальних рисах процес децентралізації та його вплив на соціальну інфраструктуру регіону. Визначено та описано принципи розвитку соціальної інфраструктури, а саме: зручності, доступності, рівності, науковості, ефективності, доцільності, паритетності, системності, розподілення, цілеспрямованості, адаптивності, прозорості, цілісності. Запропоновано механізм забезпечення розвитку регіональної соціальної інфраструктури, який передбачає шість взаємопов'язаних етапів: визначення мети, цілей, пріоритетів і принципів модернізації соціальної інфраструктури; моніторинг її динаміки та поточного стану; оцінювання наявних ресурсів, потенційних витрат, можливостей та загроз; розроблення та впровадження заходів, що спрямовані на удосконалення соціальної інфраструктури; забезпечення зворотного зв'язку щодо її якості та задоволеності нею населення; контроль та оцінка результатів ужитих заходів. Окреслено основні проблеми (нерівномірний розвиток, недостатні ресурси, проблеми з кадрами тощо) та перспективи (підвищення якості обслуговування, відповідність потребам і побажанням людей, більш ефективне використання наявних ресурсів тощо) соціальної інфраструктури Чернівецької області. Проведено SWOT-аналіз територіальних громад різних типів, виділених у третьому розділі дисертації. Наведено пропозиції, що спрямовані на покращення стану та підвищення рівня розвитку соціальної інфраструктури Чернівецької області.

Ключові слова: соціальна інфраструктура, складові соціальної сфери (освіта, культура, охорона здоров'я, транспорт, туризм), заклади соціальної

сфери, потреби населення, послуги (житлово-комунальні, транспортні, освітні, культурні, рекреаційно-туристичні та інші), транспортна мережа, транспортна доступність, Чернівецька область, децентралізація, територіальні громади, просторова диференціація, регіональний розвиток, просторове планування, ГІС-технології (QGIS, GRASS GIS), цифрова трансформація.

ABSTRACT

Kolosivskyi N. Geospatial organization and planning of social infrastructure of Chernivtsi Oblast. – Qualification scientific work in the form of a manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the field of knowledge 10 Natural Sciences, specialty 106 Geography. – Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Chernivtsi, 2026.

The dissertation provides a theoretical substantiation and proposes a comprehensive solution to a scientific and practical problem related to the study of the social infrastructure of Chernivtsi Oblast, its geospatial organization and planning, as well as the peculiarities of the formation, functioning, and development of social infrastructure at the regional level.

The scientific research was conducted during 2022-2026 in accordance with the research plans of the Department of Geography of Ukraine and Regional Studies of the Faculty of Geography at Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. The study was carried out within the framework of the departmental research theme “Spatial planning and transformation processes of regional development of Carpathian-Podillya regions of Ukraine” (state registration No. 0121U100332).

The relevance of the research topic is determined by the significant role of social infrastructure in the functioning of society, as it ensures appropriate housing and communal living conditions, restoration and strengthening of public health, education and upbringing of the population, and other essential needs. Due to transformation processes that have taken place in Ukraine in recent years, the focus of managerial decision-making has shifted to the local level, accompanied by a significant expansion of the powers of local self-government bodies. Accordingly, issues related to the

development and modernization of social infrastructure should now be primarily addressed at the local level. The decentralization reform has created both significant opportunities and certain challenges. On the one hand, new opportunities have emerged for public participation in community life and decision-making, while on the other hand, threats related to uneven development, insufficient financial and other resources, lack of experience of local authorities, and possible corruption have arisen. At the same time, territories with a higher level of social infrastructure development have better conditions for the formation and realization of human potential and are more resilient to emerging challenges. The study of social infrastructure in the regions of Ukraine requires a comprehensive approach using modern methods that take into account geographical features of its development and prospects in the context of future European integration. Chernivtsi Oblast, a border region characterized by pronounced natural and socio-economic heterogeneity, was selected as the study area.

Special attention is given to the impact of the Russian armed aggression against Ukraine, which has become a significant factor in the transformation of social infrastructure. Hostilities that intensified after the full-scale invasion on February 24, 2022 exacerbated existing problems and led to systematic destruction of social infrastructure facilities. Even relatively safe regions of Ukraine, including Chernivtsi Oblast, were affected. In addition, the COVID-19 pandemic and related quarantine restrictions significantly influenced social infrastructure by accelerating the transition of many services to digital formats. In view of the above, the topic of the dissertation is relevant and has both theoretical and practical significance.

The scientific novelty of the research lies in defining the socio-geographical essence of social infrastructure and identifying its components; analyzing the current state of social infrastructure of Chernivtsi Oblast and the specifics of its functioning; identifying spatial disparities in the distribution of social infrastructure facilities at the level of territorial communities; and conducting a typology of these communities according to the level of development of social infrastructure and its components.

The source materials for the research included data from the Main Department of Statistics in Chernivtsi Oblast, documents of the Chernivtsi Oblast Military

Administration, profiles of territorial communities of Chernivtsi Oblast, open data from OpenStreetMap and the Unified State Open Data Web Portal, as well as various scientific publications and online sources. The main challenge during the research process was the lack of certain statistical data at the level of territorial communities. Nevertheless, by combining information from multiple sources, the research objectives were achieved and reliable conclusions were obtained.

The theoretical significance of the study lies in the proposed improved methodology for comprehensive socio-geographical research of social infrastructure, which integrates both traditional and modern research methods and can be applied in similar studies in other regions of Ukraine and abroad.

The practical significance of the research lies in the fact that the obtained results were taken into account by the Chernivtsi Oblast Council in the development of the Development Strategy of Chernivtsi Oblast for the period up to 2027 and the Program of Economic and Social Development of Chernivtsi Oblast for 2025, as well as in designing measures aimed at improving the spatial organization of the social infrastructure network and enhancing the accessibility and quality of services in the territorial communities of the oblast (certificate No. 01-12/23-255 dated 26.02.2026). The results were also used in formulating the general conclusions of the final report of the Department of Geography of Ukraine and Regional Studies at Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University entitled “Spatial planning and transformation processes of regional development of Carpathian-Podillya regions of Ukraine,” state registration No. 0121U100382 (certificate No. 16/19-834-26 dated 23.02.2026). In addition, the materials of the dissertation research are used in the educational process at the Faculty of Geography of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University in teaching certain socio-geographical disciplines (certificate No. 16/19-873-26 dated 25.02.2026).

The first chapter of the dissertation, “Theoretical and methodological foundations of socio-geographical research of regional social infrastructure,” summarizes the main approaches to the interpretation of the concept of “social infrastructure” and analyzes the stages of its formation and evolution. An author’s definition is proposed, according to which social infrastructure is the material basis that

creates favorable conditions for improving the quality of life. Emphasis is placed on the importance of considering the territorial and spatial dimension in geographical research. The components of social infrastructure and their functions are identified. The methodology of socio-geographical research of social infrastructure (using Chernivtsi Oblast as a case study) is improved through the integration of general scientific and specialized, traditional and innovative research methods. Key methods included analysis, synthesis, comparative-geographical and cartographic methods, typology, mathematical processing of statistical data, and others. Among modern methods, geoinformation modeling using GIS packages QGIS and GRASS GIS was applied, resulting in a series of cartographic models that reveal the features of the geospatial organization of social infrastructure in Chernivtsi Oblast.

The second chapter, “Factors of formation and development of regional social infrastructure,” presents a classification of factors influencing the formation, functioning, and development of social infrastructure according to origin, nature, direction, duration, controllability, level of occurrence, significance, orientation, and consequences. Particular attention is paid to groups and subgroups of factors by origin, including natural-geographical and social factors (economic, social, demographic, political, legal, administrative, financial, innovative, urban planning, infrastructural, cultural, and personal). The historical prerequisites for the formation of social infrastructure in Chernivtsi Oblast from ancient times to the present (decentralization, the Russian-Ukrainian war) are analyzed. Among natural-geographical factors, emphasis is placed on tectonic structure, relief, climate, surface and groundwater, soils, flora and fauna, mineral resources, and other natural assets. Socio-geographical factors, which largely determine population demand for services, are also analyzed, including the socio-geographical position of the region, level of urbanization, population size, natural and migration movement, age and sex structure, ethnic composition, employment structure, spatial distribution of population and economic activity, and socio-economic development.

The third chapter, “Dynamics and current state of social infrastructure of Chernivtsi Oblast,” examines the current condition and recent changes in the region’s

social infrastructure. The dynamics of key indicators of the regional social infrastructure complex, including the number of social facilities and population provision levels, are analyzed, highlighting both positive and negative trends. Localization coefficients (relative to population size), territorial concentration coefficients (relative to area), Engel and Goltz coefficients, and other indicators are calculated at the level of territorial communities. Spatial disparities in the development of the social infrastructure network are identified. A geospatial analysis of transport accessibility to healthcare, preschool, and general secondary education institutions shows that the highest accessibility is observed in the smallest community by area, Novodnistrovska, relatively high accessibility in communities with a well-developed road network, and the lowest accessibility mainly in mountainous communities. The capable network of medical institutions of the Chernivtsi hospital district formed as a result of healthcare reform is analyzed, including service areas of cluster and general hospitals. Problematic aspects of the education sector are identified and ways to address them are proposed. A typology of territorial communities of Chernivtsi Oblast according to the level of development of social infrastructure and its components is conducted.

The fourth chapter, “Directions of planning, challenges and prospects for the development of social infrastructure in the communities of Chernivtsi Oblast,” addresses key issues related to the development of regional social infrastructure under current conditions. The decentralization process and its impact on social infrastructure are outlined. Principles of social infrastructure development are defined, including convenience, accessibility, equality, scientific validity, efficiency, expediency, parity, system approach, distribution, goal orientation, adaptability, transparency, and integrity. A mechanism for ensuring the development of regional social infrastructure is proposed, comprising six interrelated stages: defining goals, priorities, and principles of modernization; monitoring dynamics and current state; assessing available resources, potential costs, opportunities, and threats; developing and implementing improvement measures; ensuring feedback on service quality and population satisfaction; and monitoring and evaluating outcomes. Key problems (uneven

development, insufficient resources, staffing issues) and prospects (improved service quality, better alignment with population needs, more efficient use of resources) of social infrastructure development in Chernivtsi Oblast are identified. SWOT analysis of different types of territorial communities is conducted. Proposals aimed at improving the condition and increasing the level of development of social infrastructure in Chernivtsi Oblast are presented.

Keywords: social infrastructure, components of the social sphere (education, culture, healthcare, transport, tourism), social sector institutions, population needs, services (housing and communal services, transport services, educational services, cultural services, recreational and tourism services, and other services), transport network, transport accessibility, Chernivtsi Oblast, decentralization, territorial communities, spatial differentiation, regional development, spatial planning, GIS technologies (QGIS, GRASS GIS), digital transformation.

Список публікацій здобувача за темою дисертації

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Наукові праці у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України

1. Колосівський Н.І. Освітній комплекс Чернівецької області: динаміка та сучасний стан. *Науковий вісник Чернівецького університету : Географія*. 2023. № 845. С. 142-150. DOI: 10.31861/geo.2023.845.142-150.

2. Костащук І.І., Колосівський Н.І. Соціальна інфраструктура як суспільно-географічна категорія. *Часопис соціально-економічної географії*. 2024. № 37. С. 22-30. DOI: 10.26565/2076-1333-2024-37-02. (Внесок авторів: Костащук І.І. – проаналізовано теоретичні погляди щодо сутності інфраструктури як наукової категорії; Колосівський Н.І. – узагальнено підходи до трактування поняття «соціальна інфраструктура», розглянуто процес його становлення та еволюцію змісту, запропоновано авторське визначення цього терміна).

3. Колосівський Н.І. Територіальна організація закладів охорони здоров'я Чернівецької області. *Природнича освіта та наука*. 2025. № 2. С. 123-133. DOI: 10.32782/NSER/2025-2.20.

4. Колосівський Н.І. Класифікація чинників, що впливають на формування та розвиток соціальної інфраструктури. *Часопис соціально-економічної географії*. 2025. № 38. С. 58-64. DOI: 10.26565/2076-1333-2025-38-07.

5. Колосівський Н.І. Мережа закладів культури Чернівецької області: суспільно-географічний аналіз. *Український журнал природничих наук*. 2025. № 13. С. 160-169. DOI: 10.32782/naturaljournal.13.2025.14.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Сухий П.О., Колосівський Н.І. Розвиток уявлень про поняття соціальної інфраструктури. *Історична географія в Україні* : матеріали Всеукр. наук. семінару пам'яті проф. Володимира Круля, 21-22 верес. 2023 р. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. С. 39-42. (Внесок авторів: Сухий П.О. – визначено основні функції соціальної інфраструктури; Колосівський Н.І. – досліджено розвиток поглядів учених на сутність соціальної інфраструктури, розглянуто основні позиції щодо виділення її складових).

2. Колосівський Н.І. Чинники формування та розвитку соціальної інфраструктури регіону. *Молодіжна наука заради миру та розвитку* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої Всесвітньому дню науки, 8-10 листоп. 2023 р. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. С. 357-360.

3. Колосівський Н.І. Особливості соціальної інфраструктури Чернівецької області як прикордонного регіону. *Реалії, проблеми та перспективи розвитку географії, географічної освіти, екології, туризму та сфери гостинності в Україні* : матеріали XXV Всеукр. студентсько-аспірантської наук. конф., 9-10 трав. 2024 р. Львів : Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2024. С. 110-112.

4. Колосівський Н.І. Транспортна доступність закладів дошкільної та загальної середньої освіти Чернівецької області. *Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика* : матеріали Міжнар. наук.-

практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, присвяченої 90-річчю з дня народження проф. Ярослава Жупанського, 16-18 трав. 2024 р. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. С. 69-72.

5. Костащук І.І., Колосівський Н.І. Особливості функціонування освітнього комплексу як важливої складової соціальної інфраструктури Чернівецької області. *Географічна наука та освіта: перспективи й інновації* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., 19-20 верес. 2024 р. Переяслав : Університет Григорія Сковороди в Переяславі, 2024. С. 77-81. (Внесок авторів: *Костащук І.І. – визначено особливості функціонування регіонального освітнього комплексу як важливої складової соціальної інфраструктури; Колосівський Н.І. – проаналізовано динаміку основних показників освітнього комплексу Чернівецької області за 1995-2022 роки, звернено увагу на проблемні аспекти освітньої галузі регіону та запропоновано шляхи їх вирішення*).

6. Костащук І.І., Колосівський Н.І. Виклики перед соціальною інфраструктурою в умовах воєнного стану та децентралізації. *Природа і суспільство: виклики і поступ* : матеріали Міжнар. наук. конф., присвяченої 80-річчю географічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, 11-13 жовт. 2024 р. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. С. 147-150. (Внесок авторів: *Костащук І.І. – окреслено основні проблеми соціальної інфраструктури регіону; Колосівський Н.І. – розглянуто особливості функціонування соціальної інфраструктури в умовах децентралізації та воєнного стану, визначено принципи та запропоновано механізм забезпечення розвитку регіональної соціальної інфраструктури*).

7. Колосівський Н.І. Сфера охорони здоров'я Чернівецької області: суспільно-географічний аспект. *Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної, туризмологічної та екологічної науки* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., приуроченої 35-літтю утворення географічного факультету в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, 15-16 трав. 2025 р. Тернопіль : Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка, 2025. С. 88-91.

8. Колосівський Н.І. Культурно-мистецька інфраструктура Чернівецької області: динаміка та сучасний стан. *Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 150-річчю заснування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та 35-річчю створення кафедри географії України та регіоналістики, 31 жовт. – 2 листоп. 2025 р. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. С. 242-246.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

1. Kostashchuk I.I., Kolosivskiy N.I. Social infrastructure of Chernivtsi oblast: socio-geographical assessment. *Journal of Education, Health and Sport*. 2021. Vol. 11, № 10. P. 399-410. DOI: 10.12775/JEHS.2021.11.10.037. (Внесок авторів: *Kostashchuk I.I.* – приділено увагу теоретичним аспектам дослідження регіональної соціальної інфраструктури; *Kolosivskiy N.I.* – проаналізовано динаміку, сучасний стан і територіальні відмінності соціально-інфраструктурного комплексу Чернівецької області).

2. Колосівський Н.І. Проблеми та перспективи розвитку соціальної інфраструктури в умовах децентралізації. *Věda a perspektivy*. 2024. № 8 (39). С. 262-271. DOI: 10.52058/2695-1592-2024-8(39)-262-271.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	19
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ.....	27
1.1 Соціальна інфраструктура як суспільно-географічна категорія.....	27
1.2 Поділ соціальної інфраструктури на складові та їхні функції	38
1.3 Методика суспільно-географічного дослідження соціальної інфраструктури регіону	47
Висновки до розділу 1	60
РОЗДІЛ 2. ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ.....	62
2.1 Класифікація чинників, що впливають на формування та розвиток соціальної інфраструктури	62
2.2 Історичні передумови становлення соціальної інфраструктури Чернівецької області.....	68
2.3 Чинники формування та розвитку соціальної інфраструктури Чернівецької області.....	74
2.3.1 Природно-географічні чинники.....	74
2.3.2 Суспільно-географічні чинники	80
Висновки до розділу 2	90
РОЗДІЛ 3. ДИНАМІКА ТА СУЧАСНИЙ СТАН СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	92
3.1 Характеристика основних складових соціальної інфраструктури Чернівецької області.....	92
3.1.1 Житлово-комунальне господарство	92
3.1.2 Внутрішня торгівля та громадське харчування.....	94
3.1.3 Охорона здоров'я	98
3.1.4 Фізкультура і спорт	106
3.1.5 Рекреація, туризм і екскурсійна діяльність	109

3.1.6 Освіта.....	112
3.1.7 Культура	122
3.1.8 Соціальний захист.....	128
3.1.9 Пасажирський транспорт	132
3.1.10 Зв'язок	137
3.2 Загальний рівень розвитку соціальної інфраструктури	140
Висновки до розділу 3	142
РОЗДІЛ 4. НАПРЯМИ ПЛАНУВАННЯ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ГРОМАД ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	144
4.1 Особливості планування розвитку соціальної інфраструктури громад Чернівецької області.....	144
4.1.1 SWOT-аналіз територіальних громад Чернівецької області (за рівнем розвитку соціальної інфраструктури)	144
4.1.2 Пропозиції щодо перспектив планування соціальної інфраструктури територіальних громад Чернівецької області	150
4.2 Проблеми та перспективи розвитку регіональної соціальної інфраструктури в умовах децентралізації.....	154
Висновки до розділу 4	159
ВИСНОВКИ	161
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	165
ДОДАТКИ	194

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасний період характеризується значними змінами в усіх сферах життя, що пов'язані насамперед з процесами децентралізації, пандемією COVID-19, російською збройною агресією проти України та іншими факторами. В умовах, що склалися, особливої уваги потребує соціальна інфраструктура, оскільки вона відіграє провідну роль у забезпеченні нормального функціонування та розвитку суспільства. Соціальна інфраструктура створює оптимальні житлово-комунальні та побутові умови, задовольняє потреби людини в товарах і послугах, гарантує соціальну захищеність всіх груп населення, сприяє всебічному розвитку особистості, створює умови для рекреаційної діяльності, відтворення робочої сили, сприяє раціональному використанню вільного часу, поліпшенню способу життя, довголіттю та підтриманню здоров'я населення. Серед важливих завдань соціальної інфраструктури – здійснення виховання підростаючого покоління та підвищення культурного рівня населення, що є необхідною умовою формування інтелектуального та духовного потенціалу. Дослідження динаміки, сучасного стану, особливостей формування й функціонування соціальної інфраструктури Чернівецької області необхідне для забезпечення її комплексно-пропорційного розвитку та оптимізації територіальної організації, що підвищує актуальність і практичну значимість проведеного наукового дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження безпосередньо пов'язане з тематикою науково-дослідної роботи, що виконувалася в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича на кафедрі географії України та регіоналістики, зокрема виконане в рамках кафедральної наукової теми «Просторове планування і трансформаційні процеси регіонального розвитку Карпато-Подільських областей України» (№ державної реєстрації 0121U100332).

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є поглиблення теоретико-методичних і прикладних аспектів вивчення геопросторової організації, особливостей формування, функціонування та розвитку соціальної

інфраструктури Чернівецької області. Відповідно до мети поставлено такі завдання:

- узагальнити наукові погляди щодо трактування поняття «соціальна інфраструктура» та виокремити його суспільно-географічну сутність;
- виділити складові соціальної інфраструктури та визначити їхні функції;
- класифікувати чинники, що впливають на формування, функціонування та розвиток соціальної інфраструктури регіону;
- проаналізувати статистичні дані, які характеризують динаміку та сучасний стан соціальної інфраструктури Чернівецької області, розкрити особливості її геопросторової організації;
- провести типізацію територіальних громад Чернівецької області за рівнем розвитку складових соціальної інфраструктури;
- визначити основні проблеми і перспективи соціальної інфраструктури регіону в умовах децентралізації та особливості планування її розвитку.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є соціальна інфраструктура Чернівецької області, а предметом – географічні особливості формування, функціонування та розвитку соціальної інфраструктури, її територіальна організація та планування.

Методологія і методи наукового дослідження. Методологічною основою наукового дослідження слугували положення Конституції України, Кодексу цивільного захисту України, Законів України: «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про автомобільні дороги», «Про адміністративні послуги», «Про банки і банківську діяльність», «Про громадські об'єднання», «Про дошкільну освіту», «Про електронні комунікації», «Про житлово-комунальні послуги», «Про культуру», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про Національну поліцію», «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про політичні партії в Україні», «Про поштовий зв'язок», «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», «Про соціальні послуги», «Про транспорт», «Про туризм», «Про фахову передвищу освіту», «Про фізичну культуру і спорт», «Про фінансові послуги та фінансові компанії»,

Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил побутового обслуговування населення» та інших нормативно-правових актів, а також Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2027 року та інших документів органів державної влади та місцевого самоврядування.

Теоретичною основою наукового дослідження соціальної інфраструктури були праці таких українських вчених: Ю.О. Білоуса, В.С. Бойченка, О.Ю. Бордун, П.А. Вірченка, О.М. Данілової, І.В. Єрко, С.М. Жовнір, Н.В. Заблотовської, С.І. Задворного, І.В. Запотоцької, С.П. Запотоцького, М.Д. Заячука, О.Г. Заячук, О.М. Ільїв, С.О. Кириченка, І.П. Кінаш, П.О. Кобиліна, І.І. Ковтунік, І.О. Колотухи, О.В. Колотухи, А.О. Корнуса, О.Г. Корнус, І.І. Костащука, А.В. Кузишина, Т.В. Лимарь, О.М. Лук'янчук, І.В. Мартусенко, Т.Ю. Мельниченко, Н.В. Моштакіної, С.А. Отечка, В.М. Панасюк, Н.М. Пашинської, Н.Г. Пігуль, Т.Г. Погребського, Х.Є. Подвірної, І.В. Поплавської, О.М. Пригодюк, С.О. Пугача, О.І. Пушкаря, І.І. Ровенчака, І.Р. Рудакевича, І.А. Скриль, В.В. Соляр, В.В. Стецького, Н.І. Флінти, Л.П. Царика, Л.Г. Чернюк та інших. Серед іноземних науковців варто відмітити таких: D.P. Aldrich, G. Enneking, R. Iglesias-Pascual, J. Jing, A. Latham, S. Lauer, J. Layton та багатьох інших.

Основними теоретико-методичними підходами дисертаційного дослідження є геопросторовий, історико-географічний, системно-структурний та концептуальний. Дослідження проводилося із застосуванням загальнонаукових і конкретно-наукових методів пізнання. Серед загальнонаукових методів використовувалися такі: аналізу, синтезу, індукції, дедукції, описовий, вивчення літературних, статистичних та інших джерел, формалізації, аналогії, моделювання, абстрагування, конкретизації, узагальнення та інші, які допомогли з'ясувати особливості формування, функціонування та розвитку соціальної інфраструктури Чернівецької області, а також проаналізувати її сучасну геопросторову організацію. З групи конкретно-наукових методів було використано такі: порівняльно-географічний (для виявлення спільних і відмінних рис соціальної інфраструктури різних адміністративно-

територіальних одиниць Чернівецької області), історико-географічний (для вивчення особливостей формування та розвитку соціальної інфраструктури регіону під впливом різних історичних подій), картографічний (для виявлення особливостей поширення соціальної інфраструктури по території), геоінформаційний (для збору, зберігання, обробки та візуалізації геопросторових даних, що стосуються соціальної інфраструктури, та створення відповідних картосхем), типізації (для виокремлення різних типів територіальних громад Чернівецької області за рівнем розвитку соціальної інфраструктури та її складових), класифікації (для групування чинників формування та розвитку соціальної інфраструктури регіону), математичної обробки статистичних даних – індексний, коефіцієнтів та інших величин (для отримання достовірних відносних кількісних показників, які характеризують соціальну інфраструктуру Чернівецької області) тощо. Під час проведення дисертаційного дослідження ми використовували такі програми: QGIS, GRASS GIS, Microsoft Office Excel та інші.

Інформаційна основа наукового дослідження. Інформаційною основою наукового дослідження стали: матеріали Головного управління статистики у Чернівецькій області, документи Чернівецької обласної військової адміністрації, паспорти територіальних громад Чернівецької області, відкриті дані з OpenStreetMap та Єдиного державного веб-порталу відкритих даних, різні літературні та інтернет-джерела. Основна проблема при написанні роботи полягала у відсутності певних статистичних даних у розрізі територіальних громад регіону. Однак, використовуючи інформацію з різних джерел, нам вдалося виконати поставлені завдання та отримати достовірні висновки.

Обґрунтування вибору території дослідження. Для дослідження суспільно-географічних особливостей формування, функціонування та розвитку соціальної інфраструктури нами було обрано територію Чернівецької області, яка характеризується прикордонним положенням, значною неоднорідністю природних умов і складу населення. Для вивчення відмінностей у соціально-інфраструктурному комплексі вибрано рівень територіальних громад.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:
вперше:

1) з врахуванням думки вчених в галузі суспільної географії, економіки, права, соціології та інших вдалося дійти до розуміння суспільно-географічної сутності поняття «соціальна інфраструктура»;

2) проаналізовано сучасний стан соціальної інфраструктури Чернівецької області та особливості її функціонування в умовах децентралізації та воєнного стану;

3) виявлено диспропорції в розміщенні соціально-інфраструктурних об'єктів на рівні територіальних громад регіону;

4) проведено типізацію територіальних громад Чернівецької області за рівнем розвитку соціальної інфраструктури та її складових;

5) розроблено низку картосхем, які відображають територіальну організацію соціальної інфраструктури регіону;

6) наведено пропозиції щодо планування її розвитку;

удосконалено:

1) методика суспільно-географічного дослідження соціальної інфраструктури через поєднання традиційних і сучасних методів наукового пізнання;

2) галузевий підхід до виокремлення складових соціальної інфраструктури;

3) класифікацію чинників формування та розвитку соціальної інфраструктури регіону;

отримало подальший розвиток:

1) суспільно-географічне дослідження соціальної інфраструктури Чернівецької області;

2) висвітлення впливу різних чинників на формування, функціонування та розвиток регіонального соціально-інфраструктурного комплексу.

Теоретичне значення одержаних результатів. Запропоновану удосконалену методику комплексного суспільно-географічного дослідження

соціальної інфраструктури з використанням як традиційних, так і сучасних методів пізнання можна використовувати під час аналогічних наукових досліджень в інших регіонах України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони враховані Чернівецькою обласною радою при розробці Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2027 року, Програми економічного і соціального розвитку Чернівецької області на 2025 рік, а також при розробці заходів, спрямованих на вдосконалення просторової організації соціально-інфраструктурної мережі та підвищення доступності й якості послуг у територіальних громадах регіону (довідка № 01-12/23-255 від 26.02.2026 р.). Результати також використано при формулюванні узагальнюючих висновків завершального звіту кафедри географії України та регіоналістики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича на тему: «Просторове планування і трансформаційні процеси регіонального розвитку Карпато-Подільських областей України», № державної реєстрації 0121U100382 (довідка № 16/19-834-26 від 23.02.2026 р.). Крім того, матеріали дисертаційного дослідження використовуються в освітньому процесі на географічному факультеті Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича при викладанні нормативних курсів «Географія населення і розселення», «Обробка результатів регіональних досліджень», «Просторове планування транскордонних регіональних систем», «Основи територіального планування» та інших вибіркових дисциплін ОПП «Регіональний розвиток і просторове планування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (довідка № 16/19-873-26 від 25.02.2026 р.). Довідки представлено в додатку Б.

Особистий внесок здобувача. Виконане дослідження є самостійною науковою працею, в якій реалізовано ідеї автора щодо вдосконалення теоретико-методичних аспектів суспільно-географічного дослідження соціальної інфраструктури, виявлення особливостей її формування, функціонування та розвитку (на прикладі Чернівецької області). Використані положення та доробки інших авторів у дисертації та публікаціях мають відповідні посилання. З

наукових праць, які опубліковані в співавторстві, в даній роботі використані лише ті наукові ідеї та положення, які отримано автором особисто.

Апробація результатів дисертаційного дослідження. Результати наукового дослідження доповідалися на 7 наукових конференціях національного (1) та міжнародного (6) рівнів, а також 1 науковому семінарі, а саме: 1) Всеукраїнському науковому семінарі пам'яті професора Володимира Круля «Історична географія в Україні» (м. Чернівці, 21-22 вересня 2023 р.); 2) II Міжнародній науково-практичній конференції «Молодіжна наука заради миру та розвитку», присвяченій Всесвітньому дню науки (м. Чернівці, 8-10 листопада 2023 р.); 3) XXV Всеукраїнській студентсько-аспірантській науковій конференції «Реалії, проблеми та перспективи розвитку географії, географічної освіти, екології, туризму та сфери гостинності в Україні» (м. Львів, 9-10 травня 2024 р.); 4) Міжнародній науково-практичній конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика», присвяченій 90-річчю з дня народження професора Ярослава Жупанського (м. Чернівці, 16-18 травня 2024 р.); 5) IV Міжнародній науково-практичній конференції «Географічна наука та освіта: перспективи й інновації» (м. Переяслав, 19-20 вересня 2024 р.); 6) Міжнародній науковій конференції «Природа і суспільство: виклики і поступ», присвяченій 80-річчю географічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (м. Чернівці, 11-13 жовтня 2024 р.); 7) IV Міжнародній науково-практичній конференції «Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної, туризмологічної та екологічної науки», приуроченій 35-літтю утворення географічного факультету в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка (м. Тернопіль, 15-16 травня 2025 р.); 8) Міжнародній науково-практичній конференції «Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика», присвяченій 150-річчю заснування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та 35-річчю створення кафедри географії України та регіоналістики (м. Чернівці, 31 жовтня – 2 листопада 2025 р.).

Публікації. За темою дисертаційного дослідження опубліковано 15 наукових праць (з яких 10 є одноосібними і 5 у співавторстві). Серед публікацій 5 статей у наукових фахових виданнях України категорії «Б» (з яких 4 є одноосібними і 1 у співавторстві), 2 наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації (з яких 1 є одноосібною і 1 у співавторстві) та 8 тез апробаційного характеру в матеріалах конференцій та семінару (з яких 5 є одноосібними і 3 у співавторстві).

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг становить 297 сторінок, в т. ч. 146 сторінок основного тексту. Дисертація містить 8 таблиць, 3 схеми, 39 рисунків (з них 24 картосхеми, 4 діаграми і 8 графіків) та 15 додатків. Список використаних джерел налічує 256 найменувань, з яких 45 іноземними мовами.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ

1.1 Соціальна інфраструктура як суспільно-географічна категорія

У цифрову епоху, під час якої відбуваються стрімкі зміни в усіх сферах, багато явищ наповнюються новим змістом, а тому потребують переосмислення та уточнення. Соціальна інфраструктура не є винятком. Вона цікавить представників різних наук: економіки, соціології, суспільної географії, урбаністики тощо. Незважаючи на значний науковий і практичний інтерес до соціальної інфраструктури, досі не сформовано комплексне уявлення про неї. У зв'язку з цим часто виникає плутанина у вживанні даного терміна.

Проблему визначення сутності соціальної інфраструктури розглядали С.О. Кириченко, І.П. Кінаш, П.О. Кобилін, Н.Г. Пігуль та інші. Вони дослідили становлення даної категорії та запропонували її трактування. С.О. Кириченко [53] вважає, що складна внутрішня будова та функціональне призначення соціальної інфраструктури сприяли її виокремленню в окрему підсистему господарського комплексу. В статті Н.Г. Пігуль [130] визначено основну мету функціонування соціальної інфраструктури, її завдання, принципи та функції. І.П. Кінаш [55] вказує на те, що соціальна інфраструктура характеризує зв'язки матеріально-речового середовища та соціального суб'єкта. Зазначені науковці розглядають два основних підходи до визначення поняття «соціальна інфраструктура»: 1) як сукупність галузей; 2) як сукупність матеріальних об'єктів. Дещо інших поглядів дотримується П.О. Кобилін [59], який виділив чотири підходи до розуміння соціальної інфраструктури відповідно до її функцій: 1) створення умов зайнятого населення у виробництві; 2) забезпечення нормальних умов проживання населення; 3) задоволення потреб людей; 4) задоволення потреб послугами населенню.

К.А. Немець, П.О. Кобилін [110] розглядають визначення соціальної інфраструктури та її структуру за різними вченими; аналізують дисертації та статті у фахових виданнях за цією темою, а також праці з окремих галузей, таких як освіта, охорона здоров'я, культура, транспорт, зв'язок тощо. В.М. Панасюк [118] досліджує місце соціальної інфраструктури регіону в системі національного соціально-економічного простору; наводить і обґрунтовує функціональну схему (модель) взаємозв'язку між чотирма ключовими ланками: соціумом, державою, бізнесом і соціальною інфраструктурою. Такої самої схеми дотримуються Т.В. Пепа, Л.Г. Чернюк [122]. У статті [123] обґрунтовується доцільність вибору пріоритетів розвитку соціальної інфраструктури, його критеріальна характеристика та принципи, подається схема концептуальної моделі реалізації цього процесу. О.В. Михайловська, І.М. Михайловський [106] наголошують на тому, що для розвитку соціальної інфраструктури необхідна консолідація зусиль держави, органів місцевого самоврядування, бізнес-структур та інститутів громадянського суспільства. Методики оцінювання розвитку соціальної інфраструктури та конкретні показники запропоновані в роботах І.П. Кінаш, А.І. Бандури [57], С.В. Гонти [19], С.О. Кириченка [52], С.О. Тульчинської [203] та інших.

Важливе місце посідають суспільно-географічні дослідження соціальної інфраструктури, сфери послуг, соціальної сфери регіонів України. В статті [231] розглянуто динаміку та сучасний стан соціальної інфраструктури Чернівецької області. А.О. Корнус, О.Г. Корнус, Ю.О. Лянной [76] у своїй монографії проаналізували та оцінили розвиток соціальної інфраструктури Сумської області, основна увага була приділена транспортній, медичній, освітній та культурній складовим. Сфері послуг Вінницької області присвячена дисертація С.М. Жовнір [33]. І.В. Запотоцька [40] досліджувала територіальну організацію соціальної сфери Черкаської області. А.В. Кузишин, О.Г. Кучабський, І.В. Поплавська, С.І. Задворний [242] оцінили ризики функціонування соціальної сфери на прикладі областей Карпатсько-Подільського регіону. Відзначимо також праці [77; 90; 206; 234; 233; 245] та інші.

Вагомий внесок у вивчення соціальної інфраструктури зробили іноземні вчені. A. Latham, J. Layton [235; 236] розвивають концепцію соціальної інфраструктури з позиції геоурбаністики; розглядають, що таке соціальна інфраструктура, як вона підтримує соціальне життя та як її досліджувати. A. Joshi, D. Aldrich [230] із 145 публікацій 1960-2022 років, у яких використовується словосполучення «соціальна інфраструктура», відібрали 84, які найбільше підходили до цілей дослідження. Проаналізувавши їх, науковці дійшли висновку, що практично всі посилання на цей термін можна розділити на п'ять категорій: освіта, охорона здоров'я, житло, транспорт і простори для нетворкінгу. G. Enneking, G. Custers, G. Engbersen [220] відібрали та проаналізували 100 статей, які стосувалися різних аспектів соціальної інфраструктури. На основі опрацьованої літератури вони виділили такі соціально-інфраструктурні простори: державні установи, торгівлю, рекреаційні об'єкти, культові споруди, транспорт, цифрову інфраструктуру та людей; розглянули організаційні, соціальні та фізичні характеристики, що впливають на їхнє функціонування, а також соціальні функції, які виконують ці простори, серед яких – створення умов для соціалізації, надання основних послуг, слугування платформою для колективних дій, формування ідентичності та почуття належності, здійснення соціального контролю. Також дослідники розглянули, як функціонує соціальна інфраструктура в контексті реагування на надзвичайні ситуації. S. Casey [218] поділяє соціальну інфраструктуру на жорсткі та м'які компоненти, вказує на важливість обох цих типів для створення соціально стійких громад; наголошує на необхідності встановлення стандартів соціальної інфраструктури та використання їх як орієнтира при її плануванні; зазначає, що є сенс інвестувати в соціальну інфраструктуру, оскільки вигоди від неї значно переважають витрати на її розвиток.

S. Teriman, T. Yigitcanlar, S. Mayere [247], наводячи приклад Південно-Східного Квінсленду (Австралія), зазначають, що соціальна інфраструктура відіграє провідну роль у підтримці сталого розвитку місцевих спільнот. Вона створює умови для соціальної взаємодії, сприяє соціальній згуртованості,

задовольняє потребу людини в приналежності. Доступність і різноманіття соціальної інфраструктури позитивно впливають на здоров'я та суб'єктивне благополуччя [252; 255]. Цікавим у цьому контексті нам видається дослідження X. Zhang, D.C. Rhubart, S.M. Monnat [256], яке показало, що рівень самогубств серед дорослих працездатного віку (25-64 років) у США є нижчим в округах з більш розвиненою соціальною інфраструктурою. Крім того, соціальна інфраструктура допомагає подолати наслідки надзвичайних ситуацій [215; 251]. D.P. Aldrich [215] як приклад наводить цунамі 11 березня 2011 року в Японії. Проаналізувавши кількісні дані про понад 550 районів у трьох префектурах, які найбільше постраждали, він констатує, що соціальна інфраструктура мала значний вплив на зниження рівня смертності серед найбільш вразливих груп населення. Згідно з цими даними, інвестування в соціально-інфраструктурні проекти врятувало б більше життів під час стихійного лиха, ніж вкладення тих самих коштів у сіру інфраструктуру, таку як морські дамби.

Досить поширеними є праці, в яких порушується проблематика просторової нерівності. R. Iglesias-Pascual, F. Benassi, C. Hurtado-Rodríguez [227] на прикладі найбільших міст Іспанії продемонстрували дві різні моделі: в Барселоні соціальна інфраструктура розподілена відповідно до принципу соціально-територіальної справедливості, що сприяє соціальній згуртованості та інтеграції мігрантів, тоді як у Мадриді спостерігається переважання соціальної інфраструктури в багатших районах, що посилює соціальну нерівність і ускладнює інтеграцію. Схоже дослідження [244], в якому розглядалися Севілья та Малага, показало подібний до Мадрида розподіл соціальної інфраструктури та значний її дефіцит у соціально вразливих районах. C. Guo, W. Zhou, C. Jing, D. Zhaxi [239] виявили суттєві відмінності в доступності до соціальної інфраструктури між міськими та сільськими районами китайської агломерації Чанша-Чжучжоу-Сянтань: сільським жителям доводилося витратити на 1-2 години більше, щоб дістатися до автобусних зупинок, і на 20 хвилин більше – до супермаркетів, початкових шкіл та медичних закладів. T. Fraser, O. Feeley, A. Ridge, A. Cervini, V. Rago, K. Gilmore, G. Worthington, I. Berliavsky [226]

проаналізували відстані між будівлями Бостона (США) та об'єктами соціальної інфраструктури й оцінили зв'язок між структурою населення та доступом до соціальної інфраструктури (за просторовою близькістю). Було виявлено, що райони, які характеризуються расовою й етнічною різноманітністю та нижчим соціально-економічним статусом, мають загалом гірший доступ до соціальної інфраструктури, ніж райони з переважно білим та більш заможним населенням, що вказує на серйозні нерівності. Водночас наголошується на тому, що якісне міське планування здатне допомогти покращити ситуацію.

В іноземній літературі зустрічаються дослідження окремих об'єктів і просторів як соціальної інфраструктури: публічної бібліотеки [253], парку [238], вулиці [229], спільного [223] та студентського житла [221] тощо. S. Lauer [237] вивчає роль космополітичної соціальної інфраструктури в міжетнічній взаємодії та формуванні дружніх стосунків серед іммігрантів різного етнічного походження. В статті [212] аналізується вплив міської реновації на літніх людей через призму соціальної інфраструктури. Різні питання, пов'язані з соціальною інфраструктурою, розглянуті також у працях [213; 214; 217; 219; 225; 232; 243; 246; 248; 249] та інших.

Більшість дослідників сходиться на тому, що соціальна інфраструктура відіграє велику роль у житті людини, оскільки створює оптимальні умови для проживання, відновлення та зміцнення здоров'я, відпочинку та розваг, виховання та навчання, підвищення культурного рівня і т. д. Крім того, вона часто розглядається як один з факторів суспільного розвитку. Попри це, єдиної думки щодо сутності соціальної інфраструктури дотепер не існує. Зважаючи на її важливість, виникає потреба в систематизації поглядів відносно даного поняття.

Щоб з'ясувати сутність соціальної інфраструктури, необхідно спершу розглянути більш широке поняття інфраструктури. В етимологічному словнику «Etymonline» зазначено, що слово «інфраструктура» має латинське походження і складається з двох частин: *infra* («нижче», «під») та *structura* («припасування», «пристосування», «будівля», «спосіб будівництва», в переносному значенні – «розташування», «порядок») [228]. Спочатку даний термін здебільшого

використовувався у військовому лексиконі для позначення комплексу допоміжних споруд, необхідних для нормального функціонування збройних сил. Одними з перших досліджень, дотичними до інфраструктурної тематики, були роботи А. Маршалла та Дж. Кларка. В економічній літературі дане поняття увійшло в ужиток наприкінці 40-х років XX ст. Під ним розуміли сукупність галузей, що обслуговують матеріальне виробництво (енергетика, транспорт, зв'язок, будівництво тощо). Значний вплив на розвиток теоретичних уявлень про інфраструктуру мали праці П. Розенштейна-Родана, Р. Нурксе, А. Хіршмана, Х. Зінгера, А. Янгсона та інших. Спершу вчені використовували дану категорію для пояснення економічних, а згодом і соціальних процесів [13, с. 162; 16, с. 38; 27, с. 237; 55, с. 203; 59, с. 137; 87, с. 60; 92, с. 88-89; 98, с. 22; 130, с. 38; 176, с. 181; 198, с. 787-788].

І.І. Рекуненко виокремлює п'ять підходів до визначення сутності інфраструктури: виробничий, галузевий, інституційний, обслуговуючий, комплексний [172]. Однак найчастіше її розглядають з двох позицій: як сукупність галузей та видів діяльності або як матеріально-технічну базу [198, с. 789-790]. Особливістю інфраструктури є її забезпечувальний та обслуговуючий характер [130, с. 38]. С.П. Кучин вважає, що до її складу потрібно відносити не тільки матеріальні об'єкти, але й суб'єктів (фізичних та юридичних осіб), які мають майнові права на ці об'єкти [92, с. 89].

Категорію «інфраструктура» можна вважати універсальною, оскільки вона широко використовується в різних науках [87, с. 61]. Д.О. Котелевець виділяє чотири підходи до використання цієї категорії: 1) її розгляд у контексті функціонування іншої системи; 2) її розгляд у контексті дослідження окремих процесів, що є загальними для галузей національної економіки; 3) розгляд окремих видів інфраструктури в контексті вивчення інших економічних систем; 4) розгляд інфраструктури в межах окремих просторових систем [87, с. 64-65].

На сьогодні виділяють різні види інфраструктури: ринкову, інформаційну, інноваційну, інституційну, екологічну, військову тощо. Водночас одним з найбільш популярних залишається поділ інфраструктури на виробничу та

соціальну. Основним критерієм при такому поділі є її функціональне призначення. Якщо виробнича інфраструктура орієнтується безпосередньо на виробництво, то соціальна – на людину. Зазначимо, що даний поділ є досить умовним. Один і той самий структурний елемент може одночасно бути частиною як виробничої, так і соціальної інфраструктури.

Становлення терміна «соціальна інфраструктура» відбулося в три етапи. На першому з них даного поняття не існувало, а відповідні соціально-економічні процеси пояснювалися за допомогою інших термінів, таких як: «сфера послуг», «невиробнича сфера», «нематеріальне виробництво» тощо. Другий етап характеризується появою поняття «соціальна інфраструктура». В окремих роботах воно подавалось як дещо зрозуміле, а в інших – наводилося його визначення, розкривався його зміст і специфіка. На третьому етапі з'являються праці, де соціальна інфраструктура є самостійним об'єктом дослідження [54, с. 172].

Розуміння сутності соціальної інфраструктури відрізнялося в різні періоди, що пов'язано насамперед зі зміною системи поглядів на людину та її місце в світі. Спочатку її розглядали переважно як матеріальну базу, яка була націлена на задоволення потреб зайнятого у виробництві населення. З цієї позиції соціальна інфраструктура орієнтується на виробництво та має виключно економічний характер. Здебільшого таких поглядів дотримувалися радянські вчені в 70-х роках ХХ ст. [59, с. 138].

Внаслідок переходу від індустріального суспільства до постіндустріального, центр ваги змістився в бік людини в усіх сферах життя. Погляди щодо соціальної інфраструктури також змінилися. Тепер вона розглядалася як основа створення та підтримання належних умов проживання всього населення, а також задоволення його потреб [59, с. 138-139]. Однак варто зазначити, що у вітчизняній науці функціонування соціальної інфраструктури ґрунтувалося переважно на нормативах базових потреб споживання послуг [94, с. 106].

Згодом почало наголошуватися на важливій ролі соціальної інфраструктури в становленні всебічно розвиненої людської особистості, що буде одним з чинників збалансованого розвитку суспільства. Велика увага почала приділятися повноті та якості послуг, що надаються, а також їхній відповідності індивідуальним потребам кожної окремої людини. Широко розповсюдженим стає поняття інклюзивності. Значний акцент робиться на освіті, яка повинна сприяти реалізації творчого потенціалу та суспільному прогресу [199].

На сучасному етапі в усіх сферах життєдіяльності відбуваються процеси цифровізації. Так, наприклад, значна частина послуг, які колись надавалися тільки на місцях, у відповідних закладах, поступово переходить у цифрове середовище. Даний процес суттєво пришвидшився внаслідок пандемії COVID-19 та спричинених нею карантинних обмежень. Основні тенденції та бар'єри розвитку цифрової економіки України розглянуто в працях Д.О. Котелевця [86; 88]. Яскравим прикладом цифрової трансформації в Україні є створення вебпорталу та застосунку «Дія», за допомогою якого можна отримувати різні державні послуги онлайн. Дедалі популярнішим стає інтернет-банкінг. З появою особистих кабінетів на новий рівень вийшла взаємодія споживачів і надавачів житлово-комунальних послуг. Цифровізація відбувається й у галузі охорони здоров'я. Такі нововведення, як: телемедицина, електронні медичні записи, діагностика з використанням штучного інтелекту та сучасних комп'ютерних технологій – значно спрощують і покращують медичне обслуговування, відкривають нові можливості для прогнозування ризиків розвитку захворювань і підбору індивідуалізованого лікування. У сфері освіти також відбуваються помітні зміни, серед яких: впровадження електронного навчання, цифрових класів, віртуальних лабораторій, використання мультимедійних засобів, електронних підручників, навчальних застосунків, онлайн-курсів тощо, внаслідок чого освітній процес стає більш доступним, гнучким та інтерактивним. Цифровізація трансформує соціальну взаємодію, культурний простір і загалом світогляд. Швидкими темпами зростає роль штучного інтелекту. Багато компаній вже інтегрують його в свої продукти. Серед них такі технологічні гіганти, як:

Google, Microsoft, NVIDIA, Intel, Tempus та інші. Хоча штучний інтелект зараз далекий від ідеалу, але він постійно вдосконалюється та, безсумнівно, стане невід’ємною частиною нашого майбутнього.

Загалом можна виділити чотири основні тенденції в уявленнях про соціальну інфраструктуру, які змінювалися від моменту зародження даного поняття і до сьогодні (рис. 1.1). Запропонований поділ не претендує на вичерпність і безальтернативність, а є лише особистим баченням автора. Наголосимо на тому, що розвиток уявлень щодо соціальної інфраструктури є безперервним процесом.

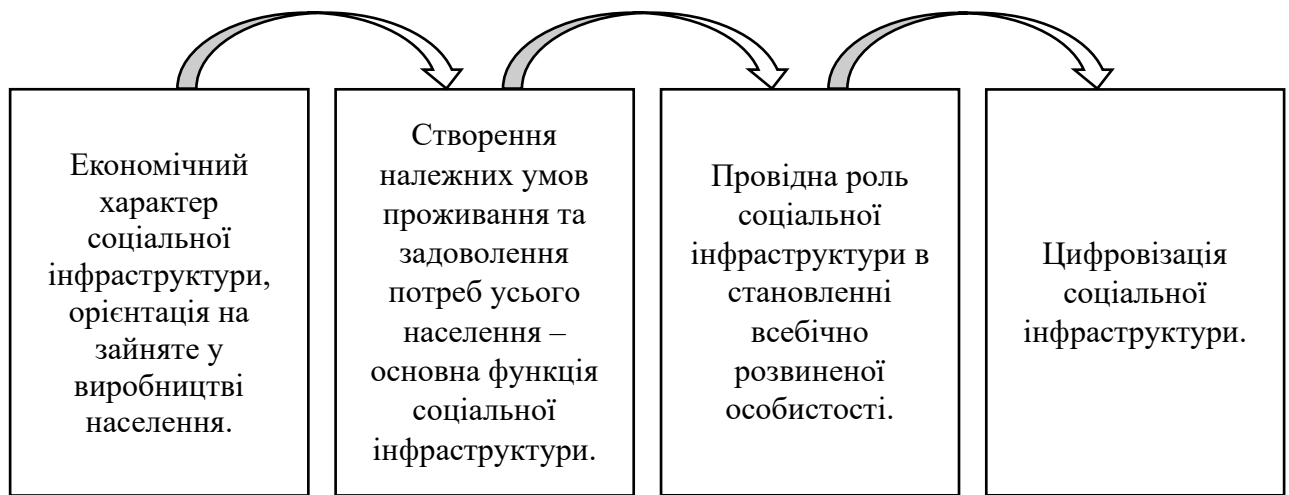

Рис. 1.1 Зміна тенденцій у поглядах на соціальну інфраструктуру (складено автором)

Незважаючи на те, що погляди науковців на соціальну інфраструктуру часто відрізняються, тлумачення даного терміна можна звести до двох основних позицій [53, с. 57-58; 55, с. 203; 130, с. 38-39; 210, с. 5-6]. Перша з них розглядає соціальну інфраструктуру як сукупність галузей. Визначення цього поняття з такої позиції подано, наприклад, в «Енциклопедії Сучасної України», де під соціальною інфраструктурою розуміється «комплекс галузей, безпосередньо пов'язаних зі створенням загальних умов для відтворення робочої сили і забезпечення нормальної життєдіяльності людей» [50]. Дана позиція фактично ототожнює соціальну інфраструктуру зі сферою послуг.

Друга позиція полягає в тому, що соціальна інфраструктура є комплексом матеріально-речових елементів. У такому контексті тлумачення даного терміна подається, наприклад, у словнику «Великої української енциклопедії»: «інфраструктура соціальна – матеріальні предмети та елементи, що забезпечують умови існування людини в суспільстві та її діяльність в різних сферах суспільного життя» [11, с. 549]. Відповідно до цього підходу соціальна інфраструктура є одним з елементів соціальної сфери.

Існують й інші підходи до розуміння сутності соціальної інфраструктури, але вони не набрали такої ж популярності у вітчизняній науці, як вищезазначені. Наприклад, В.С. Бойченко до соціальної інфраструктури зараховує матеріальні та нематеріальні (програмні) інструменти соціального характеру [5, с. 178]. А. Latham, J. Layton розглядають чотири способи розуміння соціальної інфраструктури: 1) люди як інфраструктура; 2) соціальність, що формується навколо традиційної жорсткої інфраструктури; 3) місця, де надають допомогу вразливим групам населення (лікарні, школи, будинки для людей похилого віку, служби охорони психічного здоров'я), а також пов'язана з такою допомогою робота; 4) публічні та квазіпублічні простори і місця, які підтримують соціальні зв'язки [236, с. 660-661]. Ю.І. Головня описує такі підходи: комплексний, діалектичний, реактивний, нормативний, функціональний, ієрархічний, програмний, гуманітарний, інституційний, проектний, кластерний, агломераційний [18].

Деякі визначення соціальної інфраструктури наведені в табл. 1.1. Ми вважаємо, що соціальну інфраструктуру потрібно розглядати як матеріальну основу, що створює сприятливі умови для підвищення якості життя. Під матеріальною основою йдеться про об'єкти (разом з їхнім оснащенням), що існують як у фізичній формі (організації, заклади, споруди, громадські простори тощо), так і в цифровій (онлайн-платформи, сервіси, вебсайти, застосунки тощо). Акцентуємо увагу на тому, що соціальна інфраструктура повинна сприяти ефективному задоволенню людських потреб [85].

Таблиця 1.1

Визначення поняття «соціальна інфраструктура» за різними вченими

Автори	Визначення поняття «соціальна інфраструктура»
Бугайчук Н.В.	«комплекс установ і організацій, сукупність матеріальних об'єктів, які забезпечують умови життєдіяльності населення, сприяють суспільному соціально-економічному розвитку країни та підтримують достойний рівень і якість життя населення» [8, с. 4]
Герчанівська С.В., Островська Н.Д., Гурська І.С.	«сукупність взаємопов'язаних, гармонійно функціонуючих галузей, підприємств, організацій та установ, видів діяльності, а також економічних відносин та людського потенціалу, поєднаних в єдиній цілісній системі, що функціонує з метою задоволення потреб усіх верств населення у сфері духовності, матеріально-побутового забезпечення та відтворення людського капіталу» [16, с. 39]
Голей Ю.М.	«діюча матеріально-технічна база сукупності взаємопов'язаних об'єктів, розташованих у межах певної території, діяльність яких спрямована на створення якісних та достойних умов проживання населення, задоволення наявних потреб громадян у відповідних послугах» [17, с. 101]
Голіков А.П., Грицак Ю.П., Казакова Н.А., Сідоров В.І.	«галузі та види діяльності, що обслуговують населення – охорона здоров'я, торгівля, освіта і т. д.» [13, с. 162]
Кириченко С.О.	«окрема самостійна система, яка складається з певних підсистем (галузей), що взаємодіють між собою та об'єднанні єдиною спільною метою – забезпеченням життєдіяльності населення та формуванням умов для соціально-економічного розвитку» [53, с. 59]
Кінаш І.П.	«стійка сукупність матеріальних об'єктів, з якими взаємодіє соціальний суб'єкт з метою одержання послуг, які створюють умови для раціональної організації всіх його основних видів діяльності» [55, с. 204]
Кобилін П.О.	«частина структури регіональної соціогеосистеми, що спрямована на забезпечення нормальних умов проживання населення, його потреб у послугах (підсистеми освіти, охорони здоров'я, культури, житлово-комунального господарства, транспорту та зв'язку по обслуговуванню населення, торгівлі, ресторанного господарства, побутового обслуговування, фізкультури та спорту), що пов'язані через потоки речовини, енергії та інформації в географічному просторово – часовому континуумі» [59, с. 140]
Круш П.В., Кожемяченко О.О.	«сукупність, або комплекс, галузей, призначенням яких у суспільному поділі праці є задоволення потреб населення у соціально-побутових і соціально-духовних послугах» [89, с. 198]
Пігуль Н.Г.	«сукупність об'єктів окремих галузей, що сприяють життєдіяльності суспільства, метою функціонування яких є забезпечення загального рівня життя населення та гармонійного його розвитку» [130, с. 39]

Соляр В.В.	«цілісна система господарських структур, призначенням яких є здійснення видів економічної діяльності, що забезпечують матеріальні умови для функціонування і відтворення виробничого комплексу та життєзабезпечення населення регіону, а також специфічні нематеріальні умови розвитку людського капіталу відповідно до сучасних напрямів суспільного прогресу» [180, с. 201]
Стеченко Д.М.	«сукупність галузей невиробничої сфери, що створюють загальні умови для раціональної організації основних видів діяльності людини – трудової, суспільно-політичної, у сфері духовної культури та побуту» [197, с. 196]
Тимошенко М.М.	«комплекс галузей, де створюються нематеріальні форми багатства, які відіграють вирішальну роль у розвитку людини, примноженні її розумових і фізичних здібностей, професійних знань, підвищенні освітнього та культурного рівня» [201]
Чернюк Л.Г., Пепа Т.В.	«сукупність галузей та видів діяльності, які сприяють реалізації особистих і суспільних потреб шляхом надання різних послуг» [208, с. 10]

У географічних дослідженнях слід враховувати територіально-просторовий аспект. Важливо звертати увагу на розміщення соціально-інфраструктурних об'єктів та їх взаємодію між собою та іншими системами. Під час таких досліджень зазвичай розглядається соціальна інфраструктура в межах певної території. До особливого виду можна віднести цифрову соціальну інфраструктуру, яка часто виходить за рамки якоїсь конкретної, обмеженої у фізичному просторі, території. Якщо цифрова соціальна інфраструктура доступна в певному регіоні та є сенс у її використанні його населенням, то її варто розглядати як частину соціально-інфраструктурної системи цього регіону. Суспільно-географічні дослідження дозволяють виявити певні закономірності в функціонуванні соціальної інфраструктури на різних рівнях, прослідкувати та зрозуміти причини територіальних диспропорцій, знайти найбільш раціональні шляхи вирішення проблем, зробити відповідні прогнози тощо.

1.2 Поділ соціальної інфраструктури на складові та їхні функції

На сьогодні не існує єдиного загальноприйнятого поділу соціальної інфраструктури на складові. Погляди щодо виділення тих чи інших компонентів можуть досить суттєво відрізнятися. П.О. Кобилін розглянув підходи до розуміння структури соціальної інфраструктури за 35 вченими та визначив, що

всі вони виділяють такі компоненти: культуру та мистецтво, освіту й охорону здоров'я. Більшість учених також розглядають житлово-комунальне господарство (32 вчені), роздрібну торгівлю (31), фізкультуру та спорт (28), побутове обслуговування (27), пасажирський транспорт (26), громадське харчування та зв'язок по обслуговуванню населення (23). Інші компоненти, такі як соціальне забезпечення, рекреаційне господарство та туризм, наука та наукове обслуговування, кредитно-фінансові та страхові послуги, держане управління, природоохоронні заходи, забезпечення безпеки населення та правопорядку, інформаційні засоби, громадські організації тощо, мають епізодичний характер. Крім того, було розглянуто поділ на соціально-побутову та соціально-духовну (соціально-культурну) інфраструктуру та інші підходи [58]. В.В. Соляр до соціальної інфраструктури відносить житлово-комунальне господарство, зв'язок, готельне господарство, торгівлю, громадське харчування, пасажирський транспорт, охорону здоров'я, освіту, культуру, санаторно-курортні та оздоровчі заклади [180, с. 201]. І.П. Кінаш виділяє шість складових соціальної інфраструктури: соціально-побутову, соціально-оздоровчу, громадсько-політичну, освітньо-духовну, комунікаційну та соціально-економічну [54, с. 175]. Н.Г. Пігуль поділяє компоненти соціальної інфраструктури на два блоки відповідно до їх значущості та ролі, які в свою чергу поділяються на дрібніші підсистеми: галузеву, матеріальну, технічну, комунікаційну [129, с. 121]. М.М. Тимошенко схиляється до поділу соціальної інфраструктури на галузі соціально-культурного та побутового призначення [201].

На нашу думку, одним з найбільш зручних є поділ соціальної інфраструктури на складові залежно від їхніх функцій. Відповідно пропонуємо відносити соціально-інфраструктурні об'єкти до конкретних галузей, які можна об'єднати в такі комплекси (блоки): матеріально-побутовий, оздоровчо-відновлювальний, освітньо-духовний, соціально-інституційний, комунікаційний (табл. 1.2). В таблиці акцент зроблений на фізичних об'єктах соціальної інфраструктури, однак зауважимо, що цифрові об'єкти також можна віднести до тієї чи іншої галузі. Наприклад, особисті кабінети споживачів комунальних

послуг є частиною житлово-комунального господарства, інтернет-магазини та маркетплейси – торгівлі, медичні інформаційні системи – охорони здоров'я, інформаційно-туристичні портали – туризму, платформи дистанційного навчання – освіти, віртуальні музеї та виставки – культури, електронні платіжні системи – фінансово-кредитної галузі, мобільні застосунки і сайти з розкладом руху та GPS-моніторингом – пасажирського транспорту, соціальні мережі, платформи для проведення відеоконференцій – зв'язку і т. д.

Таблиця 1.2

Поділ об'єктів соціальної інфраструктури за комплексами (блоками) галузей відповідно до функцій, які вони виконують (складено автором)

Галузі	Приклади об'єктів соціальної інфраструктури
Матеріально-побутовий комплекс (блок) галузей	
житлово-комунальне господарство	житлові будинки та прибудинкові території, системи електро-, газо-, тепло-, водопостачання та водовідведення, елементи благоустрою тощо
побутове обслуговування населення	майстерні з пошиття та ремонту одягу і взуття, майстерні з ремонту побутової техніки, майстерні з виготовлення металовиробів і меблів, майстерні з ремонту годинників, ювелірні майстерні, станції технічного обслуговування автомобілів, пральні, хімчистки, перукарні, салони краси, лазні, сауни, фотосалони, пункти прокату, пункти надання ритуальних послуг, інші заклади побутового обслуговування
внутрішня торгівля та громадське харчування	магазини, торгові центри, ринки, кіоски, інші стаціонарні та нестаціонарні заклади торгівлі, ресторани, кафе, бари, їдальні тощо
Оздоровчо-відновлювальний комплекс (блок) галузей	
охорона здоров'я	лікарні, госпіталі, диспансери, поліклініки, амбулаторії, фельдшерсько-акушерські пункти (пункти здоров'я), центри екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, станції переливання крові, станції швидкої медичної допомоги, санаторії, профілакторії, аптеки, інші заклади сфери охорони здоров'я
фізкультура і спорт	спортивні майданчики, стадіони, спортивні зали, фітнес-центри, басейни, скеледроми, дитячо-юнацькі спортивні школи, центри олімпійської підготовки, інші спортивні об'єкти
рекреація, туризм і екскурсійна діяльність	парки, сквери, сади, набережні, пляжі, курортні комплекси, будинки відпочинку, зелені садиби, пансіонати, дитячі табори, молодіжні центри, готелі, мотелі, хостели, туристичні бази, кемпінги, туристичні притулки, туристичні оператори, агенції, філії, екскурсійні бюро тощо
розваги	дитячі розважальні центри, парки розваг, нічні клуби, караоке-бари, комп'ютерні клуби, квест-кімнати, страйкбольні, пейнтбольні, лазертаг-клуби, більярдні, боулінг-клуби, скейт-парки тощо

Освітньо-духовний комплекс (блок) галузей	
освіта і наука	заклади дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, спеціалізованої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти та освіти дорослих, у тому числі післядипломної освіти, науково-дослідні установи тощо
культура і мистецтво	бібліотеки, клубні заклади, культурні центри, мистецькі школи, музеї, архіви, парки культури та відпочинку, театри, демонстратори фільмів, концертні зали, філармонії, цирки, художні галереї, арт-простори тощо
Соціально-інституційний комплекс (блок) галузей	
соціальний захист	дитячі будинки-інтернати, центри соціально-психологічної реабілітації дітей, будинки-інтернати для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, кризові центри та притулки, соціальні гуртожитки, центри обліку бездомних громадян, центри надання соціальних послуг, координаційні центри підтримки цивільного населення, волонтерські центри тощо
безпека і громадський порядок	захисні споруди цивільного захисту, центри безпеки громадян, пожежно-рятувальні частини, поліцейські станції, системи вуличного відеоспостереження, в'язниці тощо
фінансово-кредитна галузь	банки, банкомати, термінали самообслуговування, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, пункти обміну валют, страхові компанії, інвестиційні фонди і компанії, біржі тощо
публічне управління та адміністрування	обласні державні (військові) адміністрації, міські, селищні та сільські ради, центри надання адміністративних послуг тощо
громадсько-політична діяльність	офіси політичних партій, громадських організацій, пункти голосування, пресцентри, місця проведення громадських слухань, акцій, форумів тощо
Комунікаційний комплекс (блок) галузей	
пасажирський транспорт	дороги, колії, мости, тунелі, вокзали, станції, зупинки громадського транспорту, аеропорти, порти, контактні мережі, депо, дорожні знаки, світлофори, пішохідні переходи, смуги для руху маршрутних транспортних засобів, паркувальні майданчики тощо
зв'язок	автоматичні телефонні станції, базові станції мобільного зв'язку, радіостанції, станції супутникового зв'язку, дата-центри, лінії зв'язку (дротові, бездротові), точки доступу Wi-Fi, поштові відділення, поштомати тощо

Житлово-комунальне господарство спрямоване на забезпечення належних умов перебування та/або проживання осіб у приміщеннях, будинках і спорудах шляхом надання житлової та комунальних послуг. Перша з них включає утримання будинків, зокрема прибирання внутрішньобудинкових приміщень і прибудинкової території, проведення поточних і капітальних ремонтів, обслуговування внутрішньобудинкових систем, здійснення санітарно-технічних робіт, утримання ліфтів тощо. Комунальні послуги охоплюють постачання та розподіл електричної та теплової енергії, природного газу, гарячої води,

централізоване водопостачання та водовідведення, управління побутовими відходами [147]. До додаткових функцій галузі можна віднести будівництво та реконструкцію житлового фонду, благоустрій територій (облаштування громадських просторів, озеленення, зовнішнє освітлення і т. ін.), облік і контроль за нарахуванням та оплатою комунальних послуг тощо.

Побутове обслуговування населення забезпечує задоволення його особистих побутових потреб та охоплює різноманітні види послуг: пошиття та ремонт взуття, шкіряних, швейних, хутряних і трикотажних виробів, головних уборів, хімчистку та фарбування, виготовлення та ремонт меблів, металовиробів, електроніки, побутових машин і приладів, ювелірних виробів, технічне обслуговування транспортних засобів, прання білизни, послуги душів, саун, лазень, прокату, ритуальні, перукарські, педикюрні, манікюрні та інші. Всі ці послуги протягом усього гарантійного строку повинні відповідати вимогам щодо якості, які визначаються в договорі або передбачені законодавством [150].

Внутрішня торгівля та громадське харчування безпосередньо впливають на рівень добробуту населення. Основною їхньою функцією є задоволення споживчих потреб людей. Внутрішня торгівля виконує посередницьку роль між виробником і споживачем, надаючи йому широкий вибір товарів. Громадське харчування забезпечує доступ населення до готової їжі в закладах ресторанного господарства (громадського харчування). Держава визначає принципи організації та регулювання діяльності суб'єктів господарювання, встановлює вимоги до якості обслуговування, безпеки продукції та захисту прав споживачів.

Охорона здоров'я забезпечує підтримання та відновлення здоров'я населення, що безпосередньо впливає на працездатність, якість та тривалість життя. Основними функціями цієї галузі є надання медичної допомоги (екстреної, первинної, спеціалізованої, паліативної), профілактика захворювань, санітарно-епідеміологічний нагляд, медико-соціальна реабілітація, забезпечення доступу до лікарських засобів тощо. Правові, організаційні, соціальні та економічні засади системи охорони здоров'я визначені Законом України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» [114].

Фізична культура і спорт виконують функції формування здорового способу життя, покращення фізичного стану та розвитку морально-вольових якостей особистості, а також сприяють соціальній інтеграції через залучення до спортивних заходів. Спорт є інструментом соціалізації молоді та засобом профілактики негативних соціальних явищ, таких як: алкоголізм, наркоманія, злочинність, дискримінація тощо. Держава гарантує всім громадянам право на заняття фізичною культурою і спортом, сприяє розвитку спортивної інфраструктури, підготовці фахівців та спортсменів [164].

Рекреація, туризм і екскурсійна діяльність сприяють задоволенню потреб населення у відпочинку та пізнанні навколишнього світу, формуванню національної ідентичності, культурному збагаченню та міжкультурному діалогу, збереженню природної та історико-культурної спадщини, покращенню фізичного та психічного здоров'я, розвитку економіки регіонів і т. ін. У Законі України «Про туризм» [162] визначено організаційно-правові засади туристичної діяльності, права та обов'язки її учасників, порядок надання послуг, вимоги до безпеки туристів і екскурсантів тощо.

Сфера розваг спрямована на організацію дозвілля. Вона сприяє емоційному розвантаженню та зниженню стресу, підвищенню продуктивності та збереженню мотивації, побудові та зміцненню дружніх стосунків тощо. Крім того, розваги є одним зі способів запобігання емоційному вигоранню, що позитивно відображається на професійній діяльності, особистому житті та загальному самопочутті людини.

Освіта і наука відіграють провідну роль у формуванні та реалізації інтелектуального потенціалу суспільства, що є одним з найвагоміших чинників підвищення конкурентоспроможності держави. Освіта сприяє набуттю теоретичних і практичних знань, умінь і навичок, розвитку критичного мислення, здібностей і талантів, інтеграції особистості в суспільство, формуванню громадянської позиції тощо. Серед основних функцій науки – генерація нових знань, розробка технологій, впровадження інновацій, науково-методичний супровід і т. д. Законом України «Про освіту» [155] врегульовано суспільні

відносини в освіті, права та обов'язки учасників, роль державних органів та органів місцевого самоврядування в даній галузі. Правові, організаційні та фінансові засади функціонування та розвитку науки викладені в Законі України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [153].

Культура і мистецтво беруть участь у формуванні світогляду, національної ідентичності, суспільних цінностей та соціальної згуртованості. Основна їхня функція полягає в наданні населенню якісних культурно-мистецьких послуг. Заклади культури, як осередки духовного, освітнього та соціального життя, сприяють розвитку творчого потенціалу суспільства, формуванню духовних цінностей та естетичних смаків, підтримці творчих ініціатив, збереженню культурної спадщини, розвитку туризму, популяризації національного та світового мистецтва, створенню позитивного іміджу держави і т. ін. Правові засади діяльності в сфері культури визначені Законом України «Про культуру» [152].

Соціальний захист забезпечує реалізацію права на гідний рівень життя, зокрема вразливих груп населення: пенсіонерів, людей з інвалідністю, малозабезпечених, багатодітних, безробітних, внутрішньо переміщених осіб, жертв насильства і т. д. Основні функції галузі охоплюють надання соціальних послуг, соціальну допомогу, пенсійне забезпечення, підтримку сімей, страхування у випадку втрати працездатності тощо. Основні правові й організаційні засади надання соціальних послуг зазначені в Законі України «Про соціальні послуги» [160].

Безпека і громадський порядок спрямовані на захист прав і свобод людини, збереження її життя та здоров'я. До основних функцій можна віднести такі: забезпечення правопорядку, запобігання злочинності, реагування на надзвичайні ситуації тощо. Ефективне функціонування даної сфери є запорукою стабільного та безпечного середовища. Діяльність у ній спирається на Кодекс цивільного захисту України [61], Закон України «Про Національну поліцію» [154] та інші нормативно-правові акти.

Фінансово-кредитна галузь є ключовою в управлінні грошовими коштами. Основна її функція полягає в наданні фінансових послуг населенню. До них відноситься: надання коштів у кредит, страхування, платіжні операції, торгівля валютними цінностями тощо. Діяльність галузі регулюється Законами України: «Про банки і банківську діяльність» [143], «Про фінансові послуги та фінансові компанії» [165] та іншими.

Публічне управління та адміністрування забезпечує організацію, регулювання та контроль за функціонуванням суспільних інституцій. Серед основних функцій галузі – розробка та реалізація державної політики, стратегічне планування соціально-економічного розвитку, забезпечення ефективного надання публічних послуг, оцінка результативності управлінських рішень і т. д. Правові засади надання адміністративних послуг визначені в Законі України «Про адміністративні послуги» [142].

Громадсько-політична сфера забезпечує участь громадян у суспільно-політичному житті, реалізацію права на свободу об'єднань, самоврядування, волевиявлення. Основними її функціями є формування громадянського суспільства, розвиток демократії, захист прав і свобод людини. В її структуру входять: громадські організації, політичні партії, професійні спілки, громадські рухи та ініціативи тощо. Громадсько-політична діяльність регулюється Законами України: «Про громадські об'єднання» [144], «Про політичні партії в Україні» [157], «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» [159] та іншими.

Пасажирський транспорт безпосередньо впливає на мобільність населення. Основною функцією цієї галузі є надання послуг з перевезення пасажирів. Розвинена транспортна інфраструктура забезпечує зручне, швидке та безпечне переміщення людей у просторі, покращує доступність до різних видів послуг, сприяє просторовій інтеграції та розвитку територій. Правові, організаційні, економічні та соціальні основи діяльності транспорту визначені Законом України «Про транспорт» [161].

Зв'язок забезпечує оперативний обмін інформацією, що є особливо важливим в умовах інформаційного суспільства. Функції галузі охоплюють

передачу даних, надання послуг телефонного, мобільного, супутникового, поштового, інтернет-зв'язку тощо. Правові та організаційні основи діяльності в сфері електронних комунікацій та радіочастотного спектра наведені в Законі України «Про електронні комунікації» [146], а поштового зв'язку – в Законі України «Про поштовий зв'язок» [158].

Хоч перераховані галузі відрізняються за функціями, однак усі вони орієнтовані на людину та сприяють покращенню її життя. Наголосимо на тому, що для їхнього повноцінного функціонування необхідне якісне матеріально-технічне забезпечення та ефективне управління. Крім того, діяльність у всіх без винятку галузях повинна здійснюватися відповідно до положень Конституції України [74].

Зазначені галузі становлять значний інтерес для суспільних географів, що відображається наявністю великої кількості наукових праць відповідного спрямування. Як приклад можна навести дисертації О.М. Лук'янчук [97], Є.В. Петрука [128], які присвячені житлово-комунальному господарству; Т.Г. Погребського [133], Х.Є. Подвірної [135], О.І. Пушкаря [170] – охороні здоров'я; І.А. Арсененко [1], І.В. Єрко [32], О.В. Колотухи [73], С.Ю. Сировця [177], І.А. Скриль [179], О.В. Стецюк [196], О.В. Чечені [209], В.П. Шульги [211] – туризму; Ю.О. Білоуса [2], П.А. Вірченка [12], Н.А. Горожанкіної [20], О.Г. Заячук [46], О.М. Ільїв [49], Т.Ю. Мельниченко [104], В.В. Панкратьєвої [120], К.О. Січкаренка [178], В.В. Стецького [195] – освіти; С.І. Задворного [39], Н.В. Моштакової [108], І.І. Ровенчака [173], Н.І. Флінти [205] – культурі; О.Ю. Бордун [6], К.Д. Діденко [28], І.О. Колотухи [72], Т.В. Лимарь [95], С.А. Отечка [115], Н.М. Пашинської [121], І.Р. Рудакевича [175] – транспорту; І.І. Ковтуник [60], С.О. Пугача [168] – зв'язку тощо. Варто також згадати окремі праці Ю.О. Білоуса [81; 216], О.М. Данілової [24; 25; 112; 181], Н.В. Заблотовської [35; 36; 254], С.І. Задворного [37; 38], С.П. Запотоцького [41; 42; 224], М.Д. Заячука [43; 44; 222], О.Г. Заячук [45], А.О. Корнуса та О.Г. Корнус [75; 78; 200; 202; 240; 245], І.І. Костащука [81; 82; 80], А.В. Кузишина [29; 90; 233; 234; 242], І.В. Мартусенко [100; 101; 102], Т.Г. Погребського [111; 131; 132;

241], Х.Є. Подвірної [22; 134; 136; 137; 138], І.В. Поплавської [29; 206; 234], О.І. Пушкаря [169], Л.П. Царика [206] та багато інших.

Запропонований поділ соціальної інфраструктури на складові можна застосувати під час планування соціально-економічного розвитку регіону. Детальний аналіз кожної сфери дасть змогу виявити її сильні та слабкі сторони, відповідність потребам населення, проблеми та перспективи розвитку. Усе це сприятиме прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

1.3 Методика суспільно-географічного дослідження соціальної інфраструктури регіону

Дослідження соціальної інфраструктури є інтегральним завданням різноманітних наук, серед яких: географія (суспільна географія), економіка, право, соціологія, психологія, менеджмент, маркетинг та інші дисципліни. Кожна наука, відповідно до свого об'єкта, предмета, мети і завдань дослідження, формує власний науково-методологічний апарат задля вирішення поставлених завдань і розв'язання проблем, що виникають під час наукового пошуку.

Суспільна географія розглядає насамперед територіальні (геопросторові) особливості формування, функціонування й розвитку тих чи інших об'єктів, явищ і процесів. Будь-які суспільно-географічні дослідження повинні виконуватися із застосуванням як загальнонаукових, так і конкретно-наукових методів пізнання. Основними методами, які ми використовували в даному дослідженні, є такі: аналізу, синтезу, індукції, дедукції, описовий, вивчення літературних та інших джерел, формалізації, аналогії, моделювання, абстрагування, конкретизації, узагальнення, порівняльно-географічний, історико-географічний, картографічний, геоінформаційний, типізації, класифікації, математичної обробки статистичних даних тощо. Наше дослідження проводилося в чотири етапи: підготовчий, інформаційний, моделювання, аналітичний.

На *першому (підготовчому) етапі* було вибрано тему, об'єкт і предмет дослідження, сформульовано мету, визначено завдання. На цьому ж етапі було

сплановано дане дослідження, обрано методи, вивчено загальний стан досліджуваної проблеми, здійснено огляд наявних з даної проблеми публікацій. Для ознайомлення з поняттям «соціальна інфраструктура», виділення її складових, а також для збільшення обізнаності в даній темі загалом, ми використали метод аналізу літературних та інших джерел. Були опрацьовані різноманітні наукові праці, статистичні матеріали, навчальні посібники та підручники, електронні джерела тощо. Це дало змогу краще розібратися з суттю даного питання, виокремити певні аспекти, на які необхідно направити наукові пошуки, а також зрозуміти теоретичне та практичне значення дослідження.

На *другому (інформаційному) етапі* було зібрано первинну інформацію та сформовано джерельну базу. Загалом інформаційною основою для дослідження слугували: матеріали Головного управління статистики у Чернівецькій області, документи Чернівецької обласної військової адміністрації, паспорти територіальних громад Чернівецької області, відкриті дані з OpenStreetMap та Єдиного державного веб-порталу відкритих даних, результати наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних учених у галузі суспільної географії, економіки, соціології, права та інших, що були тією чи іншою мірою причетні до розгляду питань, пов'язаних з соціальною інфраструктурою. Даний етап є надзвичайно важливим і відповідальним, оскільки на ньому відбиралися усі необхідні дані та формувалася інформаційна основа наукового дослідження. Водночас відбувалося поглиблення теоретичних знань про досліджуваний предмет.

На *третьому етапі (етапі моделювання)* було здійснено обробку інформації та створено низку моделей – карт, за якими можна визначити особливості просторової організації соціальної інфраструктури та її складових у розрізі територіальних громад Чернівецької області. До того ж були створені картосхеми, за допомогою яких можна простежити загальний рівень розвитку тієї чи іншої складової соціальної інфраструктури та його територіальні відмінності в межах регіону. На даному етапі застосовувалися різноманітні методи дослідження, серед яких: моделювання, геоінформаційний, типізації та інші.

На *четвертому (аналітичному) етапі* нами було проаналізовано отриману інформацію, оцінено результати дослідження, виявлено перспективи подальшої розробки даної проблеми, сформульовано загальні висновки. Даний етап був одним із найважливіших і найбільш тривалих, оскільки під час нього було здійснено велику кількість математичних розрахунків, порівнянь процесів та явищ у територіальному вимірі, проведено аналіз сучасної геопросторової організації соціальної інфраструктури та її складових тощо.

Під час аналітичного й інших етапів дослідження ми використали різні підходи наукового вивчення соціальної інфраструктури, а саме: геопросторовий, історико-географічний, системно-структурний та концептуальний. Геопросторовий підхід дав нам змогу виявити територіальні відмінності стану та рівня розвитку складових соціальної інфраструктури в адміністративно-територіальних одиницях Чернівецької області. Історико-географічний підхід дозволив з'ясувати особливості формування та розвитку соціальної інфраструктури під впливом різних історичних подій, які протікали на території регіону. Системно-структурний підхід полягав у розумінні соціальної інфраструктури як цілісної системи з певною внутрішньою, притаманною тільки їй, структурою, яка визначає специфіку функціонування соціальної інфраструктури в регіоні, дає змогу прослідкувати внутрішні особливості її формування та вплив на неї зовнішніх чинників. Використання концептуального підходу відбувалося через дотримання як географічних, так й інших наукових концепцій, гіпотез і теорій, використання вже усталених, а також найновіших методів наукового пізнання задля ґрунтовного вивчення соціальної інфраструктури.

Дисертаційне дослідження виконано із застосуванням загальнонаукових і конкретно-наукових методів пізнання. Серед загальнонаукових методів використовувалися такі: аналізу, синтезу, індукції, дедукції, описовий, вивчення літературних та інших джерел, формалізації, аналогії, моделювання, абстрагування, конкретизації, узагальнення тощо.

Метод аналізу передбачає розкладання (розчленування) об'єкта дослідження на складові частини. Кожна з виділених частин аналізується окремо у межах одного цілого. Даний метод широко використовувався при дослідженні окремих галузей та підгалузей в системі соціальної інфраструктури.

Протилежним до аналізу є метод синтезу – вивчення об'єкта в його цілісності, в єдності та взаємному зв'язку його складових. Даний метод полягає в поєднанні окремих частин і сторін об'єкта дослідження в єдине ціле. Цей метод дозволив краще зрозуміти специфіку соціально-інфраструктурної системи. Методи аналізу та синтезу дали змогу виокремити специфічні ознаки і загальні тенденції розвитку соціальної інфраструктури Чернівецької області.

Метод індукції полягає у переході від вивчення окремих фактів і явищ до формулювання загальних висновків та узагальнень. На основі конкретних даних було сформульовано висновки про стан та особливості розвитку соціальної інфраструктури Чернівецької області.

Метод дедукції передбачає логічний перехід від загальних теоретичних положень до аналізу конкретних явищ і процесів. Він дозволив інтерпретувати дані з урахуванням існуючих теоретичних підходів і концепцій та сприяв більш обґрунтованому поясненню виявлених просторових закономірностей.

Описовий метод полягає в описі досліджуваних явищ на основі фактичних даних. У роботі він використовувався для характеристики сучасного стану соціальної інфраструктури Чернівецької області. Зокрема, здійснено опис її структурних складових, особливостей територіального розміщення та рівня забезпеченості населення відповідними послугами.

Метод вивчення літературних та інших джерел передбачав збір та аналіз вихідної інформації, необхідної для здійснення дослідження соціальної інфраструктури. Даний метод сприяв досягненню мети та завдань нашого дослідження, отриманню достовірних висновків.

Метод формалізації полягає в поданні інформації про об'єкт, процес чи явище у формалізованому вигляді, тобто за допомогою спеціальної символіки. Це означає, що відбувається перехід від реального об'єкта до певної знакової

моделі, внаслідок якого теоретичні твердження замінюються логічними чи математичними символами та формулами. Даний метод використовувався для відображення показників, що характеризують певні аспекти рівня розвитку соціально-інфраструктурних складових, і які дали можливість виявити територіальні відмінності в межах досліджуваної території.

За допомогою методу аналогії досягається знання про певні явища на основі того, що вони мають деяку подібність з іншими. Тобто даний метод базується на подібності деяких сторін різних об'єктів, процесів і явищ. Його було використано при характеристиці різних за своєю суттю складових соціальної інфраструктури за допомогою використання ряду аналогічних показників.

Метод моделювання полягає у створенні різноманітних моделей, що є спрощеними аналогами реальних об'єктів, явищ чи процесів. Такі моделі повинні мати істотні риси оригіналу. У нашому дослідженні даний метод використовувався переважно для створення картографічних моделей, що дали змогу прослідкувати певні особливості соціальної інфраструктури в розрізі адміністративно-територіальних одиниць Чернівецької області.

Метод абстрагування передбачає відокремлення суттєвих характеристик явища від другорядних ознак, що дало змогу зосередитися на ключових аспектах соціальної інфраструктури регіону та сформулювати концептуальну основу дослідження.

Метод конкретизації полягає у переході від загальних теоретичних положень до їх застосування щодо конкретного об'єкта дослідження. У даній роботі він використовувався під час аналізу особливостей розвитку соціальної інфраструктури саме Чернівецької області, зокрема її територіальних громад.

Метод узагальнення полягає у систематизації та об'єднанні результатів дослідження з метою формулювання достовірних висновків. У роботі він застосовувався на завершальних етапах аналізу для узагальнення отриманих результатів. Це дозволило сформулювати основні закономірності геопросторової організації соціальної інфраструктури Чернівецької області.

Під час проведення досліджень важливими також є конкретно-наукові методи. З даної групи методів ми використовували такі: порівняльно-географічний, історико-географічний, картографічний, геоінформаційний, типізації, класифікації, математичної обробки статистичних даних тощо.

Порівняльно-географічний метод полягає у порівнянні об'єктів, процесів і явищ на різних територіях, внаслідок чого встановлюються їхні спільні та відмінні риси в просторовому вимірі. Даний метод був використаний під час вивчення сучасного стану соціальної інфраструктури Чернівецької області, виявлення відмінностей у розвитку її складових на рівні територіальних громад.

Історико-географічний метод передбачає вивчення розвитку територіальних явищ і процесів у часовому аспекті. У даному дослідженні він застосовувався для аналізу формування та трансформації мережі об'єктів соціальної інфраструктури Чернівецької області, що сприяло виявленню історичних передумов її сучасного стану.

Картографічний метод включає отримання інформації з уже існуючих картографічних творів та створення нових з метою визначення геопросторових особливостей досліджуваного об'єкта, що загалом сприяє досягненню поставленої мети. Даний метод широко використовувався для вивчення геопросторової організації соціальної інфраструктури та визначення особливостей її основних складових по регіону.

Картографування передбачає низку взаємопов'язаних заходів, серед яких: формулювання тематики карти, розробка її змісту, вибір та обґрунтування способів і засобів картографічного зображення, принципів генералізації тощо. Як область технічного дизайну, картографування вивчає найбільш доцільні способи зображення картографічної інформації та тісно пов'язане з семіотикою, психологією сприйняття й іншими гуманітарними науками. Картографування націлене передусім на передачу просторової інформації щодо природних або суспільних процесів та явищ і сьогодні вважається одним з основних методів відображення територіальних відмінностей та диспропорцій. Одним із головних його завдань є правильна передача інформації про земну поверхню (її окрему

ділянку), про різні явища, що відбуваються на ній, та донесення цієї інформації до користувача. Крім того, картографування конкретної території може проводитися з метою виявлення певних закономірностей та взаємозв'язків. Важливим завданням постає вибір способів картографування, за допомогою яких буде відбуватися передача інформації відносно тих чи інших явищ і об'єктів, їхнього положення, розмірів, форми, якісних і кількісних ознак, а також їх динаміки. Від правильного вибору залежать такі фундаментальні характеристики карти, як наочність і читанність, і як наслідок, її придатність до використання за тією метою, для якої вона була створена [184].

Оскільки соціальна інфраструктура є досить складним та багатогранним явищем, яке впливає на велику кількість різноманітних процесів, то при її картографуванні може виникати чимало запитань і труднощів. Спершу ми сформували інформаційну базу для здійснення картографічного моделювання, а саме: зібрали статистичні дані, що характеризують рівень розвитку складових соціальної інфраструктури та їх особливості у розрізі адміністративно-територіальних одиниць Чернівецької області, розглянули наявні картографічні матеріали, що прямо чи опосередковано стосуються соціальної інфраструктури, а також ознайомилися з працями вітчизняних і зарубіжних учених, які розглядали дане питання. В основному карти, що були розглянуті, відображали окремі аспекти конкретних галузей на основі абсолютних і відносних показників, а також демонстрували поширення деяких інфраструктурних об'єктів по території. Було виявлено, що найбільш поширеними, популярними і, які хоча б частково пов'язані з соціальною інфраструктурою, є карти у сферах туризму, рекреації, освіти, культури, транспорту тощо. Водночас практично відсутні карти, які б відображали рівень розвитку соціальної інфраструктури в цілому. Далі було здійснено поділ усіх зібраних матеріалів за окремими галузями: житлово-комунальне господарство, внутрішня торгівля і громадське харчування, охорона здоров'я, фізкультура і спорт, рекреація і туризм, освіта, культура, соціальний захист, пасажирський транспорт, зв'язок тощо, а також проведено аналіз цих матеріалів та обрано способи і засоби картографування. Після цього відбувся

сам процес створення картографічних моделей. Основними були такі способи картографічного зображення: лінійних знаків, картодіаграм, картограм. При цьому використовувалися різні зображувальні засоби, серед яких: граничні лінії, прості геометричні побудови, кольорова насиченість та інші.

Сьогодні все більшого поширення та популярності набувають комп'ютерні та геоінформаційні технології, і це не дивно, зважаючи на перспективи та можливості, які вони відкривають перед дослідником, особливо при обробці значних за обсягом масивів даних. ГІС-системи стають потужним інструментом для створення різноманітних картографічних творів та допомагають швидше й якісніше взаємодіяти з просторовою інформацією про ті чи інші процеси чи явища, що відбуваються на усіх рівнях, від локального до глобального. Зокрема окремі геоінформаційні методи використовувалися і в нашому дослідженні.

Геоінформаційне моделювання – високотехнологічний процес створення (на основі геопросторової інформації) моделі певної території в середовищі ГІС-систем. Геоінформаційні методи було використано під час збору, зберігання, обробки та візуалізації геопросторових даних щодо інфраструктурної мережі регіону. Інструменти просторового аналізу використовувалися зокрема під час обчислення довжин основних шляхів сполучення в межах адміністративно-територіальних одиниць Чернівецької області (операції обчислювальної геометрії). Для дослідження транспортної доступності об'єктів соціальної інфраструктури регіону застосовано інструменти QGIS 3.40.3 та GRASS GIS 8.4.0. Спочатку завантажувалися переліки цих об'єктів, зокрема закладів охорони здоров'я, дошкільної та загальної середньої освіти, з їхніми адресами. Додавалися координати кожного об'єкта, щоб у подальшому можна було створити просторовий точковий шар. З відкритої бази даних OpenStreetMap за допомогою плагіна QuickOSM отримано полігони адміністративно-територіальних одиниць Чернівецької області, населені пункти та дорожню мережу. Оскільки нам були потрібні дороги, якими можливе пересування транспортних засобів, то відібрано об'єкти з такими значеннями ключа `highway`: `trunk`, `primary`, `secondary`, `tertiary`, `unclassified`, `residential`, `trunk_link`, `primary_link`,

secondary_link, tertiary_link, living_street, service, track (додаток В). Кожному типу доріг присвоєно очікувану середню швидкість на основі рекомендацій, поданих у праці А.В. Уль, О.В. Мельника, Ю.А. Мельник, В.У. Волошина, С.В. Синього [15]. До обмежуючих чинників такого підходу можна віднести те, що не враховувалася якість дорожнього покриття, затори, а також інші постійні та тимчасові фактори. Проте даний підхід дозволяє провести базовий аналіз і сформулювати загальне уявлення про транспортну доступність території. Підготовку вищезазначених даних і створення відповідних shape-файлів здійснено в QGIS, далі робота виконувалася в GRASS GIS. Використана система координат EPSG:32635 - WGS 84 / UTM zone 35N. Набір лінійних даних дорожньої мережі перетворювали в набір мережевих даних за допомогою інструмента v.net. Встановлювали регіон (полігон Чернівецька область) і роздільну здатність для моделювання – 10 м. Для побудови ізохрон використано модуль v.isochrones. Стартовими точками були об'єкти соціальної інфраструктури, а основою – дороги із заданою раніше швидкістю. Під час роботи з модулем обрано метод r.cost та задано значення ізохрон: 5, 15, 30, 60 і 90 хвилин, швидкість переміщення поза дорожньою мережею встановлювали на рівні 5 км/год. Отримані результати експортувалися в shape-файли для подальшої обробки та оформлення в QGIS.

У нашому дослідженні широко використовувалися методи групування, а саме: типізація та класифікація. Перший з них полягає в об'єднанні складних об'єктів у певні групи (типи) на основі переважно якісних характеристик. У географічних дослідженнях застосовують два основні підходи до типологічного аналізу. Перший підхід передбачає узагальнення найбільш суттєвих властивостей і ознак об'єктів, процесів та явищ, що належать до однієї сукупності. Другий підхід ґрунтується на поглибленому вивченні одного чи кількох об'єктів, які за ключовими характеристиками визначаються як еталонні, після чого інші об'єкти аналізуються шляхом зіставлення з ними. Даний метод використовувався, зокрема, для виділення різних типів громад Чернівецької області за рівнем розвитку соціальної інфраструктури та її складових. Водночас

застосовано рейтинговий підхід, який передбачав створення рейтингових рядів за певними показниками, після чого відбувалося їх зведення в єдиний загальний рейтинговий ряд, за яким можна визначити аутсайдерів і лідерів за рівнем розвитку соціальної інфраструктури.

При класифікації елементи розподіляються на сукупності, що є однорідними за визначеними критеріями. Використовуючи цей метод, ми здійснили класифікацію чинників, що впливають на формування, функціонування та розвиток соціальної інфраструктури регіону, а також здійснили групування соціально-інфраструктурних складових за їхніми основними функціями.

Метод математичної обробки статистичних даних використано для характеристики динаміки та сучасного стану соціальної інфраструктури у Чернівецькій області. Обробку кількісних даних здійснено із застосуванням таких математичних прийомів, як обчислення коефіцієнтів, індексів та інших величин, що дало змогу отримати достовірні відносні показники.

У даній роботі при дослідженні динаміки основних показників соціальної інфраструктури було використано темп приросту, який обчислювався за формулою:

$$GR = \frac{x_1 - x_0}{x_0} \cdot 100\%, \quad (1.1)$$

де GR – темп приросту показника; x_1 – значення показника на кінець досліджуваного періоду; x_0 – значення показника на початок досліджуваного періоду.

Важливими показниками є забезпеченість населення та населених пунктів соціальною інфраструктурою. Перший з них обчислено за такою формулою:

$$D_p = \frac{O}{P}, \quad (1.2)$$

де D_p – забезпеченість населення соціальною інфраструктурою; O – кількість об'єктів соціальної інфраструктури території (тут і надалі йдеться про окремі об'єкти, як-от заклади охорони здоров'я, освіти, культури, внутрішньої торгівлі,

громадського харчування, спортивні, туристично-рекреаційні та інші); P – чисельність населення цієї території. Для представлення даного показника в розрахунку на певну кількість населення (наприклад, на 10000 осіб) його значення множилося на цю кількість.

Забезпеченість населених пунктів соціальною інфраструктурою розраховувалася за формулою:

$$D_N = \frac{O}{N}, \quad (1.3)$$

де D_N – забезпеченість населених пунктів соціальною інфраструктурою; O – кількість об'єктів соціальної інфраструктури території; N – кількість населених пунктів у межах цієї території. Для представлення даного показника в розрахунку на певну кількість населених пунктів (наприклад, на 100 одиниць) його значення множилося на цю кількість.

Ще одним показником, який характеризує розвиток соціальної інфраструктури, є її щільність. Його розраховано за такою формулою:

$$D_S = \frac{O}{S}, \quad (1.4)$$

де D_S – щільність соціальної інфраструктури; O – кількість об'єктів соціальної інфраструктури території; S – площа цієї території. Для представлення даного показника в розрахунку на певну площу (наприклад, на 1000 км²) його значення множилося на цю площу.

Територіальну розосередженість об'єктів соціальної інфраструктури пропонуємо охарактеризувати за допомогою коефіцієнтів локалізації та територіальної концентрації. Перший з них здатен продемонструвати нерівномірність розташування об'єктів відносно населення. Розраховують його за такою формулою [45, с. 103]:

$$K_l = \frac{o \cdot P}{O \cdot p}, \quad (1.5)$$

де K_l – коефіцієнт локалізації об'єктів соціальної інфраструктури; o – кількість об'єктів у територіальній громаді; P – чисельність населення області; O – кількість об'єктів у області; p – чисельність населення територіальної громади.

Якщо $K_l < 1$ відзначаємо низький рівень локалізації соціально-інфраструктурних об'єктів; K_l близький до 1 – середній рівень; $K_l > 1$ – високий рівень.

Через наявність різних типів об'єктів соціальної інфраструктури існує потреба в розрахунку інтегрального коефіцієнта локалізації, який дасть змогу приховати недостатній рівень окремих компонентів завдяки високому рівню інших. Цей показник розраховується за формулою [45, с. 103]:

$$IK_l = \frac{\sum_{i=1}^n K_{li}}{n}, \quad (1.6)$$

де IK_l – інтегральний коефіцієнт локалізації об'єктів соціальної інфраструктури; K_{li} – коефіцієнт локалізації об'єктів соціальної інфраструктури i -того типу; n – кількість типів соціально-інфраструктурних об'єктів.

Для того, щоб з'ясувати особливості розосередження об'єктів соціальної інфраструктури по території розраховано коефіцієнт територіальної концентрації за такою формулою [45, с. 104]:

$$K_{tc} = \frac{o \cdot S}{O \cdot s}, \quad (1.7)$$

де K_{tc} – коефіцієнт територіальної концентрації об'єктів соціальної інфраструктури; o – кількість об'єктів у територіальній громаді; S – площа області; O – кількість об'єктів у області; s – площа територіальної громади. $K_{tc} < 1$ відповідає низькому рівню концентрації соціально-інфраструктурних об'єктів у межах досліджуваної території; K_{tc} наближений до 1 – середній рівень; якщо $K_{tc} > 1$ – відзначаємо високу територіальну концентрацію об'єктів соціальної інфраструктури.

Розраховано також інтегральний коефіцієнт територіальної концентрації за формулою [45, с. 104]:

$$IK_{tc} = \frac{\sum_{i=1}^n K_{tci}}{n}, \quad (1.8)$$

де IK_{tc} – інтегральний коефіцієнт територіальної концентрації об’єктів соціальної інфраструктури; K_{tci} – коефіцієнт територіальної концентрації об’єктів i -того типу; n – кількість типів соціально-інфраструктурних об’єктів.

Для оцінки транспортного забезпечення території використано коефіцієнт Енгеля, який розраховувався за формулою [23, с. 78]:

$$K_E = \frac{L}{\sqrt{S \cdot P}}, \quad (1.9)$$

де K_E – коефіцієнт Енгеля; L – довжина шляхів сполучення, км; S – площа території, км²; P – чисельність населення території, тис. осіб.

Розраховано також коефіцієнт Гольца, що виражає чисельність зв’язків між населеними пунктами, за формулою [23, с. 80]:

$$K_G = \frac{L}{\sqrt{S \cdot N}}, \quad (1.10)$$

де K_G – коефіцієнт Гольца; L – довжина шляхів сполучення, км; S – площа території, км²; N – кількість населених пунктів, од.

Для комплексної оцінки розвитку соціальної інфраструктури територіальних громад Чернівецької області використано сукупність показників, які попередньо було приведено до однієї шкали з інтервалом від 0 до 1 за допомогою min-max нормалізації за формулою:

$$x_{norm} = \frac{x_i - x_{min}}{x_{max} - x_{min}}, \quad (1.11)$$

де x_{norm} – нормалізоване значення показника; x_i – фактичне значення показника для конкретної громади; x_{min} – мінімальне значення показника серед усіх громад; x_{max} – максимальне значення показника серед усіх громад.

Для кожної громади Чернівецької області розраховано узагальнений інтегральний індекс розвитку тієї чи іншої соціально-інфраструктурної складової як середнє арифметичне нормалізованих значень відповідних показників. У результаті максимальне значення індексу не завжди дорівнювало одиниці, а мінімальне не завжди – нулю. Щоб забезпечити коректне групування громад за рівнями розвитку, інтегральний індекс було додатково перенормовано методом

min-max, після чого він потрапляв у інтервал $[0; 1]$, що дозволило застосувати класичну шкалу з п'ятьма рівнями розвитку: низький – діапазон від 0 до 0,2; нижче середнього – від 0,2 до 0,4; середній – від 0,4 до 0,6; вище середнього – від 0,6 до 0,8; високий – від 0,8 до 1. У деяких категоріях може бути представлена незначна кількість громад або вони можуть бути зовсім відсутні, тоді як в інших – сконцентровано основну їх кількість. Така нерівномірність розподілу відображає фактичні варіації значень інтегрального індексу серед територіальних громад Чернівецької області та не є методологічною помилкою. Порожні або малозаповнені категорії слугують додатковим індикатором концентрації низьких або високих значень у досліджуваній сукупності.

Отже, нами сформовано методичний апарат для проведення наукового дослідження, що включає загальнонаукові і конкретно-наукові, традиційні і новітні методи досліджень. Використання зазначених методів під час суспільно-географічного вивчення соціальної інфраструктури Чернівецької області дало нам можливість досягти поставленої мети, завдань та цілей дослідження, а також одержати ґрунтовні та достовірні висновки.

Висновки до розділу 1

Внаслідок поділу інфраструктури на виробничу та соціальну частини виник термін «соціальна інфраструктура». Він почав використовуватися в 70-ті роки ХХ ст. На початковому етапі основна функція соціальної інфраструктури вбачалася в підвищенні ефективності виробництва через створення відповідних умов для зайнятого населення. Досить швидко погляди змістилися в бік задоволення потреб усього населення та забезпечення належних умов проживання. Згодом її почали розглядати як умову гармонійного розвитку особистості. Сучасний етап характеризується тенденцією до цифровізації соціальної інфраструктури.

Кожен учений трактує поняття «соціальна інфраструктура» по-різному, залежно від особистих поглядів і специфіки дослідження. Але більшість визначень можна звести до двох основних підходів: галузевого та матеріально-

речового. На нашу думку, соціальна інфраструктура – це матеріальна основа, що створює сприятливі умови для підвищення якості життя. Вона охоплює об'єкти у фізичному просторі (організації, заклади, споруди, громадські простори тощо) та в цифровому (онлайн-платформи, сервіси, вебсайти, застосунки тощо). Проводячи географічні дослідження, потрібно враховувати її територіально-просторовий аспект.

Дискусійним є питання поділу соціальної інфраструктури на складові. Ми пропонуємо відносити соціально-інфраструктурні об'єкти залежно від їхніх функцій до конкретних галузей, які можна об'єднати в такі комплекси (блоки): матеріально-побутовий, оздоровчо-відновлювальний, освітньо-духовний, соціально-інституційний, комунікаційний.

Під час проведення дослідження було застосовано як загальнонаукові, так і конкретно-наукові методи. Серед основних методів – порівняльно-географічний та картографічний, застосування яких сприяло детальному вивченню геопросторової організації соціальної інфраструктури в межах Чернівецької області. Сформований математичний апарат дав змогу визначити низку показників, що дозволили охарактеризувати динаміку та сучасний стан соціальної інфраструктури регіону. Метод типізації забезпечив узагальнення даних щодо рівня розвитку соціальної інфраструктури та її складових у розрізі територіальних громад. Відмітимо також важливу роль порівняно нового та водночас надзвичайно перспективного геоінформаційного методу, який відкрив широкі можливості для аналізу просторової інформації.

РОЗДІЛ 2

ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ

2.1 Класифікація чинників, що впливають на формування та розвиток соціальної інфраструктури

На формування та розвиток соціальної інфраструктури будь-якого регіону впливає ряд факторів, які можуть мати як природне походження, так і антропогенне. Кожен з них має свої особливості та характеризується певним ступенем впливу. Без їх врахування неможливо досягти бажаного рівня суспільного розвитку. На них потрібно першочергово звертати увагу органам місцевого самоврядування при плануванні мережі об'єктів соціальної інфраструктури. Водночас необхідно активно залучати громадськість до обговорення нагальних питань та прийняття відповідних рішень. Особливої актуальності даний процес набуває в умовах децентралізації та євроінтеграції України.

Проблематиці класифікації чинників, що впливають на формування та розвиток соціальної інфраструктури, приділено увагу в низці наукових праць. Так, наприклад, І.П. Кінаш виділяє такі фактори впливу: «економічні, політичні, правові, культурні, природно-кліматичні, демографічні, соціальні, містобудівні, національно-етнічні, соціально-психологічні» [56, с. 49]. В.М. Панасюк розглядає ендогенні й екзогенні чинники з подальшим поділом на групи: природно-ресурсні, економічні, демографічні, соціальні, техніко-економічні, інфраструктурні [117, с. 218]. На думку О.М. Пригодюк, доцільним є виділення правових, інноваційно-інвестиційних, інтеграційних, структурних, інституційних, фінансових, матеріально-технічних, управлінських, відтворювальних, соціальних і територіальних факторів [139, с. 494]. Л.Г. Чернюк, Т.В. Пепа пропонують виділяти «міжнародні, економічні, соціально-демографічні, державно-політичні, науково-технічні, ресурсні, ринкові та конкурентні чинники» [208, с. 14]. Основні фактори розміщення та

розвитку підприємств сфери послуг проаналізовано в статті О.Б. Марцінковської [103].

Незважаючи на наявність різноманітних досліджень, питання класифікації чинників, що впливають на формування та розвиток соціальної інфраструктури, все ще залишається недостатньо розкритим. Проаналізувавши наукову літературу з даної тематики, можемо виділити деякі проблемні аспекти: відсутність єдиної загальноприйнятої точки зору щодо виділення тих чи інших факторів та їх групування, недостатнє приділення уваги взаємозв'язкам між ними та їхньому синергетичному ефекту, проблема визначення провідних факторів та пріоритетів у різних регіонах України, необхідність врахування сучасних трансформаційних процесів і територіальної специфіки тощо.

Окремо варто згадати про руйнівний вплив російсько-української війни на соціальну інфраструктуру, особливо в прифронтових регіонах. Внаслідок воєнних дій, постійних атак безпілотниками, ракетних і артилерійських обстрілів частково або повністю знищуються соціально-інфраструктурні об'єкти (заклади освіти, охорони здоров'я, культури, громадського харчування, магазини, транспортні мережі тощо). Це суттєво ускладнює процес надання послуг населенню та часто перешкоджає задоволенню навіть базових потреб. Виникає потреба в облаштуванні надійних укриттів. Відновлення інфраструктури зазвичай займає багато часу і вимагає значних фінансових ресурсів та й не завжди є така можливість. Масове переміщення людей призводить до додаткового навантаження на соціальну інфраструктуру у відносно безпечних регіонах України, таких як Чернівецька область. З'являється необхідність у розширенні мережі соціально-інфраструктурних об'єктів та збільшенні кількості місць у них [62].

На нашу думку, класифікувати чинники, що впливають на формування та розвиток соціальної інфраструктури, можна за різними критеріями: походженням, характером, напрямком, тривалістю, керованістю, рівнем виникнення, значущістю, направленістю, наслідками тощо (рис. 2.1). Розглянемо більш детально групи та підгрупи чинників за походженням.

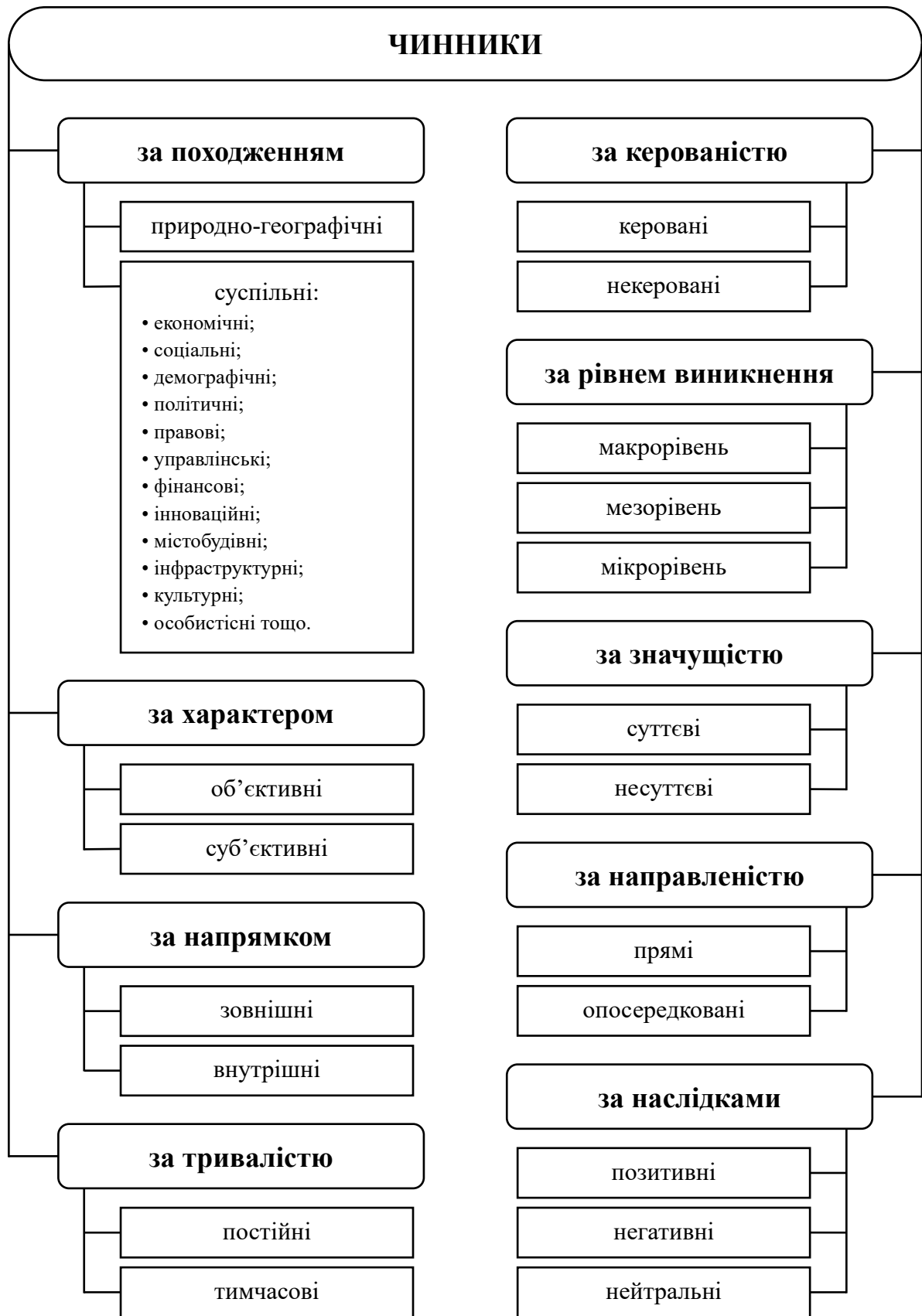

Рис. 2.1 Класифікація чинників, що впливають на формування та розвиток соціальної інфраструктури регіону (складено автором)

Природно-географічні чинники. Соціальна інфраструктура кожного окремого регіону має конкретну територіальну прив'язку, а тому важливою характеристикою є її географічне положення. Від його особливостей значно залежать природні умови території, а це напряду впливає на розміщення тих чи інших об'єктів соціальної інфраструктури. До природних умов відносимо: геологічну будову, рельєф, ґрунтовий покрив, поверхневі та підземні води, клімат, рослинний і тваринний світ, корисні копалини й інші природні ресурси. Специфіка природного середовища відіграє значну роль у становленні певних стандартів способу життя, що прямо впливає на потреби людей, а отже, виникає необхідність у наданні їм специфічних видів послуг. Природні умови території впливають на проведення тієї чи іншої господарської діяльності людини. Особливості клімату, водні, земельні та інші види ресурсів значною мірою визначають територіальне розміщення виробництв, формування рекреаційних систем і систем розселення, що, у свою чергу, визначає особливості галузевої та територіальної структури соціальної інфраструктури відповідного регіону [93]. Крім того, група природно-географічних чинників має суттєвий вплив на формування та розвиток транспортних мереж [48].

Природно, що соціальна інфраструктура тяжіє до суспільства, а тому вона загалом краще розвинена в населених пунктах зі значною концентрацією населення. Отже, можна припустити, що у важкодоступних через природні умови регіонах (гірських, болотистих, лісистих тощо) з незначною кількістю жителів соціальна інфраструктура буде характеризуватися переважно низьким рівнем розвитку. Винятком можуть бути території із суттєвими рекреаційними ресурсами, які є визначальними для туристичної галузі [99]. На таких територіях варто розвивати туристичну інфраструктуру, яка є частиною інфраструктури соціальної. Сприятливі природно-рекреаційні ресурси й комфортні кліматичні умови значною мірою сприяють залученню туристів і рекреантів до різної активності на природі. Дані фактори вважаються першочерговими для створення об'єктів туристично-рекреаційного комплексу, особливо готелів спортивно-

туристичного спрямування [7]. Розвитку туризму сприяє також вигідне транспортно-географічне положення [79].

Суспільні чинники можна поділити на економічні, соціальні, демографічні, політичні, правові, управлінські, фінансові, інноваційні, містобудівні, інфраструктурні, культурні, особистісні тощо. На формування та розвиток соціальної інфраструктури суттєво впливає суспільно-географічне положення регіону, просторове розосередження населення та виробництва. Зазначимо, що система розселення населення відіграє вирішальну роль у розміщенні соціально-інфраструктурних об'єктів.

До *економічних факторів* відносять: рівень соціально-економічного розвитку держави загалом та кожного окремого регіону зокрема, рівень і структуру зайнятості населення у виробництві, рівень споживання товарів і послуг, рівень грошових доходів населення та їх диференціацію серед різних верств, структуру індивідуального споживчого бюджету тощо. Територіальна організація соціальної інфраструктури значною мірою залежить від особливостей функціонування промисловості та сільського господарства, адже ці сфери потребують всебічно розвиненого соціально-інфраструктурного комплексу, який надаватиме якісні послуги зайнятому населенню. Вважаємо за потрібне наголосити на тому, що при розробці програм розвитку регіону необхідно дотримуватися принципів соціальної справедливості, зокрема потрібно враховувати фінансові можливості його жителів.

Соціальні фактори включають: особливості побуту людей, обсяг і спосіб використання ними вільного часу, розподіл населення за професіями та кваліфікацією, загальний рівень освіченості суспільства і т. ін. Вони значно впливають на властивості інфраструктури.

Попит на різні види послуг, що надаються соціальною інфраструктурою, визначається головним чином потребами населення, які, в свою чергу, залежать від його кількісних і якісних характеристик. Серед таких характеристик можна виділити: чисельність населення, природний і механічний рух, статеві-вікову структуру, співвідношення між міськими та сільськими жителями, частку

працевдатних осіб, розміри та склад сімей, розподіл за соціальними групами і т. д. Усе це становить підгрупу *демографічних факторів*, які безпосередньо впливають на темпи розвитку соціальної інфраструктури регіону.

На вибір пріоритетів розвитку соціальної інфраструктури суттєвий вплив чинить соціально-політична ситуація в регіоні. Підгрупа *політичних факторів* відіграє помітну роль у формуванні та реалізації соціальної політики, яка повинна бути направлена на підтримку населення, виконання всіх правових гарантій, а також збільшення інфраструктурного потенціалу. Водночас варто зазначити, що просування тих чи інших ініціатив часто є волею певної політичної сили.

Правові фактори відіграють важливу роль у регулюванні соціальних відносин і діяльності об'єктів соціальної інфраструктури. Вони формують законодавчо-правову систему держави, впливають на рівень правосвідомості населення. Важливо удосконалювати нормативно-правову базу в частині, що стосується соціальної інфраструктури, відповідно до потреб сучасності та з врахуванням регіональних особливостей. Чіткі правила та норми сприятимуть розумінню всіма сторонами своїх прав і обов'язків.

Управлінські фактори визначають ефективність розвитку соціальної інфраструктури. Вони мають суттєве значення при встановленні орієнтирів, розробці комплексних програм розвитку та створенні системи контролю за реалізацією таких програм. Стримуючими чинниками при цьому можуть бути: проблеми з кадрами, непослідовність у прийнятті рішень, корупція, неефективні методи управління та контролю.

Важливими є *фінансові фактори*, без яких загалом неможливий розвиток соціальної інфраструктури. До них відносять: перерозподіл бюджетних і позабюджетних коштів, витрати на утримання та матеріально-технічне оснащення соціально-інфраструктурних об'єктів, оплату праці персоналу, розвиток меценатства тощо. До цієї підгрупи факторів можна віднести й інвестиції.

Інноваційні фактори пов'язані насамперед з науково-технічним прогресом. Через постійне зростання вимог до продуктивності праці, рівня освіти і здоров'я населення, його вмінь і навичок, виникає потреба в наданні більш якісних послуг. Вирішити дане питання і водночас сприяти подальшому суспільному розвитку покликані новітні методи та технології.

На розміщення, вид і масштаб соціальної інфраструктури, особливо в міських поселеннях, великий вплив мають *містобудівні фактори*. При виконанні планувальних робіт необхідно враховувати розмір поселення, його положення, щільність населення, транспортні зв'язки, розташування об'єктів виробничої та невиробничої сфер і т. ін.

Не менш важливими є *інфраструктурні фактори*, під якими розуміють стан наявної інфраструктури. Вона є основою для подальшого розвитку. Крім того, наявність управлінських, проєктувальних, інформаційних, фінансових, наукових та інших установ підвищує ймовірність своєчасного й ефективного вирішення питань, що стосуються вдосконалення системи соціальної інфраструктури регіону.

Культурні фактори формують систему духовних і моральних цінностей суспільства, його звичаї та традиції. Кожен регіон має свої особливості соціальної інфраструктури, що пов'язано певною мірою з різним історико-культурним підґрунтям. Важливу роль тут відіграє національно-етнічний чинник.

Особистісні фактори проявляються на рівні кожного окремого індивіда. Вони пов'язані з виявом чиїх-небудь особистих рис, менталітету, споживчих звичок, інтересів, настроїв, очікувань, переживань і прагнень [71].

2.2 Історичні передумови становлення соціальної інфраструктури Чернівецької області

Під історичними передумовами становлення соціальної інфраструктури регіону розуміється сукупність подій, процесів і факторів минулого, які визначили умови, характер і напрям її розвитку. Вони включають: особливості

формування поселень, демографічні процеси, соціально-економічні умови в різні історичні періоди, проведення реформ, зміни державних кордонів, війни тощо. Аналіз історичних передумов допоможе зрозуміти в яких умовах формувалася та розвивалася соціальна інфраструктура Чернівецької області, визначити фактори, які сприяли її розвитку або гальмували його.

Територію Чернівецької області здавна заселяли люди. Відомо про понад 130 палеолітичних стоянок, більшість з яких існували 40-15 тис. років тому. Поблизу сіл Звенячина, Грозинців і Перебиківців виявлено поселення доби неоліту (V-IV тисячоліття до н. е.). У 300 пунктах було знайдено пам'ятки трипільської культури, що існували в мідну добу упродовж IV-III тисячоліть до н. е. Поблизу сіл Круглика, Керстенців і Ставчан знайдено курганні могильники III тисячоліття до н. е. За бронзової доби (II – початок I тисячоліття до н. е.) територію заселяли ті ж землеробські племена, що й жили на інших українських землях Придністров'я. Щодо пам'яток доби раннього заліза, то їх було виявлено понад 50. Частину з них могли залишити скіфи-орачі. Поселення скіфського часу (VII-III ст. до н. е.) знайшли в Селищі, Нагор'ях, Ленківцях, Круглику та Долинянах. Відомо також про більше 200 пам'яток ранньослов'янської черняхівської культури (II-VI ст. н. е.). З V ст. в межах нинішньої Чернівецької області можна прослідкувати слов'янський слід. У багатьох населених пунктах знайдено понад 250 слов'янських пам'яток VII-XIV ст. У селах Бабиному, Баламутівці, Рухотині, Горбовій у той час існували городища. Вивчення археологічних пам'яток VI-XIII ст. н. е. дає підстави говорити, що в регіоні існувала тоді культура з яскраво вираженим східнослов'янським характером [51, с. 11-12].

У X ст. територія відійшла до складу Київської Русі, а після її розпаду стала частиною Галицько-Волинської держави. Не оминула край татаро-монгольська навала. Після розпаду Золотої Орди українські землі були захоплені сусідніми державами [10].

З другої половини XIV ст. почався Молдавський період. У цей час відбувалося інтенсивне заселення східнороманським (волооським) населенням

території краю, особливо його південної частини. На півночі переважало русинське (українське) населення. Так само, як і волоське, воно освоювало нові території для землеробства, розвитку торгівлі та ремесла [10]. Проблемами шкільництва опікувалася церква. Перші школи краю розташовувалися при монастирях в Сучаві, Путні, Радівцях. Сини бояр, які хотіли здобути вищу освіту, зазвичай їхали в Київ, Львів, Відень або Париж. Поза частиною бояр і духовним станом населення залишалося неписьменним і без освіти. З перенесенням столиці з Сучави до Яс шкільництво на Буковині занепало [34, с. 83].

З кінця 30-х років XVI ст. землі підпали під турецьке панування. У 1774 році більша частина теперішньої Чернівецької області відійшла до Австрії. Східна частина (Хотинщина) у 1812 році була захоплена Російською імперією [10].

Австрійський період характеризувався зростанням населення Буковини, урізноманітненням її національно-етнічного складу внаслідок переїзду сюди жителів інших австрійських провінцій та країн. Водночас найбільш чисельними етносами залишалися українці та молдавани, а з середини XIX ст. до них приєдналися румуни. Відбувався розвиток міст, ремесел, торгівлі та сільського господарства. Скасування кріпацтва у 1848 році мало суттєвий позитивний вплив на економіку та культуру. Було побудовано залізниці, які з'єднали Буковину з іншими провінціями та державами, з'явилися нові галузі промисловості, зросла зовнішня та внутрішня торгівля, значно розвинулися Чернівці та інші міста і містечка, почалося українське національне відродження. Позитивними зрушеннями відзначалася соціальна сфера. Край отримав місцеве самоврядування та представництво в парламенті, були закріплені деякі демократичні свободи та конституційні засади [10].

Найбільшого розвитку досягло українське шкільництво. На Буковині, порівняно з іншими українськими землями, було найбільше народніх і середніх шкіл, а також тут працював університет. У 1911 році з 122614 дітей тільки 3,03 % були неписьменними. У 1910/11 навчальному році функціонувало 216 народніх шкіл з українською мовою викладання, в яких навчалася 39796 учнів і викладало

800 українських вчителів. Румунських шкіл було 177, німецьких – 82, польських – 12, угорських – 5, мішаних – 15. Було засновано українсько-німецьку та румунсько-німецьку гімназії, в яких викладання велося частково українською або ж румунською, а частково німецькою. Спочатку українсько-німецьку гімназію заснували в Чернівцях у 1896 році, а пізніше в 1904 році в Кіцмані. Ще через чотири роки у Вижниці було відкрито виключно українську гімназію. У 1912 році у Вашківцях засновано приватну реальну гімназію. Українська мова викладалася також у дівочій православній гімназії в Чернівцях і у гімназії в Сереті. Якщо говорити про фахові школи, то тут варто згадати про ткацьку школу в Чернівцях, рільничу (сільськогосподарську) в Кіцмані, різьбарську у Вижниці, кошикарську в Сторожинці. Від 1875 року в університеті в Чернівцях при філософічному факультеті діяло три кафедри з українською мовою викладання, на теологічному – дві. В університеті кількість українських студентів постійно збільшувалася [9, с. 288-289].

Незважаючи на значні позитивні зрушення, варто згадати й про негативні моменти. Серед них: абсолютне переважання малоземельних і безземельних селян, що було однією з причин масової еміграції, часта відмова панівної еліти йти назустріч місцевому населенню, зволікання з вирішенням назрілих проблем тощо [10].

З розпадом Австро-Угорської імперії посилився процес національного відродження. 3 листопада 1918 року в Чернівцях відбулося Буковинське народне віче, яке ухвалило історичне рішення про возз'єднання Північної Буковини із Західноукраїнською Народною Республікою. Однак невдовзі процес творення української державності був перерваний через окупацію румунськими військами [10].

В цей час український народ зазнав найбільших утисків у культурно-громадському, шкільному та релігійному напрямках. У 1919 році в південній Буковині було зрумунізовано 38 українських шкіл, які налічували 5556 учнів. Спершу в українських школах запроваджували лише половину навчання румунською, але вже у 1922 році майже всюди було скасовано українську мову

викладання. Учителі були примушені здавати іспит з румунської мови, багатьох з них вислали в глиб Румунії. Українсько-німецьку гімназію в Чернівцях було перетворено на український ліцей, а в 1922 році змінено на румунський. Гімназію в Кіцмані спочатку закрили, а потім відновили як румунську. Зрумунізували також гімназію у Вижниці, український відділ учительської семінарії в Чернівцях, ліквідували приватну українську жіночу семінарію в цьому ж місті. В університеті була ліквідована кафедра української мови та літератури [9, с. 365-366].

У червні 1940 року керівництво СРСР висунуло вимогу про повернення Радянському Союзу Бессарабії та передачу йому заселеної переважно українцями Північної Буковини. Румунія була змушена вивести свої війська та адміністрацію. 7 серпня 1940 року було утворено Чернівецьку область. Багато жителів спершу раділи приходу радянської влади, однак вона швидко показала своє справжнє обличчя, проводячи колективізацію, націоналізацію, експропріацію власності, масові депортації населення тощо [10].

У роки Другої світової війни регіон зазнав величезних людських і матеріальних втрат. На деякий час було відновлено румунську окупацію. Після завершення війни внаслідок укладення договору низки країн антигітлерівської коаліції з Румунією в 1947 році між Україною (у складі СРСР) і Румунією було закріплено кордони 1940 року. Зі звільненням від фашизму прийшов інший тоталітарний режим, що викликало збройний опір частини українського населення. Тоталітарна система обмежувала демократію, порушувала права людини, переслідувала інакодумців. Політика, якої дотримувався Радянський Союз, призвела до тривалої ізоляції від зовнішнього світу. Це вплинуло на те, що підприємства не мали можливості використовувати передові технології, а працівники здебільшого не були зацікавлені в результатах своєї роботи. Натомість мілітаризувалася значна частина промислового виробництва, зміцнювалася командно-адміністративна система, погіршувалася екологія. Належний рівень життя більшості населення не забезпечувався, незважаючи на величезні ресурси [10].

Однак були й позитивні зрушення, особливо в галузі житлового будівництва, охорони здоров'я, народної освіти. Радянські представницькі органи залучали жителів регіону до місцевого урядування, де вирішувалося чимало питань: благоустрій, соціальне забезпечення, освіта тощо. Працівники сфери культури зробили вагомий внесок у розвиток літературно-мистецького життя, підвищення культурного й освітнього рівня громадян, розвиток наукових досліджень, особливо в галузі фізики, медицини і т. ін. [10].

У другій половині 80-х – на початку 90-х років XX ст. у всіх сферах життя простежувалися кризові явища. Відбувся злам старої системи та розпад Радянського Союзу. З проголошенням незалежності України 24 серпня 1991 року розпочався новий етап [10].

Перехідний період від тоталітарної, командно-адміністративної системи до демократичної, ринкової ознаменувався певними труднощами. Для їх подолання вживаються різноманітні заходи: зміна структури виробництва, переорієнтація на випуск конкурентоздатних товарів, що спрямовані на задоволення людських потреб, реконструкція та інтенсифікація виробництва, підвищення кваліфікації працівників, проведення земельної реформи, зміна форм власності, розвиток інфраструктури, раціональне використання ресурсів, застосування науково обґрунтованих методів і новітніх технологій, залучення інвестицій, співпраця з іншими країнами, державна підтримка окремих сфер, створення сприятливого середовища тощо. Поступово розширюються міжрегіональні та зовнішні зв'язки області, збільшується пропускна спроможність шляхів сполучення та прикордонних контрольно-пропускних пунктів, активізується співробітництво на основі укладених угод [10].

19-20 лютого 2014 року розпочалась російська збройна агресія проти України. Невдовзі стартувала реформа децентралізації, яка проходила в декілька етапів. Відповідно до Постанови Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» від 17 липня 2020 року, прийнятої в рамках адміністративно-територіальної реформи, в Чернівецькій області замість 11 було утворено 3 райони: Вижницький, Дністровський та Чернівецький. У їх складі сформовано

52 територіальні громади (додаток Г.2). До складу області входять 11 міст (2 обласного значення та 2 районного), 8 селищ (1 районного значення) та 398 сільських населених пунктів. Загальні дані про Чернівецьку область та інші регіони України наведено в додатку Г.1.

24 лютого 2022 року після тривалого військового нарощування та визнання Росією своїх маріонеткових утворень «ДНР» та «ЛНР» як незалежних держав відбулося широкомасштабне російське вторгнення, яке ознаменувало новий етап російсько-української війни. У зв'язку з цим, різко посилюються наявні та додаються нові проблеми. Соціальна інфраструктура повинна пристосовуватися до реалій, що склалися. На сьогодні можна простежити суттєве зростання навантаження на заклади, в яких надають допомогу військовослужбовцям, ветеранам і членам їхніх сімей. Внаслідок міграційних процесів можуть відбуватися зміни в статеві-віковому складі населення, а отже, і зміна потреби того чи іншого регіону в кількості та структурі послуг, що надаються об'єктами соціальної інфраструктури. Певних змін можуть зазнавати графіки роботи таких об'єктів. Особливо відчутною ця проблема стає в періоди відключень світла. Крім того, для безпечного обслуговування населення в умовах постійної загрози ракетних ударів та обстрілів життєво необхідним є створення й облаштування надійних укриттів.

2.3 Чинники формування та розвитку соціальної інфраструктури Чернівецької області

2.3.1 Природно-географічні чинники

Чернівецька область розташована в південно-західній частині України. На півдні області проходить державний кордон з Румунією (226 км), на південному сході – з Молдовою (178 км). На заході та північному заході межує з Івано-Франківською, на півночі – з Тернопільською та Хмельницькою, на сході – з Вінницькою областями. Із заходу на схід простягається на 200 км, з півночі на південь – на 100 км. Крайньою північною точкою є окраїна с. Репужинці Кадубовецької територіальної громади Чернівецького району, південною –

окраїна с. Сарата Селятинської територіальної громади Вижницького району, західною – окраїна с. Плай Конятинської територіальної громади Вижницького району, східною – окраїна с. Волошкове Сокирянської територіальної громади Дністровського району. Площа Чернівецької області становить 8,1 тис. км², або 1,3 % території України [194, с. 20]. За цим показником є найменшою серед областей. Незважаючи на порівняно невеликі розміри, тут склалися досить різноманітні природні умови.

Регіон розміщений на стику Карпатської геосинклінальної області, в межах якої виділяються Складчасті Карпати і Передкарпатський крайовий прогин, та Волино-Подільської плити – південно-західної окраїни стародавньої Східно-Європейської платформи [140, с. 21-22]. Результатом взаємодії цих структур є складність будови території, активність тектонічних процесів і висока сейсмічність [14, с. 7]. Значна частина регіону відноситься до семибальної сейсмічної зони. Розрізняються землетруси з осередком у районі гір Вранча (Румунія) та місцевими осередками [140, с. 26].

Територію Чернівецької області можна чітко поділити на три частини: північну (між річками Прут і Дністер) – лісостепову рівнину з середньою абсолютною висотою близько 230 м н. р. м., середню (між Прутом і краєм Карпат) – передгір'я з середньою висотою приблизно 350 м н. р. м. та гірську – Буковинські Карпати з середньою висотою близько 900 м н. р. м. [194, с. 20].

В межах Прут-Дністровського межиріччя виділяється Хотинська височина, яка досягає 515 м у найвищій точці (г. Берда). На захід від цієї височини розташовується Заставнівська частина плоского та невиразного Прут-Дністровського вододілу з численними карстовими западинами, а на схід – його Кельменецька частина з товтровими горбами в районі Кельменців. Північна сторона Прут-Дністровського вододілу коротка та вузька (5-8 км), майже без річок, тоді як південна – виположена, довга та густо порізана долинами річок: Сивиці Ставчанської, Сивиці Кіцманської, Шубранця, Гукова, Рокитної, Черленої та інших. Тут можна виокремити Новоселицьку улоговину [140, с. 7-9]. Для Прут-Дністровського межиріччя характерні широкі поля, компактні поселення та

сади, а також невеликі островки широколистяних лісів, що розкинулися на крутих схилах [14, с. 6].

Передгірна Прут-Сіретська частина області відзначається складною орографічною будовою. Посередині простягається Чернівецька височина з максимальною висотою 537 м (г. Цецино). З обох її боків розташовуються дещо понижені, горбисті райони: Герцаївська улоговина та Брусницька пасмово-уловинна височина. Вододіл між басейнами річок Прут і Сірет притиснутий до Сірету [140, с. 9]. Поселення розміщені на схилах. Окрім полів і лук, наявні обширні лісові масиви [14, с. 6].

Буковинські Карпати орографічно неоднорідні. Найвищі вершини: Яровиця (1574 м), Томнатик (1565 м), Чорний Діл (1453 м) – знаходяться в південній частині [194, с. 21]. На північ Карпати знижуються, утворюючи Путильське низькогір'я. Далі воно змінюється гірськими хребтами середньої висоти – 1100-1300 м, які утворюють Шурдинське середньогір'я. Окрайні хребти на переході до Передкарпаття знову знижуються до 700-900 м та утворюють Берегометське низькогір'я [140, с. 9]. Населені пункти приурочені головним чином до річкових долин. На схилах і сідловинах хребтів зустрічаються окремі хутори [14, с. 6].

Рельєф суттєво впливає на транспортну доступність об'єктів соціальної інфраструктури, складність і вартість їх будівництва й обслуговування. У важкодоступних через особливості рельєфу районах зазвичай низька концентрація закладів соціальної сфери, обмежений доступ населення до спеціалізованої медичної допомоги, проблеми із забезпеченням персоналом та обладнанням, з'являється необхідність в опорних школах, підвезенні учнів та педагогічних працівників і т. ін. Ізольованість окремих поселень у гірській частині зумовлює більші витрати на прокладання мереж, потребу в автономних системах живлення, насосних станціях, резервуарах тощо. На таких територіях дороги часто в неналежному стані, а також є проблеми зі зв'язком та інтернетом. Землетруси, зсуви, обвали й інші небезпечні природні явища можуть пошкоджувати або руйнувати наявну інфраструктуру.

У Чернівецькій області обліковується 175 родовищ, з яких 64 розробляється. Корисні копалини паливно-енергетичного напрямку, як-от нафта, газ, газоконденсат, складають 4,68 %, сировина для виробництва будівельних матеріалів – 79,5 %, гірничо-хімічні корисні копалини – 1,17 %, питні, технічні та мінеральні води – 14,62 % [31]. Найбільше промислове значення мають будівельні корисні копалини: пісковики, піски, гіпси, вапняки, глини, суглинки, гравійно-галечникові матеріали. Родовища пісковиків відомі в багатьох місцях. У Буковинських Карпатах поширені пісковики крейдового періоду, в долині Дністра та його приток – неогенового. Пісковики застосовують здебільшого як природний кам'яний будівельний матеріал при будівництві фундаментів, інженерних об'єктів, кладці стін неопалюваних приміщень, дорожнього покриття тощо. Посилено розробляються родовища вапняків молодого геологічного віку, що залягають відносно неглибоко та часто виходять на поверхню в долинах річок та ярів. Вапняки та мергелі є основою для виробництва цементу. В межах області розкидані численні родовища глин і суглинків – сировини для виробництва черепиці та цегли. В заплавах Дністра, Пруту, Сірету та їхніх приток поширені піски алювіального походження, які використовуються при виготовленні цегли, цементно-піщаної черепиці, а також як наповнювач будівельних розчинів. В руслах річок розміщені родовища гравійно-галечникових матеріалів. Смугою від м. Заліщики до с. Мамалига простягається гіпсоносна товща. У верхній течії р. Білий Черемош зустрічаються виходи мармуру [14, с. 21-23; 140, с. 26-27]. Використання місцевих будівельних матеріалів знижує транспортні витрати, особливо у віддалених районах.

Для Чернівецької області характерний помірно континентальний клімат. За даними Чернівецького обласного центру з гідрометеорології річна кількість опадів у 2023 році в рівнинній частині складала 462 мм, гірській – 816 мм, Чернівцях – 568 мм. Водночас середньорічна температура повітря становила +11,3 °С (рівнинна частина), +7,2 °С (гірська частина), +11,1 °С (м. Чернівці), середня температура січня – відповідно +1,7 °С, –0,1 °С та +1,9 °С, а липня – +22,0 °С, +17,2 °С та +21,8 °С. Абсолютний мінімум температури повітря

($-25,2^{\circ}\text{C}$) спостерігався 09 лютого в гірській частині, а абсолютний максимум ($+37,7^{\circ}\text{C}$) – 29 серпня в рівнинній частині [194, с. 21].

Кліматичні умови можуть істотно впливати на функціонування соціальної інфраструктури та визначати сезонність її використання. Вони визначають потребу в утепленні, опаленні, додатковому обслуговуванні. Від них залежить вибір матеріалів і застосування тих чи інших рішень: теплоізоляція, захист від вологи, шумоізоляція, вітрозахист і т. ін. Несприятливі погодні явища, як-от зливи, грози, гради, сильні вітри, тумани, снігопади, хуртовини, снігові лавини, ожеледі, ожеледиці, морози тощо, здатні спричиняти перебої в роботі соціально-інфраструктурних об'єктів, ускладнювати доступ до них та їх експлуатацію.

За водозабезпеченістю Чернівецька область посідає 4 місце в Україні, поступаючись тільки Закарпатській, Івано-Франківській та Львівській областям. Водні ресурси разом з транзитним стоком складають приблизно 10 км^3 . Поверхневий стік, що формується на території регіону в середній щодо водності рік становить $1296,3\text{ млн м}^3$, а об'єм річкового стоку – $1107,0\text{ млн м}^3/\text{рік}$. Усього налічується 4240 річок загальною довжиною 8966 км [31]. Найбільшими річками є Дністер, протяжність якого в межах області – 272 км, Прут – 128 км, Сірет – 90 км та Черемош – 80 км [194, с. 21]. На Дністрі створено водосховище. Загальна площа його дзеркала – 14200 га, з яких в Чернівецькій області – 5510 га. В регіоні також нараховується 12 відносно великих озер загальною площею водного дзеркала 200,24 га та загальним об'ємом $1,5\text{ млн м}^3$, а також 1582 ставки загальною площею водного дзеркала 4,084 тис. га та загальним об'ємом $40,84\text{ млн м}^3$ [31].

Серед основних проблем: нерівномірний розподіл водних ресурсів, складнощі з водопостачанням в окремих районах, забруднення водойм і водотоків тощо. Після очищення воду можна використовувати для потреб населення. Обмежувальними факторами, які здатні завдавати значної шкоди соціальній інфраструктурі, є селі, паводки, повені, підтоплення і т. д.

У четвертинних відкладах і корінних породах залягають прісні підземні води. Найбільш водоносними є алювіальні відклади, які заповнюють заплави та

тераси Дністра, Пруту, Сірету й Черемошу. В середньому потужність водоносної товщі складає 3 м, глибина залягання підземних вод – 1,5-2,3 м. У надзаплавних терасах Пруту й Сірету потужність давньоалювіальних відкладів коливається в діапазоні 5-9 м, а глибина залягання – від 3-6 м до 8-26 м [14, с. 47]. Прісні підземні води можна використовувати як додаткове джерело питної води.

В області наявні гідрокарбонатні, хлоридні, сульфатні, сульфатно-кальцієві, залізисті, сірководневі та різного іонного складу води та розсоли. Найбільший дебіт мають родовища в таких населених пунктах: Сокирянах, Розкопинцях, Романківцях, Шишківцях, Ожевому, Щербинцях, Черленівці, Драниці, Мамалізі, Вікні, Заставні, Хрещатику, Брусниці, Оршівцях, Буденці, Старій Красношорі, Красноільську, Банилові-Підгірному, Валі Кузьміні, Глибоці, Чернівцях. Також відомо про родовища неорганічних і торфових лікувальних грязей [14, с. 47]. Зазначені ресурси придатні для використання в рекреаційно-оздоровчих цілях.

На території регіону поширені такі типи та підтипи ґрунтів: дернові, дерново-підзолисті (поверхнево-оглесні та сильноглейові), чорноземи (опідзолені, глибокі та неглибокі малогумусні), сірі опідзолені (ясно-сірі, сірі та темно-сірі), гірські (буроземно-підзолисті, бурі та дерново-буроземні), гідроморфні (лучні, лучно-болотні та болотні) [140, с. 97]. Значною проблемою є ерозія ґрунтів – руйнування верхнього найбільш родючого шару. Цей процес може суттєво пришвидшуватися внаслідок господарської діяльності людини.

У Чернівецькій області виявлено приблизно 4370 видів рослин та грибів, серед них: майже 1860 видів судинних рослин, 360 видів мохоподібних, біля 420 видів лишайників, 730 видів водоростей, 1000 видів грибів. Інформація щодо останніх трьох груп є неповною, що пов'язано з недостатньо високим рівнем їх вивченості в межах регіону. Багато видів є раритетними й охороняються на національному та міжнародному рівнях. Лісами вкрито 258 тис. га, або 31,9 % загальної площі області. Основні лісові породи: ялина, бук, ялиця та дуб [31].

Тваринний світ області налічує 303 види хребетних. Зустрічаються олень благородний, косуля європейська, черепаха болотна, жаба зелена, саламандра

плямиста, глухар, тетерук, білка карпатська, тритон карпатський, ведмідь бурий, куниця, тхір, рись, вовк тощо. Загалом у регіоні мешкає близько 200 видів птахів і понад 50 видів риб [31].

У Чернівецькій області знаходяться 349 заповідних територій та об'єктів загальною площею близько 104,326 тис. га, що становить 12,8 % території регіону. Загальнодержавне значення мають 25 об'єктів загальною площею 12,7 тис. га, а саме: національні природні парки «Вижницький», «Черемоський» та «Хотинський», 10 заказників, 9 пам'яток природи, 2 дендропарки та Чернівецький ботанічний сад. 324 об'єкти мають місцеве значення: 2 регіональні ландшафтні парки, 47 заказників, 193 пам'ятки природи, 38 заповідних урочищ, 40 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва та 4 дендропарки. На цих територіях налічується більше 1500 видів судинних рослин, з яких 156 занесено до Червоної книги України, а також 303 види хребетних і понад 1500 видів безхребетних тварин, з яких до Червоної книги занесено 134 види [31].

Загалом на території Чернівецької області можна виділити 6 фізико-географічних областей та 24 фізико-географічні райони [204]. Різноманіття ландшафтів і значні природні рекреаційні ресурси створюють сприятливі умови для розвитку туристично-рекреаційної інфраструктури.

2.3.2 Суспільно-географічні чинники

Упродовж останніх десятиліть у Чернівецькій області спостерігається тенденція до зменшення чисельності населення. Це зумовлено насамперед значним природним скороченням (рис. 2.2). За період 2002-2021 років смертність перевищувала народжуваність у кожному році, за винятком 2011, 2012 та 2014. Якщо до 2014 року ще можна було прослідкувати певну позитивну динаміку, то після – лише негативну. Особливо гострою проблема стає в 2020, 2021 роках, в яких природне скорочення сягає відповідно $-5,1$ та $-7,3$ %. Це пов'язано одночасно зі зниженням народжуваності та підвищенням рівня смертності. Основною причиною смертності в 2021 році були хвороби системи кровообігу, від яких померло 9247 людей, що становить 64,3 % усіх смертей. Значною була

частка смертей від коронавірусної інфекції COVID-19 – 2072 особи, або 14,4 %, а також від новоутворень – 1478 осіб, або 10,3 % [194, с. 46].

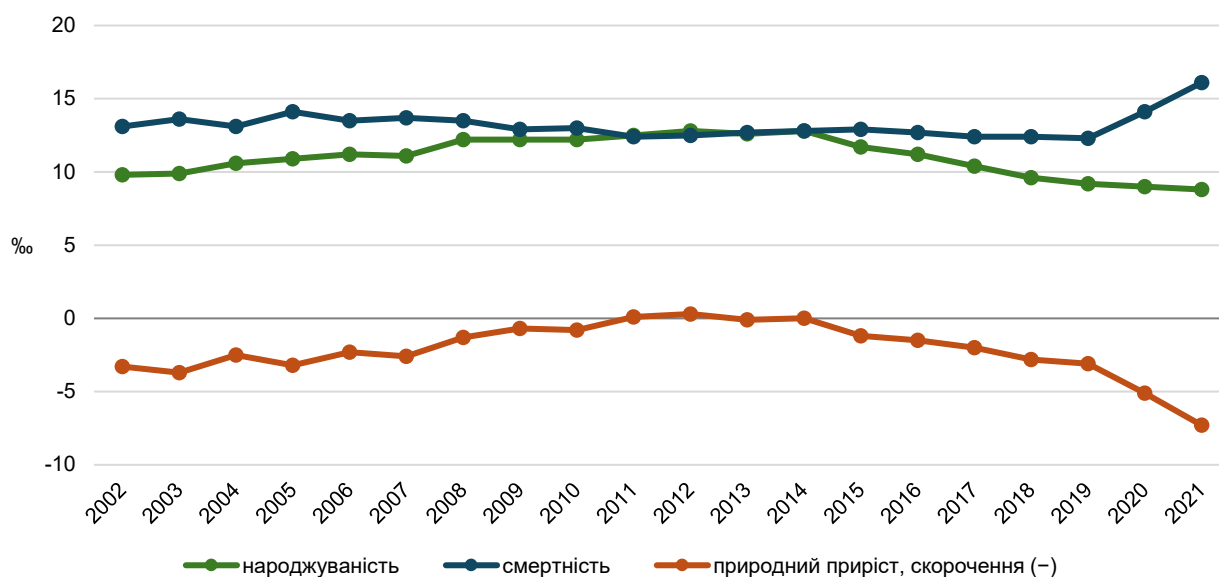

Рис. 2.2 Природний рух населення Чернівецької області в 2002-2021 роках
(складено за [109])

Значно кращою є ситуація з міграційним рухом населення (рис. 2.3). Протягом досліджуваного періоду коефіцієнт міграційного приросту (скорочення) коливався в межах від $-0,9$ ‰ (у 2004 році) до $1,8$ ‰ (у 2012 році). Більшість періоду характеризувалася позитивними значеннями даного показника. Останніми роками різниця між кількістю прибулих та кількістю вибулих є незначною. Незважаючи на певні позитивні моменти в міграційному русі, загальний приріст населення залишається від'ємним, оскільки міграційні показники не перекривають природне скорочення. Зменшення чисельності населення, з одного боку, знижує навантаження на соціальну інфраструктуру, а з іншого – ускладнює її утримання, оскільки багато об'єктів стають економічно не вигідними, а їх модернізація потребує значних коштів. Як приклад можна навести малокомплектні школи у віддалених районах, що вимагають додаткового фінансування, водночас надаючи обмежений спектр освітніх послуг.

Станом на 1 січня 2022 року в Чернівецькій області нараховувалося 890,5 тис. осіб наявного та 887,4 тис. осіб постійного населення, або $2,2$ % загальнодержавного показника. Щільність населення – $110,0$ осіб на 1 км^2 , що

більше, ніж у середньому по Україні – 68,3 особи на 1 км² [190; 194]. Середній вік населення Чернівецької області – 39,7 року, в тому числі 40,2 – в міських поселеннях, 39,3 – у сільських. В Україні ці показники – відповідно 42,2, 42,6 та 41,5 року. В Чернівецькій області на початок 2022 року частка постійного населення у віці 0-15 років складала 18,2 %, у віці 16-59 років – 60,7 %, у віці 60 років і старше – 21,1 %. Вікова структура визначила демографічне навантаження: на 1000 осіб у віці 16-59 років припадала 301 особа у віці 0-15 років і 346 осіб у віці 60 років і старше. У сільській місцевості ці показники були вищі, ніж у міській (330 і 353 особи проти 263 і 338 осіб).

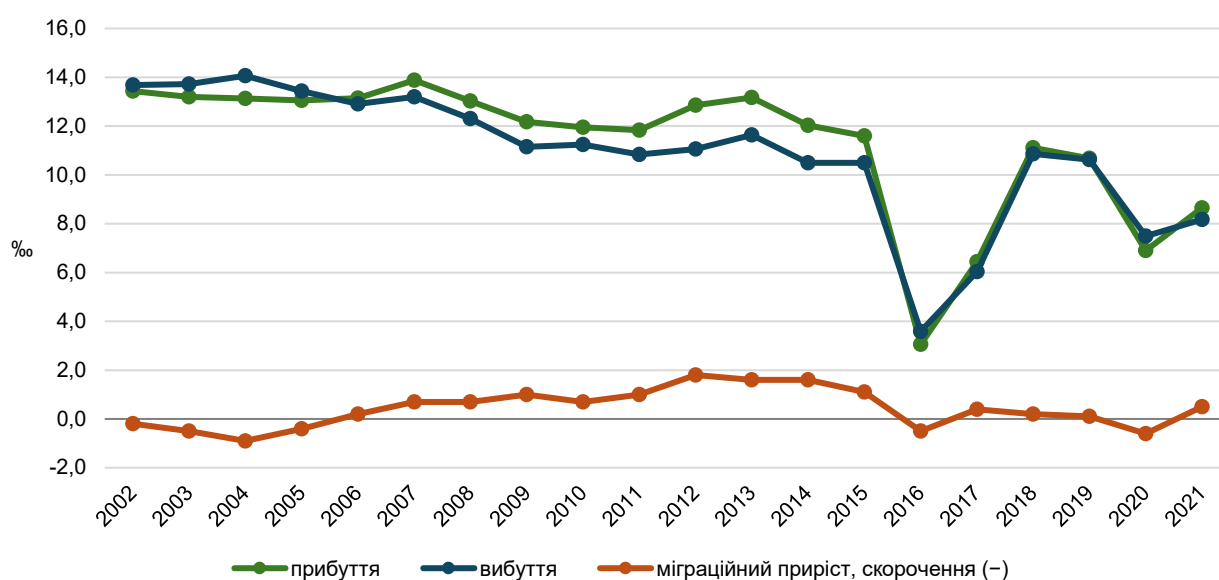

Рис. 2.3 Міграційний рух населення Чернівецької області в 2002-2021 роках
(складено за [107; 109])

На 1 січня 2024 року в Чернівецькій області налічувалося 206072 пенсіонери, у тому числі: 148716 – за віком, 35277 – по інвалідності, 9997 – у зв’язку з втратою годувальника, 10385 – за вислугу років, 1640 – отримують соціальну пенсію, 57 – довічне грошове утримання суддів у відставці (при повному і неповному стажі роботи) [190, с. 20]. Для Чернівецької області характерне старіння населення. Цей процес зумовлює підвищений попит на медичні послуги, установи соціального захисту, заклади для догляду за літніми людьми та іншу інфраструктуру, орієнтовану на підтримку осіб похилого віку.

Статеві-вікова структура на 1 січня 2022 року характеризувалася переважанням жінок у загальній чисельності населення. Їх кількість становила 468,8 тис. осіб, або 52,8 %, тоді як чоловіків – 418,6 тис. осіб, або 47,2 %. У середньому на 1000 жінок припадало 893 чоловіки. Це співвідношення змінюється залежно від віку (рис. 2.4). Серед новонароджених переважають хлопчики, але далі частка жіночої статі поступово збільшується. Починаючи з вікової групи 35-39 років відзначаємо стабільне переважання жінок. У старшому віці різниця між кількістю жінок і чоловіків стає особливо помітною. Це пов'язано із загальною нижчою середньою тривалістю життя чоловіків, спричиненою біологічними, соціальними, історичними та іншими факторами.

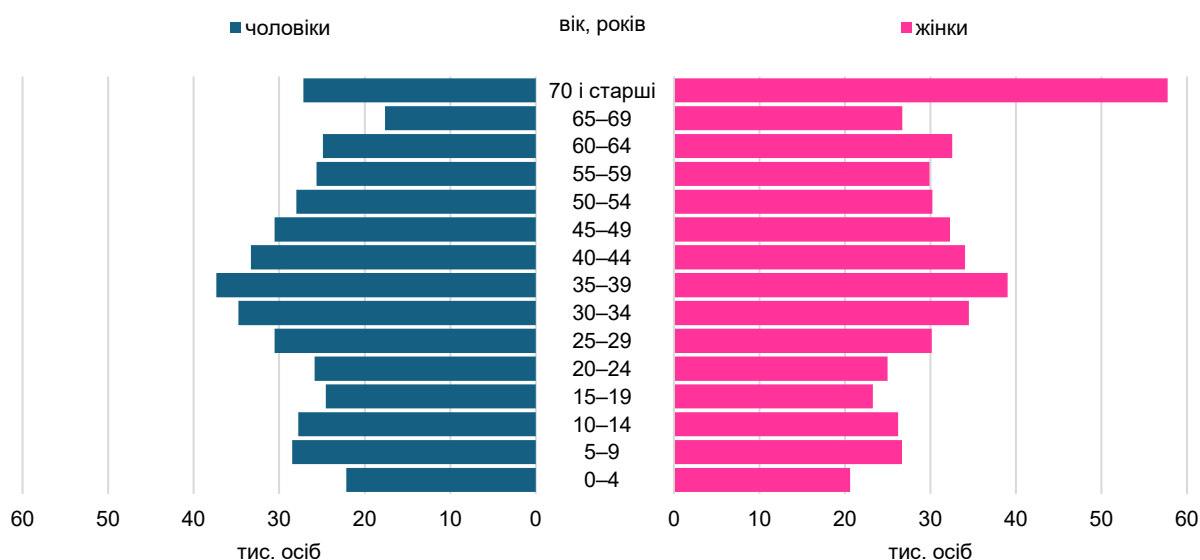

Рис. 2.4 Розподіл постійного населення Чернівецької області за статтю та віком (на 1 січня 2022 року) (складено за [174])

Рівень урбанізації в Чернівецькій області значно нижчий, ніж у середньому по Україні. Якщо в Україні 69,7 % наявного населення проживає в міських поселеннях, то в Чернівецькій області – тільки 43,3 % [190, с. 18; 194, с. 31]. Сільські жителі переважають у всіх вікових групах, крім 35-39 років (рис. 2.5). Найбільш помітне переважання сільського населення в дитячому віці, що пов'язано з вищою народжуваністю в сільській місцевості. Водночас населення працездатного віку часто надає перевагу переїзду в міста, де краще розвинена інфраструктура та зазвичай більше можливостей для працевлаштування.

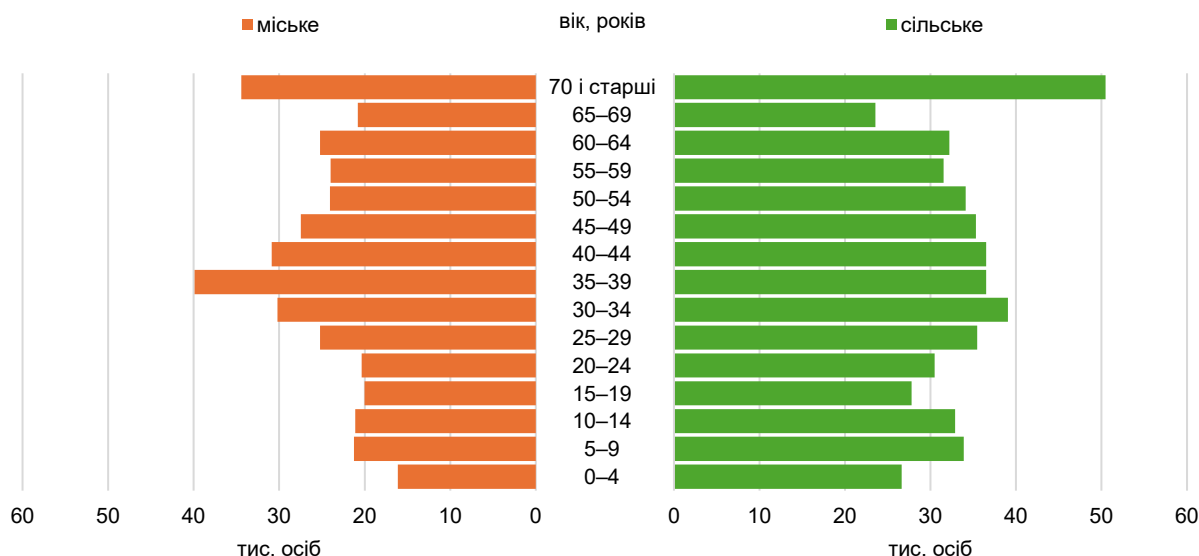

Рис. 2.5 Розподіл постійного населення Чернівецької області за типом місцевості та віком (на 1 січня 2022 року) (складено за [194, с. 35])

Населення Чернівецької області розподілене по території дуже нерівномірно (рис. 2.6). Майже третина жителів сконцентрована в Чернівецькій міській територіальній громаді. Це пов'язано з наявністю тут м. Чернівці – адміністративного, економічного, освітнього та культурного центру регіону. Далі йдуть Сторожинецька міська, Сокирянська міська, Кельменецька селищна та Новоселицька міська громади, в яких розміщено від 3,1 до 4,7 % жителів. Перша п'ятірка громад вміщує майже половину всього населення області – 45,7 %. Варто відзначити також Кіцманську міську, Мамаївську сільську, Глибоцьку селищну, Берегометську селищну, Хотинську міську та Герцаївську міську громади, в кожній з яких сконцентровано більше 2 % населення. Усі вищезгадані громади разом налічують 58,4 % жителів регіону. Решта населення розпорошена по інших 41 громадах, переважна більшість з яких – сільські. Найбільш густонаселеними є Чернівецька та Новодністровська міські територіальні громади з показниками 1499,9 та 1491,5 особи на 1 км². Значну густоту населення мають громади, розташовані в центральній частині області: Чагорська сільська (202,4 особи на 1 км²), Великокучурівська сільська (141,8), Глибоцька селищна (137,1) та Острицька сільська (135,8). Водночас найнижчі показники спостерігаються в периферійних гірських громадах: Селятинській сільській (12,8

особи на 1 км²), Усть-Путильській сільській (34,8), Берегометській селищній (37,4), Конятинській сільській (39,3) та Путильській селищній (48,7).

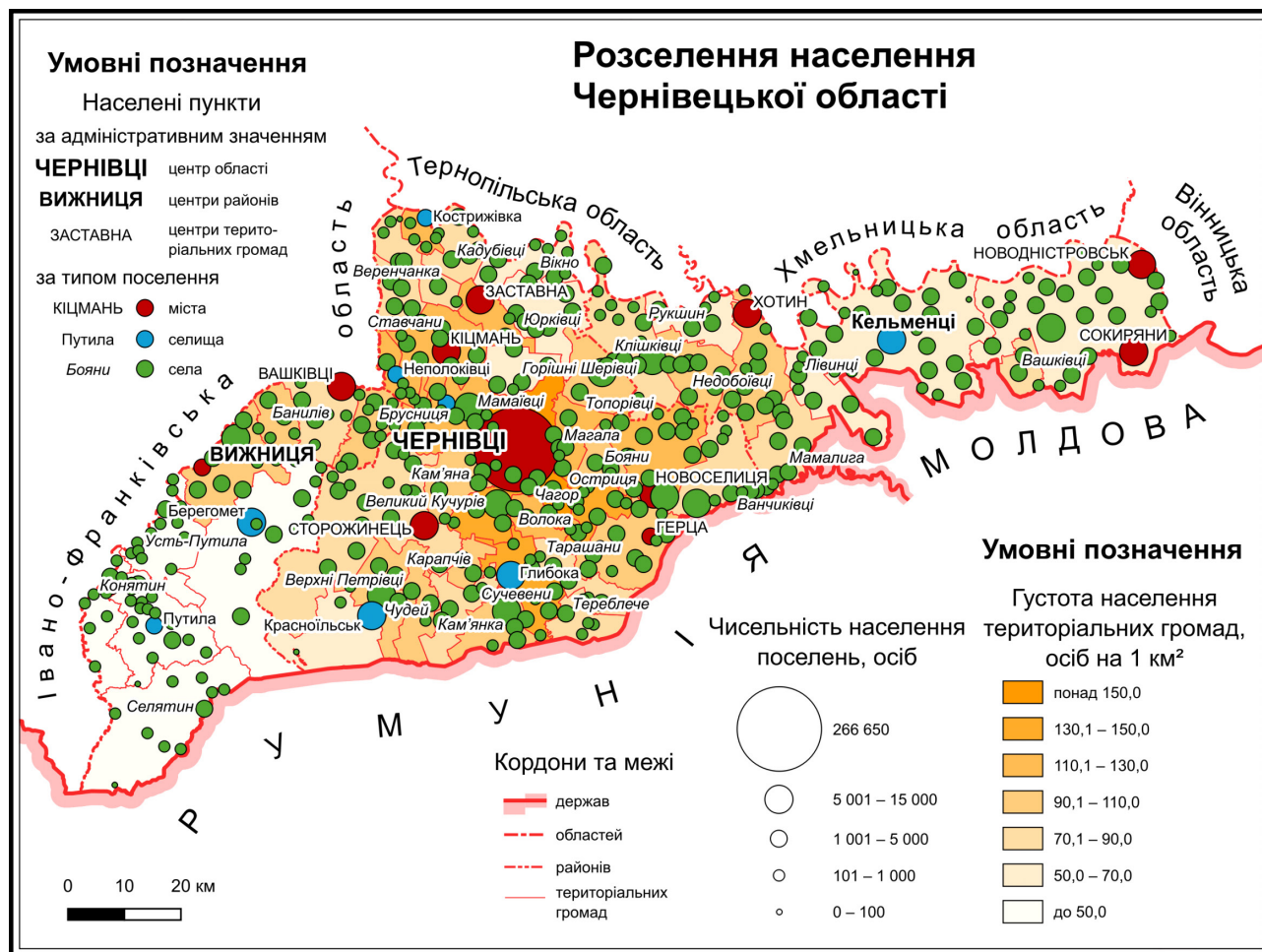

Рис. 2.6 Розселення населення Чернівецької області

У 2021 році робочу силу Чернівецької області формували 406,0 тис. осіб віком 15-70 років, серед яких 368,1 тис. – зайняті та 37,9 тис. – безробітні. Осіб, які не входять до складу робочої сили, налічувалося 255,8 тис. Понад чверть населення регіону була зайнята в сільському, лісовому та рибному господарстві (рис. 2.7). На другому місці розташувалася оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 21,5 %. Зазначені види діяльності нараховують майже половину всього зайнятого населення. Ще 10,7 % населення були зайняті в промисловості. В інших видах економічної діяльності залучено менше осіб. Водночас за середньообліковою кількістю штатних працівників лідирують освіта, промисловість, охорона здоров'я та надання соціальної допомоги. Рівень участі населення віком 15-70 років у робочій силі – 61,3 % до

кількості населення відповідної вікової групи. Даний показник серед жіночого населення помітно нижчий, ніж серед чоловічого (55,6 % проти 67,5 %). Так само прослідковуються відмінності між міською та сільською місцевостями. Якщо в першій з них рівень участі населення віком 15-70 років у робочій силі становив 55,9 %, то в другій – 65,7 %. Якщо говорити про рівень зайнятості населення тієї ж вікової категорії, то він мав такі значення: 55,6 % (усе населення), 50,0 % (жіноче), 61,7 % (чоловіче), 47,4 % (у міській місцевості) та 62,1 % (у сільській). Рівень безробіття усього населення, визначений за методологією Міжнародної організації праці, становив 9,3 % до кількості робочої сили відповідної вікової групи, жіночого – 10,2 %, чоловічого – 8,6 %, міського – 15,1 %, сільського – 5,5 % [194, с. 56-62].

Рис. 2.7 Зайнятість населення Чернівецької області за видами економічної діяльності в 2021 році (складено за [194, с. 58])

Середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників у 2021 році становила 11183 грн (122,0 % до попереднього року, реальна – 112,3 %). Найвищі зарплати мали штатні працівники за такими видами економічної діяльності: державне управління й оборона, обов'язкове соціальне страхування, фінансова та страхова діяльність. Середньомісячна номінальна заробітна плата по районах була такою: Дністровський – 12287 грн, Чернівецький – 11070, Вижницький – 10857 [194, с. 67-69].

У 2021 році доходи населення Чернівецької області склали 74630 млн грн. У їх структурі найбільшу частку мали соціальні допомоги та інші одержані поточні трансферти – 37,7 %. Майже стільки ж припало на заробітну плату – 36,0 %. Наступним у структурі йшов прибуток та змішаний дохід – 25,0 %. Найменше припадало на дохід, одержаний від власності – 1,3 %. Витрати та заощадження були на тому ж рівні, що й доходи. Упродовж року найбільше коштів було витрачено на придбання товарів і послуг – 73607 млн грн. Поточні податки на доходи, майно та інші сплачені поточні трансферти становили 5824 млн грн, а сплачений дохід від власності – 414 млн грн. Щодо нагромадження нефінансових активів та приросту фінансових активів, то показники відповідно –407 і –4808 млн грн. Якщо говорити про наявний дохід, то у 2021 році він складав 57301 млн грн. Реальний наявний дохід – 108,2 % до попереднього року [194, с. 77].

За даними Головного управління Пенсійного фонду України в Чернівецькій області на 1 січня 2024 року середній розмір призначеної місячної пенсії пенсіонерам, які перебувають на обліку в органах Пенсійного фонду України – 4255,6 грн, у тому числі: за віком – 4088,8 грн, по інвалідності – 3495,6 грн, у разі втрати годувальника – 4228,1 грн, за вислугу років – 9029,8 грн, соціальна пенсія – 2475,5 грн [194, с. 78].

У життєвому рівні населення Чернівецької області існують певні відмінності. Децильний коефіцієнт диференціації як грошових, так і загальних доходів населення в 2021 році становив 2,8 рази. Співвідношення грошових доходів найбільш та найменш забезпечених 10 % населення – 4,6 рази, а загальних – 4,0 рази [194, с. 79].

У регіоні в 2021 році структура домогосподарств за кількістю їх членів була такою: 14,9 % – склалися з однієї особи, 27,7 % – двох, 29,3 % – трьох, 13,4 % – чотирьох, 14,7 % – п'яти і більше. Ці значення відрізнялися залежно від типу місцевості: у міських поселеннях, порівняно з сільськими, була перевага домогосподарств з однієї, двох, п'яти і більше осіб. Середній розмір домогосподарств області – 2,89 особи, у міській місцевості – 2,75, у сільській –

3,0. 51,4 % усіх домогосподарств було з дітьми до 18 років та 48,6 % – без дітей. У міських поселеннях частка домогосподарств з дітьми більша, ніж у сільських (53,8 % проти 49,5 %). З усіх домогосподарств з дітьми 90,4 % мали одну дитину, 9,1 % – двох, 0,5 % – трьох і більше. У міській місцевості ці показники відповідно 98,1 %, 1,5 %, 0,4 %, у сільській – 83,8 %, 15,5 %, 0,7 % [194, с. 80-81].

У середньому за місяць одне домогосподарство витратило 12942,7 грн (у міській місцевості – 12872,0 грн, у сільській – 12998,7 грн). У структурі витрат найбільше припадало на споживчі грошові витрати – 83,3 % (продовольчі товари, включаючи харчування поза домом, алкогольні напої та тютюнові вироби – 42,0 %, непродовольчі товари та послуги – 41,3 %). Частка грошової допомоги родичам, друзям та іншим особам складала тільки 1,6 %. 15,1 % становили інші витрати: на особисте підсобне господарство, купівлю акцій, сертифікатів, вклади до банків, аліменти, будівництво житла тощо [194, с. 82].

У 2021 році середньомісячні сукупні ресурси у розрахунку на одне домогосподарство Чернівецької області становили 13908,4 грн (у міській місцевості – 13245,8 грн, у сільській – 14433,3 грн). У структурі сукупних ресурсів 91,4 % належало грошовим доходам (оплата праці – 48,3 %, доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості – 10,0 %, доходи від продажу сільськогосподарської продукції – 3,3 %, пенсії, стипендії, допомоги та субсидії, надані готівкою – 18,5 %, грошова допомога від родичів, інших осіб та інші грошові доходи – 11,3 %). На вартість спожитої продукції, отриманої з особистого підсобного господарства та від самозаготівель припадало 5,3 %. Частка безготівкових пілг на оплату товарів і послуг з охорони здоров'я, туристичних послуг, путівок на бази відпочинку, на оплату послуг транспорту, зв'язку – 0,1 %. Інші надходження складали 3,2 % [194, с. 89].

У 2021 році 84,3 % домогосподарств регіону мали доступ до інтернету вдома. Частка осіб, які повідомили, що за останні 12 місяців користувалися інтернет-послугами – 84,1 %. Найчастіше використовували інтернет з метою скачування фільмів, зображень, музики, перегляду телебачення, відео,

спілкування, телефонних переговорів, банківського обслуговування, відправлення (отримання) електронної пошти тощо [194, с. 96-97].

Регіон відзначається низкою специфічних рис, що пов'язані з його географічним положенням на кордоні з іншими державами, а отже й специфічним складом населення на прикордонних територіях. Як і в інших прикордонних регіонах, в Чернівецькій області наявний ряд як позитивних, так і негативних факторів, пов'язаних з таким розташуванням. Зазвичай на таких територіях створюються сприятливі умови для розвитку транскордонного співробітництва між державами-сусідами, що сприяє посиленню безпеки та довіри між ними, залученню іноземних інвестицій, активізації торгівельно-економічного співробітництва, виробленню спільних стратегій, створенню спільного ринку праці, розвитку транспортної та прикордонної інфраструктури, поглибленню комунікаційних і культурних зв'язків, розвитку туризму тощо. З іншого боку, тут часто простежуються проблеми, пов'язані з негативними міграційними процесами, що ведуть до порушення балансу в статеві-віковій структурі населення, нелегальною міграцією між країнами; прослідковуються прояви соціальної напруги через протиріччя, що іноді виникають між різними в національному, етнічному, релігійному чи іншому відношенні групами населення, а також поширення сепаратистських поглядів. Усе перелічене вище тією чи іншою мірою впливає на соціальну інфраструктуру. Наприклад, викликані міграційними процесами зміни в демографічному складі населення ведуть до зміни потреби регіону в кількості та структурі послуг, що надаються закладами соціальної сфери [66].

У місцях компактного проживання національних меншин часто наявні заклади освіти, в яких навчання проводиться мовами цих меншин, а також створюються їхні культурні осередки. Яскравим прикладом може слугувати наявність значної частки румунськомовних закладів у системі освіти, особливо дошкільної та загальної середньої, колишнього Герцаївського району, де за національним складом суттєво переважає румунське населення. Етнокультурний чинник впливає на організацію освітніх програм, проведення культурно-

мистецьких заходів, роботу засобів масової інформації тощо. Співпраця між державою, органами місцевого самоврядування та громадськістю створює умови для розвитку соціальної інфраструктури, яка відповідає потребам спільнот, що проживають на території області. Етнокультурне різноманіття сприяє міжкультурному діалогу, збільшує привабливість регіону для туризму та залучення інвестицій.

Серед особистісних факторів виділимо психологічний стан людини. Суттєвий негативний вплив на нього сьогодні чинить економічна нестабільність, війна, невизначеність, особисті проблеми тощо. Переважна більшість населення Чернівецької області, як і загалом України, хоча б раз переживала підвищений рівень тривожності, спустошення, зневіру і т. ін. Окремо варто згадати й про те, що все більш поширеним у суспільстві стає посттравматичний стресовий розлад, який розвивається внаслідок пережитих травматичних подій. Усе перелічене формує потребу в психологічній допомозі, консультативних службах, програмах соціальної адаптації для внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, осіб, що постраждали від насильства та інших вразливих груп населення. Розвиток відповідних об'єктів соціальної інфраструктури є необхідною умовою збереження соціальної стабільності.

Висновки до розділу 2

На соціальну інфраструктуру будь-якого регіону впливає низка чинників, які можна групувати на основі тих чи інших критеріїв. За походженням виділяємо дві основні групи. До першої з них відносимо природно-географічні чинники (природні умови та ресурси), до іншої – суспільні (економічні, соціальні, демографічні, політичні, правові, управлінські, фінансові, інноваційні, містобудівні, інфраструктурні, культурні, особистісні). Кожен фактор відзначається специфічним впливом на територію, а їх сукупність створює умови для формування та розвитку соціальної інфраструктури. При плануванні розвитку регіону обов'язково повинні враховуватися всі чинники, адже вони

визначають доцільність тих чи інших соціально-інфраструктурних проєктів, потенційна користь від яких має переважати сукупні затрати на їх реалізацію.

Становлення соціальної інфраструктури Чернівецької області значною мірою визначалося історичними процесами, що відбувалися на її території. Перебування регіону в складі різних держав: Київської Русі, Галицько-Волинського та Молдавського князівств, Австро-Угорської та Російської імперій, Румунського королівства, СРСР та України – зумовило різноманіття соціально-економічних і культурних впливів, які позначилися на сучасному стані соціальної інфраструктури.

Неоднорідність природних умов і ресурсів Чернівецької області зумовлює просторову диференціацію соціальної інфраструктури. В регіоні загалом можна виокремити три різні частини: рівнинну, передгірну та гірську. Важкодоступні території відзначаються здебільшого низькою щільністю соціально-інфраструктурних об'єктів, складністю їх забезпечення, транспортною ізолюваністю тощо. Наявні проблеми можуть значно посилюватися несприятливими природними явищами. Водночас природні ресурси сприяють розвитку туристично-рекреаційної галузі.

Чернівецька область характеризується скороченням і старінням населення, переважанням у ньому жінок, особливо в старших вікових групах, невисоким рівнем урбанізації, нерівномірним розподілом населення по території, значною часткою зайнятих в аграрному секторі, неоднорідністю соціально-економічного розвитку, поліетнічністю тощо. Неостанню роль відіграє прикордонне положення регіону, яке створює як значні можливості для транскордонного співробітництва, так і певні загрози. Усе це визначає потреби населення, які соціальна інфраструктура покликана задовольняти.

РОЗДІЛ 3

ДИНАМІКА ТА СУЧАСНИЙ СТАН СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

3.1 Характеристика основних складових соціальної інфраструктури Чернівецької області

3.1.1 Житлово-комунальне господарство

Упродовж 2013-2020 років у Чернівецькій області можна простежити зростання загальної площі житлового фонду та підвищення рівня забезпеченості ним жителів регіону. Загальна площа житлового фонду збільшилася з 21541 м² у 2013 році до 23090 м² у 2020, або на 7,2 %. Забезпеченість населення житлом за досліджуваний період також зростала: якщо у 2013 році даний показник складав 23,7 м² загальної площі в середньому на одного жителя, то у 2020 році – 25,8 м², тобто значення показника зросло на 8,9 %. Водночас міські населені пункти, порівняно з сільськими, характеризувалися більшими темпами приросту житлового фонду – 10,6 % загалом і 12,3 % у розрахунку на одного міського жителя, тоді як у сільській місцевості дані показники склали лише 5,1 % та 7,8 % відповідно. Це пов'язано головним чином із зменшенням частки сільського населення в регіоні. Загалом протягом досліджуваного періоду частка міського житлового фонду зросла з 38,1 % у 2013 році до 39,3 % у 2020. Щодо кількості квартир, то станом на 2020 рік їх налічувалося близько 344,5 тис.

Кількість ветхих житлових будинків у регіоні протягом 2014-2020 років знизилася з 210 до 141 одиниці (–32,9 %), а загальна площа ветхих житлових приміщень – з 16665 до 11433 м² (–31,4 %). Аварійного житлового фонду також стало менше. Кількість аварійних житлових будинків зменшилася з 433 одиниць у 2014 році до 408 у 2020, або на 5,8 %, водночас загальна площа аварійних житлових приміщень за цей період скоротилася з 30835 м² до 28518 м² (–7,5 %). Отже, можна стверджувати, що кількість і площа ветхого й аварійного житлового фонду мають позитивну тенденцію до зменшення. Однак ці показники залишаються ще досить значними, адже в ідеалі мають прямувати до нуля.

Необхідною умовою для цього є суттєве вдосконалення системи виявлення таких об'єктів та, за можливості, своєчасне усунення всіх їхніх недоліків, або оперативний розгляд питань відносно виведення даних житлових приміщень з експлуатації.

Важливим також є проведення аналізу зміни рівня обладнання житлового фонду водопроводом, каналізацією, опаленням, газом та гарячим водопостачанням. За період 2013-2020 років у міських поселеннях спостерігалось незначне зниження частки загальної житлової площі, обладнаної водопроводом (від 62,8 % у 2013 році до 61,8 % у 2020), каналізацією (від 62,8 до 61,7), опаленням (від 62,1 до 61,5), гарячим водопостачанням (від 50,0 до 49,6). Більшою мірою зменшився рівень обладнання житлового фонду газом – від 94,4 % загальної житлової площі, обладнаної газом у 2013 році до 88,1 % у 2020, що можна пояснити збільшенням його вартості та переходом частини населення на дешевші джерела енергії. Натомість рівень обладнання житлового фонду вищезазначеними благами в сільській місцевості помітно підвищився. Найсуттєвіше зросла питома вага житлової площі, обладнаної опаленням (від 39,5 % у 2013 році до 51,7 % у 2020), гарячим водопостачанням (від 28,9 до 37,6), меншою мірою – водопроводом (від 32,6 до 40,1), каналізацією (від 32,3 до 39,8), найменше зріс рівень обладнання газом (від 84,4 до 85,8). Незважаючи на те, що в сільській місцевості за досліджуваний період обладнання житлового фонду помітно покращилося, однак воно ще відстає від рівня в міських поселеннях.

10 міст, 7 селищ і 16 сіл Чернівецької області мають централізовані системи водопостачання, охоплюючи близько 36,3 % населення. У межах області є 37 водозаборів, 39 водопровідних насосних станцій, 43 водопроводи, 5 водопровідних очисних споруд, 85 колективних установок (пристроїв) питного водопостачання, 280 водопровідних свердловин та 1215 джерел децентралізованого водопостачання. Довжина водопровідних мереж, що експлуатуються, складає 941,8 км (без сільських і відомчих мереж – 894,7 км), з них 230,5 км (24,5 %) є аварійними. Системами централізованого водовідведення забезпечено 9 міст і 7 селищ, 2 міста та 10 сіл мають системи локального

водовідведення. У регіоні експлуатується 580,5 км каналізаційних мереж (без урахування сільських і відомчих – 514,5 км), з яких 180,9 км, або 31,2 %, – аварійні. Найбільша питома вага ветхих і аварійних каналізаційних мереж – у Путилі (100 %), Сторожинці (67,9 %), Заставні (45,8 %), Глибоці (38,6 %) та Чернівцях (35,5 %). Область нараховує 31 каналізаційну насосну станцію та 26 каналізаційних очисних споруд. Значна їх частина перебуває в неналежному стані та потребує модернізації [166].

Нагальною проблемою в Чернівецькій області залишається поводження з відходами. На її території функціонує 176 сміттєзвалищ та 1 полігон твердих побутових відходів у м. Чернівці, який включено до екологічно небезпечних об'єктів області. Також спостерігається утворення малих і великих несанкціонованих звалищ [166].

3.1.2 Внутрішня торгівля та громадське харчування

За період 2013-2021 років оптовий товарооборот підприємств оптової торгівлі збільшився з 3061,0 млн грн до 10882,4 млн грн, тобто більш ніж у 3,5 раза. З усього оптового товарообороту в 2021 році 41,6 % припадало на продовольчі товари та 58,4 % – на непродовольчі. Питома вага продовольчих товарів в оптовому товарообороті підприємств оптової торгівлі протягом аналізованого періоду знизилась, адже у 2013 році на неї припадало 50,3 % усього оптового товарообороту. За цей же період знизилася частка продажу товарів, які вироблені на території України з 52,1 % у 2013 році до 40,1 % у 2021. Водночас частка продовольчих товарів, вироблених в Україні, зменшилася з 63,4 % до 46,4 %, а непродовольчих – з 40,6 % до 35,6 %.

Починаючи з січня 2017 року, оборот роздрібної торгівлі визначається відповідно до Методики розрахунку обороту роздрібної торгівлі з урахуванням діяльності фізичних осіб-підприємців, затвердженої наказом Державної служби статистики України від 04.04.2016 № 53. Тому безпосереднє порівняння даних за 2017 і наступні роки з аналогічними даними попередніх років є некоректним. У 2023 році оборот роздрібної торгівлі становив 37618,6 млн грн, у тому числі

роздрібний товарооборот підприємств роздрібною торгівлі – 17376,3 млн грн. Питома вага продовольчих товарів у роздрібному товарообороті підприємств роздрібною торгівлі в 2021 році (дані за наступні роки відсутні) складала 28,5 %, а непродовольчих – 71,5 %.

Станом на 1 січня 2024 року в Чернівецькій області налічувалося близько 5 тис. об'єктів гуртової та роздрібною торгівлі. Щодо кількості ринків та мікроринків, то їх кількість становила 50 одиниць, займана площа – 852,1 тис. м², кількість торгових місць – 20834 [167]. Майже половина всіх ринків і мікроринків знаходиться в Чернівецькій міській територіальній громаді – 22, з яких 12 – продовольчі, 6 – непродовольчі, 3 – змішані та 1 – квітковий. На них облаштовано приблизно 15,6 тис. торговельних місць, у тому числі понад 2,6 тис. – торговельні місця загального користування.

Загалом у Чернівецькій територіальній громаді, порівняно з іншими громадами регіону, представлено найбільше об'єктів внутрішньої торгівлі та громадського харчування (додаток Д.1). Тут налічується 20 торгових центрів і супермаркетів, понад 600 підприємств ресторанного господарства, близько 250 об'єктів оптової торгівлі й більше 1500 об'єктів роздрібною торгівлі. Значна кількість об'єктів представлена також у Сокирянській, Сторожинецькій, Кельменецькій, Вижницькій, Глибоцькій, Новоселицькій, Новодністровській та Хотинській громадах. Як можемо бачити, це переважно міські громади, що підтверджує той факт, що в міських поселеннях зазвичай краще розвинена торговельна інфраструктура, ніж у сільських. Найменше досліджуваних об'єктів спостерігається у Вікнянській, Кострижівській, Клішківській, Волоківській та Карапчівській громадах.

Просторову диференціацію розвитку мережі закладів внутрішньої торгівлі та громадського харчування продемонстровано на рис. 3.1 (додатки Д.2, Д.3). До територіальних громад з високим інтегральним коефіцієнтом їх локалізації належать: Путильська, Тарашанська, Неполоковецька, Лівинецька, Новодністровська, Усть-Путильська, Хотинська, Чудейська, Терблеченська, Ванчиковецька, Вижницька, Новоселицька, Кельменецька, Глибоцька та

Сторожинецька. Середні значення цього показника в Селятинській, Кіцманській, Сокирянській, Банилівській, Красноільській, Вашковецькій, Конятинській, Острицькій, Чагорській, Кам'янецькій, Недобоївській, Вашківецькій, Герцаївській, Чернівецькій, Заставнівській, Кам'янській, Волоківській та Горішньошеровецькій громадах. Решта громад області відзначаються низькими значеннями показника. Щодо інтегрального коефіцієнта територіальної концентрації закладів, то високий він у Новодністровській, Чернівецькій, Неполоковецькій, Тарашанській, Глибоцькій, Чагорській, Новоселицькій, Хотинській та Чудейській громадах; середній – у Кіцманській, Теремблеченській, Острицькій, Вижницькій, Ванчикувській, Путильській, Сторожинецькій, Банилівській, Заставнівській, Лівинецькій, Кам'янецькій, Волоківській, Недобоївській та Великокучурівській громадах; низький – у решті громад.

Рис. 3.1 Мережа закладів внутрішньої торгівлі та громадського харчування Чернівецької області

Для узагальнення результатів знаходимо середнє арифметичне нормалізованих значень наведених показників (додаток Д.4). Згідно з розрахунками, високий рівень розвитку інфраструктури внутрішньої торгівлі та громадського харчування характерний для Новодністровської територіальної громади; вищий середнього – для Путильської; середній – для Тарашанської, Неполоковецької та Лівинецької громад; нижчий середнього – для Чернівецької, Усть-Путильської, Хотинської, Чудейської, Терблеченської, Ванчикувської, Новоселицької, Глибоцької, Вижницької, Кельменецької, Сторожинецької, Кіцманської, Банилівської, Сокирянської, Селятинської та Красноільської громад; низький – для решти громад регіону (рис. 3.2).

Рис. 3.2 Рівень розвитку інфраструктури внутрішньої торгівлі та громадського харчування

Отже, можемо говорити про значні територіальні диспропорції розвитку даного типу інфраструктури в межах досліджуваного регіону.

3.1.3 Охорона здоров'я

За період 2013-2023 років відбулися помітні зміни в мережі та кадрах закладів охорони здоров'я Чернівецької області. Зокрема можемо простежити суттєве зниження кількості середнього медичного персоналу – з 9284 до 6618 осіб (–28,7 %). Кількість лікарів усіх спеціальностей зменшувалася дещо нижчими темпами – з 5552 до 4867 (–12,3 %). Відповідно забезпеченість населення медичними кадрами також знизилася. Даний показник розраховано до 2022 року, оскільки дані про чисельність населення Чернівецької області станом на 2023 рік відсутні. Отже, забезпеченість середнім медичним персоналом знизилася на 23,5 % (з 102,3 до 78,2 на 10 тис. населення), а лікарями усіх спеціальностей – на 8,7 % (з 61,2 до 55,8 на 10 тис. населення) (рис. 3.3).

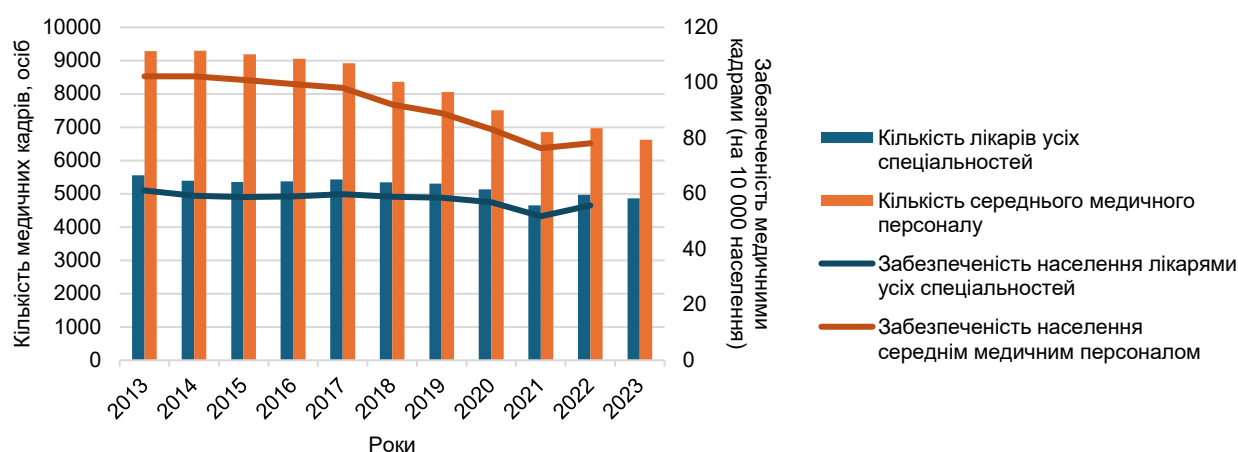

Рис. 3.3 Динаміка медичних кадрів та забезпеченості ними населення Чернівецької області за 2013-2023 роки (складено за [191; 192; 193; 194])

Упродовж досліджуваного періоду на 3 одиниці скоротилася мережа лікарняних закладів – з 40 до 37, натомість кількість лікарських амбулаторно-поліклінічних закладів зросла з 258 до 272, або на 5,4 %. Так само прослідковується й зростання забезпеченості населення цими закладами – від 2,8 до 3,1 на 10 тис. осіб. Водночас забезпеченість лікарняними закладами майже не змінилась і станом на 2022 рік складала 0,4 на 10 тис. населення (рис. 3.4). Щодо лікарняних ліжок, то їх кількість знизилася з 7233 до 6299 одиниць (–12,9 %), а показник забезпеченості ними населення у 2022 році становив 69,7 ліжка на 10 тис. осіб, що на 12,6 % менше, ніж у 2013.

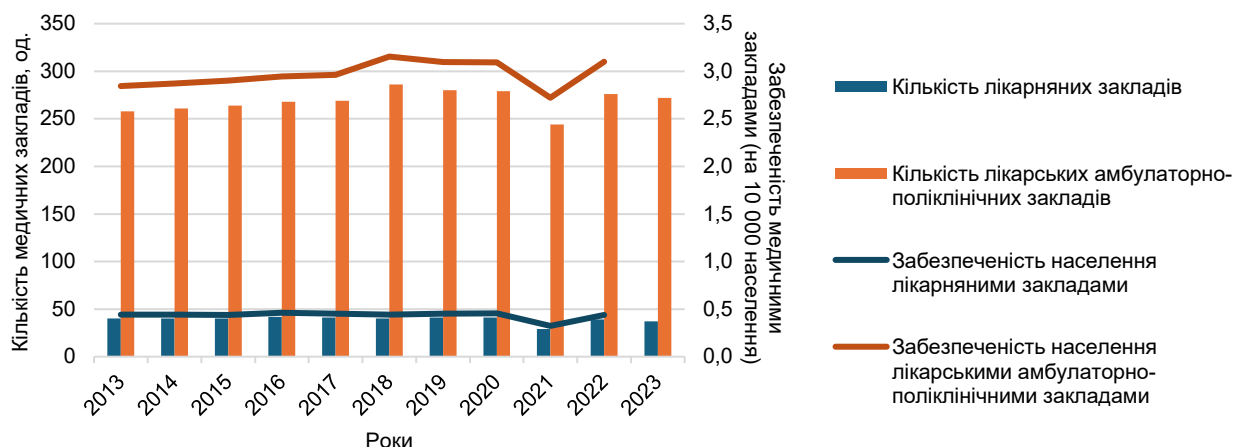

Рис. 3.4 Динаміка закладів охорони здоров'я та забезпеченості ними населення Чернівецької області за 2013-2023 роки (складено за [191; 192; 193; 194])

Станом на 1 січня 2023 року первинну медичну допомогу в Чернівецькій області надавали 44 заклади комунальної форми власності: 18 центрів первинної медичної допомоги, 15 самостійних амбулаторій загальної практики сімейної медицини, 6 амбулаторно-поліклінічних закладів м. Чернівці, 5 кабінетів сімейного лікаря в обласних закладах охорони здоров'я. Структурними підрозділами центрів первинної медико-санітарної допомоги та самостійних амбулаторій загальної практики сімейної медицини є 182 амбулаторії загальної практики сімейної медицини та 170 фельдшерсько-акушерських пунктів (пунктів здоров'я). Також функціонують 19 приватних закладів охорони здоров'я і ФОПів, які уклали договір з Національною службою здоров'я України на пакет первинної медичної допомоги та 6, які такого договору не уклали [149].

Система екстреної медичної допомоги об'єднує всі заклади охорони здоров'я обласного, районного та сільського значення. Координуючим закладом є ОКНП «Чернівецький обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф», який включає такі структурні підрозділи: Центральну, Західну та Східну станції екстреної (швидкої) медичної допомоги, до структури яких входять 7 підстанцій та 45 пунктів постійного базування бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги, відділення екстреної медичної допомоги у складі багатoproфільних лікарень. До системи входять заклади відомчого підпорядкування, травм пункти для дитячого та дорослого населення, пункти

невідкладної медичної допомоги. Автопарк налічує 95 санітарних автомобілів. Екстрену медичну допомогу надають 67 бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги. Забезпеченість бригадами складає 0,76 на 10 тис. населення [149].

Спеціалізовану медичну допомогу надають 28 лікарняних закладів: 11 багатопрофільних лікарень територіальних громад, Вашківецька лікарня реабілітації та паліативної допомоги, 4 лікарні м. Чернівці, 12 лікарень обласного підпорядкування. Також наявні приватні заклади охорони здоров'я [149]. Вони тяжіють переважно до міських поселень. Основна маса цих закладів сконцентрована у м. Чернівці.

На сьогодні важливим завданням сфери охорони здоров'я є реабілітація ветеранів війни. З цією метою в закладах охорони здоров'я було розгорнуто 297 ліжок, що законтрактували послугу стаціонарної реабілітації. Упродовж 2024 року в таких закладах проліковано 10312 військовослужбовців. За цей же рік 2450 військовослужбовців і ветеранів отримали стаціонарну реабілітацію. 25 лікарів-психологів забезпечують психокорекцію, психотерапію та психологічне консультування військовослужбовцям, що були демобілізовані. 3 лікарі-психіатри в ОКНП «Чернівецький центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» надають екстрену психіатричну допомогу. Зазначену допомогу в закладах охорони здоров'я регіону надають також 62 лікарі-психіатри, 6 – психотерапевтів [167].

Заклади охорони здоров'я розосереджені нерівномірно по території Чернівецької області (рис. 3.5; додатки Е.1-Е.3). Високий рівень локалізації закладів простежується у Брусницькій, Вижницькій, Хотинській, Юрковецькій, Вашківецькій, Путильській, Кельменецькій, Герцаївській, Усть-Путильській, Сокирянській, Селятинській та Конятинській громадах; середній рівень – у Вікнянській, Новодністровській, Кіцманській, Кострижівській, Рукшинській, Лівинецькій та Новоселицькій громадах; решта громад області відзначається низьким рівнем. За інтегральним коефіцієнтом територіальної концентрації закладів охорони здоров'я лідирують Новодністровська, Брусницька, Чернівецька, Вижницька, Хотинська, Вашківецька, Юрковецька та Герцаївська

громади; середні значення даного показника – у Кіцманській, Кельменецькій, Новоселицькій, Кострижівській, Сокирянській та Путильській громадах; інші громади характеризуються низькими показниками. Проведені розрахунки свідчать про те, що рівень розвитку мережі медичних закладів більшості територіальних громад Чернівецької області нижче середнього та низький [68].

Рис. 3.5 Мережа закладів охорони здоров'я Чернівецької області

До закладів охорони здоров'я з близько 90 % території Чернівецької області автомобілем можна дістатися протягом 30 хвилин. Однак на рівні територіальних громад простежуються певні відмінності (рис. 3.6; додаток Е.4). Найкраща ситуація в Новодністровській громаді, де більшість території знаходиться в зоні 5 хвилинної транспортної доступності. Досить високі показники в Чагорській, Вікнянській, Боянській, Мамалигівській, Великокучурівській, Чернівецькій, Заставнівській та Кіцманській громадах, в яких понад 80 % територій охоплені 15 хвилинною зоною. Найгіршою автомобільною доступністю до закладів

охорони здоров'я характеризуються Вашковецька, Селятинська, Конятинська, Красноільська, Берегометська та Сучевенська громади. В них більше чверті територій перебуває в межах 30-60 хвилинної доступності та навіть є території (2,29 та 2,42 %) з понад годинною доступністю (в Селятинській та Конятинській громадах). Передусім це пов'язано з тим, що значна частина більшості з цих громад розташована в гірській місцевості, де загалом гірше розвинена мережа автомобільних доріг [69].

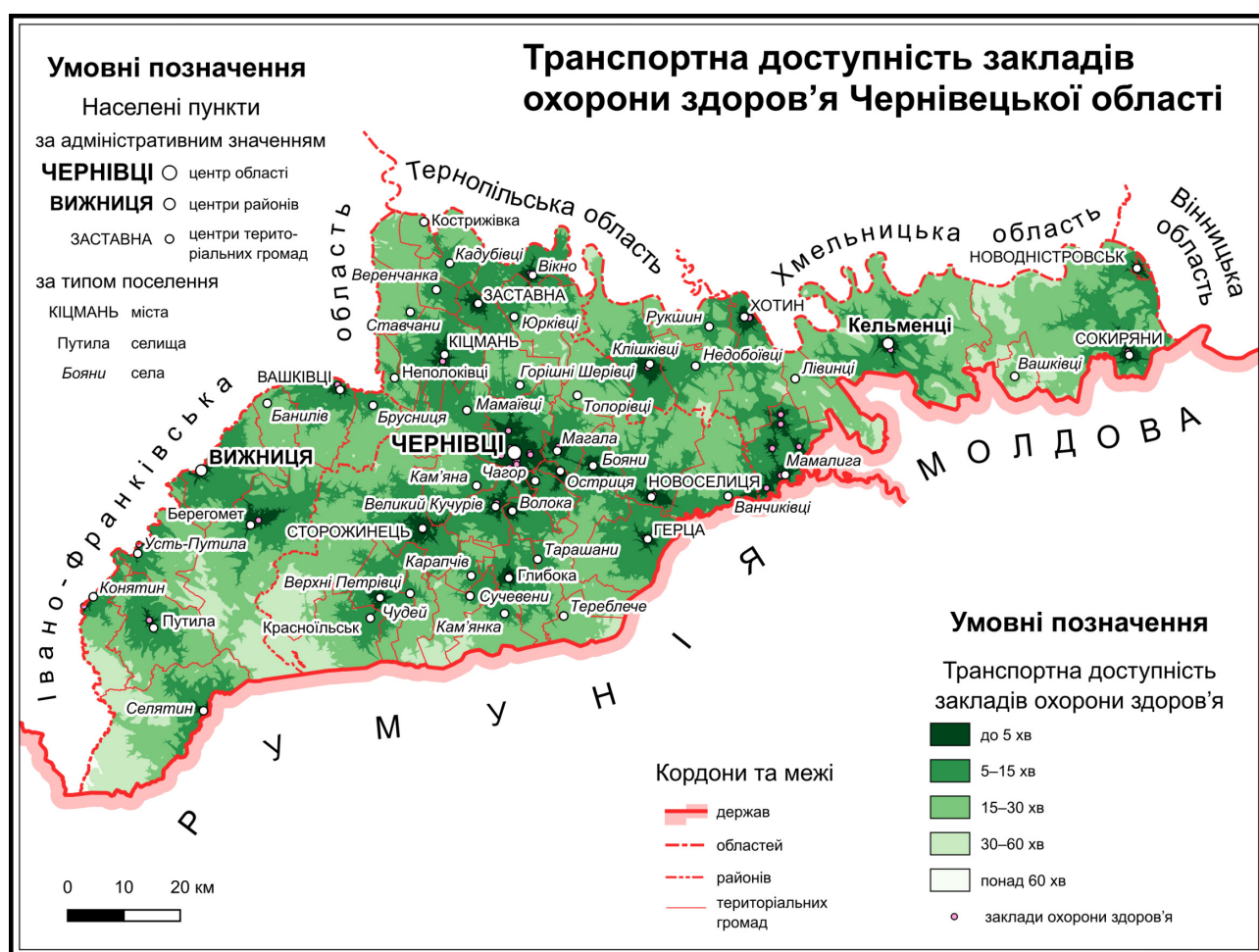

Рис. 3.6 Транспортна доступність закладів охорони здоров'я Чернівецької області

На основі інтегральних коефіцієнтів локалізації та територіальної концентрації медичних закладів, а також частки території, охопленої 15 хвилинною зоною транспортної доступності до цих закладів, робимо узагальнення. Попередньо усі показники було нормалізовано (додаток Е.5). Відповідно до розрахунків, високий рівень розвитку інфраструктури охорони

здоров'я спостерігається в Новодністровській та Брусницькій громадах; вищий середнього – у Вижницькій та Чернівецькій громадах; середній – у Вікнянській, Хотинській, Чагорській, Кіцманській, Боянській, Мамалигівській, Великокучурівській та Герцаївській громадах; нижчий середнього – в Заставнівській, Вашківській, Волоківській, Магальській, Чудейській, Юрковецькій, Глибоцькій, Кам'янській, Путильській, Новоселицькій, Клішківській, Острицькій, Кадубовецькій, Мамаївській, Недобоївській, Кельменецькій, Карапчівській, Сокирянській, Усть-Путильській та Ванчиковецькій громадах; низький – у решті громад регіону (рис. 3.7). Якщо порівнювати Чернівецьку область з іншими регіонами України, то вона відзначається середнім рівнем розвитку охорони здоров'я (додатки Е.6-Е.9).

Рис. 3.7 Рівень розвитку інфраструктури охорони здоров'я

У 2022 році розпочався новий етап медичної реформи, який передбачав створення спроможної мережі лікарень. Області стали окремими госпітальними

округами, які у свою чергу поділяються на кластери. В межах кожного госпітального округу виділяють надкластерні, кластерні та загальні лікарні. Лікування найпростіших захворювань має відбуватися якомога ближче до пацієнта – в загальних лікарнях, а більш складних хвороб – у кластерних і надкластерних закладах, які надають високоспеціалізовані послуги. Реалізація реформи дозволяє раціонально розподіляти ресурси між закладами охорони здоров'я відповідно до їхньої ролі в спроможній мережі [185].

Чернівецький госпітальний округ поділено на 3 кластери: Вижицький, Дністровський та Чернівецький (рис. 3.8). До спроможної мережі увійшли заклади первинної медичної допомоги та екстреної медичної допомоги, а також 20 закладів спеціалізованої медичної допомоги: 8 надкластерних, 6 кластерних і 6 загальних. Зони обслуговування окремих закладів наведено в табл. 3.1.

Рис. 3.8 Спроможна мережа медичних закладів Чернівецького госпітального округу

Таблиця 3.1

Зони обслуговування кластерних і загальних закладів охорони здоров'я спроможної мережі Чернівецького госпітального округу (складено за [149])

Назва закладу	Статус закладу	Територіальні громади
Вижницький госпітальний кластер		
КНП «Вижницька багатoproфільна лікарня інтенсивного лікування»	Кластерний	Вижницька, Банилівська, Берегометська, Брусницька, Вашківецька, Путильська, Усть-Путильська, Конятинська, Селятинська
КНП «Путильська багатoproфільна лікарня»	Загальний	Путильська, Усть-Путильська, Конятинська, Селятинська
Дністровський госпітальний кластер		
КНП «Сокирянська лікарня»	Кластерний	Лівинецька, Сокирянська, Новодністровська, Вашковецька, Кельменецька
КНП «Хотинська багатoproфільна лікарня»	Кластерний	Хотинська, Рукшинська, Недобоївська, Клішковецька, Мамалигівська
КНП «Кельменецька багатoproфільна лікарня»	Загальний	Кельменецька
Чернівецький госпітальний кластер		
КНП «Центральна міська клінічна лікарня»	Кластерний	Чернівецька
КНП «Кіцманська багатoproфільна лікарня інтенсивного лікування»	Кластерний	Кіцманська, Кострижівська, Мамаївська, Неполоковецька, Ставчанська, Юрковецька, Веренчанська, Вікнянська, Горішньошеровецька, Заставнівська, Кадубовецька
КНП «Сторожинецька багатoproфільна лікарня інтенсивного лікування»	Кластерний	Сторожинецька, Кам'янська, Красноільська, Чудейська, Петровецька, Глибоцька, Волоківська, Тарашанська, Терблеченська, Карапчівська, Сучевенська, Кам'янецька
КНП «Заставнівська багатoproфільна лікарня»	Загальний	Веренчанська, Вікнянська, Горішньошеровецька, Заставнівська, Кадубовецька
КНП «Глибоцька багатoproфільна лікарня»	Загальний	Глибоцька, Волоківська, Тарашанська, Терблеченська, Карапчівська, Сучевенська, Кам'янецька
КНП «Герцаївська міська лікарня»	Загальний	Острицька, Герцаївська
КНП «Новоселицька лікарня»	Загальний	Новоселицька, Ванчиковецька, Боянська, Топорівська, Магальська

Таким чином відзначаємо важливі зміни в системі охорони здоров'я, що відбулися впродовж останніх років. Усі вони повинні враховуватися місцевими органами влади при плануванні медичної мережі територіальних громад Чернівецької області.

3.1.4 Фізкультура і спорт

На кінець 2023 року в Чернівецькій області знаходилися такі спортивні об'єкти: 32 стадіони з трибунами на 1500 місць і більше, 932 спортивні майданчики (у тому числі 21 тенісний корт), 260 футбольних полів, 1 лижна база, 27 критих і напіввідкритих стрілецьких тирів на дистанцію не менше 25 м, 11 плавальних басейнів (у тому числі 1 п'ятдесятиметровий), 354 спортивні зали площею не менше 162 м², 389 майданчиків з тренажерним обладнанням, 2 споруди зі штучним льодом, 1 веслувально-спортивна база, 1 стрілецький стенд (круглий, траншейний), 1 стрільбище для стрільби з лука, 1 кінно-спортивна база, 1 велотрек. В області діють 11 центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», серед яких – 1 обласний, 6 міських, 3 районні та 1 селищний.

У 2023 році на території регіону функціонували 29 спортивних шкіл, в яких навчалися 10062 дитини. Дані показники загалом нижчі, ніж у 2013 році (37 спортивних шкіл і 15203 дитини в них). Осіб, що займалися фізкультурно-оздоровчою діяльністю, на кінець 2023 року нараховувалося 57091, з них 35332 (61,9 %) – особи у віці 6-18 років. У закладах дошкільної освіти займалися фізкультурою і спортом 6635 осіб, у закладах загальної середньої освіти – 29411, у закладах професійної (професійно-технічної) освіти – 1760 (з них 1328 осіб віком 6-18 років), у закладах фахової передвищої освіти – 2264 (1499 віком 6-18 років), у закладах вищої освіти – 1623 (660 у віці 6-18 років), у закладах позашкільної освіти – 762, на підприємствах, в установах, організаціях – 11796 (629 віком 6-18 років), в організаціях, які здійснюють фізкультурно-оздоровчу діяльність громадян – 2840 (1043 у віці 6-18 років). Із загальної кількості – 147 осіб з інвалідністю, які займалися реабілітаційно-оздоровчою роботою. Дані по закладах освіти наведені без урахування осіб, які відвідували заняття (уроки) з фізичної культури (фізичного виховання), що здійснювались у рамках навчального процесу.

Розподіл спортивних об'єктів по території Чернівецької області відображено на рис. 3.9 (додатки Ж.1-Ж.3). Високий рівень їх локалізації можемо бачити в Новодністровській, Вижицькій, Чагорській, Боянській, Банилівській,

Конятинській, Вашківецькій, Герцаївській, Берегометській, Глибоцькій, Рукшинській, Новоселицькій, Лівинецькій, Недобоївській та Кострижівській громадах; середній – в Горішньошеровецькій, Кам'янській, Неполоковецькій, Ставчанській, Хотинській, Вікнянській, Усть-Путильській, Юрковецькій, Кадубовецькій, Кіцманській, Ванчикувецькій, Клішківецькій, Чернівецькій, Сторожинецькій, Сокирянській, Мамаївській та Волоківській громадах; низький – в решті громад. Щодо територіальної концентрації цих об'єктів, то висока вона в Новодністровській, Чернівецькій, Чагорській, Вижницькій, Боянській, Глибоцькій, Банилівській, Новоселицькій, Кострижівській, Герцаївській та Неполоковецькій громадах; середня – у Вашківецькій, Недобоївській, Кіцманській, Кам'янській, Хотинській, Великокучурівській, Мамаївській, Волоківській, Ставчанській та Заставнівській громадах; низька – в решті громад регіону.

Рис. 3.9 Розподіл спортивних об'єктів у Чернівецькій області

На основі нормалізованих інтегральних коефіцієнтів локалізації та територіальної концентрації спортивних об'єктів розраховуємо узагальнений показник (додаток Ж.4). Відповідно до розрахунків, у Новодністровській територіальній громаді спостерігається високий рівень розвитку спортивної інфраструктури; в Чагорській та Вижницькій громадах – середній; в Боянській, Банилівській, Конятинській, Вашківецькій, Чернівецькій та Герцаївській – нижчий середнього; в решті громад Чернівецької області – низький (рис. 3.10).

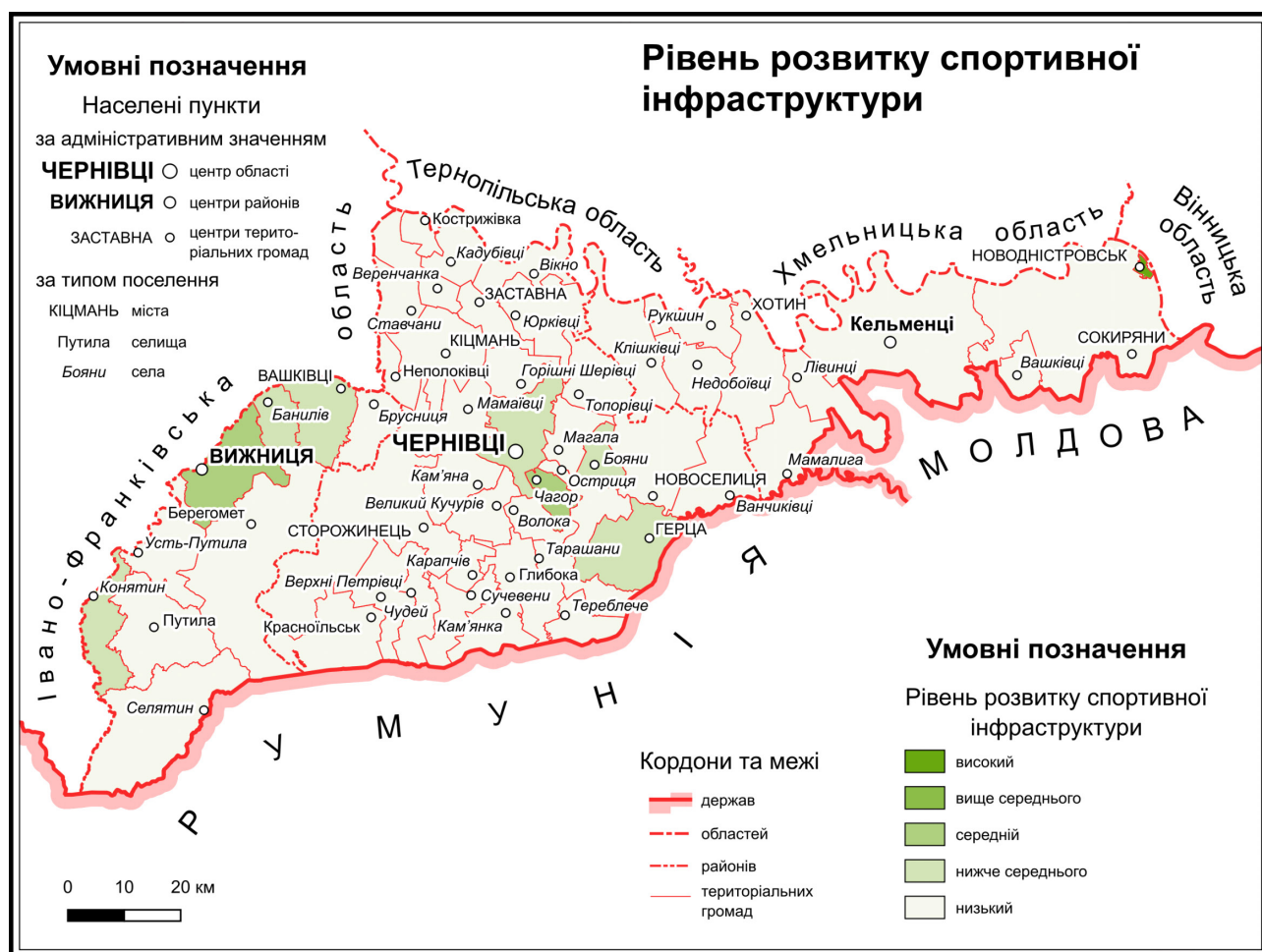

Рис. 3.10 Рівень розвитку спортивної інфраструктури

Звідси доходимо висновку, що в абсолютній більшості територіальних громад Чернівецької області слабо розвинена та потребує покращення спортивна галузь. Необхідно популяризувати здоровий спосіб життя, залучати громадськість, особливо молодь, до різних фізичних активностей, організовувати спортивні змагання та вживати інші заходи для покращення загальної ситуації.

3.1.5 Рекреація, туризм і екскурсійна діяльність

За 2013-2020 роки кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами скоротилася з 18578 до 7825, або на 57,9 %. Кількість в'їзних (іноземних) туристів зменшилася з 461 особи у 2013 році до нуля у 2020, виїзних – з 15056 до 7287, внутрішніх – з 3061 до 538. Таке суттєве зниження показників можна пояснити карантинними обмеженнями, спричиненими пандемією COVID-19. У 2020 році в Чернівецькій області функціонували 55 суб'єктів туристичної діяльності, з яких 50,9 % – підприємства-юридичні особи та 49,1 % – фізичні особи-підприємці. Із загальної кількості туристичних підприємств 49 – турагенти, 6 – туроператори.

Починаючи з 2018 року, інформація про кількість колективних засобів розміщення наводиться за даними юридичних осіб, відокремлених підрозділів юридичних осіб. Тому безпосереднє порівняння даного показника після 2017 року з показниками попередніх років є некоректним. Станом на 2024 рік у Чернівецькій області налічувалося 14 колективних засобів розміщення, що на 3 одиниці більше, ніж у 2018 році. Проте кількість місць у них скоротилася. Якщо у 2018 році було 1325 місць, то у 2024 – 1229, тобто на 7,2 % менше. За цей же період суттєво знизилася кількість осіб, що перебували в колективних засобах розміщення – з 53340 до 19304 (–63,8 %).

Одним з наймасовіших і найдоступніших видів організованого відпочинку школярів є проведення літніх канікул у дитячих закладах оздоровлення і відпочинку – постійно або тимчасово діючих, спеціально організованих або пристосованих закладів, призначених для оздоровлення, відпочинку та розвитку дітей. До дитячих закладів оздоровлення відносять дитячі заклади санаторного типу, дитячі центри та позаміські заклади оздоровлення та відпочинку. Водночас дитячі заклади відпочинку включають дитячі заклади праці та відпочинку, табори з денним перебуванням, позаміські заклади відпочинку та наметові містечка.

Інформація про дитячі заклади оздоровлення та відпочинку Чернівецької області оновлювалася до 2019 року, тому для аналізу візьмемо період 2013-2019 років. Відповідно можемо спостерігати суттєве скорочення мережі цих закладів

– з 512 одиниць до 89, або на 82,6 %, у тому числі закладів оздоровлення – з 13 до 6, тобто більш ніж у два рази. Кількість місць у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку за досліджуваний період зменшувалася дещо нижчими темпами, ніж кількість самих закладів. Якщо у 2013 році в цих закладах налічувалося 3160 місць, то у 2019 році даний показник склав 2349 одиниць, тобто знизився на 25,7 %. У тому числі кількість місць у закладах оздоровлення зменшилася з 3120 до 1915, або на 38,6 %.

У 2019 році в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку перебувало 10690 дітей, що у 6,3 раза менше, ніж у 2013 (67354 особи). У тому числі кількість дітей у закладах оздоровлення протягом аналізованого періоду скоротилася з 8601 до 4344 осіб, або на 49,5 %. Серед усіх дітей, що відпочивали та оздоровлювалися у дитячих закладах, було 2045 дітей з багатодітних і малозабезпечених сімей, 683 дитини осіб, визнаних учасниками бойових дій, 296 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, 227 дітей з інвалідністю, 71 дитина осіб, потерпілих від наслідків Чорнобильської катастрофи. Станом на 2019 рік до роботи в закладах оздоровлення і відпочинку було залучено 2007 працівників, з них: педагогічний персонал – 1331 особа, персонал працівників кухні – 248, медичні працівники – 109, адміністративно-господарський та обслуговуючий персонал – 319 [188, с. 50].

Просторова диференціація мережі окремих туристично-рекреаційних закладів Чернівецької області відображена на рис. 3.11 (додатки І.1-І.3). Високу локалізацію таких закладів можемо бачити в Усть-Путильській, Вижицькій, Берегометській, Кадубовецькій, Боянській, Неполоковецькій, Тарашанській, Вікнянській, Волоківській, Чагорській, Красноільській, Великокучурівській, Сокирянській та Сторожинецькій громадах; середню – в Конятинській, Кельменецькій, Кам'янській, Мамаївській, Чернівецькій та Путильській громадах; низьку – в інших громадах. Водночас високою територіальною концентрацією закладів туризму та рекреації відзначаються Чернівецька, Новодністровська, Неполовецька, Чагорська, Вижицька, Боянська, Кадубовецька, Волоківська, Тарашанська, Великокучурівська, Усть-Путильська,

Берегометська та Вікнянська громади; середньою – Мамаївська, Красноільська, Сторожинецька та Кам'янська громади; низькою – решта громад регіону.

Рис. 3.11 Розподіл окремих туристично-рекреаційних закладів у Чернівецькій області

Узагальнений показник визначаємо як середнє арифметичне нормалізованих значень вищезазначених показників (додаток И.4). Згідно з розрахунками, Вижницька, Чернівецька, Неполоковецька, Усть-Путильська, Боянська, Кадубовецька та Берегометська громади характеризуються високим рівнем розвитку туристично-рекреаційної інфраструктури; Тарашанська та Чагорська громади – вищим середнього; Волоківська, Вікнянська та Новодністровська – середнім; Красноільська, Великокучурівська, Сторожинецька, Сокирянська, Кельменецька, Мамаївська, Конятинська та Кам'янська – нижчим середнього; решта громад – низьким (рис. 3.12).

Рис. 3.12 Рівень розвитку туристично-рекреаційної інфраструктури

Цим вдалося встановити, що територіальні громади з вищим рівнем розвитку такої інфраструктури мають загалом кращі умови для розвитку туристично-рекреаційної галузі.

3.1.6 Освіта

Відповідно до чинного законодавства «невід’ємними складниками системи освіти є: дошкільна, повна загальна середня, позашкільна, спеціалізована, професійна (професійно-технічна), фахова передвища, вища, освіта дорослих, у тому числі післядипломна освіта» [155]. Формування та розвиток мережі закладів освіти є одним зі шляхів створення умов для здобуття освіти населенням. Освітній комплекс Чернівецької області представлений широким спектром закладів різних статусів, типів та форм власності, що здійснюють освітню діяльність на різних рівнях освіти та за різними видами освіти.

Дошкільна освіта є первинною ланкою системи безперервної освіти в Україні. Вона спрямована на «забезпечення всебічного розвитку дітей дошкільного віку, формування у них моральних норм, набуття ними життєвого соціального досвіду» [145]. Останніми роками можемо спостерігати певні позитивні тенденції в системі дошкільної освіти Чернівецької області. За період 2013-2023 років кількість закладів дошкільної освіти зросла на 4,8 %, з 373 до 391 одиниці. Збільшення кількості місць у таких закладах відбувалося дещо вищими темпами (+11,2 %), натомість помітно зменшилася кількість дітей у них – з 31800 до 24201 (–23,9 %) (рис. 3.13). Охоплення дітей закладами дошкільної освіти майже не змінилося. Якщо у 2013 році частка дітей, охоплених закладами дошкільної освіти, становила 58 % до кількості усіх дітей відповідного віку, то у 2022 році вона складала 56 %. Варто зазначити, що в міській місцевості цей показник значно вищий, ніж у сільській (78 % проти 43 %).

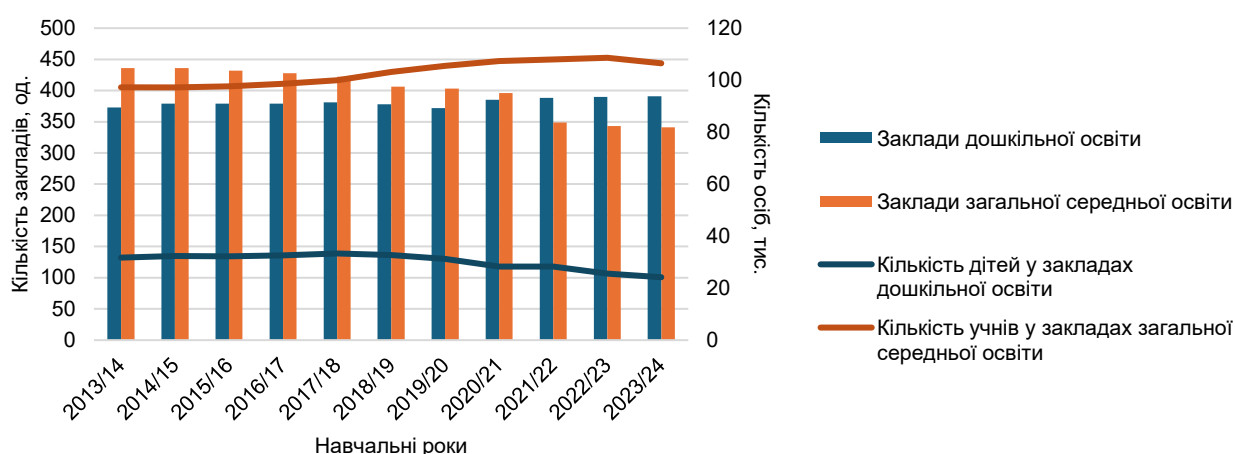

Рис. 3.13 Динаміка закладів дошкільної та загальної середньої освіти і кількості осіб у них за 2013-2023 роки (складено за [113])

Найбільше закладів дошкільної освіти розташовано в Чернівецькій територіальній громаді – 61 одиниця, або 15,6 % усіх закладів області (додаток К.1). Відносно високий даний показник у Сокирянській, Кельменецькій та Сторожинецькій громадах, де кількість закладів коливається в межах 20-22 одиниць. Лідерами серед сільських територіальних громад є Ванчиковецька, Мамаївська та Юрковецька – по 8 закладів у кожній. Найнижчими показниками

характеризуються Вашковецька, Карапчівська та Петровецька громади – по 2 заклади дошкільної освіти.

Наступним складником системи освіти є повна загальна середня освіта. Її метою є всебічний розвиток, виховання та соціалізація особистості шляхом формування ключових компетентностей, необхідних для успішної життєдіяльності [156]. Протягом 2013-2023 років мережа закладів загальної середньої освіти Чернівецької області скоротилася з 436 до 341 одиниці, або на 21,8 %. Водночас кількість учнів у таких закладах збільшилася з 97,3 тис. до 106,5 тис. осіб (+9,5 %) (див. рис. 3.13). У 2023/24 навчальному році 9,9 тис. осіб одержали свідоцтво про здобуття базової середньої освіти та 6,3 тис. осіб – повної загальної середньої освіти, що відповідно на 1,0 % більше та на 13,7 % менше, ніж у 2013/14. Кількість вчителів у закладах загальної середньої освіти регіону впродовж 2013-2023 років зменшилася на 7,3 %, з 12,4 тис. до 11,5 тис. Зазначимо, що найбільшою вона була у 2014 році – 12,6 тис. осіб.

Найбільш розвинена мережа закладів загальної середньої освіти у Чернівецькій територіальній громаді, де налічується 54 заклади. Значна їх кількість у Сокирянській (22), Кельменецькій (20) та Сторожинецькій (20) громадах. Серед сільських громад найбільшу кількість закладів мають Клішковецька (9), Острицька (9), Брусницька (8), Мамаївська (8), Сучевенська (7), Чудейська (7) та Юрковецька (7). Громадами-аутсайдерами регіону є Вашковецька, Боянська, Кам'янецька, Кострижівська, Магальська та Неполоковецька – від 2 до 3 закладів загальної середньої освіти у кожній.

Позашкільна освіта в Чернівецькій області здійснюється такими типами закладів: будинок дитячої творчості, будинок творчості дітей та юнацтва, мала академія наук, палац дітей та юнацтва, центр дитячої творчості, центр еколого-натуралістичної творчості, центр науково-технічної творчості, центр позашкільної освіти, центр туризму та краєзнавства, центр художньо-естетичної творчості. Напрями позашкільної освіти досліджуваного регіону включають: дослідницько-експериментальний, туристсько-краєзнавчий, військово-патріотичний, гуманітарний, еколого-натуралістичний, науково-технічний,

соціально-реабілітаційний, оздоровчий, художньо-естетичний, фізкультурно-спортивний. Половина від усіх закладів позашкільної освіти регіону знаходиться в межах Чернівецької територіальної громади. Вижницька та Глибоцька громади налічують по 2 заклади, Герцаївська, Кельменецька, Кіцманська, Новодністровська, Путильська, Сокирянська, Сторожинецька та Хотинська – по 1 закладу, в решті громад заклади позашкільної освіти відсутні.

У 2023 році, порівняно з 2013, мережа закладів професійної (професійно-технічної) освіти Чернівецької області не змінилася. Вона нараховувала 16 закладів. Кількість учнів, слухачів у таких закладах зменшилася з 7,3 тис. до 5,8 тис. осіб, або на 20,5 % (рис. 3.14). У 2023 році на навчання до закладів професійної (професійно-технічної) освіти було прийнято 2,7 тис. осіб, а випущено – 2,9 тис. Дані показники помітно нижчі, ніж у 2013 році – 4,1 тис. та 4,0 тис. осіб відповідно.

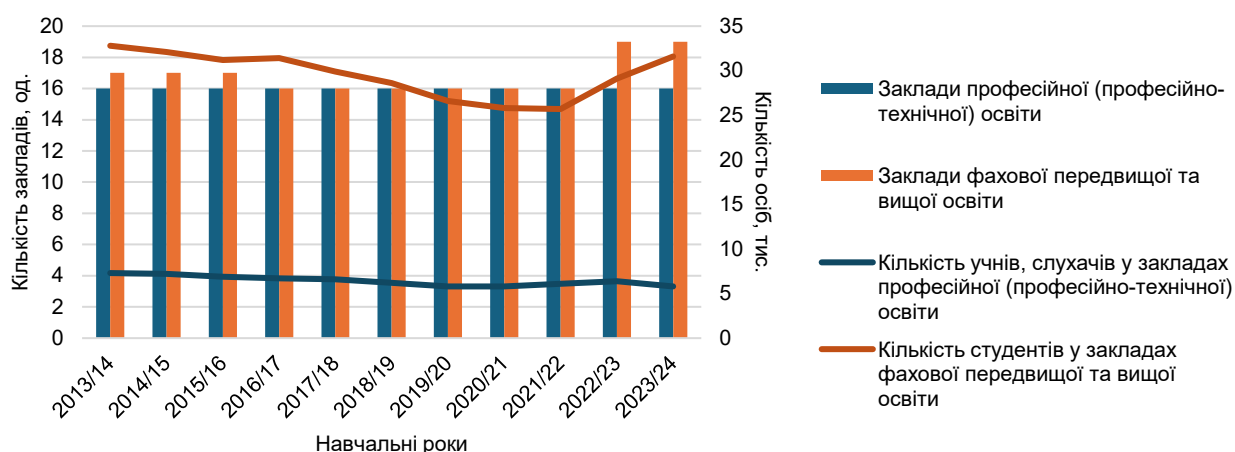

Рис. 3.14 Динаміка закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти і кількості осіб у них за 2013-2023 роки (складено за [113])

Більшість закладів професійної (професійно-технічної) освіти, а також інших закладів, що надають професійну (професійно-технічну) освіту, розміщена в Чернівецькій громаді – 20 одиниць (66,7 %). Два заклади функціонують у Сокирянській громаді, по одному закладу – в Герцаївській, Глибоцькій, Заставнівській, Кельменецькій, Недобоївській, Новоселицькій, Сторожинецькій та Чагорській громадах.

З 2020/21 навчального року, враховуючи положення Закону України «Про фахову передвищу освіту» [163], було впроваджено збір та обробку статистичних даних про мережу та діяльність закладів фахової передвищої освіти. Станом на 2023/24 навчальний рік у Чернівецькій області функціонувало 19 закладів вищої та фахової передвищої освіти, що на 2 одиниці більше, ніж у 2013/14, натомість кількість осіб у даних типах закладів за досліджуваний період зменшилася – з 32,8 тис. до 31,6 тис. Варто зазначити, що до 2022 року відбувалося переважно зниження даного показника, а далі – його зростання (див. рис. 3.14). У 2023/24 навчальному році було прийнято 4,9 тис. осіб на навчання до закладів вищої та 3,8 тис. – фахової передвищої освіти, а кількість випущених осіб становила 3,6 тис. та 2,4 тис. відповідно. На кінець цього ж року нараховувалося 442 аспіранти, що на 45,4 % більше, ніж у 2013/14 навчальному році.

За кількістю закладів фахової передвищої та вищої освіти абсолютним лідером у регіоні є Чернівецька територіальна громада, де нараховується 19 закладів і філій – 13 фахової передвищої та 6 вищої освіти. Друге місце за цим показником посідає Сторожинецька громада – 1 та 2 заклади відповідно. По одному закладу / відокремленому структурному підрозділу фахової передвищої освіти мають Вашківецька, Новоселицька та Хотинська громади, а вищої – Вижницька та Кіцманська [84].

Територіальна диференціація розвитку мережі закладів освіти подана на рис. 3.15 (додатки К.2, К.3). У Вижницькій, Сторожинецькій, Чернівецькій, Кіцманській, Глибоцькій, Хотинській та Герцаївській громадах спостерігаємо високий рівень локалізації закладів освіти; у Вашківецькій, Заставнівській, Путильській, Сокирянській, Чагорській, Новоселицькій, Недобоївській, Кельменецькій, Новодністровській та Конятинській громадах – середній рівень; у решті громад області – низький рівень. Щодо територіальної концентрації закладів освіти, то вона висока в Чернівецькій, Новодністровській, Чагорській, Вижницькій, Глибоцькій та Кіцманській громадах; у Заставнівській, Хотинській, Сторожинецькій, Герцаївській, Новоселицькій, Вашківецькій та Недобоївській громадах – оптимальне значення даного показника; в інших громадах – низький

рівень територіальної концентрації. Отже, більшість територіальних громад Чернівецької області характеризується низьким або нижчим середнього рівнем розвитку освітнього комплексу.

Рис. 3.15 Освітній комплекс Чернівецької області

Більшість території Чернівецької області знаходиться в межах 15 хвилинної транспортної доступності до закладів дошкільної освіти (рис. 3.16; додаток К.4). Водночас можна простежити певні диспропорції в розташуванні даного типу закладів у розрізі територіальних громад регіону. Найкраща ситуація в Новодністровській, Чернівецькій та Чагорській громадах, де більше половини території перебуває в зоні 5 хвилинної автомобільної доступності. Відносно високі показники в Ставчанській, Острицькій, Кострижівській, Волоківській, Кіцманській, Кадубовецькій, Магальській, Вікнянській, Неполоковецькій та Банилівській громадах. Найгіршою доступністю до закладів дошкільної освіти характеризуються Петровецька, Красноільська, Конятинська, Путильська,

Берегометська, Усть-Путильська та Селятинська громади. В них менше 20 % території знаходиться в 5 хвилинній зоні доступності, від 60 до 87 % територій охоплені 5-30 хвилинною зоною, до чверті мають 30-60 хвилинну доступність і навіть є території (0,13 та 0,65 %) з понад годинною доступністю (в Селятинській та Конятинській громадах).

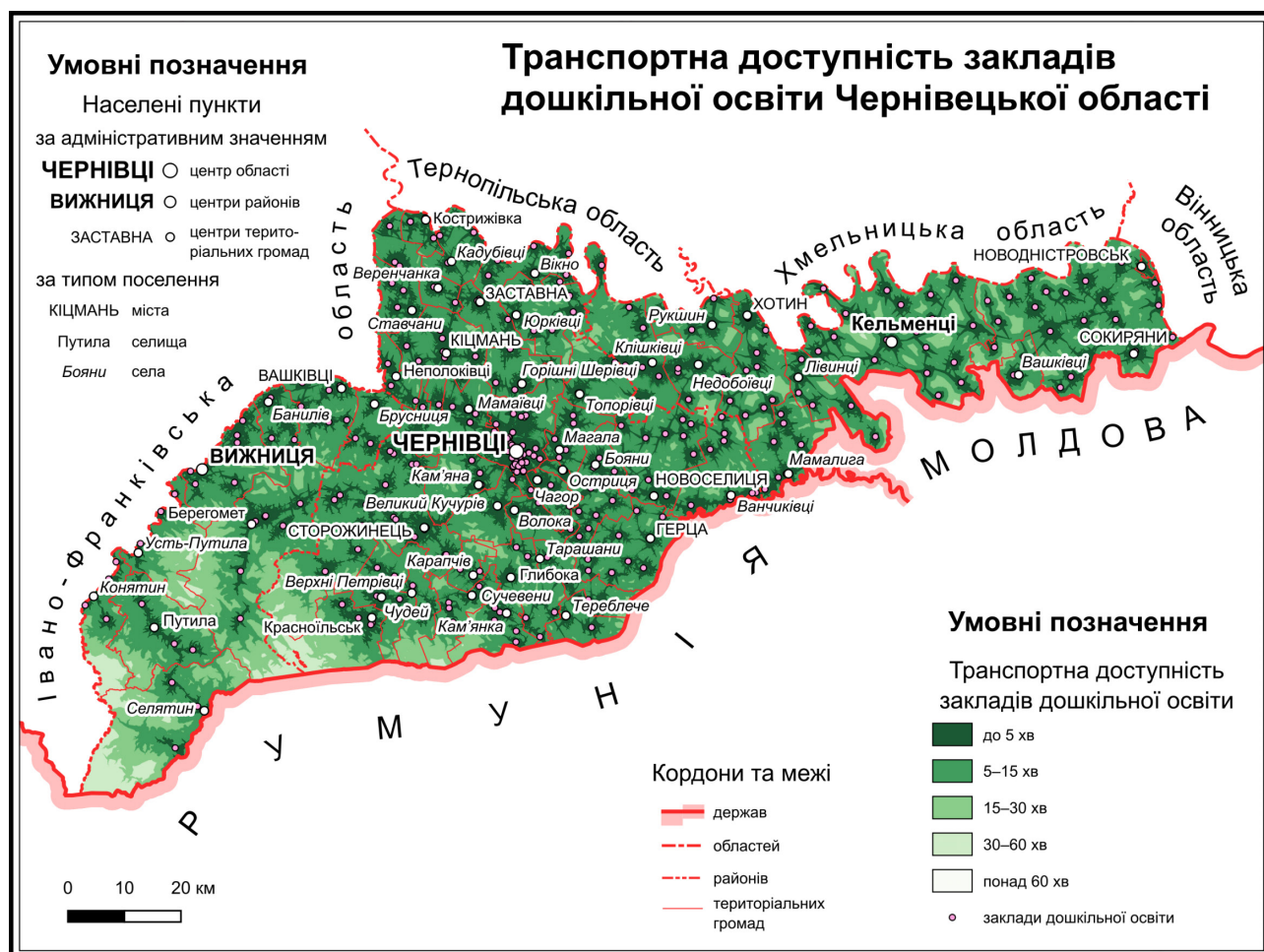

Рис. 3.16 Транспортна доступність закладів дошкільної освіти Чернівецької області

Якщо говорити про заклади загальної середньої освіти, то до них з 84 % території Чернівецької області автомобілем можна дістатися протягом 15 хвилин (рис. 3.17; додаток К.5). Однак так само існують певні відмінності на рівні територіальних громад. Найкраща доступність до таких закладів у Чагорській, Чернівецькій, Острицькій та Новодністровській громадах. Досить високі значення даного показника в Кострижівській, Волоківській, Ставчанській, Брусницькій, Кадубовецькій, Герцаївській, Неполоковецькій та Кіцманській

громадах; середній – у Хотинській, Ставчанській, Вікнянській, Кадубовецькій, Сторожинецькій, Кострижівській, Горішньошеровецькій, Веренчанській, Острицькій, Брусницькій, Волоківській, Банилівській, Боянській, Магальській, Юрковецькій, Мамаївській, Недобоївській, Неполоковецькій, Сокирянській, Терблеченській, Клішківській, Рукшинській, Кельменецькій, Тарашанській, Кам'янській, Ванчиковецькій, Мамалигівській, Чудейській, Великокучурівській, Лівинецькій, Топорівській, Карапчівській та Путильській громадах; нижчий середнього – у Сучевенській, Вашковецькій, Кам'янецькій та Петровецькій громадах; низький – у решті громад (рис. 3.18). На фоні інших регіонів України рівень розвитку освітньої інфраструктури Чернівецької області є досить високим (додатки К.7-К.10).

Рис. 3.18 Рівень розвитку освітньої інфраструктури

Освітній комплекс Чернівецької області поступово адаптується до викликів сучасності та має значний потенціал для розвитку, проте існує низка проблем.

Найбільш відчутними з них є нерівний доступ до якісної освіти в окремих частинах регіону та недостатній рівень фінансування освітньої сфери, що супроводжується погіршенням умов навчання. Залучення інвестицій та вдосконалення механізмів розподілу коштів відповідно до потреб закладів освіти може частково покращити ситуацію. Суттєвою проблемою є також нестача кадрів у деяких предметних областях. Не всі вчителі мають достатній рівень кваліфікації, а їхня заміна на більш кваліфікованих працівників може бути складною через низький рівень зарплат.

Для подальшого розвитку необхідно виконати ряд важливих завдань. Найперше це покращення стану освітньої галузі в сільській місцевості регіону. Для цього необхідно сприяти збільшенню можливостей закладів, зокрема, шляхом їх забезпечення всіма необхідними технічними засобами та матеріалами для навчання. Особливу увагу потрібно звернути на розвиток інноваційної освіти. З цього погляду важливими є такі заходи, як впровадження нових форм і методів навчання, використання сучасних технологій у навчальному процесі та підвищення ефективності дистанційного навчання, що сприятиме покращенню якості освіти та підготовці учнів і студентів до викликів сучасного світу. Завдяки цифровізації освіта стане більш персоналізованою, доступною та гнучкою [91]. Крім того, в освітній процес можна впроваджувати сучасні наукові досягнення молодих учених. Це все, в свою чергу, позитивно відобразиться на забезпеченні ринку праці висококваліфікованими кадрами та сприятиме зниженню безробіття в регіоні. Також треба працювати над збільшенням зацікавленості молоді в навчанні та надавати додаткову підтримку дітям з малозабезпечених та неблагополучних сімей. До важливих завдань віднесемо підвищення престижності викладацької професії та гарантування вчителям гідної оплати праці. Варто також звернути увагу на розвиток інклюзивної освіти в регіоні. На сучасному етапі в умовах децентралізації та євроінтеграції особливо актуальними стають питання налагодження міжнародних зв'язків та співпраця з закладами інших країн, що буде сприяти взаємному обміну знаннями та досвідом. Крім того, виникає потреба в удосконаленні механізмів оцінювання

якості знань в контексті європейських стандартів. При розробці комплексних програм доцільно брати до уваги досвід розвинених країн. Усе це допоможе покращити стан освітнього комплексу Чернівецької області, що в свою чергу позитивно вплине на розвиток регіону та країни в цілому [65].

3.1.7 Культура

Упродовж 2013-2023 років у сфері культури Чернівецької області відбулися певні зміни. На 42 одиниці, або 10,4 %, зменшилася кількість бібліотек – з 402 (59 у міських поселеннях і 343 у сільській місцевості) до 360 (47 і 313 відповідно). Забезпеченість ними населення також знизилася. Якщо в 2013 році на 10 тис. осіб припадало 4,43 бібліотеки, то в 2022 – 4,03 (рис. 3.19). 360 публічних бібліотек Чернівецької області, які функціонували у 2023 році, за юридичним статусом поділяються на: бібліотеки – 106 (29,4 %), відокремлені структурні підрозділи бібліотек (філії) – 186 (51,7 %), структурні підрозділи інших закладів культури – 52 (14,4 %), публічно-шкільні бібліотеки – 2 (0,6 %), відокремлені структурні підрозділи публічно-шкільних бібліотек – 14 (3,9 %). З усіх бібліотек 2 (0,6 %) були обласними, 45 (12,5 %) – міськими та селищними, 313 (86,9 %) – сільськими. 10 бібліотек, або 2,8 %, призначені для дітей. Якщо розглядати стан приміщень та матеріально-технічної бази бібліотек, то 107 (29,7 %) мають приміщення, до яких забезпечено безперешкодний доступ користувачів, 145 (40,3 %) – копіювально-розмножувальну техніку, 32 (8,9 %) – мультимедійне обладнання, 16 (4,4 %) – проектори та екрани, 171 (47,5 %) – комп'ютери, 125 (34,7 %) – комп'ютери з доступом до мережі Інтернет [105]. Інформаційні послуги населенню надають також 25 бібліотечних пунктів. Важливо зазначити, що в 95 (22,8 %) населених пунктах області немає стаціонарних бібліотек, а в 70 (16,8 %) – бібліотечні послуги взагалі не надаються. 152 бібліотеки в 16 територіальних громадах об'єднались у модель «Публічна бібліотека з філіями»; 41 бібліотека (3 громади) перебуває в складі централізованої бібліотечної системи; 16 бібліотек (2 громади) реорганізовано в публічно-шкільні заклади; 43 бібліотеки (9 громад) – структурні підрозділи

центрів культурних послуг; 105 бібліотек (21 громада) перебувають у стані реорганізації [167].

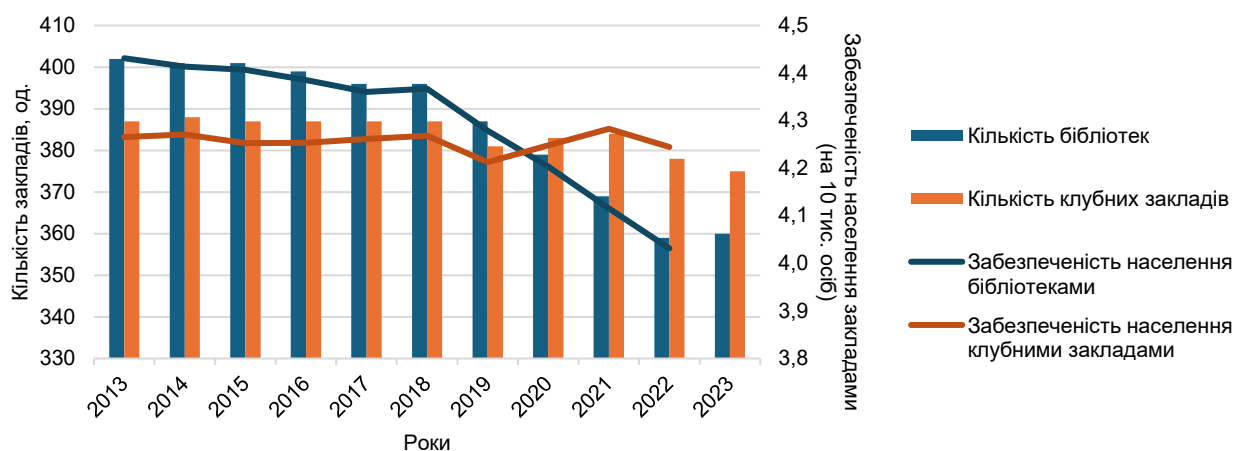

Рис. 3.19 Динаміка кількості бібліотек і клубних закладів та забезпеченості ними населення Чернівецької області за 2013-2023 роки (складено за [191; 192; 193; 194])

Протягом досліджуваного періоду суттєво скоротився бібліотечний фонд. Якщо у 2013 році він налічував 5837 тис. примірників, то в 2023 – 4219 тис., з яких 2450 тис. – у сільській місцевості. Відповідно показник забезпеченості населення бібліотечним фондом зменшився від 643 примірників на 100 осіб до 537, або на 16,5 %. Забезпеченість міських жителів зменшилася на 12,0 %, а сільських – на 19,3 %. Питома вага книжок і журналів українською мовою складала 55 % від усього бібліотечного фонду. У 2023 році до бібліотек Чернівецької області надійшло 20,11 тис. примірників, з яких 18,75 тис. – українською мовою. Водночас вибуло 513,89 тис. примірників, з них 147,88 тис. – українською мовою, 352,5 тис. – російською [105].

Мережа клубних закладів регіону скоротилася з 387 до 375 (–4 у міських поселеннях та –8 у сільській місцевості), а забезпеченість ними населення – з 4,27 до 4,24 на 10 тис. осіб (див. рис. 3.19). До закладів культури клубного типу відносимо народні доми, будинки культури, будинки народної творчості та дозвілля, будинки фольклору, клуби, центри культури та дозвілля, центри традиційної культури, палаци культури та мистецтв тощо. Кількість місць у цих закладах також знижувалася – з 98 тис. у 2013 році до 91 тис. у 2023 (–7,1 %).

Щодо показників забезпеченості, то можемо спостерігати їх зменшення від 10,8 місця на 100 осіб до 10,2 (–5,4 %). Основне скорочення припало на сільські населені пункти (–8 тис. місць загалом та –1 місце в розрахунку на 100 осіб), тоді як у міських поселеннях можна простежити незначне зростання показників. У клубних закладах Чернівецької області працюють 2179 аматорських формувань. 1 творчий колектив має звання заслужений, 23 – зразковий, 114 – народний аматорський [167].

За 2013-2023 роки більш як у 7 разів зменшилася кількість демонстраторів фільмів – з 81 (17 у міських поселеннях і 64 у сільській місцевості) до 11 (6 і 5 відповідно). Забезпеченість ними населення в 2022 році становила 0,13 на 10 тис. осіб, що на 84,9 % менше, ніж у 2013 (рис. 3.20).

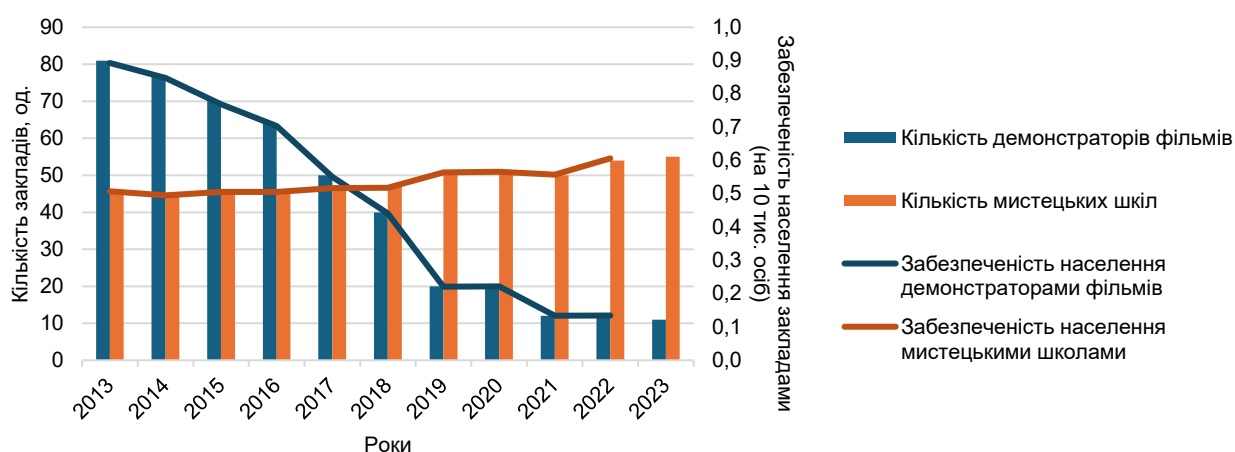

Рис. 3.20 Динаміка кількості демонстраторів фільмів і мистецьких шкіл та забезпеченості ними населення Чернівецької області за 2013-2023 роки (складено за [191; 192; 193; 194])

Останніми роками, незважаючи на певне скорочення мережі музичних (–6) і художніх (–1) шкіл, прослідковуються тенденції до збільшення кількості та забезпеченості населення мистецькими школами, що пов'язано з утворенням 16 шкіл мистецтв (див. рис. 3.20). Початковою мистецькою освітою охоплено близько 7 тис. учнів, які можуть продовжити здобуття мистецької освіти в системі фахової передвищої освіти, зокрема в Чернівецькому обласному фаховому коледжі мистецтв імені Сидора Воробкевича [167].

У Чернівецькій області діють 152 музеї, з яких 10 – комунальні, 1 – приватний, 141 – громадський. Серед музеїв комунальної форми власності найбільш поширеними є історичні. Таких музеїв налічується 4 одиниці. Крім того, є 2 музеї комплексного профілю, 1 – художнього, 1 – мистецького та 2 – іншого типу. Загальна кількість експонатів основного фонду нараховує 165443 одиниці. В області функціонують також 2 професійні театри (Чернівецький академічний обласний український музично-драматичний театр імені Ольги Кобилянської та Чернівецький академічний обласний театр ляльок) та філармонія (Чернівецька обласна філармонія імені Дмитра Гнатюка) [167].

Архівні установи Чернівецької області нараховують 7322 фонди та 2148,4 тис. одиниць зберігання документів на паперовій основі. Головним закладом у регіоні є Державний архів Чернівецької області. У ньому зібрано документи з XV століття до теперішнього часу. У його 18 архівосховищах зберігається 4148 фондів (1502,7 тис. одиниць зберігання) документів Національного архівного фонду на паперовій основі, з яких 4104 фонди та 1497,3 тис. одиниць зберігання управлінської документації, 44 фонди та 3,3 тис. одиниць зберігання документів особового походження, 2,1 тис. одиниць зберігання науково-технічної документації; 66,4 тис. одиниць обліку фотодокументів; 14,3 тис. одиниць обліку кінодокументів; 1,9 тис. одиниць обліку фонодокументів; 175 одиниць обліку відеодокументів; 1 одиниця обліку електронних інформаційних ресурсів. Крім цього, зберігається 86 фондів (49,6 тис. одиниць зберігання) з кадрових питань. Також у даному архіві налічується 28965 книг і брошур, 3530 спеціальних видань (креслення, карти, плакати, листівки тощо), 3438 річних підшивок газет і 824 річних комплектів журналів. Ступінь заповнення стелажного обладнання архівосховищ Державного архіву Чернівецької області становить 99,8 %. З метою забезпечення повноцінного функціонування та подальшого комплектування установи потрібно збудувати новий корпус з облаштуванням громадського простору для проведення різних культурно-масових заходів. Варто також зазначити, що архів недостатньо забезпечений сучасними засобами для

оцифрування документів, комп'ютерною та копіювальною технікою; потребують фінансування заходи із забезпечення технічного захисту інформації [151].

За попередні кілька років у досліджуваному регіоні збільшилася кількість народних майстрів, які займаються традиційними ремеслами, характерними для Північної Буковини та Північної Бессарабії. Основними видами народного мистецтва є: вишивка, гончарство, ткацтво, лозо- і соломоплетіння, дереворізьблення, художня обробка металу та шкіри, бондарство з випалюванням, малярство, витинанкарство, писанкарство, лялькарство, нанизування прикрас із бісеру [167].

Розподіл окремих закладів культури Чернівецької області відображено на рис. 3.21 (додатки Л.1-Л.3). Високі показники інтегрального коефіцієнта локалізації закладів бачимо у Вижницькій, Конятинській, Вікнянській, Усть-Путильській, Брусницькій, Путильській, Недобоївській, Лівинецькій, Кельменецькій, Кострижівській, Неполоковецькій, Кадубовецькій, Ставчанській, Сокирянській, Герцаївській, Вашківецькій і Тарашанській громадах; середні показники – в Банилівській, Веренчанській, Новоселицькій, Ванчиковецькій, Кам'янецькій, Кіцманській, Глибоцькій, Карапчівській, Хотинській, Рукшинській, Селятинській, Чернівецькій, Мамалигівській, Красноільській, Терблеченській та Юрковецькій громадах; решта громад характеризується низькими показниками. Водночас високий рівень територіальної концентрації закладів спостерігається в Чернівецькій, Новодністровській, Вижницькій, Неполоковецькій, Кострижівській, Брусницькій, Недобоївській, Вікнянській та Новоселицькій громадах; середній рівень – у Глибоцькій, Кадубовецькій, Герцаївській, Ставчанській, Кіцманській, Вашківецькій, Тарашанській, Кам'янецькій, Банилівській, Кельменецькій, Карапчівській, Конятинській, Хотинській, Великокучурівській, Лівинецькій, Ванчиковецькій, Путильській, Веренчанській, Сокирянській, Острицькій та Усть-Путильській громадах; у решті громад – низький рівень. З огляду на результати розрахунків можна констатувати нерівномірне розміщення закладів культури по регіону [63; 64].

Рис. 3.21 Розподіл закладів культури в Чернівецькій області

Узагальнений показник розвитку культурно-мистецької інфраструктури розраховуємо на основі нормалізованих інтегральних коефіцієнтів локалізації та територіальної концентрації відповідних закладів (додаток Л.4). Отримані результати дають підставу говорити про високий рівень розвитку в Чернівецькій, Вишницькій, Вікнянській, Конятинській, Новодністровській та Усть-Путильській громадах; вищий середнього – у Брусницькій, Недобоївській, Кострижівській, Неполоковецькій та Путильській громадах; середній – у Лівинецькій, Кельменецькій, Кадубовецькій, Ставчанській, Герцаївській, Сокирянській, Вашківцевській і Тарашанській громадах; нижчий середнього – в Новоселицькій, Банилівській, Веренчанській, Кам'янецькій, Ванчикувцевській, Глибоцькій, Кіцманській, Карапчівській, Хотинській, Рукшинській, Мамалигівській, Терембленській та Красноільській громадах; низький – у решті громад регіону (рис. 3.22).

Рис. 3.22 Рівень розвитку культурно-мистецької інфраструктури

Отже, можемо говорити про певну диференціацію розвитку даної сфери в територіальних громадах досліджуваного регіону.

3.1.8 Соціальний захист

У 2023 році побутові та медико-соціальні послуги громадянам, що перебували в складних життєвих обставинах, в умовах стаціонарного, тимчасового чи денного перебування та вдома надавалися 4 територіальними центрами соціального обслуговування. Дані центри обслуговували 8,7 тис. осіб. На території регіону також діяли 26 центрів надання соціальних послуг.

Усього по області в 2023 році налічувалося 4285 громадян, яких виявлено та які перебували на обліку й потребували допомоги, з них 3142 – жінки (73,3 %). Із загальної кількості 1197 осіб, або 27,9 %, проживало у сільській місцевості. 861 особі було надано грошову допомогу, а 3763 – натуральну. Середній розмір

грошової допомоги одній особі складав 1186,30 грн, а натуральної – 264,83 грн. Громадяни, що опинилися в складних життєвих обставинах, отримували також допомогу в натуральній формі – продовольчими й промисловими товарами, гарячими обідами, предметами медичного призначення, ліками й іншими видами допомоги. Станом на 1 січня 2024 року 6891 непрацездатному громадянину з мінімальними доходами, з яких 4786 – жителі сільської місцевості (69,5 %), була призначена цільова грошова допомога. Середній розмір місячної допомоги одній особі становив 43,58 грн.

У Чернівецькій області на початок 2024 року нараховувалося 206,1 тис. пенсіонерів. Попри те, що середній розмір місячної пенсії за період 2013-2024 років збільшився з 1262,1 грн до 4255,6 грн, тобто більш ніж у 3,3 раза, він все-одно, зважаючи на інфляційні процеси, залишається недостатнім.

У 2019 році 110868 домогосподарствам регіону було призначено субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг загальною сумою 34972,9 тис. грн та 14719 домогосподарствам – субсидії готівкою на придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива загальною сумою 51098,1 тис. грн.

Станом на 2023 рік у Чернівецькій області нараховувалося 7 будинків-інтернатів з 1168 місцями, з яких 53 – для дітей і молоді з інвалідністю та 1103 – для громадян похилого віку та дорослих осіб з інвалідністю. Серед окремих інтернатних закладів та закладів соціального захисту для дітей на кінець 2023 року було: 1 дитячий будинок, що перебував у сфері управління Міністерства освіти і науки України (41 дитина), 1 будинок дитини, що перебував у сфері управління Міністерства охорони здоров'я України (26 дітей), 1 будинок-інтернат, що перебував у сфері управління Міністерства соціальної політики України (53 вихованці), 1 центр соціально-психологічної реабілітації дітей (87 дітей). Вкінці 2023 року 114 вихованців перебувало в 15 дитячих будинках сімейного типу, 89 прийомних дітей – у 45 прийомних сім'ях. Цього ж року було усиновлено 95 дітей. Варто зазначити, що загальна кількість дітей-сиріт та дітей,

позбавлених батьківського піклування протягом 2013-2023 років знизилася з 1197 до 984 осіб, або на 17,8 %.

На території регіону допомогу особам, що постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, надають 4 притулки (при ОКУ «Чернівецький обласний центр соціально-психологічної допомоги», ОКУ «Соціальний центр матері та дитини», БФ «Місто добра» та в Хотинській територіальній громаді), 4 денні центри соціально-психологічної допомоги з кризовими кімнатами (у Неполоковецькій, Хотинській та два в Чернівецькій громадах), 4 спеціалізовані служби первинного соціально-психологічного консультування (у Великокучурівській, Новодністровській, Новоселицькій та Хотинській громадах) та 33 мобільні бригади соціально-психологічної допомоги [167].

На рис. 3.23 відображено територіальне розосередження надавачів соціальних послуг (додатки М.1-М.3). Високі значення інтегрального коефіцієнта їх локалізації можемо спостерігати в Хотинській, Конятинській, Заставнівській, Брусницькій, Недобоївській, Кіцманській, Селятинській, Великокучурівській, Новоселицькій, Горішньошеровецькій, Вікнянській, Вижницькій та Ставчанській громадах; середні – в Неполоковецькій, Тарашанській, Кадубовецькій, Сучевенській, Веренчанській, Кострижівській, Магальській, Карапчівській, Вашковецькій, Кам'янецькій, Юрковецькій, Новодністровській, Красноільській, Путильській, Топорівській, Усть-Путильській та Мамалигівській громадах; низькі – в інших громадах регіону. Водночас високі значення інтегрального коефіцієнта територіальної концентрації характерні для Новодністровської, Чернівецької, Хотинської, Заставнівської, Великокучурівської, Кіцманської, Новоселицької, Конятинської, Брусницької, Недобоївської та Неполоковецької громад; середні – для Вижницької, Ставчанської, Кострижівської, Магальської, Горішньошеровецької, Тарашанської, Кадубовецької, Карапчівської, Вікнянської, Острицької, Кам'янецької, Веренчанської, Сучевенської та Чагорської громад; решта громад має низьку територіальну концентрацію надавачів соціальних послуг.

Рис. 3.23 Надавачі соціальних послуг у Чернівецькій області

Далі розраховуємо узагальнений показник розвитку інфраструктури соціального захисту шляхом усереднення нормалізованих вищезазначених інтегральних коефіцієнтів (додаток М.4). Результати розрахунків свідчать про нерівномірний розподіл значень та їх скупчення в нижньому діапазоні. Відповідно абсолютна більшість територіальних громад Чернівецької області характеризується низьким рівнем розвитку інфраструктури соціального захисту. Високий рівень має лише Хотинська громада, вищий середнього – Новодністровська, середній – Чернівецька та Конятинська, нижчий середнього – Заставнівська, Великокучурівська, Кіцманська, Брусницька та Недобоївська (рис. 3.24). Ці дані підкреслюють необхідність цільових заходів підтримки для громад із низькими показниками. Підвищення доступності та якості соціальних послуг у таких громадах може сприяти більш збалансованому регіональному розвитку та зменшенню соціальної нерівності.

Рис. 3.24 Рівень розвитку інфраструктури соціального захисту

Таким чином сфера соціального захисту Чернівецької області потребує особливої уваги від органів державної та місцевої влади.

3.1.9 Пасажирський транспорт

Упродовж 2013-2021 років кількість перевезених пасажирів автомобільним транспортом скоротилася з 43,1 млн до 13,0 млн осіб, або на 69,8 %. Дані щодо кількості пасажирів, перевезених тролейбусним транспортом, у 2013 році не оприлюднювалися з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності статистичної інформації, тому для порівняння показників були обрані статистичні дані 2007 року. Показник кількості перевезених пасажирів тролейбусним транспортом зменшився з 47,1 млн осіб у 2007 році до 13,9 млн у 2023, або на 70,5 %. З 2020 року АТ «Укрзалізниця» змінило порядок обліку перевезень пасажирів залізничним

транспорт у приміському сполученні, які користуються пільгами на безкоштовний проїзд. Цього ж року залізничним транспортом було перевезено 0,2 млн пасажирів. Дані за наступні роки не оприлюднювалися. Пасажирообіг усього транспорту за 2013-2021 роки зменшився з 1510,2 млн пас. км до 485,3 млн пас. км, або на 67,9 %; автомобільного (автобусного) – з 1291,8 млн пас. км до 429,1 млн пас. км, або на 66,8 %; тролейбусного – з 218,4 млн пас. км до 56,2 млн пас. км, або на 74,3 %. Довжина шляхів сполучення впродовж 2013-2021 років практично не змінювалася.

У 2020 році транспортом загального користування було перевезено 23,4 млн пасажирів. Структура перевезених пасажирів за видами сполучення окремими видами транспорту така: 0,2 млн пасажирів перевезено залізничним транспортом (0,1 млн – пряме сполучення, 0,0 млн – міське, 0,1 млн – приміське); 13,2 млн – автомобільним (автобусним) (8,4 млн – внутрішньоміське сполучення, 3,2 млн – приміське, 1,6 млн – міжміське, 0,0 млн – міжнародне); 10,0 млн – тролейбусним (усі перевезення – внутрішньоміські). Бачимо, що більше половини всіх пасажирів (56,4 %) було перевезено автомобільним (автобусним) транспортом, значна кількість пасажирських перевезень здійснена тролейбусним транспортом – 42,7 %, найменша ж частка припадає на залізничний транспорт – лише 0,9 % перевезених пасажирів.

У середньому за 2019 рік житель Чернівецької області здійснював одну поїздку в залізничному транспорті, тоді як даний показник в Україні становив 4 поїздки на одного жителя. Тролейбусним транспортом у розрахунку на одну особу регіону було здійснено 110 поїздок. Кількість поїздок автомобільним транспортом (автобусами) в середньому за рік у розрахунку на одну особу наявного населення дорівнювала 33. Середня відстань перевезення одного пасажирів автомобільним (автобусним) транспортом становила 26 км, а тролейбусним – 6 км.

Операторами пасажирського автомобільного транспорту обслуговується маршрутна мережа, що включає 46 автобусних маршрутів внутрішньоміського сполучення, 201 – приміського сполучення та 163 рейси міжміського сполучення

загального користування. Регулярним автобусним сполученням охоплено 97 % населених пунктів Чернівецької області [187, с. 10].

Експлуатаційна довжина залізничних колій загального користування складає 413 км, а їх щільність – 51 км на 1000 км² території. Залізничне сполучення з іншими регіонами забезпечується в таких напрямках: Чернівці – Львів, Чернівці – Київ, Чернівці – Одеса, Чернівці – Рава-Руська, Чернівці – Запоріжжя, Чернівці – Харків, Вадул-Сірет – Коломия [167].

Досить розвиненою є мережа автомобільних шляхів. Вони поділяються на: «автомобільні дороги загального користування, вулиці і дороги міст та інших населених пунктів, відомчі (технологічні) автомобільні дороги, автомобільні дороги на приватних територіях» [141]. Базові показники рівня забезпеченості дорожньою мережею адміністративно-територіальних одиниць Чернівецької області наведено в додатку Н.1. Довжина автомобільних доріг загального користування в регіоні становить 2891,5 км, у тому числі з твердим покриттям – 2885,7 км, або 99,8 %. Їх густота складає 356 км на 1000 км² території та є однією з найвищих в Україні. Переважають дороги місцевого значення (обласні та районні) – 70,69 % усіх доріг загального користування (рис. 3.25, а). 849,0 км автодоріг з твердим покриттям мають державне значення (міжнародні, національні, регіональні та територіальні) [187, с. 9]. Структуру автодоріг загального користування з твердим покриттям за категоріями на кінець 2023 року відображено на рис. 3.25, б. На території Чернівецької області проходить відгалуження доріг М-19 Тернопіль – Чернівці – Порубне та Н-10 Чернівці – Мамалига від міжнародного транспортного коридору Балтійське море – Чорне море, а також міжнародна автомагістраль Е85. Велике значення мають дороги Н-03 Житомир – Чернівці, Н-10 Стрий – Івано-Франківськ – Чернівці – Мамалига та інші [167].

Експлуатаційна довжина тролейбусних ліній загального користування (в однопутному обчисленні) – 86,8 км. Інтенсивність перевезення пасажирів автомобільними дорогами з твердим покриттям становить 0,3 млн пас. км на 1 км довжини шляхів, а тролейбусними лініями – 1,9 млн.

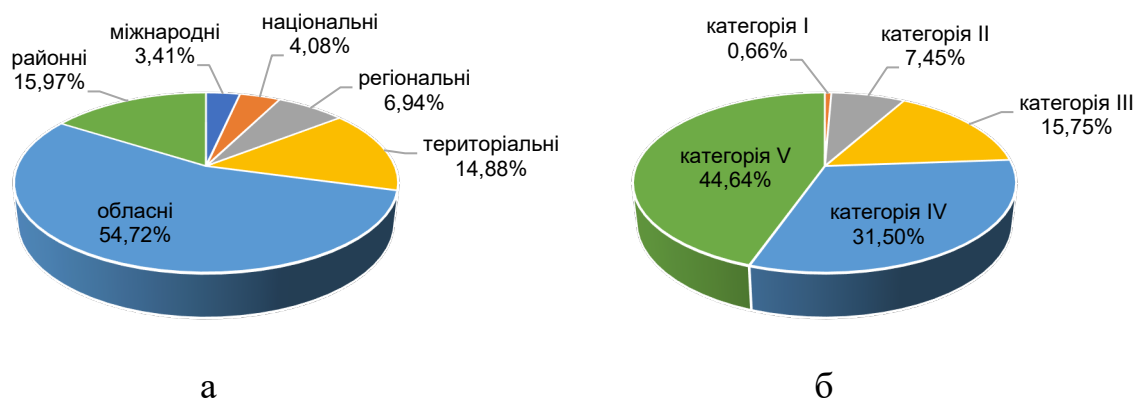

Рис. 3.25 Структура автомобільних доріг загального користування за значенням (а) та категоріями (б) у Чернівецькій області (складено за [124; 148; 186, с. 79])

Станом на 1 січня 2020 року в регіоні нараховувалося 180 автомобільних та газозаправних станцій. З них 134 АЗС належали підприємствам-юридичним особам, а 46 – підприємцям-фізичним особам [187, с. 10]. Мережа залізничних станцій Чернівецької області налічує 29 одиниць, найбільші з них: Чернівці, Ларга, Вадул-Сірет. Також є 13 автостанцій та Міжнародний аеропорт «Чернівці» імені Леоніда Каденюка (додаток Н.2). Злітно-посадкова смуга аеропорту «придатна до експлуатації повітряних суден індексу 4 коду 4С з обмеженнями і може приймати такі повітряні судна: Embraer E-135, 145, 170, 190, 195; ATR-42, 72; Saab-340, 2000; Bombardier CRJ-100, 200, 700, 900, 1000; Avro RJ100 та аналогічні» [167].

До п'ятірки лідерів за показником локалізації точкових транспортних об'єктів відносяться Кострижівська, Заставнівська, Вашківецька, Вижницька та Карапчівська громади. Досить високий цей показник у Путильській, Вікнянській, Вашковецькій, Неполоковецькій, Кіцманській, Чернівецькій, Терблеченській та Хотинській громадах. За показником територіальної концентрації точкових транспортних об'єктів лідирують Чернівецька, Новодністровська, Кострижівська, Заставнівська та Вижницька громади. Порівняно високий цей показник також у Вашківецькій, Неполоковецькій, Карапчівській, Кіцманській та Глибоцькій громадах. Водночас громадами-аутсайдерами за двома наведеними показниками є Сучевенська, Конятинська, Банилівська, Красноільська та Горішньошеровецька (рис. 3.26; додатки Н.3, Н.4).

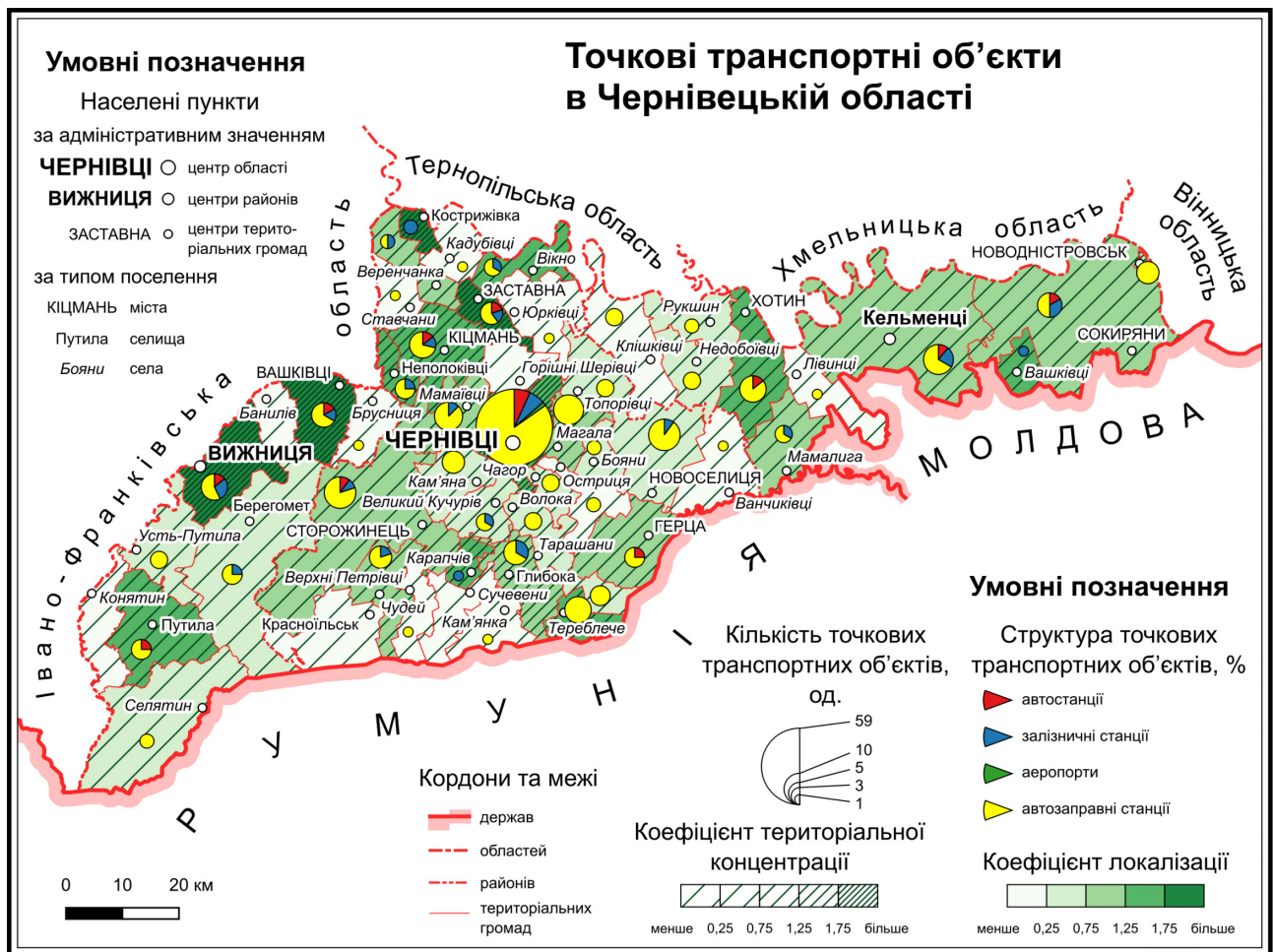

Рис. 3.26 Розподіл точкових транспортних об'єктів у Чернівецькій області

Узагальнений показник розвитку транспортної інфраструктури розраховуємо як середнє арифметичне шести нормалізованих часткових показників: щільності всіх автомобільних доріг, забезпеченості ними населення, коефіцієнтів Енгеля та Гольца, інтегральних коефіцієнтів локалізації та територіальної концентрації точкових транспортних об'єктів (додаток Н.5). Високим рівнем розвитку характеризується Чернівецька територіальна громада; вищим середнього – Клішківська; середнім – Заставнівська, Кострижівська, Вікнянська, Селятинська, Магальська, Веренчанська та Вижицька громади; нижчим середнього – Новодністровська, Брусницька, Кіцманська, Ставчанська, Чагорська, Мамаївська, Кадубовецька, Горішньошеровецька, Волоківська, Вашківська, Неполоковецька, Боянська, Герцаївська, Великокучурівська, Мамалигівська, Топорівська, Юрковецька, Путильська, Красноільська, Терблеченська, Хотинська, Карапчівська, Сторожинецька, Чудейська,

Кам'янська, Берегометська та Сокирянська громади; рівень розвитку транспортної інфраструктури решти громад – низький (рис. 3.27).

Рис. 3.27 Рівень розвитку транспортної інфраструктури

Отже, можемо констатувати недостатній рівень розвитку транспортної інфраструктури в значній частині територіальних громад регіону.

3.1.10 Зв'язок

Обсяг усіх реалізованих послуг у сфері телекомунікацій та поштового зв'язку в 2019 році у цінах без ПДВ складав 282210 тис. грн, у тому числі обсяг послуг, реалізованих фізичним особам, – 166830 тис. грн (59,1 %). Структура обсягу реалізованих послуг фізичним особам наступна: трансляція, ретрансляція теле- і радіопрограм, технічне обслуговування й експлуатація обладнання у мережах мовлення, радіозв'язок – 5651 тис. грн (з них кабельне телебачення – 4854 тис. грн), інтернет-послуги – 71412 тис. грн (з них послуги

широкосмугового доступу – 71243 тис. грн, у тому числі послуги фіксованого (проводового) широкосмугового доступу – 71052 тис. грн). Дані щодо послуг поштової та кур'єрської діяльності, фіксованого телефонного зв'язку та інших видів послуг не оприлюднювалися з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності статистичної інформації. Кількість абонентів фіксованого телефонного зв'язку (фіксована телефонна лінія) на 1 січня 2019 року становила 54216 одиниць у міських поселеннях (у тому числі 35658 домашні) та 36715 одиниць у сільській місцевості (у тому числі 33851 домашні); основних телефонних ліній – 53004 у міських поселеннях (у тому числі 35658 домашні) та 36663 у сільській місцевості (у тому числі 33799 домашні).

Оскільки дані щодо кількості поштових відправлень у 2019 році не оприлюднювалися, то простежимо їх динаміку за період 2013-2018 років. За цей проміжок незначно збільшилася кількість відправлених поштою газет і журналів – з 8313,1 тис. у 2013 році до 8475,7 тис. у 2018, або на 2,0 %; зменшилася кількість листів – з 2566,5 тис. у 2013 році до 2178,3 тис. у 2018, або на 15,1 %; кількість телеграм скоротилася з 3,0 тис. у 2013 році до нуля в 2018; кількість посилок збільшилася з 178,6 тис. у 2013 році до 227,1 тис. у 2018, або на 27,2 %; кількість відправлених грошових переказів і пенсійних виплат зменшилася з 2333,8 тис. у 2013 році до 1854,6 тис. у 2018, або на 20,5 %. У 2018 році кількість відправлених поштою листів у розрахунку на одну особу наявного населення становила 2,4 одиниці, а посилок – 0,3. Цього ж року в Чернівецькій області було надано 3290,7 тис. послуг фіксованого телефонного зв'язку.

Розвиток поштового зв'язку в територіальних громадах Чернівецької області пропонуємо проаналізувати на прикладі Нової пошти, яка є лідером експрес-доставки за обсягами доставлених посилок в Україні. Вибору саме цієї компанії посприяла широка мережа відділень і поштоматів, як у міській, так і в сільській місцевості, висока популярність серед населення, сучасні сервіси та відкритість інформації. Диференціація розвитку мережі Нової пошти в розрізі територіальних громад продемонстрована на рис. 3.28 (додаток П).

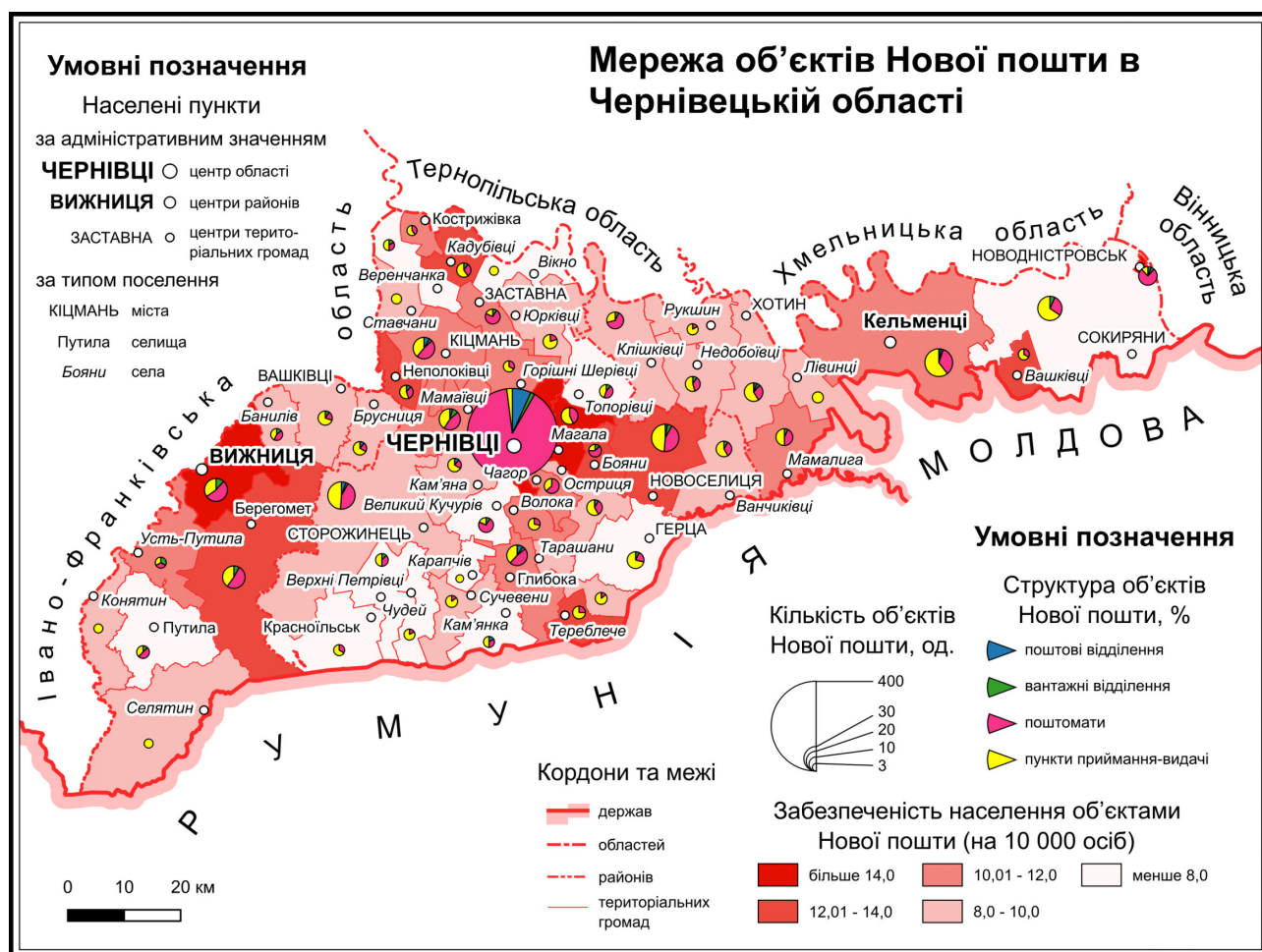

Рис. 3.28 Мережа об'єктів Нової пошти в Чернівецькій області

Абсолютним лідером за кількістю об'єктів Нової пошти в регіоні є Чернівецька міська територіальна громада, яка налічує 27 поштових відділень, 6 вантажних відділень, 359 поштоматів і 8 пунктів приймання-видачі. Друге місце, яке посідає Кельменецька громада, має всього 38 об'єктів, з яких – 1 поштове відділення, 1 вантажне відділення, 13 поштоматів і 23 пункти приймання-видачі. Схожу ситуацію можемо бачити в Сторожинецькій та Новоселицькій громадах. Далі розташовуються громади з менш ніж 30 об'єктами загалом. Аутсайдерами є Карапчівська громада, яка нараховує 3 такі об'єкти, Вікнянська, Конятинська, Селятинська – по 4, Ставчанська та Кострижівська – по 5. Найбільш забезпечене об'єктами Нової пошти населення Новодністровської, Вижицької, Чернівецької та Магальської громад. Відносно високий цей показник у Берегометській, Новоселицькій, Вашковецькій, Кадубовецькій, Терблеченській, Боянській та Неполоковецькій громадах. Найменш забезпечені об'єктами Нової пошти жителі

Красноільської, Чудейської, Кам'янецької, Карапчівської, Вікнянської, Путильської, Петровецької, Веренчанської, Топорівської, Герцаївської, Великокучурівської та Сокирянської громад. Отже, на рівні територіальних громад області існують певні відмінності в розвитку мережі даної компанії.

3.2 Загальний рівень розвитку соціальної інфраструктури

Визначивши рівень розвитку окремих складових соціальної інфраструктури, нам вдалося прослідкувати деякі особливості їх функціонування та визначити територіальні диспропорції. Для узагальнення результатів та виявлення відмінностей у загальному рівні розвитку соціальної інфраструктури в межах Чернівецької області було проведено типізацію її територіальних громад за сукупними показниками розвитку соціально-інфраструктурних складових. Всього було враховано 89 окремих показників за вісьмома складовими: внутрішньою торгівлею та громадським харчуванням (14 показників), охороною здоров'я (11), фізкультурою та спортом (10), рекреацією, туризмом і екскурсійною діяльністю (10), освітою (14), культурою (10), соціальним захистом (8), пасажирським транспортом (12). На основі рейтингових місць за рівнем розвитку зазначених складових сформовано загальний рейтинг (додаток Р). В результаті ми отримали 5 типів територіальних громад Чернівецької області за інтегральними показниками рівня розвитку соціальної інфраструктури (рис. 3.29). До першого типу (з високим рівнем розвитку) було віднесено Чернівецьку, Новодністровську та Вижницьку територіальні громади, для яких характерні переважно високі та вищі середнього значення показників. У Чернівецькій громаді сконцентрована значна частина всіх об'єктів соціальної інфраструктури регіону. Другий тип (з рівнем вище середнього) включає Кіцманську, Вікнянську, Хотинську, Неполоковецьку, Чагорську, Новоселицьку, Брусницьку та Кадубовецьку громади. Заставнівська, Герцаївська, Вашківська, Кострижівська, Боянська, Глибоцька, Недобоївська, Конятинська, Усть-Путильська, Тарашанська, Великокучурівська, Путильська, Волоківська, Ставчанська, Горішньошеровецька та Магальська громади складають третій тип (з середнім

рівнем) і характеризуються переважно середніми показниками з окремими краще або гірше розвинутими складовими. До четвертого типу (з рівнем нижче середнього) потрапили Сокирянська, Юрковецька, Сторожинецька, Банилівська, Кельменецька, Селятинська, Острицька, Кам'янська, Мамаївська, Клішківецька, Лівинецька, Ванчиковецька, Веренчанська, Мамалигівська, Красноільська, Берегометська, Рукшинська, Теремблеченська та Карапчівська громади. В п'ятий тип (з низьким рівнем) увійшли решта громад: Кам'янецька, Чудейська, Топорівська, Вашківецька, Сучевенська та Петровецька, для яких характерні порівняно низькі показники розвитку більшості соціально-інфраструктурних складових.

Рис. 3.29 Рівень розвитку соціальної інфраструктури Чернівецької області

Отже, розвиток соціальної інфраструктури Чернівецької області характеризується певними відмінностями між територіальними громадами. Усі

ці відмінності повинні бути враховані під час ухвалення відповідних управлінських рішень.

Висновки до розділу 3

У динаміці соціально-інфраструктурних складових Чернівецької області в досліджуваній період спостерігаються як позитивні, так і негативні моменти. Наприклад, можна простежити позитивні тенденції в житлово-комунальному господарстві регіону, а саме: зростання загальної площі житлового фонду, підвищення рівня забезпеченості населення житлом, зростання у сільській місцевості питомої ваги житлової площі, обладнаної опаленням, гарячим водопостачанням, водопроводом, каналізацією, газом. Однак поряд з цим відбулося хоч і несуттєве, але зниження рівня обладнання житлового фонду переліченими благами у міських поселеннях. Так само прослідковуються як позитивні, так і негативні тенденції в інших галузях: збільшення оптового товарообороту підприємств оптової торгівлі при зниженні частки продажу товарів, вироблених на території України; зростання кількості лікарських амбулаторно-поліклінічних закладів і забезпеченості ними населення при скороченні мережі лікарняних закладів, кількості лікарняних ліжок, медичних кадрів, відповідно й забезпеченості ними населення; розширення мережі мистецьких шкіл при зменшенні кількості демонстраторів фільмів, бібліотек і бібліотечного фонду, клубних закладів і місць у них; збільшення кількості закладів дошкільної освіти та місць у них при скороченні мережі закладів загальної середньої освіти тощо.

Проведена нами типізація допомогла виявити територіальні відмінності в стані й рівні розвитку соціальної інфраструктури та її складових у розрізі територіальних громад Чернівецької області. За загальним рівнем розвитку соціальної інфраструктури перше місце посідає Чернівецька міська територіальна громада, що зумовлено найбільшою мережею соціально-інфраструктурних об'єктів та загалом вищим рівнем їх розвитку порівняно з іншими громадами регіону. Відмітимо, що в Чернівецькій громаді кращий, ніж в

інших громадах, стан у більшості сферах, особливо освітній, культурно-мистецькій та транспортній. Відносно добре соціальна інфраструктура розвинена у Новодністровській та Вижницькій громадах. Найнижчий розвиток – у Петровецькій, Сучевенській, Вашковецькій, Топорівській, Чудейській та Кам'янецькій громадах, де спостерігаються переважно низькі значення показників.

РОЗДІЛ 4

НАПРЯМИ ПЛАНУВАННЯ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ГРОМАД ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

4.1 Особливості планування розвитку соціальної інфраструктури громад Чернівецької області

4.1.1 SWOT-аналіз територіальних громад Чернівецької області (за рівнем розвитку соціальної інфраструктури)

Для узагальнення розуміння основних географічних особливостей просторового функціонування та просторового планування, а також головних проблем та перспектив розвитку соціальної інфраструктури громад Чернівецької області проведено SWOT-аналіз за кожним із встановлених типів громад (табл. 4.1-4.5). Він дозволяє системно оцінити сильні та слабкі сторони, а також можливості та загрози, що впливають на функціонування мережі закладів соціальної інфраструктури. Завдяки універсальності цього методу можна порівнювати громади з різним рівнем розвитку, визначати просторові диспропорції та виявляти перспективні напрямки розвитку. Представлення результатів у вигляді матриці сприяє наочності та зрозумілості аналізу, а також забезпечує підґрунтя для обґрунтованого стратегічного планування, оптимізації розміщення закладів та підвищення ефективності управлінських рішень на місцевому та регіональному рівнях.

Таблиця 4.1

SWOT-аналіз територіальних громад з високим рівнем розвитку соціальної інфраструктури

Сильні сторони	Слабкі сторони
Наявність великої кількості об'єктів роздрібною торгівлі, в тому числі магазинів. Різноманітність закладів громадського харчування. Значна кількість різних автобусних маршрутів та перевізників.	Порівняно низька забезпеченість населення загальною житловою площею. Значна площа ветхих і аварійних житлових приміщень. Досить висока зношеність рухомого складу громадського транспорту.

Наявність різноманітних медичних установ, великої кількості лікарів усіх спеціальностей і середнього медичного персоналу. Відносно непогана забезпеченість населення лікарняними ліжками у порівнянні з іншими громадами. Висока планова ємність амбулаторно-поліклінічних закладів. Порівняно висока забезпеченість населених пунктів, в основному Чернівців, суб'єктами туристичної діяльності. Розгалужена мережа готелів та аналогічних засобів розміщування. Велика кількість пам'яток архітектури. Досить висока територіальна концентрація культурно-мистецьких закладів. Різноманіття закладів освіти. Високий відсоток охоплення дітей закладами дошкільної освіти. Наявність інклюзивно-ресурсних центрів.	Незадовільний стан дорожнього покриття, високий відсоток ямковості. Недостача сучасного обладнання в окремих медичних закладах відносно потреб населення. Невисока впізнаваність пам'яток культури, неналежний стан багатьох з них. Відсутність ефективних засобів їх популяризації. Значна частка застарілого бібліотечного фонду. Недостатнє залучення населення в культурне життя. Недостатня забезпеченість вчителями у розрахунку на чисельність населення.
Можливості	Загрози
Сприятливі умови для розвитку торгівлі. Співпраця з іншими регіонами України, а також з сусідніми державами. Розвиток туристичної та екскурсійної діяльності. Значний потенціал сфери культури. Реалізація молодіжних проєктів, організація різноманітних заходів. Формування потужного освітньо-наукового центру області. Залучення іноземних інвестицій. Створення комфортного громадського простору. Високі можливості для впровадження сучасних технологій у всіх сферах. Залучення висококваліфікованих ІТ-фахівців.	Нестача житла та загалом його висока вартість. Подальше зростання цін на квартири. Високий рівень забруднення атмосферного повітря викидами автомобільного транспорту. Зменшення привабливості для проживання. Невикористання наявного туристичного потенціалу. Можлива втрата деяких архітектурних пам'яток. Зниження купівельної спроможності населення. Перевантаження медичних закладів, зростання витрат на утримання сучасного обладнання. Зниження культурної активності населення. Зростання навантаження на заклади соціального обслуговування через значну кількість соціально вразливих груп. Зростання вартості перевезень.

Таблиця 4.2

SWOT-аналіз територіальних громад з вищим середнього рівнем розвитку соціальної інфраструктури

Сильні сторони	Слабкі сторони
Незначна площа ветхих і аварійних житлових приміщень у розрахунку на населення.	Відносно невисока забезпеченість міського населення житлом.
	Відсутність місць у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Порівняно непогана забезпеченість населення об'єктами роздрібної торгівлі та закладами громадського харчування. Досить висока забезпеченість населення місцями у готелях та аналогічних засобах розміщування.	Недостача закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Нерівномірність доступу до соціальної інфраструктури в межах громад.
Можливості	Загрози
Залучення інвестицій у модернізацію соціальної інфраструктури громад. Впровадження енергоефективних технологій у житлово-комунальному господарстві. Розвиток торговельної діяльності, в тому числі з іншими регіонами України. Створення потужного туристично-рекреаційного комплексу. Збільшення кількості туристичних маршрутів. Можливості для створення сучасних медичних центрів. Розвиток масового спорту та здорового способу життя, проведення різноманітних спортивних заходів і змагань. Можливості для співпраці між освітою та бізнесом. Впровадження цифрових технологій.	Проблеми з житлом у міських поселеннях. Недостача фахівців робітничих професій. Можливе перенасичення ринку через відносно високу конкуренцію. Зростання нерівності доступу до послуг між центром і периферією громад. Збільшення витрат на утримання сучасних інфраструктурних об'єктів. Певна невідповідність якості освітніх послуг сучасним вимогам ринку та недостача кваліфікованих кадрів. Зниження участі молоді в культурному житті. Ризик неефективного розподілу соціальної допомоги. Відносно високе навантаження на транспортну інфраструктуру в центрах громад, зростання її зношеності.

Таблиця 4.3

SWOT-аналіз територіальних громад з середнім рівнем розвитку соціальної інфраструктури

Сильні сторони	Слабкі сторони
Порівняно висока забезпеченість населення загальною житловою площею. Незначна площа аварійних житлових приміщень. Досить високий показник забезпеченості населення закладами громадського харчування. Відносно добра забезпеченість населення транспортною інфраструктурою. Вища середньої забезпеченість населення місцями у клубних закладах. Порівняно висока локалізація закладів культури.	Відносно невисока забезпеченість населення лікарняними закладами, лікарями усіх спеціальностей і середнім медичним персоналом. Недостатня кількість готелів та аналогічних засобів розміщування, дитячих закладів оздоровлення та відпочинку. Низька забезпеченість закладами вищої освіти або їх повна відсутність. Нерівномірне покриття зв'язком та інтернетом. Обмежений доступ до цифрових сервісів.
Можливості	Загрози
Формування сприятливих житлових умов. Розширення торговельної мережі, формування локальних ринків збуту. Взаємозв'язок з іншими регіонами. Покращення доступності медичних послуг. Сприятливі умови для розвитку культури.	Недостатнє фінансування модернізації соціальної інфраструктури громад. Зниження купівельної спроможності населення. Відтік підприємницької активності до більш розвинених центрів.

Залучення молоді до спортивної активності. Розширення місцевого ринку туристичних послуг. Реконструкція існуючих об'єктів соціальної інфраструктури, оновлення матеріально-технічної бази.	Можливе погіршення стану здоров'я населення через недостатню забезпеченість медичними кадрами. Недостатній розвиток транспортної мережі, нерентабельність окремих маршрутів. Неповне використання ресурсного потенціалу. Нестача висококваліфікованих фахівців.
--	--

Таблиця 4.4

SWOT-аналіз територіальних громад з нижчим середнього рівнем розвитку соціальної інфраструктури

Сильні сторони	Слабкі сторони
Досить висока забезпеченість населення житлом. Наявність вільних ніш для бізнесу. Потенціал до розширення форм обслуговування населення. Наявність базової мережі закладів охорони здоров'я та освіти. Значна кількість пам'яток культури. Відсутність суттєвого забруднення довкілля.	Значна площа аварійних житлових приміщень. Досить низька забезпеченість населених пунктів і населення закладами громадського харчування. Невисока забезпеченість населених пунктів транспортною інфраструктурою. Низька забезпеченість лікарняними закладами. Низька кількість демонстраторів фільмів або їх повна відсутність. Низька територіальна концентрація закладів культури. Застаріла матеріально-технічна база закладів освіти. Недостатнє покриття інтернетом. Нерівномірність розвитку соціальної інфраструктури в межах громад.
Можливості	Загрози
Розвиток малого підприємництва. Формування локальних ринків. Розвиток туристичної та екскурсійної діяльності. Збереження та популяризація місцевих традицій, організація локальних культурних заходів. Розвиток первинної медичної допомоги. Створення амбулаторій і фельдшерсько-акушерських пунктів (пунктів здоров'я). Створення базової спортивної інфраструктури. Оптимізація мережі закладів освіти. Залучення інвестицій у сферу послуг. Розвиток базової цифрової інфраструктури.	Недостатня кількість сучасних об'єктів соціальної інфраструктури. Обмежене фінансування закладів соціальної сфери. Уповільнення розвитку транспортного сполучення громад. Обмежений доступ до якісних медичних послуг. Перешкоди в розвитку сфери культури і мистецтва. Занепад окремих об'єктів інфраструктури. Відтік молоді до більш розвинених громад. Зниження рівня надання послуг. Поглиблення просторової нерівності.

Таблиця 4.5

SWOT-аналіз територіальних громад з низьким рівнем розвитку соціальної інфраструктури

Сильні сторони	Слабкі сторони
Прикордонне розташування більшості громад. Наявність різноманітних об'єктів культурної спадщини. Сприятливі природно-кліматичні умови, багаті рекреаційні ресурси, сприятлива екологічна ситуація, відносно низький рівень викидів в атмосферне повітря. Відносно непогана забезпеченість населення вчителями.	Відсутність централізованого водопостачання і водовідведення у населених пунктах. Низька забезпеченість населених пунктів та населення об'єктами роздрібної торгівлі, у тому числі магазинами. Подекуди проблеми з автобусним сполученням. Досить низька забезпеченість транспортною інфраструктурою та загалом неналежний її рівень. Недостатня кількість медичних закладів, лікарняних ліжок, лікарів усіх спеціальностей та середнього медичного персоналу. Відсутність демонстраторів фільмів. Досить низька концентрація закладів культури. Порівняно низька частка дітей, охоплених закладами дошкільної освіти. Відсутність закладів професійної (професійно-технічної) та вищої освіти.
Можливості	Загрози
Налагодження базового транспортного сполучення. Сприятливі умови для розвитку спортивного та сільського зеленого туризму, організації відвідувачами масового пізнавально-оздоровчого відпочинку. Співпраця з сусідніми державами, участь у спільних проєктах, обмін досвідом. Розвиток транскордонного співробітництва.	Обмежені фінансові ресурси громад. Недостатність зв'язків з іншими громадами та регіонами. Падіння якості обслуговування населення. Зниження атракційності та погіршення іміджу території. Обмеження доступу до базових соціальних послуг. Зниження якості життя населення. Посилення трудової міграції, відтік кадрів.

Для розвитку соціальної інфраструктури важливим є фінансове забезпечення. У 2025 році обсяг усіх видатків бюджетів територіальних громад Чернівецької області склав 12582,8 млн грн. Найбільшим обсягом характеризувалася Чернівецька міська територіальна громада – 4951,1 млн грн, або 39,3 % усіх видатків у регіоні (рис. 4.1). Далі розташувалися Сторожинецька (537,1 млн грн) та Сокирянська (508,7 млн грн) громади. За обсягом видатків у розрахунку на одного жителя лідером є Новодністровська міська територіальна

група – 19,7 тис. грн на особу. Високі значення цього показника також у Чернівецькій, Вікнянській, Селятинській, Магальській та Вижницькій громадах. У всіх без винятку громадах регіону найбільша частка видатків припадала на освіту – від 35,5 % у Вікнянській громаді до 82,0 % у Конятинській. У Вікнянській, Чернівецькій та Новодністровській громадах у структурі видатків помітною є частка житлово-комунального господарства – 21,1, 17,6 та 13,3 % відповідно. У Вижницькій та Вашківській громадах виділяється соціальний захист та соціальне забезпечення – понад 10,0 % у кожній. Питома вага інших соціально-інфраструктурних складових у видатках бюджетів громад Чернівецької області є значно нижчою (додаток С).

Рис. 4.1 Видатки бюджетів територіальних громад Чернівецької області у 2025 році

Отже, кожна територіальна громада Чернівецької області відзначається певними особливостями розвитку соціальної інфраструктури, має як сильні

сторони, які необхідно використовувати, так і слабкі, на які потрібно зважати, а також характеризується рядом можливостей та загроз. Так само існують відмінності в фінансовому забезпеченні та витратах громад на ту чи іншу галузь. Усе це потрібно враховувати під час планування соціально-інфраструктурного розвитку регіону.

4.1.2 Пропозиції щодо перспектив планування соціальної інфраструктури територіальних громад Чернівецької області

У процесі розроблення конкретних рекомендацій щодо удосконалення просторової організації соціальної інфраструктури Чернівецької області доцільно застосовувати диференційований підхід до формування управлінських рішень, який враховує її нинішній стан у територіальних громадах регіону. Проведена типізація, за підсумками якої було виділено п'ять типів територіальних громад з різним рівнем розвитку, дозволяє перейти від уніфікованих до адресних управлінських заходів, що враховують специфіку просторового розвитку та ресурсного забезпечення кожної групи громад.

Територіальні громади з високим рівнем розвитку соціальної інфраструктури характеризуються значною концентрацією об'єктів, високою щільністю їх розміщення, належним рівнем транспортної доступності та широким спектром послуг. У таких громадах пріоритетним напрямом є не стільки розширення мережі, скільки підвищення ефективності її функціонування. У зв'язку з цим доцільною є оптимізація функціонального навантаження між окремими закладами та розвиток спеціалізованих видів обслуговування. Важливим завданням також є розширення функцій центрів, які можуть виконувати роль вузлів обслуговування для сусідніх територій. Паралельно необхідно забезпечити подальшу цифровізацію процесів надання послуг та впровадження сучасних стандартів якості.

Для територіальних громад із рівнем розвитку соціальної інфраструктури вищим за середній характерною є відносно достатня забезпеченість базовими послугами, однак можуть спостерігатися локальні диспропорції в їх

просторовому розміщенні та якості. У таких умовах ключовим напрямом є усунення внутрішньогромадських дисбалансів шляхом точкового розвитку інфраструктури. Це передбачає виявлення територій із недостатньою доступністю та обґрунтування розміщення нових або додаткових соціально-інфраструктурних об'єктів. Доцільним є також формування мережі опорних закладів із чітко визначеними функціями, що дозволить уникнути дублювання послуг та підвищити їх якість. Важливу роль відіграє вдосконалення транспортного сполучення між населеними пунктами, а також розширення використання цифрових технологій, зокрема у сфері адміністративних та медичних послуг.

Територіальні громади з середнім рівнем розвитку соціальної інфраструктури характеризуються наявністю базової мережі закладів, яка, однак, часто є застарілою, недостатньо ефективною та нерівномірно розміщеною. У цьому випадку пріоритетним напрямом є модернізація існуючої інфраструктури з одночасною оптимізацією її просторової організації. Доцільним є укрупнення окремих закладів із формуванням багатофункціональних центрів обслуговування, здатних забезпечувати широкий спектр послуг. Водночас важливо зберігати доступність базових послуг для населення периферійних територій, що потребує розвитку транспортної інфраструктури та організації підвезення. Оптимізація мережі має супроводжуватися оновленням матеріально-технічної бази та підвищенням якості надання послуг.

Для територіальних громад із рівнем розвитку соціальної інфраструктури нижчим за середній характерними є суттєві обмеження доступу до базових послуг, значні просторові диспропорції та недостатній рівень фінансового забезпечення. У таких умовах першочерговим завданням є досягнення мінімально допустимого рівня соціальних стандартів та надання послуг. Це передбачає забезпечення населення базовими видами обслуговування на локальному рівні, зокрема через створення пунктів надання послуг у старостинських округах. Важливим інструментом виступає міжмуніципальне співробітництво, яке дозволяє оптимізувати використання ресурсів та

забезпечити доступ до більш складних послуг. Одночасно доцільним є впровадження мобільних форм обслуговування, що дає змогу частково компенсувати просторову віддаленість окремих населених пунктів. Розвиток таких громад потребує також цілеспрямованої інвестиційної підтримки.

Територіальні громади з низьким рівнем розвитку соціальної інфраструктури перебувають у найбільш складному становищі, що проявляється у нестачі об'єктів обслуговування та їх низькій транспортній доступності. Для цієї групи громад пріоритетним є формування базової інфраструктурної мережі, яка забезпечує доступ до життєво важливих послуг. З огляду на обмеженість ресурсів та складні просторові умови, особливого значення набуває використання мобільних і дистанційних форм обслуговування, включаючи телемедицину та електронні адміністративні сервіси. Водночас розвиток таких територій неможливий без активної державної підтримки, спрямованої на фінансування інфраструктурних проєктів та покращення транспортної доступності. Важливою складовою є також посилення соціального захисту населення, зокрема осіб похилого віку та інших вразливих груп.

Таким чином, запропонований диференційований підхід до формування пропозицій розвитку соціальної інфраструктури дозволяє врахувати рівень її фактичного розвитку в межах територіальних громад та забезпечити більш ефективне використання наявних ресурсів. Його реалізація сприятиме зменшенню територіальних диспропорцій, підвищенню доступності соціальних послуг та формуванню збалансованої структури соціальної інфраструктури Чернівецької області.

На загальнообласному рівні для покращення стану та підвищення рівня розвитку соціальної інфраструктури можуть бути вжиті такі заходи:

- модернізація та в разі потреби заміна мережі водопостачання та водовідведення задля зменшення витоків;
- забезпечення всіх населених пунктів регіону газопостачанням або іншими джерелами енергії;

- розвиток і стимулювання поступового переходу населення на альтернативні джерела енергії;
- поновлення обладнання в медичних установах, забезпечення навчання медичних працівників стосовно роботи з новим обладнанням;
- проведення рекламних кампаній, що спрямовані на популяризацію історико-культурної спадщини, рекреаційно-туристичних об'єктів Чернівецької області, збільшення її впізнаваності серед інших регіонів України, створення бренду області;
- забезпечення доступу до рекреаційних місць та створення умов для комфортного перебування в них;
- розвиток готельно-ресторанного комплексу та супутньої туристичної інфраструктури в потенційно привабливих для туризму місцях;
- маркування наявних та прокладення нових туристичних маршрутів, зокрема унікальних, екзотичних тощо;
- покращення доступу населення до дитячих садків, особливо в сільській місцевості;
- реорганізація малочисельних шкіл, здійснення підвозу дітей та вчителів до опорних шкіл;
- грамотне розподілення державного замовлення в закладах освіти області відповідно до вимог місцевого ринку праці;
- налагодження взаємодії між закладами освіти та бізнесом, передусім у формуванні навчальних програм та впровадженні наукових розробок у виробництво;
- організація культурних подій у різних куточках Чернівецької області, анонсування їх на загальнообласному рівні;
- з'ясування культурних потреб жителів регіону, оновлення матеріально-технічного забезпечення закладів культури та мистецтва;
- створення соціальних гуртожитків для дітей, які вийшли з дитячих притулків, залучення їх до роботи громади, сприяння їх соціальній адаптації та підготовці до самостійного життя;

- аналіз стану доріг і транспортних споруд, створення карти ямковості, здійснення ремонту основних шляхів сполучення, нанесення розмітки, покращення залізнодорожного покриття для підвищення швидкості руху потягів;
- сприяння поширенню послуг інтернет-провайдерів у сільській місцевості та віддалених районах області;
- проведення опитувань жителів регіону з метою виявлення їхніх потреб у соціальній інфраструктурі, з подальшим визначенням пріоритетних напрямків у її розвитку відповідно до потреб людей;
- відновлення наявних соціально-інфраструктурних об'єктів та створення нових;
- проведення моніторингу, що спрямований на виявлення впливу таких об'єктів на зміну іміджу регіону тощо.

За умови політичної стабільності, реального економічного зростання, реалізації активної регіональної політики та послідовності у прийнятті управлінських рішень можливі суттєві позитивні зрушення. При цьому ефективним інструментом забезпечення сталого розвитку регіонів може стати географічний менеджмент. Все це у перспективі допоможе вирішити значну частину соціально-економічних проблем, а також забезпечить покращення соціальних стандартів, рівня й якості життя населення [67].

4.2 Проблеми та перспективи розвитку регіональної соціальної інфраструктури в умовах децентралізації

Для сучасного етапу характерною є тенденція до децентралізації державного управління з розширенням повноважень місцевих органів влади. Відповідно центр ваги управлінського процесу переноситься на регіональний рівень, внаслідок чого органам місцевого самоврядування відводиться провідна роль у прийнятті управлінських рішень щодо підпорядкованої їм території. В умовах, що склалися, виникають нові ризики та виклики. Важливим напрямком реформування є модернізація соціальної інфраструктури. Регіони з вищим

рівнем її розвитку матимуть кращі умови для формування та реалізації людського потенціалу та подальшого розвитку як соціальної, так і інших сфер. Крім того, такі регіони будуть краще справлятися з викликами, які постануть перед ними.

Питанням, пов'язаним з розвитком соціальної інфраструктури в умовах децентралізації, присвячена низка праць вітчизняних учених. Серед них варта уваги колективна монографія «Соціальна інфраструктура на шляхах реформування місцевого самоврядування» [182], в якій обґрунтовано необхідність проведення системної регіональної політики розвитку соціальної інфраструктури. Методичні рекомендації для обґрунтованого вибору пріоритетних напрямків розвитку соціальної інфраструктури регіонів України запропоновано в праці В.В. Соляр [180]. Л.Г. Богуш [3] наводить основні принципи, на яких ґрунтується модель адміністрування соціальної інфраструктури пересічної української громади; розглядає чинники, які сприяють удосконаленню організаційно-економічного механізму формування та розвитку соціальної інфраструктури, її збереженню на початковому етапі функціонування громади; перелічує найбільш перспективні джерела фінансування соціальної інфраструктури, а також спірні питання організації соціального обслуговування в територіальних громадах. О.О. Григор, О.М. Пригодюк [21] визначили вплив ресурсного забезпечення на розвиток соціальної інфраструктури, запропонували модель збирання та систематизації інформації щодо задоволеності населення соціальними послугами. В.І. Дубницький, В.В. Комірна, І.П. Ганжела [30] дослідили теоретичні аспекти формування стратегії розвитку соціальної інфраструктури на регіональному рівні, а також розглянули чотири типи стратегій: 1) стратегія прийняття першочергових заходів; 2) перфекціоністська стратегія; 3) стратегія забезпечення державних стандартів; 4) стратегія забезпечення рівних умов. І.В. Лисенко [96] приділила увагу освітній, медичній та культурній складовим соціальної інфраструктури як базису формування людського потенціалу в системі європейських координат. В.М. Панасюк [116] визначила пріоритетні шляхи модернізації соціальної інфраструктури, переглянула систему показників її

функціонування, обґрунтувала важливість і запропонувала алгоритм розроблення та впровадження регіональної програми модернізації соціальної інфраструктури.

Розвиток соціальної інфраструктури регіону повинен базуватися на таких принципах [5, с. 181; 8, с. 5; 16, с. 39; 119, с. 158-159; 130, с. 39]:

- зручності та доступності – створення розгалуженої мережі об'єктів соціальної інфраструктури в територіально доступних місцях;
- рівності – рівний доступ до соціально-інфраструктурного комплексу незалежно від віку, статі, національності, етнічної приналежності, раси, соціального статусу, особистих поглядів і переконань тощо;
- науковості – використання наукових теорій, методів, підходів, врахування міжнародного досвіду;
- ефективності – оптимальне використання наявних ресурсів;
- доцільності – співвідношення між сукупними затратами на реалізацію соціально-інфраструктурних проєктів та потенційною користю від них;
- паритетності – брати участь у розвитку соціальної інфраструктури можуть будь-які суб'єкти;
- системності – розгляд соціальної інфраструктури як цілісної системи, що складається з низки взаємопов'язаних елементів;
- розподілення – приділення уваги різним складовим соціальної інфраструктури;
- цілеспрямованості – усі заходи повинні бути спрямовані на забезпечення умов для ефективного функціонування соціальної інфраструктури;
- адаптивності – підлаштовування під поточну ситуацію, врахування різноманітних факторів впливу та протистояння загрозам;
- прозорості – відкритість інформації та публічність;
- цілісності – врахування всіх аспектів соціальної інфраструктури регіону.

Механізм забезпечення розвитку соціальної інфраструктури передбачає низку взаємопов'язаних етапів (рис. 4.2). Варто уточнити, що хоч етап моніторингу передбачає систематичний збір і обробку великої кількості даних,

але самі лише статистичні дані не забезпечують повної достовірної інформації про реальний рівень розвитку соціальної інфраструктури, а тому важливим є постійний експертний супровід [21, с. 8].

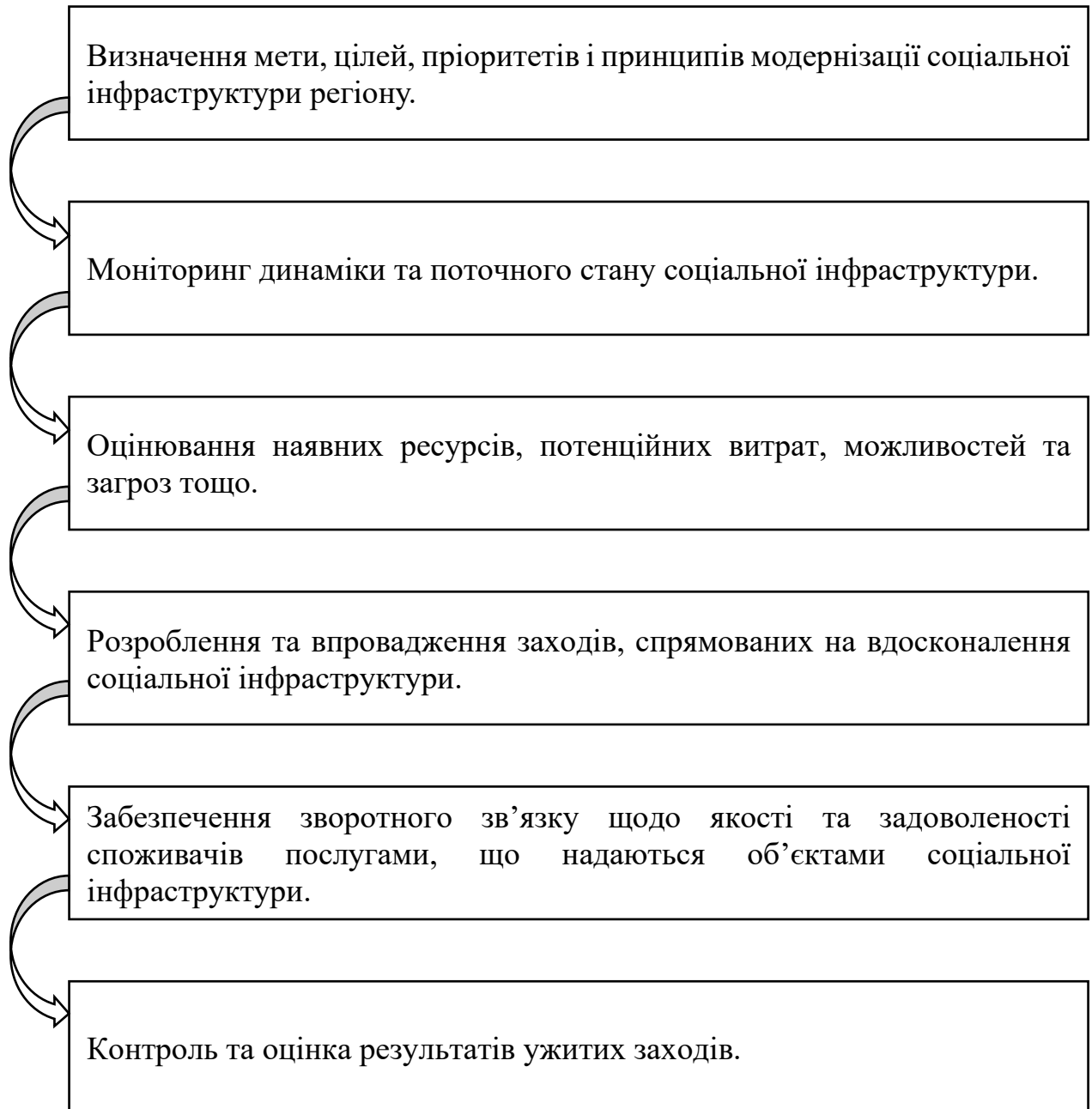

Рис. 4.2 Етапи реалізації механізму забезпечення розвитку соціальної інфраструктури регіону (складено за [4; 8; 16; 116; 208])

Джерелами фінансування розвитку соціальної інфраструктури можуть бути: державний та місцевий бюджети, соціальні партнери, благодійні фонди, міжнародні організації, окремі домогосподарства тощо [5, с. 180-181]. Додатковим потужним інструментом є державно-приватне партнерство. Його

використання має багато переваг для держави, приватного бізнесу та суспільства [17, с. 105-106].

Успішна реалізація зазначеного механізму можлива лише за умови максимальної участі всіх суб'єктів: органів державної та регіональної влади, місцевих органів влади, бізнес-структур, міжнародних організацій та донорів, громадських організацій, благодійних фондів, громади та індивідів. Необхідним також є врахування потенційних ризиків і загроз: економічних, внутрішньополітичних, геополітичних, соціальних, природних, професійних, техногенних [4, с. 79-81].

На сьогодні основними проблемами соціальної інфраструктури на регіональному рівні є: дефіцит бюджетних коштів для забезпечення ефективного функціонування закладів сфери послуг, неналежний рівень їх кадрового та матеріально-технічного забезпечення, невпорядкованість відносин власності в даній сфері, недосконала територіальна організація соціально-інфраструктурних об'єктів та недостатній рівень якості послуг, які надаються населенню. Суттєвою проблемою є те, що децентралізація може супроводжуватися нерівномірним розвитком соціальної інфраструктури в різних регіонах, одні з яких мають більше ресурсів, а тому й кращі стартові умови, ніж інші. Через незначний обсяг фінансування та неефективне використання наявних ресурсів певні регіони можуть досить тривалий час залишатися відсталими. Ця проблема часто посилюється відсутністю досвіду управління соціальною інфраструктурою на місцевому рівні. До того ж існує ризик корупції, що може негативно вплинути на витрачання бюджетних коштів і відштовхнути потенційних інвесторів.

Доцільно також розглянути деякі перспективи розвитку соціальної інфраструктури в нинішніх умовах. Децентралізація може стимулювати конкуренцію між регіонами за залучення інвестицій у соціальну сферу, а відповідно й підвищення якості послуг. Оскільки органи місцевого самоврядування краще розуміють потреби жителів свого регіону, то зазвичай більш ефективно використовують ресурси та можуть якісно адаптувати різні програми розвитку. Водночас вони стають більш відповідальними перед

громадянами, що передбачає більшу відкритість і прозорість у діяльності, а також вимагає приділення більшої уваги потребам і побажанням людей. Крім того, важливо залучати громадськість до прийняття рішень щодо розвитку соціальної інфраструктури регіону [83].

Висновки до розділу 4

Децентралізація відзначається розширенням повноважень місцевих органів влади та зміщенням центра ваги управлінського процесу на нижчий рівень. Таким чином органи місцевого самоврядування отримують можливість приймати управлінські рішення відносно підпорядкованої їм території. У таких умовах виникають як перспективи, так і виклики у всіх сферах життєдіяльності. Не оминули ці процеси й соціальну інфраструктуру. Важливим завданням сьогодні постає її модернізація відповідно до умов, що склалися.

В основі розвитку соціальної інфраструктури повинні лежати такі принципи: зручності та доступності, рівності, науковості, ефективності, доцільності, паритетності, системності, розподілення, цілеспрямованості, адаптивності, прозорості, цілісності. Запропонований механізм забезпечення розвитку регіональної соціальної інфраструктури включає шість етапів: 1) визначення мети, цілей, пріоритетів і принципів; 2) моніторинг динаміки та поточного стану; 3) оцінювання наявних ресурсів, можливостей, загроз тощо; 4) розроблення та впровадження заходів; 5) забезпечення зворотного зв'язку; 6) контроль та оцінка результатів.

До основних проблем соціальної інфраструктури в умовах децентралізації можна віднести: нерівномірний розвиток, недостатні фінансові ресурси, відсутність досвіду місцевих органів влади, корупцію і т. ін. Якщо говорити про перспективи, то вони включають: більш ефективне використання наявних ресурсів, якісну адаптацію програм розвитку соціальної інфраструктури під потреби населення конкретного регіону, підвищення якості обслуговування, залучення інвестицій, більшу прозорість і відкритість у діяльності органів місцевого самоврядування, залучення громадян тощо. Все це потрібно

враховувати при розробці регіональних стратегій та програм розвитку соціальної інфраструктури. Під час прийняття управлінських рішень доцільно використовувати диференційований підхід, що враховує наявний стан соціальної інфраструктури в територіальних громадах регіону. Корисним інструментом при цьому може бути SWOT-аналіз.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено всебічне дослідження соціальної інфраструктури Чернівецької області, її геопросторової організації, особливостей формування, функціонування та розвитку в сучасних умовах, що характеризуються значними трансформаціями в усіх сферах життя, викликаними насамперед децентралізацією, російською військовою агресією, пандемією COVID-19 та іншими чинниками.

Результати проведеного дослідження соціальної інфраструктури Чернівецької області дають підставу зробити ряд висновків теоретичного та прикладного характеру:

1) встановлено, що на сьогодні не існує єдиного загальноприйнятого визначення поняття «соціальна інфраструктура», натомість вчені залежно від їхньої сфери діяльності та особистих поглядів тлумачать даний термін по-різному. Більшість визначень можна звести до двох основних підходів: галузевого та матеріально-речового. Нами запропоновано авторське визначення цього терміна, відповідно до якого соціальна інфраструктура – це матеріальна основа, що створює сприятливі умови для підвищення якості життя. Під матеріальною основою йдеться про об'єкти, що існують як у фізичному просторі (організації, заклади, споруди, громадські простори тощо), так і в цифровому (онлайн-платформи, сервіси, вебсайти, застосунки тощо). Під час проведення географічних досліджень передусім враховується територіально-просторовий аспект. Водночас важливо звертати увагу не лише на розміщення компонентів соціальної інфраструктури, але й на їх взаємодію між собою та з іншими системами;

2) виявлено суттєві розбіжності в поглядах учених щодо виділення тих чи інших соціально-інфраструктурних складових, водночас досить поширеним залишається підхід, при якому виділяють соціально-побутові та соціально-культурні компоненти. На нашу думку, одним з найбільш зручних є поділ соціальної інфраструктури на складові залежно від їхніх функцій. Відповідно пропонуємо відносити соціально-інфраструктурні об'єкти до конкретних

галузей, які можна об'єднати в п'ять комплексів (блоків): матеріально-побутовий, оздоровчо-відновлювальний, освітньо-духовний, соціально-інституційний, комунікаційний. До матеріально-побутового комплексу слід відносити такі галузі: житлово-комунальне господарство, побутове обслуговування населення, внутрішню торгівлю та громадське харчування; до оздоровчо-відновлювального – охорону здоров'я, фізкультуру і спорт, рекреацію, туризм і екскурсійну діяльність, сферу розваг; до освітньо-духовного – освіту і науку, культуру і мистецтво; до соціально-інституційного – соціальний захист, безпеку і громадський порядок, фінансово-кредитну галузь, публічне управління та адміністрування, громадсько-політичну діяльність; до комунікаційного – пасажирський транспорт і зв'язок. Кожна галузь виконує ряд конкретних, притаманних їй, функцій, які орієнтовані насамперед на людину та повинні сприяти покращенню її життя;

3) існує велика кількість чинників, що впливають на формування, функціонування та розвиток регіональної соціальної інфраструктури. Вважаємо доцільною їх класифікацію за такими критеріями: походженням, характером, напрямком, тривалістю, керованістю, рівнем виникнення, значущістю, направленістю та наслідками. За походженням пропонуємо виділяти дві основні групи чинників – природно-географічні та суспільні з подальшим їх поділом на ієрархічні одиниці нижчого порядку, а саме підгрупи факторів: економічних, соціальних, демографічних, політичних, правових, управлінських, фінансових, інноваційних, містобудівних, інфраструктурних, культурних, особистісних. Кожен з чинників характеризується специфічним впливом на територію, а їх сукупність визначає особливості територіальної організації її соціально-інфраструктурного комплексу. Природні умови суттєво впливають на транспортну доступність інфраструктурних об'єктів, доцільність, складність і вартість їх будівництва й обслуговування. Від характеристик населення регіону значною мірою залежить його потреба в певній кількості тих чи інших компонентів соціальної інфраструктури;

4) проаналізовані нами статистичні дані вказують на те, що для Чернівецької області впродовж досліджуваного періоду були характерні як позитивні, так і негативні тенденції в динаміці соціальної інфраструктури та її складових. Серед позитивних тенденцій: збільшення кількості лікарських амбулаторно-поліклінічних закладів і забезпеченості ними населення, розширення мережі мистецьких шкіл, зростання кількості закладів дошкільної освіти та місць у них. Водночас спостерігаємо й негативну динаміку: скорочення мережі лікарняних закладів, відповідно й зниження кількості лікарняних ліжок, забезпеченості ними населення, зменшення кількості й забезпеченості населення медичними кадрами, зниження кількості демонстраторів фільмів, бібліотек, клубних закладів, скорочення бібліотечного фонду, місць у клубних закладах, зменшення кількості закладів загальної середньої освіти тощо.

Неоднорідність природних умов і розподілу населення по території зумовлює просторову диференціацію розвитку соціальної інфраструктури регіону. Відповідно важкодоступні території відзначаються транспортною ізолюваністю, переважно низькою щільністю соціально-інфраструктурних об'єктів та складністю їх забезпечення. Закономірною є концентрація значної частини усіх об'єктів регіону в обласному центрі, а також те, що в міських населених пунктах, порівняно з сільськими, загалом краще розвинена соціально-інфраструктурна мережа;

5) проведено типізацію територіальних громад Чернівецької області за рівнем розвитку складових соціальної інфраструктури, що дало змогу комплексно оцінити її сучасний стан. Відповідно до отриманих результатів, можемо говорити про високий рівень розвитку соціальної інфраструктури в Чернівецькій, Новодністровській та Вижницькій територіальних громадах. До громад з рівнем вище середнього віднесено Кіцманську, Вікнянську, Хотинську, Неполоковецьку, Чагорську, Новоселицьку, Брусницьку та Кадубовецьку громади. Середнім рівнем характеризуються Заставнівська, Герцаївська, Вашківська, Кострижівська, Боянська, Глибоцька, Недобоївська, Конятинська, Усть-Путильська, Тарашанська, Великокучурівська, Путильська, Волоківська,

Ставчанська, Горішньошеровецька та Магальська громади. Рівнем нижче середнього відзначилися Сокирянська, Юрковецька, Сторожинецька, Банилівська, Кельменецька, Селятинська, Острицька, Кам'янська, Мамаївська, Клішківська, Лівинецька, Ванчикувська, Веренчанська, Мамалигівська, Красноільська, Берегометська, Рукшинська, Терембленська та Карапчівська громади. До громад з низьким рівнем зараховано Кам'янецьку, Чудейську, Топорівську, Вашківську, Сучевенську та Петровецьку громади;

б) внаслідок реалізації реформи децентралізації провідна роль в управлінні територіальними громадами надається органам місцевого самоврядування, які вирішують питання, пов'язані з розвитком та модернізацією соціальної інфраструктури. До її основних проблем відносимо: нерівномірний розвиток, дефіцит бюджетних коштів, необхідних для забезпечення ефективного функціонування соціально-інфраструктурних об'єктів, їх недосконалу територіальну організацію та недостатній рівень кадрового забезпечення, а також невідповідну потребам населення якість послуг. Серед перспектив можна відзначити: більш ефективне використання наявних ресурсів, якісну адаптацію програм розвитку соціальної інфраструктури під потреби населення, підвищення якості обслуговування, залучення інвестицій, більшу прозорість і відкритість у діяльності місцевої влади, залучення громадян тощо. Крім того, територіальні громади з вищим рівнем розвитку соціальної інфраструктури загалом мають кращі умови для формування й реалізації людського потенціалу та легше справляються з викликами, які постають перед ними. При плануванні розвитку соціальної інфраструктури доцільно застосовувати диференційований підхід до прийняття управлінських рішень, який враховує її наявний стан у територіальних громадах регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арсененко І.А. Територіальна організація туристсько-екскурсійної діяльності в Запорізькому регіоні : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Мелітополь, 2010. 184 с.
2. Білоус Ю.О. Територіальна структура загальноосвітнього простору: суспільно-географічні аспекти та оцінка якості знань (на прикладі Чернівецької області) : дис. ... д-ра філософії : 103 Науки про Землю. Чернівці, 2021. 264 с.
3. Богуш Л.Г. Соціальна інфраструктура об'єднаних громад України: підходи до розвитку. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 9 (183). С. 172-183.
4. Бойченко В.С. Механізм забезпечення розвитку соціальної інфраструктури міста. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2018. № 2. С. 78-83.
5. Бойченко В.С. Соціальна інфраструктура міста: сутність, складові елементи, функції та принципи реалізації. *Вісник Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Сер. Економіка*. 2017. № 12. С. 177-182.
6. Бордун О.Ю. Транспортна інфраструктура західноукраїнського прикордоння: економіко-географічне дослідження : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Львів, 2002. 172 с.
7. Бородай Д.С. Основні фактори, що впливають на розвиток інфраструктури спортивно-туристичних готелів. *Проблеми архітектури і містобудування на транскордонних територіях* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 14-15 груд. 2011 р. Харків : ХНАМГ, 2011. С. 82-83.
8. Бугайчук Н.В. Функціональні цілі і стратегічні завдання розвитку соціальної інфраструктури України. *Держава та регіони. Сер. Державне управління*. 2015. № 3 (51). С. 3-8.
9. Буковина – її минуле і сучасне : репринт. вид. 1956 р. / ред.: Д.В. Квітковський, Т.Г. Бриндзан, А.І. Жуковський. Чернівці : Друк Арт, 2019. 968 с.

10. Буковина: історичний нарис / ред.: С.С. Костишин та ін. Чернівці : Зелена Буковина, 1998. 416 с.
11. Велика українська енциклопедія. Словник / ред.: О.А. Якубець та ін. ; упоряд.: А.М. Киридон та ін. Київ : Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2015. 1408 с.
12. Вірченко П.А. Просторова організація системи освіти регіону (на прикладі Харківської області) : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Харків, 2010. 297 с.
13. География мирового хозяйства : учеб. пособ. / Голиков А.П. и др. ; под ред. А.П. Голикова. Киев : Центр учебной литературы, 2008. 212 с.
14. Географія Чернівецької області : навч. посіб. / за ред. Я.І. Жупанського. Чернівці : Чернівецька обласна друкарня, 1993. 192 с.
15. Геоінформаційне моделювання транспортної доступності територій / А.В. Уль та ін. *Сучасні технології та методи розрахунків у будівництві*. 2019. № 12. С. 213-220. DOI: 10.36910/6775-2410-6208-2019-2(12)-26.
16. Герчанівська С.В., Островська Н.Д., Гурська І.С. Соціальна інфраструктура як складова соціально-економічного розвитку сільських територій. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2022. № 1 (46). С. 37-43. DOI: 10.3188/2519-884X-37-43.
17. Голей Ю.М. Стратегія управління підприємствами виробничої та соціальної інфраструктури. *Економіка та суспільство*. 2018. № 15. С. 100-107.
18. Головня Ю.І. Соціальна інфраструктура регіону: еволюція поняття в контексті сучасних економічних змін. *Вісник Черкаського університету. Сер. Економічні науки*. 2017. № 4, ч. 2. С. 24-28.
19. Гонта С.В. Наукові підходи та методи аналізу соціальної інфраструктури регіонів України. *Бізнес Інформ*. 2019. № 1. С. 151-155.
20. Горожанкіна Н.А. Просторово-часовий аналіз регіональної освітньої системи (на прикладі Дніпропетровської області) : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Дніпропетровськ, 2011. 283 с.

21. Григор О.О., Пригодюк О.М. Ресурсне забезпечення розвитку соціальної інфраструктури регіону. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер. Економічні науки*. 2018. № 50. С. 5-12.
22. Грицевич В.С., Подвірна Х.Є. Характеристика головних ознак геопросторової організації сфери охорони здоров'я Львівщини. *Часопис соціально-економічної географії*. 2008. № 5 (2). С. 161-165.
23. Гудима Р.Р. Оцінка базового рівня транспортної забезпеченості прикордонного регіону. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2013. № 4 (102). С. 75-83.
24. Данілова О., Огонюк Н. Геомаркетинг як інструмент просторового аналізу туристичної конкурентоспроможності регіонів. *Науковий вісник Чернівецького університету : Географія*. 2025. № 854. С. 107-118. DOI: 10.31861/geo.2025.854.107-118.
25. Данілова О.М., Підгірна В.Н., Олійник В.Д. Сучасні тренди маркетингових досліджень екотуристичного ринку. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Сер. Економіка*. 2024. № 2. С. 107-112. DOI: 10.32782/ecovis/2024-2-18.
26. Державний реєстр майнових об'єктів оздоровлення та відпочинку дітей. *Міністерство соціальної політики України*. URL: <https://rstmo.ioc.gov.ua/mop/search> (дата звернення: 24.12.2024).
27. Дегтяр А.О., Серьогіна-Берестовська О.В. Теоретичні аспекти управління розвитком соціальної інфраструктури регіону. *Публічне урядування*. 2018. № 5 (15). С. 233-243. DOI: 10.32689/2617-2224-2018-15-5-233-243.
28. Діденко К.Д. Територіальна організація автомобільних пасажирських перевезень в Україні : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Київ, 2007. 234 с.
29. Доступність послуг соціального спрямування в контексті адміністративної реформи: кейс Тернопільської області / А.В. Кузишин та ін.

Природнича освіта та наука. 2025. № 3. С. 134-141. DOI: 10.32782/NSER/2025-3.18.

30. Дубницький В.І., Комірна В.В., Ганжела І.П. Стратегія розвитку соціальної інфраструктури регіону: модель, закономірності, аргументи, актуальність, результат. *Соціальна економіка*. 2016. № 1 (51). С. 30-38.

31. Екологічний паспорт Чернівецької області 2024 рік. *Управління екології та природних ресурсів Чернівецької обласної державної адміністрації*. URL: <https://ueprcv.oda.org.ua/news/1743492660/> (дата звернення: 01.10.2025).

32. Єрко І.В. Суспільно-географічне дослідження туристичної інфраструктури Волинської області : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Київ, 2011. 183 с.

33. Жовнір С.М. Суспільна та територіальна організація сфери послуг регіону в умовах ринкової трансформації (на прикладі Вінницької області) : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Одеса, 2007. 336 с.

34. Жуковський А.І. Історія Буковини. Ч. 1 : до 1774 р. Чернівці : Редакційно-видавничий відділ облполіграфвидаву, 1991. 120 с.

35. Заблотовська Н., Станковська Ю., Бабушак О. Дослідження особливостей соціально-просторових зв'язків у системі розселення Чернівецької області. *Науковий вісник Чернівецького університету : Географія*. 2023. № 845. С. 29-40. DOI: 10.31861/geo.2023.845.29-40.

36. Заблотовський В., Заблотовська Н. Розвиток транспортно-логістичних мереж Чернівецької області в умовах війни. *Науковий вісник Чернівецького університету : Географія*. 2025. № 854. С. 97-106. DOI: 10.31861/geo.2025.854.97-106.

37. Задворний С.І. Суспільно-географічні аспекти реорганізації культурно-мистецької сфери Хмельницької області в умовах децентралізації. *Наукові записки Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. Географічні науки*. 2016. № 7. С. 110-117.

38. Задворний С.І. Суспільно-географічні особливості функціонування базової мережі закладів культури Тернопільської міської територіальної громади.

Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Географія. 2021. № 2 (51). С. 91-100. DOI: 10.25128/2519-4577.21.2.11.

39. Задворний С.І. Територіальна організація культурно-мистецької сфери регіону (на матеріалах Хмельницької області) : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Тернопіль, 2016. 246 с.

40. Запотоцька І.В. Територіальна організація соціальної сфери Черкаської області та основні напрямки її вдосконалення : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Київ, 2007. 235 с.

41. Запотоцький С.П., Тищенко С.В. Логістичні засади організації відпочинку вихідного дня для населення Житомирської агломерації. *Природнича освіта та наука.* 2024. № 3. С. 79-86. DOI: 10.32782/NSER/2024-3.12.

42. Запотоцький С.П., Тищенко С.В. Теоретичні засади формування опорного туристсько-рекреаційного каркасу. *Природнича освіта та наука.* 2024. № 6. С. 128-135. DOI: 10.32782/NSER/2024-6.17.

43. Заячук М.Д., Золотунець Д.В. Використання цифрових технологій у транспортному секторі як фактор підвищення конкурентоспроможності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. Географічні науки.* 2024. № 20. С. 22-27. DOI: 10.32999/ksu2413-7391/2024-20-3.

44. Заячук М.Д., Золотунець Д.В. Приміське залізничне сполучення Чернівців: перспективи та виклики. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Географія.* 2024. Т. 57, № 2. С. 68-75. DOI: 10.25128/2519-4577.24.2.8.

45. Заячук О.Г. Сучасний стан та особливості територіальної організації закладів культури Чернівецької області. *Науковий вісник Чернівецького університету. Географія.* 2013. № 672-673. С. 101-105.

46. Заячук О.Г. Територіальна організація освітньо-виховного комплексу Чернівецької області : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Чернівці, 2011. 233 с.

47. Звіт очної (денної) форми здобуття освіти закладу загальної середньої освіти (форма ЗНЗ-1). *Єдиний державний веб-портал відкритих даних.*

URL: <https://data.gov.ua/dataset/cbcab622-d464-4c25-ab64-247c7e9a6122> (дата звернення: 24.07.2023).

48. Золотунець Д.В. Аналіз розвитку транспортної системи з урахуванням природно-географічних чинників (на прикладі міста Чернівці). *Науковий вісник Чернівецького університету : Географія*. 2023. № 845. С. 151-160. DOI: 10.31861/geo.2023.845.151-160.

49. Ільїв О.М. Територіальна організація освітнього комплексу Волинської області : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Київ, 2015. 190 с.

50. Інфраструктура / О.В. Савченко та ін. *Енциклопедія Сучасної України* / ред.: І.М. Дзюба та ін. Київ, 2011. URL: <https://esu.com.ua/article-12489> (дата звернення: 28.09.2023).

51. Історія міст і сіл Української РСР : в 26 т. Чернівецька область / ред.: В.М. Курило та ін. Київ : Головна редакція Української радянської енциклопедії АН УРСР, 1969. 704 с.

52. Кириченко С.О. Обґрунтування визначення показників для оцінки розвитку соціальної інфраструктури регіонів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 6. С. 66-70.

53. Кириченко С.О. Підходи до визначення сутності поняття «соціальна інфраструктура» та її функціональне призначення. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2016. № 1 (55). С. 56-60.

54. Кінаш І.П. Склад і структура соціальної інфраструктури. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2012. № 3 (46), ч. 2. С. 171-176.

55. Кінаш І.П. Суть та зміст поняття «соціальна інфраструктура». *Вісник Хмельницького національного університету. Сер. Економічні науки*. 2012. Т. 1, № 2. С. 202-204.

56. Кінаш І.П. Фактори впливу на формування соціальної інфраструктури сталого розвитку України. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2012. № 3. С. 48-51.

57. Кінаш І.П., Бандура А.І. Методологічні та методичні засади оцінювання розвитку соціальної інфраструктури України. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2012. № 6. С. 76-82.

58. Кобилін П.О. До питання визначення структури соціальної інфраструктури. *Часопис соціально-економічної географії*. 2013. № 15 (2). С. 120-126.

59. Кобилін П.О. Підходи до визначення поняття «соціальна інфраструктура». *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Сер. Геологія. Географія. Екологія*. 2013. № 39 (1084). С. 137-142.

60. Ковтуник І.І. Розвиток зв'язку в Україні: територіальна організація та вплив на соціально-економічні процеси в регіонах : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Київ, 2008. 172 с.

61. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс України від 02.10.2012 № 5403-VI : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (дата звернення: 20.03.2025).

62. Колосівський Н.І. Класифікація чинників, що впливають на формування та розвиток соціальної інфраструктури. *Часопис соціально-економічної географії*. 2025. № 38. С. 58-64. DOI: 10.26565/2076-1333-2025-38-07.

63. Колосівський Н.І. Культурно-мистецька інфраструктура Чернівецької області: динаміка та сучасний стан. *Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 150-річчю заснування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та 35-річчю створення кафедри географії України та регіоналістики, 31 жовт. – 2 листоп. 2025 р. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. С. 242-246.

64. Колосівський Н.І. Мережа закладів культури Чернівецької області: суспільно-географічний аналіз. *Український журнал природничих наук*. 2025. № 13. С. 160-169. DOI: 10.32782/naturaljournal.13.2025.14.

65. Колосівський Н.І. Освітній комплекс Чернівецької області: динаміка та сучасний стан. *Науковий вісник Чернівецького університету : Географія*. 2023. № 845. С. 142-150. DOI: 10.31861/geo.2023.845.142-150.

66. Колосівський Н.І. Особливості соціальної інфраструктури Чернівецької області як прикордонного регіону. *Реалії, проблеми та перспективи розвитку географії, географічної освіти, екології, туризму та сфери гостинності в Україні* : матеріали XXV Всеукр. студентсько-аспірантської наук. конф., 9-10 трав. 2024 р. Львів : Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2024. С. 110-112.

67. Колосівський Н.І. Проблеми та перспективи розвитку соціальної інфраструктури в умовах децентралізації. *Věda a perspektivy*. 2024. № 8 (39). С. 262-271. DOI: 10.52058/2695-1592-2024-8(39)-262-271.

68. Колосівський Н.І. Сфера охорони здоров'я Чернівецької області: суспільно-географічний аспект. *Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної, туризмологічної та екологічної науки* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., приуроченої 35-літтю утворення географічного факультету в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, 15-16 трав. 2025 р. Тернопіль : Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка, 2025. С. 88-91.

69. Колосівський Н.І. Територіальна організація закладів охорони здоров'я Чернівецької області. *Природнича освіта та наука*. 2025. № 2. С. 123-133. DOI: 10.32782/NSER/2025-2.20.

70. Колосівський Н.І. Транспортна доступність закладів дошкільної та загальної середньої освіти Чернівецької області. *Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, присвяченої 90-річчю з дня народження проф. Ярослава Жупанського, 16-18 трав. 2024 р. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. С. 69-72.

71. Колосівський Н.І. Чинники формування та розвитку соціальної інфраструктури регіону. *Молодіжна наука заради миру та розвитку* : матеріали

II Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої Всесвітньому дню науки, 8-10 листоп. 2023 р. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. С. 357-360.

72. Колотуха І.О. Громадський транспорт міста Києва: суспільно-географічне дослідження : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Київ, 2020. 227 с.

73. Колотуха О.В. Геопросторова організація спортивного туризму: теорія і практика суспільно-географічного дослідження : дис. ... д-ра геогр. наук : 11.00.02. Одеса, 2016. 467 с.

74. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text> (дата звернення: 21.10.2022).

75. Корнус А.О., Корнус О.Г. Картографічне моделювання транспортної доступності центрів територіальних громад Сумської області. *Часопис соціально-економічної географії*. 2025. № 38. С. 50-57. DOI: 10.26565/2076-1333-2025-38-06.

76. Корнус А.О., Корнус О.Г., Лянной Ю.О. Соціальна інфраструктура Сумської області: суспільно-географічний аспект : монографія. Суми : СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2025. 189 с. DOI: 10.5281/zenodo.14617691.

77. Корнус О.Г. Територіальна організація системи обслуговування населення Сумської області та шляхи її вдосконалення : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Харків, 2009. 210 с.

78. Корнус О.Г., Корнус А.О., Шищук В.Д. Територіальна доступність медичних послуг у Сумській області. *Часопис соціально-економічної географії*. 2016. № 21 (2). С. 126-130. DOI: 10.26565/2076-1333-2016-21-18.

79. Костащук В.І. Транспортно-географічне положення рекреаційно-туристичних центрів як чинник розвитку туризму в регіоні (на прикладі Чернівецької області). *Науковий вісник Чернівецького університету : Географія*. 2022. № 839. С. 58-68. DOI: 10.31861/geo.2022.839.58-68.

80. Костащук І.І. Територіальні відмінності в забезпеченості населення закладами культури в Чернівецькій області. *Науковий вісник Чернівецького університету. Сер. Географія*. 2011. № 553-554. С. 171-173.

81. Костащук І.І., Білоус Ю.О. Суспільно-географічні аспекти формування якості знань учнів у Чернівецькій області. *Науковий вісник Чернівецького університету. Сер. Географія*. 2015. № 744-745. С. 145-148.

82. Костащук І.І., Кісіль Р.В. Територіальна організація музеїв як об'єктів етнокультурного потенціалу Чернівецької області. *Географія та туризм*. 2021. № 64. С. 42-52. DOI: 10.17721/2308-135X.2021.64.42-52.

83. Костащук І.І., Колосівський Н.І. Виклики перед соціальною інфраструктурою в умовах воєнного стану та децентралізації. *Природа і суспільство: виклики і поступ* : матеріали Міжнар. наук. конф., присвяченої 80-річчю географічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, 11-13 жовт. 2024 р. Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. С. 147-150.

84. Костащук І.І., Колосівський Н.І. Особливості функціонування освітнього комплексу як важливої складової соціальної інфраструктури Чернівецької області. *Географічна наука та освіта: перспективи й інновації* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., 19-20 верес. 2024 р. Переяслав : Університет Григорія Сковороди в Переяславі, 2024. С. 77-81.

85. Костащук І.І., Колосівський Н.І. Соціальна інфраструктура як суспільно-географічна категорія. *Часопис соціально-економічної географії*. 2024. № 37. С. 22-30. DOI: 10.26565/2076-1333-2024-37-02.

86. Котелевець Д.О. Основні бар'єри розвитку цифрової економіки в Україні. *Modern Economics*. 2022. № 36. С. 59-64. DOI: 10.31521/modecon.V36(2022)-09.

87. Котелевець Д.О. Роль інфраструктури в розвитку економічних систем. *Науковий вісник Полісся*. 2021. № 1 (22). С. 59-70. DOI: 10.25140/2410-9576-2021-1(22)-59-70.

88. Котелевець Д.О. Тенденції розвитку цифрової економіки в Україні. *Проблеми сучасних трансформацій. Сер. Економіка та управління*. 2022. № 5. DOI: 10.54929/2786-5738-2022-5-03-01.

89. Круш П.В., Кожемяченко О.О. Національна економіка: регіональний та муніципальний рівень : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 320 с.
90. Кузишин А.В. Просторова диференціація соціальної сфери: орієнтири повоєнної відбудови України. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Географія*. 2023. № 1 (54). С. 57-68. DOI: 10.25128/2519-4577.23.1.7.
91. Кучерак І.В. Цифровізація та її вплив на освітній простір у контексті формування ключових компетентностей. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Т. 2, № 22. С. 91-94. DOI: 10.32843/2663-6085/2020/22-2.20.
92. Кучин С.П. Сутність та динаміка розвитку соціально-культурної інфраструктури в Україні як об'єкту державного регулювання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 1. С. 88-92.
93. Кушнір Л.М., Кушнір Л.Л. Теоретичні засади формування соціальної інфраструктури регіону. *Соціально-економічні трансформації в епоху глобалізації* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. Полтава : Скайтек, 2005. С. 179-182.
94. Левін П.Б. Теоретичні питання функціонування соціальної інфраструктури на етапі формування постіндустріальної економіки. *Демографія та соціальна економіка*. 2007. № 2. С. 104-115.
95. Лимарь Т.В. Транспортний комплекс Полтавської області і основні напрями вдосконалення його територіальної організації : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Київ, 2020. 208 с.
96. Лисенко І.В. Соціальна інфраструктура як основа формування людського потенціалу в системі європейських координат. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2018. № 2 (14). С. 13-23. DOI: 10.25140/2411-5215-2018-2(14)-13-23.
97. Лук'янчук О.М. Територіальна організація житлово-комунального господарства Житомирської області : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Київ, 2016. 257 с.

98. Лук'янчук О.М., Волкова Д.В. Інфраструктура: характеристика, види, функції та ефективність. *Бізнес Інформ*. 2018. № 4. С. 21-25.
99. Мазурець Р.Р. Чинники функціонування й розвитку туризму в сучасних умовах. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Сер. Географічні науки*. 2015. № 14 (315). С. 65-69.
100. Мартусенко І.В. Медико-географічне районування території Вінницької області. *Регіональна економіка*. 2012. № 3 (65). С. 49-56.
101. Мартусенко І.В. Організаційні зміни регіонального медичного комплексу в період переходу до ринкових умов. *Економічна та соціальна географія*. 2006. № 56. С. 159-166.
102. Мартусенко І.В. Функціонально-компонентна структура регіонального медичного комплексу. *Економічна та соціальна географія*. 2008. № 58. С. 180-188.
103. Марцінковська О.Б. Розвиток і розташування підприємств сфери послуг: аналіз і тенденції. *Економічний аналіз*. 2014. № 17 (2). С. 76-80.
104. Мельниченко Т.Ю. Освітній комплекс України: сучасний стан і напрями удосконалення територіальної організації : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Київ, 2005. 203 с.
105. Мережа публічних бібліотек України у 2023 році: аналіз стану. *Міністерство культури та стратегічних комунікацій України*. URL: <https://mcsc.gov.ua/wp-content/uploads/2025/01/analiz-bibliotechnoyi-merezhi-2023.pptx> (дата звернення: 15.03.2025).
106. Михайловська О.В., Михайловський І.М. Актуальні проблеми розвитку соціальної інфраструктури: теорія та практика. *Держава та регіони. Сер. Публічне управління і адміністрування*. 2021. № 3 (73). С. 115-119. DOI: 10.32840/1813-3401.2021.3.16.
107. Міграційний рух населення за типом місцевості у 2002-2021 роках. *Головне управління статистики у Чернівецькій області*. URL:

http://www.cv.ukrstat.gov.ua/statinf/demoh/arhiv/2021/mig_2021_mig_ruh_2002_2021.htm (дата звернення: 18.11.2025).

108. Моштаківа Н.В. Територіальна організація сфери культури регіональної соціогеосистеми (на прикладі Луганської області) : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Харків, 2011. 441 с.

109. Населення. *Головне управління статистики у Чернівецькій області*. URL: http://www.cv.ukrstat.gov.ua/statinf/demoh/nas_2021.htm (дата звернення: 18.11.2025).

110. Немець К.А., Кобилін П.О. До питання суспільно-географічних досліджень соціальної інфраструктури. *Часопис соціально-економічної географії*. 2012. № 13 (2). С. 97-101.

111. Немець К.А., Погребський Т.Г. Методологічні аспекти соціально-географічного дослідження сфери охорони здоров'я. *Часопис соціально-економічної географії*. 2012. № 13 (2). С. 102-105.

112. Олійник В.Д., Данілова О.М. Організація туризму: сільський зелений туризм світовий досвід та перспективи розвитку в Україні. *Економіка та суспільство*. 2025. № 72. DOI: 10.32782/2524-0072/2025-72-30.

113. Освіта. *Головне управління статистики у Чернівецькій області*. URL: http://www.cv.ukrstat.gov.ua/index_statinf/osvita.html (дата звернення: 27.12.2024).

114. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII : станом на 9 лип. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (дата звернення: 18.07.2025).

115. Отечко С.А. Територіальна організація транспортної системи Харківського регіону (на прикладі підсистеми автомобільного транспорту) : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Харків, 2013. 245 с.

116. Панасюк В.М. Механізми та інструменти удосконалення і модернізації соціальної інфраструктури регіону. *Причорноморські економічні студії*. 2019. № 45. С. 95-100. DOI: 10.32843/bses.45-17.

117. Панасюк В.М. Систематизація факторів впливу на стан та розвиток соціальної інфраструктури регіону. *Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту*. 2018. № 20. С. 214-221.

118. Панасюк В.М. Соціальна інфраструктура регіону в системі національного соціально-економічного простору. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2018. № 1-2 (44). С. 52-58.

119. Панасюк В.М. Формування стратегії розвитку об'єктів соціальної інфраструктури регіонів України. *Інноваційний розвиток та безпека підприємства в умовах неоіндустріального суспільства* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, 25 жовт. 2018 р. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2018. С. 157-160.

120. Панкратьєва В.В. Територіальні особливості системи освіти Луганської області (суспільно-географічні аспекти) : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Харків, 2014. 258 с.

121. Пашинська Н.М. Транспортна інфраструктура АПК регіону в умовах ринкової системи господарювання (суспільно-географічне дослідження на прикладі Київського Придніпров'я) : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Київ, 2009. 305 с.

122. Пепа Т.В., Чернюк Л.Г. Особливості функціональної взаємодії в ланцюгу системи соціуму-держави-бізнес-соціальної інфраструктури. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер. Економічні науки*. 2014. № 36, ч. 3. С. 80-88.

123. Пепа Т.В., Чернюк Л.Г. Пріоритети розвитку соціальної інфраструктури та їх критеріальна характеристика. *Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Сер. Економічні науки*. 2011. Т. 3, № 2 (53). С. 158-165.

124. Перелік доріг державного значення Чернівецької області. *Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України*. URL: https://cv.restoration.gov.ua/vodiiam_ta_pereviznykam/53286.html (дата звернення: 27.01.2025).

125. Перелік закладів загальної середньої та дошкільної освіти. *Єдиний державний веб-портал відкритих даних*. URL: <https://data.gov.ua/dataset/bd70757a-ab49-46be-a650-608a9b3bd7b1> (дата звернення: 24.07.2023).

126. Перелік закладів охорони здоров'я Чернівецької області 2025. *Єдиний державний веб-портал відкритих даних*. URL: <https://data.gov.ua/dataset/cc7ed4e7-db15-4436-945a-5224d24aa6d1> (дата звернення: 23.02.2025).

127. Перелік закладів позашкільної освіти системи Міністерства освіти і науки України. *Єдиний державний веб-портал відкритих даних*. URL: <https://data.gov.ua/dataset/18d7fb70-3781-4017-88d2-651e14d14211> (дата звернення: 24.07.2023).

128. Петрук Є.В. Регіональний розвиток житлово-комунального господарства України: суспільно-географічне дослідження : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Київ, 2011. 174 с.

129. Пігуль Н.Г. Соціальна інфраструктура: функціональне призначення та особливості розвитку. *Економічний аналіз*. 2014. Т. 16, № 1. С. 117-122.

130. Пігуль Н.Г. Сутність і значення соціальної інфраструктури. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Сер. Економічні науки*. 2013. № 2 (58). С. 37-41.

131. Погребський Т.Г. Особливості організації національної системи охорони здоров'я України. *Вісник Харківського національного університету. Сер. Геологія. Географія. Екологія*. 2014. № 40 (1098). С. 101-104.

132. Погребський Т.Г. Суспільно-географічні особливості системи охорони здоров'я Волинської області. *Вісник Харківського національного університету. Сер. Геологія. Географія. Екологія*. 2013. № 39 (1084). С. 167-171.

133. Погребський Т.Г. Територіальні особливості системи охорони здоров'я Волинської області : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Харків, 2015. 278 с.

134. Подвірна Х.Є. Генетичні закономірності розміщення сфери охорони здоров'я регіону (на прикладі Львівської обл.). *Вісник Львівського університету. Сер. географічна*. 2009. № 36. С. 261-270.

135. Подвірна Х.Є. Геопросторова організація сфери охорони здоров'я (на матеріалах Львівської області) : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Львів, 2010. 274 с.

136. Подвірна Х.Є. Проблеми та напрямки вдосконалення територіальної організації сфери охорони здоров'я обласного регіону (на прикладі Львівської області). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Географія*. 2009. № 1 (25). С. 73-79.

137. Подвірна Х.Є. Суспільно-географічний аналіз ефективності функціонування сфери охорони здоров'я Львівщини. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Географія*. 2007. № 2. С. 127-131.

138. Подвірна Х.Є. Функціонування елементів сфери охорони здоров'я обласного регіону та їх територіальних поєднань (на прикладі Львівської області). *Часопис соціально-економічної географії*. 2009. № 6 (1). С. 179-184.

139. Пригодюк О.М. Фактори впливу на розвиток соціальної інфраструктури регіону. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 9. С. 492-496.

140. Природа Чернівецької області / за ред. К.І. Геренчука. Львів : Видавниче об'єднання «Вища школа», 1978. 160 с.

141. Про автомобільні дороги : Закон України від 08.09.2005 № 2862-IV : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-15#Text> (дата звернення: 27.01.2025).

142. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text> (дата звернення: 26.03.2025).

143. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III : станом на 30 лип. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 11.08.2025).

144. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI : станом на 3 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> (дата звернення: 23.12.2024).

145. Про дошкільну освіту : Закон України від 11.07.2001 № 2628-III : станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text> (дата звернення: 23.11.2023).

146. Про електронні комунікації : Закон України від 16.12.2020 № 1089-IX : станом на 8 серп. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text> (дата звернення: 20.08.2025).

147. Про житлово-комунальні послуги : Закон України від 09.11.2017 № 2189-VIII : станом на 9 лип. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19#Text> (дата звернення: 17.11.2023).

148. Про затвердження переліку автомобільних доріг загального користування місцевого значення Чернівецької області : Розпорядження від 20 жовтня 2022 р. № 1322-р. *Чернівецька обласна військова адміністрація*. URL: <https://bukoda.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-pereliku-avtomobilnykh-dorih-zahalnoho-korystuvannia-mistsevoho-znachennia-chernivetskoï-oblasti> (дата звернення: 27.01.2025).

149. Про затвердження Плану розвитку госпітального округу Чернівецької області : Розпорядження від 26 січня 2024 р. № 68-р. *Чернівецька обласна військова адміністрація*. URL: <https://bukoda.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-planu-rozvytku-hospitalnoho-okruhu-chernivetskoï-oblasti> (дата звернення: 28.02.2025).

150. Про затвердження Правил побутового обслуговування населення : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.06.2023 № 614 : станом на 2 листоп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/614-2023-п#Text> (дата звернення: 17.11.2023).

151. Про затвердження Програми розвитку архівної справи в Державному архіві Чернівецької області на 2024-2027 роки : Розпорядження від 27 червня 2024 р. № 585-р. *Чернівецька обласна військова адміністрація*. URL: <https://bukoda.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-prohramy-rozvytku-arkhivnoi-spravy-v-derzhavnomu-arkhivi-chernivetskoj-oblasti-na-20242027-roky> (дата звернення: 16.03.2025).

152. Про культуру : Закон України від 14.12.2010 № 2778-VI : станом на 6 жовт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (дата звернення: 13.11.2024).

153. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII : станом на 9 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 18.07.2025).

154. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII : станом на 16 серп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 05.10.2024).

155. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII : станом на 1 черв. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 18.07.2025).

156. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX : станом на 5 черв. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 23.11.2023).

157. Про політичні партії в Україні : Закон України від 05.04.2001 № 2365-III : станом на 19 груд. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text> (дата звернення: 23.12.2024).

158. Про поштовий зв'язок : Закон України від 03.11.2022 № 2722-IX : станом на 21 черв. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2722-20#Text> (дата звернення: 24.10.2024).

159. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15.09.1999 № 1045-XIV : станом на 24 груд. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text> (дата звернення: 23.12.2024).

160. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII : станом на 16 черв. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення: 15.07.2025).

161. Про транспорт : Закон України від 10.11.1994 № 232/94-ВР : станом на 28 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-вр#Text> (дата звернення: 08.09.2024).

162. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр#Text> (дата звернення: 23.01.2025).

163. Про фахову передвищу освіту : Закон України від 06.06.2019 № 2745-VIII : станом на 23 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text> (дата звернення: 23.11.2023).

164. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 № 3808-XII : станом на 8 серп. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> (дата звернення: 17.08.2025).

165. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX : станом на 30 груд. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text> (дата звернення: 11.08.2025).

166. Проєкт Програми економічного і соціального розвитку Чернівецької області на 2024 рік. *Чернівецька обласна військова адміністрація*. URL: <https://bukoda.gov.ua/storage/app/sites/23/uploaded-files/Програма%20соц%20економ%2015-12.pdf> (дата звернення: 15.03.2025).

167. Проєкт Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2027 року (оновлена редакція). *Чернівецька обласна військова адміністрація*. URL: <https://bukoda.gov.ua/storage/app/sites/23/uploaded-files/%20оновленої%20СТРАТЕГІЇ.pdf> (дата звернення: 15.03.2025).

168. Пугач С.О. Комунікаційні мережі регіону: теорія, методологія, практика соціально-географічного дослідження : дис. ... д-ра геогр. наук : 11.00.02. Київ, 2021. 461 с.

169. Пушкар О.І. Сучасна територіальна організація закладів охорони здоров'я Тернопільської області та питання її вдосконалення. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Географія*. 2012. № 3 (33).

170. Пушкар О.І. Територіальна організація закладів охорони здоров'я Тернопільської області : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Тернопіль, 2012. 245 с.

171. Реєстр суб'єктів освітньої діяльності (заклади професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти. *Єдиний державний веб-портал відкритих даних*. URL: <https://data.gov.ua/dataset/8781dd10-5504-4157-a79a-aaa99861cec9> (дата звернення: 24.07.2023).

172. Рекуненко І.І. Науково-методичні аспекти дослідження поняття «інфраструктура» як економічної категорії. *Економіка и управление*. 2012. № 3. С. 57-62.

173. Ровенчак І.І. Географія культури: проблеми теорії, методології та методики дослідження : дис. ... д-ра геогр. наук : 11.00.02. Львів, 2010. 372 с.

174. Розподіл постійного населення України за статтю та віком. *Головне управління статистики у Чернівецькій області*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/m_w/arh_rozpod_nasel.htm (дата звернення: 18.11.2025).

175. Рудакевич І.Р. Суспільно-географічні проблеми розвитку транспортної інфраструктури великого міста (на матеріалах обласних центрів Західного регіону України) : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Львів, 2009. 210 с.

176. Савченко В.Ф. Інфраструктура національної економіки як необхідна умова економічного зростання. *Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. Економіка*. 2016. Т. 2, № 1 (47). С. 180-187.

177. Сировець С.Ю. Територіальна організація рекреаційно-туристичної діяльності в столичному суспільно-географічному районі : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Київ, 2011. 239 с.

178. Січкаренко К.О. Територіальна організація вищої освіти України : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Київ, 2010. 207 с.
179. Скриль І.А. Суспільно-географічні особливості туристично-рекреаційної діяльності в регіональній соціогеосистемі (на прикладі Харківської області) : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Харків, 2010. 234 с.
180. Соляр В.В. Обґрунтування перспективних напрямів розвитку соціальної інфраструктури регіону. *Регіональна економіка*. 2012. № 1 (63). С. 200-207.
181. Сосницька Я.С., Підгірна В.Н., Данілова О.М. Управління змінами в організаціях туристичної сфери. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Сер. Економіка*. 2023. № 2. С. 96-101. DOI: 10.32782/ecovis/2023-2-15.
182. Соціальна інфраструктура на шляхах реформування місцевого самоврядування : колективна монографія / В.М. Новіков та ін. ; за наук. ред. В.М. Новікова, З. Сіройча. Київ – Варшава, 2018. 431 с.
183. Список областей України за площею. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Список_областей_України_за_площею (дата звернення: 17.10.2025).
184. Способи картографічного зображення. *GeoGuide*. URL: <http://www.geoguide.com.ua/survey/survey.php?part=map&art=map400> (дата звернення: 11.08.2023).
185. Спроможна мережа медзакладів. *Міністерство охорони здоров'я України*. URL: <https://moz.gov.ua/uk/spromozhna-merezha> (дата звернення: 28.02.2025).
186. Статистичний збірник «Транспорт України у 2023 році» / за ред. І. Петренко. Київ : Державна служба статистики України, 2024. 92 с.
187. Статистичний збірник «Транспорт Чернівецької області у 2019 році» / за ред. І. Арделян. Чернівці : Головне управління статистики у Чернівецькій області, 2020. 84 с.

188. Статистичний збірник «Туризм та відпочинок у Чернівецькій області у 2019 році» / за ред. Г.І. Петрової. Чернівці : Головне управління статистики у Чернівецькій області, 2020. 80 с.

189. Статистичний збірник «Чисельність наявного населення України на 1 січня 2022 року» / за ред. М. Тімоніної. Київ : Державна служба статистики України, 2022. 82 с.

190. Статистичний щорічник України за 2023 рік / за ред. І.Є. Вернера. Київ : Державна служба статистики України, 2024. 266 с.

191. Статистичний щорічник Чернівецької області за 2014 рік / за ред. А.В. Ротаря. Чернівці : Головне управління статистики у Чернівецькій області, 2015. 588 с.

192. Статистичний щорічник Чернівецької області за 2017 рік / за ред. Т.Г. Сарчинської. Чернівці : Головне управління статистики у Чернівецькій області, 2018. 544 с.

193. Статистичний щорічник Чернівецької області за 2020 рік / за ред. Т.Г. Сарчинської. Чернівці : Головне управління статистики у Чернівецькій області, 2021. 464 с.

194. Статистичний щорічник Чернівецької області за 2023 рік / за ред. Т.Г. Сарчинської. Чернівці : Головне управління статистики у Чернівецькій області, 2024. 416 с.

195. Стецький В.В. Соціально- і економіко-географічні дослідження регіонального освітнього комплексу (на матеріалах Львівської області) : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Львів, 1999. 149 с.

196. Стецюк О.В. Туристичний комплекс Карпатського регіону України: структура та територіальна організація : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Львів, 2006. 223 с.

197. Стеченко Д.М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика : підручник. Київ : Вікар, 2006. 396 с.

198. Сусак М.С. Інфраструктура населеного пункту: поняття, ознаки та складові елементи. *Концептуальні засади розвитку вітчизняного*

адміністративного права та процесу: тенденції, перспективи, практика : колект. монографія / за заг. ред.: П.В. Діхтієвського, В.Й. Пашинського. Рига, 2022. С. 783-808. DOI: 10.30525/978-9934-26-233-3-26.

199. Сухий П.О., Колосівський Н.І. Розвиток уявлень про поняття соціальної інфраструктури. *Історична географія в Україні* : матеріали Всеукр. наук. семінару пам'яті проф. Володимира Круля, 21-22 верес. 2023 р. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. С. 39-42.

200. Територіальні особливості розвитку системи охорони здоров'я Сумської області / О.Г. Корнус та ін. *Часопис соціально-економічної географії*. 2016. № 20 (1). С. 127-131. DOI: 10.26565/2076-1333-2016-20-22.

201. Тимошенко М.М. Теоретичні засади розвитку соціальної інфраструктури сільських територій. *Ефективна економіка*. 2014. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3501> (дата звернення: 29.09.2023).

202. Транспортна доступність адміністративних центрів Сумської області: просторово-географічний підхід / А.О. Корнус та ін. *Слобожанський науковий вісник. Сер. Природничі науки*. 2025. № 2. С. 109-115. DOI: 10.32782/naturalspu/2025.2.14.

203. Тульчинська С.О., Кириченко С.О. Дослідження методичних підходів до оцінювання розвитку соціальної інфраструктури в регіонах. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2017. № 14. С. 67-75. DOI: 10.20535/2307-5651.14.2017.108739.

204. Фізико-географічне районування Чернівецької області / В.П. Коржик та ін. *Науковий вісник Чернівецького університету : Географія*. 2024. № 847. С. 55-72. DOI: 10.31861/geo.2024.847.55-72.

205. Флінта Н.І. Культурно-освітній комплекс регіону і його територіальна організація (на матеріалах Тернопільської області) : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Тернопіль, 2005. 197 с.

206. Царик Л.П., Поплавська І.В. Організація соціальної сфери областей Подільського регіону: суспільно-географічне дослідження. *Наукові записки*

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Географія. 2021. № 1 (50). С. 47-57. DOI: 10.25128/2519-4577.21.1.6.

207. Чернівецька область. Список територіальних громад. Децентралізація. URL: <https://decentralization.ua/areas/0372> (дата звернення: 27.01.2025).

208. Чернюк Л.Г., Пепа Т.В. Соціальна інфраструктура та її пріоритетність у системі суспільного розвитку (методолого-організаційний аспект). Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Сер. Економічні науки. 2012. № 1 (56). С. 10-20.

209. Чеченя О.В. Суспільно-географічне дослідження національного туризму України в регіональному вимірі : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Київ, 2014. 262 с.

210. Шпак Л.О. Соціальна інфраструктура як складова соціально-економічного розвитку регіону. Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Сер. Економіка і менеджмент. 2016. № 1 (20). С. 5-8.

211. Шульга В.П. Суспільно-географічне дослідження екологічного туризму Сумської області : дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Київ, 2014. 237 с.

212. “Ageing in place” and urban regeneration: analysing the role of social infrastructure / C. Lewis et al. *Urban Planning*. 2022. Vol. 7, № 4. P. 523-533. DOI: 10.17645/up.v7i4.5689.

213. A conceptual review of social infrastructure projects / W.S. Han et al. *Communications of the IBIMA*. 2012. Vol. 2012. 222039. DOI: 10.5171/2012.222039.

214. Adolphson M. Spatial lifestyle clusters and access to the city: evidence from the Stockholm region. *Sustainability*. 2022. Vol. 14, № 21. 14261. DOI: 10.3390/su142114261.

215. Aldrich D.P. How social infrastructure saves lives: a quantitative analysis of Japan's 3/11 disasters. *Japanese Journal of Political Science*. 2023. Vol. 24, № 1. P. 30-40. DOI: 10.1017/S1468109922000366.

216. Bilous J. Optimization of the network of general secondary education institutions in the conditions of decentralization: geographical aspect. *Human Geography Journal*. 2020. № 28. P. 64-70. DOI: 10.26565/2076-1333-2020-28-07.

217. Bricocoli M., Marani B., Sabatinelli S. The spaces of social services as social infrastructure: insights from a policy-innovation project in Milan. *Urban Planning*. 2022. Vol. 7, № 4. P. 381-397. DOI: 10.17645/up.v7i4.5720.

218. Casey S. Establishing standards for social infrastructure. Ipswich : UQ Boilerhouse Community Engagement Centre, 2005. 23 p.

219. Dirksmeier P. A sense of belonging to the neighbourhood in places beyond the metropolis – the role of social infrastructure. *Humanities and Social Sciences Communications*. 2025. Vol. 12. 774. DOI: 10.1057/s41599-025-05115-0.

220. Enneking G., Custers G., Engbersen G. The rapid rise of social infrastructure: mapping the concept through a systematic scoping review. *Cities*. 2025. Vol. 158. 105608. DOI: 10.1016/j.cities.2024.105608.

221. Franz Y., Gruber E. The changing role of student housing as social infrastructure. *Urban Planning*. 2022. Vol. 7, № 4. P. 457-469. DOI: 10.17645/up.v7i4.5661.

222. Geoinformation technologies as a basis for research of the optimal location of general secondary education institutions (on the example of Chernivtsi city territorial community) / M.D. Zayachuk et al. *Journal of Geology, Geography and Geoecology*. 2021. Vol. 30, № 2. P. 389-401. DOI: 10.15421/112135.

223. Grundström K. Shared housing as public space? The ambiguous borders of social infrastructure. *Urban Planning*. 2022. Vol. 7, № 4. P. 499-509. DOI: 10.17645/up.v7i4.5692.

224. Health tourism in Lviv region: current state and development prospects / I. Kovalchuk et al. *Visnyk of V.N. Karazin Kharkiv National University. Series Geology. Geography. Ecology*. 2021. № 54. P. 180-194. DOI: 10.26565/2410-7360-2021-54-14.

225. Horton A., Penny J. Towards a political economy of social infrastructure: contesting “anti-social infrastructures” in London. *Antipode*. 2023. Vol. 55, № 6. P. 1711-1734. DOI: 10.1111/anti.12955.

226. How far I'll go: social infrastructure accessibility and proximity in urban neighborhoods / T. Fraser et al. *Landscape and Urban Planning*. 2024. Vol. 241. 104922. DOI: 10.1016/j.landurbplan.2023.104922.

227. Iglesias-Pascual R., Benassi F., Hurtado-Rodríguez C. Social infrastructures and socio-economic vulnerability: a socio-territorial integration study in Spanish urban contexts. *Cities*. 2023. Vol. 132. 104109. DOI: 10.1016/j.cities.2022.104109.

228. Infrastructure (n.). *Etymonline – Online Etymology Dictionary*. URL: https://www.etymonline.com/word/infrastructure#etymonline_v_6466 (date of access: 28.09.2023).

229. Jing J. Seeing streetscapes as social infrastructure: a paradigmatic case study of Hornsbergs Strand, Stockholm. *Urban Planning*. 2022. Vol. 7, № 4. P. 510-522. DOI: 10.17645/up.v7i4.5776.

230. Joshi A., Aldrich D. Corraling a chimera: a critical review of the term social infrastructure. 2022. 27 p. URL: <https://ssrn.com/abstract=4310160> (date of access: 30.09.2023).

231. Kostashchuk I.I., Kolosivskiy N.I. Social infrastructure of Chernivtsi oblast: socio-geographical assessment. *Journal of Education, Health and Sport*. 2021. Vol. 11, № 10. P. 399-410. DOI: 10.12775/JEHS.2021.11.10.037.

232. Kuoppa J., Kymäläinen P. Street-level workers and the construction of social infrastructure in suburban neighbourhoods. *Urban Planning*. 2022. Vol. 7, № 4. P. 409-419. DOI: 10.17645/up.v7i4.5698.

233. Kuzyshyn A. Spatial diversification of the social sphere development in the Carpathian-Podillia region. *Folia Geographica*. 2019. Vol. 61, № 2. P. 144-162.

234. Kuzyshyn A., Poplavska I. Analysis of territorial differences of the social sphere elements in the areas of the Carpathian-Podillia region. *Journal of Geology, Geography and Geoecology*. 2018. Vol. 27, № 2. P. 285-293. DOI: 10.15421/111852.

235. Latham A., Layton J. Social infrastructure and the public life of cities: studying urban sociality and public spaces. *Geography Compass*. 2019. Vol. 13, № 7. e12444. DOI: 10.1111/gec3.12444.

236. Latham A., Layton J. Social infrastructure: why it matters and how urban geographers might study it. *Urban Geography*. 2022. Vol. 43, № 5. P. 659-668. DOI: 10.1080/02723638.2021.2003609.
237. Lauer S. Cosmopolitan social infrastructure and immigrant cross-ethnic friendship. *Current Sociology*. 2024. Vol. 72, № 1. P. 3-24. DOI: 10.1177/00113921221102983.
238. Layton J., Latham A. Social infrastructure and public life – notes on Finsbury Park, London. *Urban Geography*. 2022. Vol. 43, № 5. P. 755-776. DOI: 10.1080/02723638.2021.1934631.
239. Mapping and measuring urban-rural inequalities in accessibility to social infrastructures / C. Guo et al. *Geography and Sustainability*. 2024. Vol. 5, № 1. P. 41-51. DOI: 10.1016/j.geosus.2023.11.004.
240. Modern state of preschool education in different parts of Ukraine / O.H. Kornus et al. *Human Geography Journal*. 2022. № 32. P. 61-68. DOI: 10.26565/2076-1333-2022-32-07.
241. Pogrebyskyi T. Place of health care system in social infrastructure. *Human Geography Journal*. 2016. № 20 (1). P. 105-108. DOI: 10.26565/2076-1333-2016-20-19.
242. Risk assessment of the social sphere development on the example of areas of the Carpathian-Podillia region (Ukraine) / A. Kuzyshyn et al. *Czasopismo Geograficzne*. 2022. Vol. 93, № 3. P. 473-493. DOI: 10.12657/czageo-93-19.
243. Social infrastructure and ‘left-behind places’ / J. Tomaney et al. *Regional Studies*. 2024. Vol. 58, № 6. P. 1237-1250. DOI: 10.1080/00343404.2023.2224828.
244. Social infrastructure in Southern Europe: a diagnostic tool for socio-territorial vulnerability in public policies / R. Iglesias-Pascual et al. *Sustainable Development*. 2025. P. 1-13. DOI: 10.1002/sd.70031.
245. Sociological studies on the social infrastructure of communities in the Sumy region: a geographical perspective on problems and prospects for sustainable development in wartime / O.H. Kornus et al. *Journal of Geology, Geography and Geoecology*. 2025. Vol. 34, № 2. P. 292-303. DOI: 10.15421/112525.

246. Stender M., Nordberg L.W. Learning from covid-19: social infrastructure in disadvantaged housing areas in Denmark. *Urban Planning*. 2022. Vol. 7, № 4. P. 432-444. DOI: 10.17645/up.v7i4.5687.

247. Teriman S., Yigitcanlar T., Mayere S. Social infrastructure planning and sustainable community: example from south east Queensland, Australia. *Proceedings of the Business and Social Science Research Conference*, Dubai, 3–4 January 2011. P. 1-10.

248. The role of social infrastructure services in developing the city centre planning: a framework for delivering sustainable cities in Jordan / R.K. Al Shawabkeh et al. *Ain Shams Engineering Journal*. 2022. Vol. 13, № 6. 101800. DOI: 10.1016/j.asej.2022.101800.

249. Towards digital social infrastructure? Digital neighborly connectedness as a social resource / Y.P.M. Rees et al. *Urban Planning*. 2022. Vol. 7, № 4. P. 420-431. DOI: 10.17645/up.v7i4.5773.

250. Uk:Об'єкти мапи. *OpenStreetMap Wiki*. URL: https://wiki.openstreetmap.org/wiki/Uk:Об'єкти_мапи (дата звернення: 27.01.2025).

251. Unraveling the complexities of disaster management: a framework for critical social infrastructure to promote population health and resilience / T.L. O'Sullivan et al. *Social Science & Medicine*. 2013. Vol. 93. P. 238-246. DOI: 10.1016/j.socscimed.2012.07.040.

252. Using spatial measures to test a conceptual model of social infrastructure that supports health and wellbeing / M. Davern et al. *Cities & Health*. 2017. Vol. 1, № 2. P. 194-209. DOI: 10.1080/23748834.2018.1443620.

253. Van Melik R., Merry M.S. Retooling the public library as social infrastructure: a Dutch illustration. *Social & Cultural Geography*. 2023. Vol. 24, № 5. P. 758-777. DOI: 10.1080/14649365.2021.1965195.

254. Zablotska N.V., Zablotskyi V.D., Vanziak M.S. Socio-geographical aspect of territorial planning of transport network development at the local level (on the example of Verenchany territorial community of Chernivtsi region). *Odesa*

National University Herald. Geography and Geology. 2025. Vol. 30, № 1 (46). P. 122-131. DOI: 10.18524/2303-9914.2025.1(46).332728.

255. Zahnow R. Social infrastructure, social cohesion and subjective wellbeing. *Wellbeing, Space and Society*. 2024. Vol. 7. 100210. DOI: 10.1016/j.wss.2024.100210.

256. Zhang X., Rhubart D.C., Monnat S.M. Social infrastructure availability and suicide rates among working-age adults in the United States. *Socius: Sociological Research for a Dynamic World*. 2024. Vol. 10. P. 1-10. DOI: 10.1177/23780231241241034.

ДОДАТКИ

Додаток А.1

Список публікацій здобувача за темою дисертації**Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації*****Наукові праці у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України***

1. Колосівський Н.І. Освітній комплекс Чернівецької області: динаміка та сучасний стан. *Науковий вісник Чернівецького університету : Географія*. 2023. № 845. С. 142-150. DOI: 10.31861/geo.2023.845.142-150.

2. Костащук І.І., Колосівський Н.І. Соціальна інфраструктура як суспільно-географічна категорія. *Часопис соціально-економічної географії*. 2024. № 37. С. 22-30. DOI: 10.26565/2076-1333-2024-37-02. (Внесок авторів: Костащук І.І. – проаналізовано теоретичні погляди щодо сутності інфраструктури як наукової категорії; Колосівський Н.І. – узагальнено підходи до трактування поняття «соціальна інфраструктура», розглянуто процес його становлення та еволюцію змісту, запропоновано авторське визначення цього терміна).

3. Колосівський Н.І. Територіальна організація закладів охорони здоров'я Чернівецької області. *Природнича освіта та наука*. 2025. № 2. С. 123-133. DOI: 10.32782/NSER/2025-2.20.

4. Колосівський Н.І. Класифікація чинників, що впливають на формування та розвиток соціальної інфраструктури. *Часопис соціально-економічної географії*. 2025. № 38. С. 58-64. DOI: 10.26565/2076-1333-2025-38-07.

5. Колосівський Н.І. Мережа закладів культури Чернівецької області: суспільно-географічний аналіз. *Український журнал природничих наук*. 2025. № 13. С. 160-169. DOI: 10.32782/naturaljournal.13.2025.14.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Сухий П.О., Колосівський Н.І. Розвиток уявлень про поняття соціальної інфраструктури. *Історична географія в Україні : матеріали Всеукр. наук. семінару пам'яті проф. Володимира Круля, 21-22 верес. 2023 р. Чернівці :*

Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. С. 39-42. (*Внесок авторів: Сухий П.О. – визначено основні функції соціальної інфраструктури; Колосівський Н.І. – досліджено розвиток поглядів учених на сутність соціальної інфраструктури, розглянуто основні позиції щодо виділення її складових*).

2. Колосівський Н.І. Чинники формування та розвитку соціальної інфраструктури регіону. *Молодіжна наука заради миру та розвитку* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої Всесвітньому дню науки, 8-10 листоп. 2023 р. Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. С. 357-360.

3. Колосівський Н.І. Особливості соціальної інфраструктури Чернівецької області як прикордонного регіону. *Реалії, проблеми та перспективи розвитку географії, географічної освіти, екології, туризму та сфери гостинності в Україні* : матеріали XXV Всеукр. студентсько-аспірантської наук. конф., 9-10 трав. 2024 р. Львів : Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2024. С. 110-112.

4. Колосівський Н.І. Транспортна доступність закладів дошкільної та загальної середньої освіти Чернівецької області. *Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, присвяченої 90-річчю з дня народження проф. Ярослава Жупанського, 16-18 трав. 2024 р. Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. С. 69-72.

5. Костащук І.І., Колосівський Н.І. Особливості функціонування освітнього комплексу як важливої складової соціальної інфраструктури Чернівецької області. *Географічна наука та освіта: перспективи й інновації* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., 19-20 верес. 2024 р. Переяслав : Університет Григорія Сковороди в Переяславі, 2024. С. 77-81. (*Внесок авторів: Костащук І.І. – визначено особливості функціонування регіонального освітнього комплексу як важливої складової соціальної інфраструктури; Колосівський Н.І. – проаналізовано динаміку основних показників освітнього комплексу Чернівецької області за 1995-2022 роки, звернено увагу на проблемні аспекти освітньої галузі регіону та запропоновано шляхи їх вирішення*).

6. Костащук І.І., Колосівський Н.І. Виклики перед соціальною інфраструктурою в умовах воєнного стану та децентралізації. *Природа і суспільство: виклики і поступ* : матеріали Міжнар. наук. конф., присвяченої 80-річчю географічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, 11-13 жовт. 2024 р. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. С. 147-150. (Внесок авторів: Костащук І.І. – окреслено основні проблеми соціальної інфраструктури регіону; Колосівський Н.І. – розглянуто особливості функціонування соціальної інфраструктури в умовах децентралізації та воєнного стану, визначено принципи та запропоновано механізм забезпечення розвитку регіональної соціальної інфраструктури).

7. Колосівський Н.І. Сфера охорони здоров'я Чернівецької області: суспільно-географічний аспект. *Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної, туризмологічної та екологічної науки* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., приуроченої 35-літтю утворення географічного факультету в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, 15-16 трав. 2025 р. Тернопіль : Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка, 2025. С. 88-91.

8. Колосівський Н.І. Культурно-мистецька інфраструктура Чернівецької області: динаміка та сучасний стан. *Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 150-річчю заснування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та 35-річчю створення кафедри географії України та регіоналістики, 31 жовт. – 2 листоп. 2025 р. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. С. 242-246.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

1. Kostashchuk I.I., Kolosivskiy N.I. Social infrastructure of Chernivtsi oblast: socio-geographical assessment. *Journal of Education, Health and Sport*. 2021. Vol. 11, № 10. P. 399-410. DOI: 10.12775/JEHS.2021.11.10.037. (Внесок авторів: Kostashchuk I.I. – приділено увагу теоретичним аспектам дослідження

регіональної соціальної інфраструктури; Kolosivskiy N.I. – проаналізовано динаміку, сучасний стан і територіальні відмінності соціально-інфраструктурного комплексу Чернівецької області).

2. Колосівський Н.І. Проблеми та перспективи розвитку соціальної інфраструктури в умовах децентралізації. *Věda a perspektivy*. 2024. № 8 (39). С. 262-271. DOI: 10.52058/2695-1592-2024-8(39)-262-271.

Відомості про апробацію результатів дисертації

1. Всеукраїнський науковий семінар пам'яті професора Володимира Круля «Історична географія в Україні» (м. Чернівці, 21-22 вересня 2023 року) (очна участь).

2. II Міжнародна науково-практична конференція «Молодіжна наука заради миру та розвитку», присвячена Всесвітньому дню науки (м. Чернівці, 8-10 листопада 2023 року) (дистанційна участь).

3. XXV Всеукраїнська студентсько-аспірантська наукова конференція «Реалії, проблеми та перспективи розвитку географії, географічної освіти, екології, туризму та сфери гостинності в Україні» (м. Львів, 9-10 травня 2024 року) (дистанційна участь).

4. Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих вчених «Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика», присвячена 90-річчю з дня народження професора Ярослава Жупанського (м. Чернівці, 16-18 травня 2024 року) (очна участь).

5. IV Міжнародна науково-практична конференція «Географічна наука та освіта: перспективи й інновації» (м. Переяслав, 19-20 вересня 2024 року) (дистанційна участь).

6. Міжнародна наукова конференція «Природа і суспільство: виклики і поступ», присвячена 80-річчю географічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (м. Чернівці, 11-13 жовтня 2024 року) (очна участь).

7. IV Міжнародна науково-практична конференція «Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної, туризмологічної та екологічної науки», приурочена 35-літтю утворення географічного факультету в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка (м. Тернопіль, 15-16 травня 2025 року) (дистанційна участь).

8. Міжнародна науково-практична конференція «Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика», присвячена 150-річчю

заснування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та 35-річчю створення кафедри географії України та регіоналістики (м. Чернівці, 31 жовтня – 2 листопада 2025 року) (очна участь).

**Довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Чернівецькою обласною радою**

**ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ВИКОНАВЧИЙ АПАРАТ**

вул. М. Грушевського, 1, м. Чернівці, 58002, тел.: (0372) 55 30 75,
e-mail: or@oblrada.cv.ua Код ЄДРПОУ 25081241

26 ЛЮТ 2026

№ 01-12/23-255

На № _____ від _____

**Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
Відділ аспірантури**

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Колосівського Назарія Ігоровича
на тему: «Геопросторова організація та планування соціальної інфраструктури
Чернівецької області»,
поданого на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 10 «Природничі науки» за спеціальністю 106 «Географія»

Цим засвідчуємо, що результати дисертаційного дослідження Колосівського Назарія Ігоровича на тему «Геопросторова організація та планування соціальної інфраструктури Чернівецької області» використані Чернівецькою обласною радою при розробці Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2027 року, Програми економічного і соціального розвитку Чернівецької області на 2025 рік, а також при розробці заходів щодо вдосконалення просторової організації мережі закладів соціальної сфери та підвищення доступності й якості послуг у територіальних громадах Чернівецької області.

**Керуючий справами
обласної ради**

Микола БОРЕЦЬ

Брижак Петро (0372)55-30-37

**Довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження в
науковому звіті кафедри географії України та регіоналістики
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

вул. М.Коцюбинського, 2, м.Чернівці, 58002, тел. (0372) 584811, факс (0372) 552914,
E-mail: rector@chnu.edu.ua, код ЄДРПОУ 02071240

Від 23.02.2026 №16/19-834-26

На № _____ від _____

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Колосівського Назарія Ігоровича
на тему: «Геопросторова організація та планування соціальної інфраструктури
Чернівецької області»,
поданого на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 10 «Природничі науки» за спеціальністю 106 «Географія»

Цим засвідчуємо, що результати дисертаційного дослідження Колосівського Назарія Ігоровича «Геопросторова організація та планування соціальної інфраструктури Чернівецької області» використані при формулюванні узагальнюючих висновків завершального звіту кафедри географії України та регіоналістики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича на тему: «Просторове планування і трансформаційні процеси регіонального розвитку Карпато-Подільських областей України», номер державної реєстрації №0121U100382.

Проректор з наукової роботи

Юрій ХАЛАВКА

Костащук Іван, тел. 58-48-47

КЕП: Халавка Юрій Богданович 5E984D526F82F38F04000000EA7B8B010108BF06
Сертифікат дійсний з 2025-10-13 18:26:00.000 до 2026-10-13 23:59:00.000

**Довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження в
освітньому процесі на географічному факультеті Чернівецького
національного університету імені Юрія Федьковича**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

вул. М.Коцюбинського, 2, м.Чернівці, 58002, тел. (0372) 584811, факс (0372) 552914,
E-mail: rector@chnu.edu.ua, код ЄДРПОУ 02071240

Від 25.02.2026 №16/19-873-26

На № _____ від _____

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Колосівського Назарія Ігоровича
з теми: «Геопросторова організація та планування соціальної інфраструктури
Чернівецької області»,
поданого на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 10 «Природничі науки» за спеціальністю 106 «Географія»

Результати дисертаційного дослідження Колосівського Назарія Ігоровича з теми: «Геопросторова організація та планування соціальної інфраструктури Чернівецької області» використовуються при викладанні нормативних курсів «Географія населення і розселення», «Обробка результатів регіональних досліджень», «Просторове планування транскордонних регіональних систем», «Основи територіального планування» та інших вибіркових дисциплін ОПП «Регіональний розвиток і просторове планування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на географічному факультеті Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Проректор з науково-педагогічної
роботи та освітньої діяльності

Тетяна ФЕДІРЧИК

Костащук Іван, тел. 58-48-47

КЕП: Федірчик Тетяна Дмитрівна 5E984D526F82F38F0400000053CAB301D9273607
Сертифікат дійсний з 2026-02-16 03:54:08.000 до 2027-02-16 11:59:59.000

Типи доріг з відкритої бази даних OpenStreetMap, що використовувалися в дослідженні*

Значення ключа highway	Опис	Очікувана середня швидкість, км/год
trunk	Найважливіші дороги у дорожній мережі країни, які не є motorway (напрямки руху не обов'язково фізично відділені). В Україні відповідає дорогам міжнародного значення.	90
primary	Наступні за значенням дороги в дорожній мережі країни (часто з'єднують великі міста). В Україні відповідають автомобільним дорогам національного та регіонального значення.	90
secondary	Наступні за значенням дороги в дорожній мережі країни (часто з'єднують невеликі міста та селища). В Україні відповідають автомобільним дорогам територіального значення.	60
tertiary	Наступні за значенням дороги в дорожній мережі країни. В Україні відповідають дорогам обласного значення, що з'єднують великі села.	60
unclassified	Найменш важливі транзитні дороги в дорожній мережі країни, тобто дороги класифікації нижчої ніж tertiary, але які мають призначення відмінне від доступу до житлових помешкань. В Україні відповідають дорогам районного значення та некласифікованим дорогам.	40
residential	Дороги, які призначені для доступу до житлових помешкань. В Україні відповідає звичайним вулицям / провулкам, з переважно житловими будинками вздовж них, транзитний рух по яких припустимий, але не бажаний.	40
trunk_link	З'їзди з дороги класу trunk на дорогу класу trunk або нижчого класу.	40
primary_link	З'їзди з дороги класу primary на дорогу класу primary або нижчого класу.	40
secondary_link	З'їзди з дороги класу secondary на дорогу класу secondary або нижчого класу.	40
tertiary_link	З'їзди з дороги класу tertiary на дорогу класу tertiary або нижчого класу.	40
living_street	Житлова зона – вулиці, на яких пішоходи мають пріоритет пересування перед автомобілями, швидкість руху обмежена, і де діти можуть грати на вулиці.	15
service	Під'їзні дороги до / в межах промислових ділянок (наприклад, територія заводу), бізнес-парків, СТО, АЗС, стоянок, пляжів тощо.	30
track	Дороги сільськогосподарського призначення, путівці, лісові дороги, неофіційні ґрунтовки та ін. Часто без покриття і можуть бути використані лише спеціальними	30

	транспортними засобами (позашляховиками, тракторами тощо).	
--	--	--

*Складено за [15; 250].

Загальні дані про регіони України*

Адміністративно-територіальні одиниці	Площа, км ²	Кількість районів, од.	Кількість територіальних громад, од.	Кількість населених пунктів, од.	Чисельність наявного населення (за оцінкою) на 1 січня 2022 року, осіб
Україна	603628	140	1469	29711	41167335
Автономна Республіка Крим	26081	14	—	1019	...
Області:					
Вінницька	26513	6	63	1503	1509515
Волинська	20144	4	54	1087	1021356
Дніпропетровська	31974	7	86	1500	3096485
Донецька	26517	8	66	1298	4059372
Житомирська	29832	4	66	1668	1179032
Закарпатська	12777	6	64	608	1244476
Запорізька	27180	5	67	950	1638462
Івано-Франківська	13928	6	62	805	1351822
Київська	28131	7	69	1182	1795079
Кіровоградська	24588	4	49	1029	903712
Луганська	26684	8	37	926	2102921
Львівська	21833	7	73	1928	2478133
Миколаївська	24598	4	52	911	1091821
Одеська	33310	7	91	1174	2351392
Полтавська	28748	4	60	1839	1352283
Рівненська	20047	4	64	1026	1141784
Сумська	23834	5	51	1489	1035772
Тернопільська	13823	3	55	1058	1021713
Харківська	31415	7	56	1751	2598961
Херсонська	28461	5	49	696	1001598
Хмельницька	20645	3	60	1451	1228829
Черкаська	20900	4	66	854	1160744
Чернівецька	8097	3	52	417	890457
Чернігівська	31865	5	57	1509	959315
Міста зі спеціальним статусом:					
Київ	839	—	—	1	2952301
Севастополь	864	—	—	32	...

*Складено за [183; 189, с. 6, 11]. Кратки (...) – відомості відсутні.

Загальні дані про територіальні громади Чернівецької області*

Назва територіальної громади	Тип	Район	Кількість населених пунктів, од.	Площа, км ²	Кількість населення, осіб
Банилівська	сільська	Вижницький	4	81,3	7358
Берегометська	селищна	Вижницький	13	491,9	18387
Боянська	сільська	Чернівецький	4	63,9	6416
Брусницька	сільська	Вижницький	10	98,1	9259
Ванчиковецька	сільська	Чернівецький	10	170,8	14337
Вашківецька	міська	Вижницький	7	146,1	12315
Вашковецька	сільська	Дністровський	4	58,7	4680
Великокучурівська	сільська	Чернівецький	5	98,1	13914
Веренчанська	сільська	Чернівецький	7	103,6	8069
Вижницька	міська	Вижницький	10	183,5	16794
Вікнянська	сільська	Чернівецький	8	98,8	5865
Волоківська	сільська	Чернівецький	4	60,9	6976
Герцаївська	міська	Чернівецький	12	192,1	17973
Глибоцька	селищна	Чернівецький	9	140,6	19271
Горішньошеровецька	сільська	Чернівецький	4	86,1	5784
Заставнівська	міська	Чернівецький	3	75,8	9315
Кадубовецька	сільська	Чернівецький	6	94,7	7870
Кам'янецька	сільська	Чернівецький	4	102,4	10101
Кам'янська	сільська	Чернівецький	7	120,6	11100
Карапчівська	сільська	Чернівецький	2	45,7	4439
Кельменецька	селищна	Дністровський	26	540,6	32058
Кіцманська	міська	Чернівецький	11	180,1	20729
Клішківецька	сільська	Дністровський	12	212,4	14951
Конятинська	сільська	Вижницький	10	122,0	4792
Кострижівська	селищна	Чернівецький	5	37,3	4281
Красноїльська	селищна	Чернівецький	2	191,4	11221
Лівинецька	сільська	Дністровський	7	129,3	6679
Магальська	сільська	Чернівецький	5	84,1	9499
Мамаївська	сільська	Чернівецький	12	155,5	19929
Мамалигівська	сільська	Дністровський	8	144,7	11863
Недобоївська	сільська	Дністровський	7	129,5	12438
Неполоковецька	селищна	Чернівецький	6	57,9	7446
Новодністровська	міська	Дністровський	1	7,1	10590
Новоселицька	міська	Чернівецький	14	220,7	28201
Острицька	сільська	Чернівецький	10	99,1	13453
Петровецька	сільська	Чернівецький	3	81,6	8134
Путильська	селищна	Вижницький	18	231,6	11289
Рукшинська	сільська	Дністровський	6	108,7	6505
Селятинська	сільська	Вижницький	10	367,7	4709
Сокирянська	міська	Дністровський	25	606,5	36520
Ставчанська	сільська	Чернівецький	5	75,4	6250

Сторожинецька	міська	Чернівецький	17	520,4	42154
Сучевенська	сільська	Чернівецький	6	106,9	7905
Тарашанська	сільська	Чернівецький	5	91,6	7593
Тереблеченська	сільська	Чернівецький	5	74,7	6311
Топорівська	сільська	Чернівецький	4	123,9	11606
Усть-Путильська	сільська	Вижницький	13	156,6	5451
Хотинська	міська	Дністровський	11	182,5	18156
Чагорська	сільська	Чернівецький	4	50,2	10159
Чернівецька	міська	Чернівецький	3	180,4	270578
Чудейська	сільська	Чернівецький	5	147,6	14420
Юрковецька	сільська	Чернівецький	8	165,3	10473

*Складено за [207].

**Заклади внутрішньої торгівлі та громадського харчування територіальних
громад Чернівецької області***

Територіальні громади	Кількість закладів, од.						
	Торгові центри	Магазини	Кіоски	Ресторани	Бари	Кафе	Ринки
Банилівська	–	46	–	2	10	5	–
Берегометська	–	60	–	8	–	3	1
Боянська	–	21	–	5	2	1	–
Брусницька	–	38	1	2	4	3	1
Ванчиковецька	–	32	2	5	8	10	7
Вашківецька	–	67	–	7	9	2	1
Вашковецька	–	27	–	–	–	2	2
Великокучурівська	–	29	–	5	4	2	2
Веренчанська	–	31	2	1	1	3	–
Вижницька	–	218	11	6	15	4	1
Вікнянська	–	8	–	–	1	5	–
Волоківська	–	9	–	5	3	1	1
Герцаївська	–	73	11	9	5	5	1
Глибоцька	–	186	15	7	8	11	3
Горішньошеровецька	–	19	–	2	4	4	–
Заставнівська	–	71	–	10	–	–	1
Кадубовецька	–	29	–	6	4	1	–
Кам'янецька	2	19	4	3	–	2	–
Кам'янська	–	29	11	2	1	7	–
Карапчівська	–	14	–	–	5	1	–
Кельменецька	5	220	19	5	16	11	2
Кіцманська	1	48	18	18	5	7	1
Клішківецька	1	4	3	2	2	1	2
Конятинська	–	21	7	–	2	–	–
Кострижівська	–	11	2	–	–	–	1
Красноїльська	–	34	5	5	5	5	2
Лівинецька	–	21	1	1	5	3	5
Магальська	1	34	–	1	–	10	–
Мамаївська	–	83	1	15	4	–	–
Мамалигівська	1	24	–	2	6	1	–
Недобоївська	–	37	14	–	–	10	1
Неполоковецька	3	35	7	4	5	2	–
Новодністровська	–	146	23	1	1	10	1

Новоселицька	4	147	11	9	7	40	1
Острицька	–	31	11	5	9	3	–
Петровецька	–	26	4	2	4	2	–
Путильська	4	104	17	4	8	3	1
Рукшинська	–	20	–	2	1	1	–
Селятинська	–	32	5	2	2	3	–
Сокирянська	–	368	4	5	8	57	5
Ставчанська	–	32	2	–	–	4	–
Сторожинецька	–	277	40	12	18	27	6
Сучевенська	–	17	–	4	–	2	–
Тарашанська	1	32	11	9	6	–	2
Тереблеченська	–	30	–	2	5	9	2
Топорівська	–	44	–	11	–	–	–
Усть-Путильська	–	33	6	2	2	3	2
Хотинська	2	135	17	1	6	16	3
Чагорська	–	33	2	5	8	6	–
Чернівецька	20	1086	5	117	27	139	22
Чудейська	3	67	9	4	8	7	1
Юрковецька	–	38	–	3	5	1	–

* Дані взято з паспортів територіальних громад Чернівецької області.

Коефіцієнти локалізації закладів внутрішньої торгівлі та громадського харчування територіальних громад Чернівецької області*

Територіальні громади	Коефіцієнти локалізації							
	Торгові центри	Магазини	Кіоски	Ресторани	Бари	Кафе	Ринки	ІКІ
Банилівська	—	1,30	—	0,72	4,70	1,34	—	1,15
Берегометська	—	0,68	—	1,15	—	0,32	0,60	0,39
Боянська	—	0,68	—	2,07	1,08	0,31	—	0,59
Брусницька	—	0,86	0,32	0,57	1,50	0,64	1,20	0,73
Ванчиковецька	—	0,47	0,42	0,93	1,93	1,37	5,40	1,50
Вашківецька	—	1,14	—	1,51	2,53	0,32	0,90	0,91
Вашковецька	—	1,20	—	—	—	0,84	4,73	0,97
Великокучурівська	—	0,43	—	0,95	1,00	0,28	1,59	0,61
Веренчанська	—	0,80	0,74	0,33	0,43	0,73	—	0,43
Вижницька	—	2,71	1,95	0,95	3,09	0,47	0,66	1,40
Вікнянська	—	0,28	—	—	0,59	1,68	—	0,36
Волоківська	—	0,27	—	1,90	1,49	0,28	1,59	0,79
Герцаївська	—	0,85	1,82	1,33	0,96	0,55	0,62	0,88
Глибоцька	—	2,01	2,32	0,96	1,44	1,12	1,72	1,37
Горішньошеровецька	—	0,69	—	0,92	2,39	1,36	—	0,77
Заставнівська	—	1,59	—	2,85	—	—	1,19	0,80
Кадубовецька	—	0,77	—	2,02	1,76	0,25	—	0,69
Кам'янецька	3,70	0,39	1,18	0,79	—	0,39	—	0,92
Кам'янська	—	0,55	2,95	0,48	0,31	1,24	—	0,79
Карапчівська	—	0,66	—	—	3,90	0,44	—	0,71
Кельменецька	2,91	1,43	1,77	0,41	1,73	0,68	0,69	1,37
Кіцманська	0,90	0,48	2,59	2,30	0,83	0,67	0,53	1,19
Клішківецька	1,25	0,06	0,60	0,35	0,46	0,13	1,48	0,62
Конятинська	—	0,91	4,35	—	1,44	—	—	0,96
Кострижівська	—	0,54	1,39	—	—	—	2,59	0,64
Красноільська	—	0,63	1,33	1,18	1,54	0,88	1,97	1,08
Лівинецька	—	0,66	0,45	0,40	2,59	0,89	8,29	1,89
Магальська	1,97	0,75	—	0,28	—	2,07	—	0,72
Мамаївська	—	0,87	0,15	2,00	0,69	—	—	0,53
Мамалигівська	1,57	0,42	—	0,45	1,75	0,17	—	0,62
Недобойська	—	0,62	3,35	—	—	1,58	0,89	0,92
Неполоковецька	7,53	0,98	2,80	1,42	2,32	0,53	—	2,23
Новодністровська	—	2,88	6,47	0,25	0,33	1,86	1,05	1,83

Новоселицька	2,65	1,09	1,16	0,85	0,86	2,79	0,39	1,40
Острицька	–	0,48	2,44	0,99	2,32	0,44	–	0,95
Петровецька	–	0,67	1,46	0,65	1,70	0,48	–	0,71
Путильська	6,62	1,92	4,49	0,94	2,45	0,52	0,98	2,56
Рукшинська	–	0,64	–	0,82	0,53	0,30	–	0,33
Селятинська	–	1,42	3,16	1,13	1,47	1,26	–	1,20
Сокирянська	–	2,10	0,33	0,36	0,76	3,08	1,52	1,16
Ставчанська	–	1,07	0,95	–	–	1,26	–	0,47
Сторожинецька	–	1,37	2,83	0,76	1,48	1,26	1,58	1,32
Сучевенська	–	0,45	–	1,34	–	0,50	–	0,33
Тарашанська	2,46	0,88	4,32	3,14	2,74	–	2,92	2,35
Тереблеченська	–	0,99	–	0,84	2,74	2,81	3,51	1,56
Топорівська	–	0,79	–	2,51	–	–	–	0,47
Усть-Путильська	–	1,26	3,28	0,97	1,27	1,08	4,06	1,70
Хотинська	2,06	1,55	2,79	0,15	1,14	1,74	1,83	1,61
Чагорська	–	0,68	0,59	1,31	2,73	1,16	–	0,92
Чернівецька	1,38	0,84	0,06	1,15	0,35	1,01	0,90	0,81
Чудейська	3,89	0,97	1,86	0,74	1,92	0,96	0,77	1,59
Юрковецька	–	0,76	–	0,76	1,65	0,19	–	0,48

*Розраховано автором.

Коефіцієнти територіальної концентрації закладів внутрішньої торгівлі та громадського харчування територіальних громад Чернівецької області*

Територіальні громади	Коефіцієнти територіальної концентрації							
	Торгові центри	Магазини	Кіоски	Ресторани	Бари	Кафе	Ринки	ІК _{тс}
Банилівська	—	1,07	—	0,59	3,85	1,09	—	0,94
Берегометська	—	0,23	—	0,39	—	0,11	0,20	0,13
Боянська	—	0,62	—	1,87	0,98	0,28	—	0,54
Брусницька	—	0,73	0,27	0,49	1,27	0,54	1,02	0,62
Ванчиковецька	—	0,35	0,31	0,70	1,46	1,04	4,10	1,14
Вашківецька	—	0,86	—	1,15	1,93	0,24	0,68	0,70
Вашковецька	—	0,87	—	—	—	0,61	3,41	0,70
Великокучурівська	—	0,56	—	1,22	1,27	0,36	2,04	0,78
Веренчанська	—	0,56	0,52	0,23	0,30	0,52	—	0,30
Вижницька	—	2,24	1,61	0,78	2,56	0,39	0,54	1,16
Вікнянська	—	0,15	—	—	0,32	0,90	—	0,20
Волоківська	—	0,28	—	1,97	1,54	0,29	1,64	0,82
Герцаївська	—	0,72	1,54	1,12	0,81	0,46	0,52	0,74
Глибоцька	—	2,49	2,87	1,19	1,78	1,39	2,13	1,69
Горішньошеровецька	—	0,42	—	0,56	1,45	0,83	—	0,46
Заставнівська	—	1,77	—	3,16	—	—	1,32	0,89
Кадубовецька	—	0,58	—	1,52	1,32	0,19	—	0,51
Кам'янецька	3,29	0,35	1,05	0,70	—	0,35	—	0,82
Кам'янська	—	0,45	2,45	0,40	0,26	1,03	—	0,66
Карапчівська	—	0,58	—	—	3,42	0,39	—	0,63
Кельменецька	1,56	0,77	0,95	0,22	0,93	0,36	0,37	0,74
Кіцманська	0,94	0,50	2,69	2,39	0,87	0,69	0,56	1,23
Клішківецька	0,79	0,04	0,38	0,23	0,29	0,08	0,94	0,39
Конятинська	—	0,32	1,54	—	0,51	—	—	0,34
Кострижівська	—	0,56	1,44	—	—	—	2,68	0,67
Красноїльська	—	0,33	0,70	0,63	0,82	0,46	1,04	0,57
Лівинецька	—	0,31	0,21	0,19	1,21	0,41	3,87	0,88
Магальська	2,01	0,76	—	0,28	—	2,12	—	0,74
Мамаївська	—	1,01	0,17	2,31	0,80	—	—	0,61
Мамалигівська	1,17	0,31	—	0,33	1,30	0,12	—	0,46
Недобойська	—	0,54	2,91	—	—	1,37	0,77	0,80
Неполоковецька	8,74	1,14	3,25	1,65	2,70	0,61	—	2,59
Новодністровська	—	38,76	87,14	3,37	4,40	25,06	14,08	24,69

Новоселицька	3,06	1,26	1,34	0,98	0,99	3,23	0,45	1,61
Острицька	–	0,59	2,99	1,21	2,84	0,54	–	1,17
Петровецька	–	0,60	1,32	0,59	1,53	0,44	–	0,64
Путильська	2,91	0,85	1,97	0,41	1,08	0,23	0,43	1,13
Рукшинська	–	0,35	–	0,44	0,29	0,16	–	0,18
Селятинська	–	0,16	0,37	0,13	0,17	0,15	–	0,14
Сокирянська	–	1,14	0,18	0,20	0,41	1,67	0,82	0,63
Ставчанська	–	0,80	0,71	–	–	0,94	–	0,35
Сторожинецька	–	1,00	2,07	0,55	1,08	0,92	1,15	0,97
Сучевенська	–	0,30	–	0,90	–	0,33	–	0,22
Тарашанська	1,84	0,66	3,23	2,35	2,05	–	2,18	1,76
Тереблеченська	–	0,76	–	0,64	2,09	2,14	2,68	1,19
Топорівська	–	0,67	–	2,13	–	–	–	0,40
Усть-Путильська	–	0,40	1,03	0,31	0,40	0,34	1,28	0,54
Хотинська	1,85	1,39	2,51	0,13	1,03	1,56	1,64	1,44
Чагорська	–	1,24	1,07	2,39	4,98	2,13	–	1,69
Чернівецька	18,70	11,35	0,75	15,54	4,68	13,71	12,19	10,99
Чудейська	3,43	0,86	1,64	0,65	1,69	0,84	0,68	1,40
Юрковецька	–	0,43	–	0,43	0,95	0,11	–	0,27

*Розраховано автором.

Нормалізовані показники рівня розвитку інфраструктури внутрішньої торгівлі та громадського харчування територіальних громад Чернівецької області*

Територіальні громади	Інтегральні коефіцієнти локалізації (норм)	Інтегральні коефіцієнти територіальної концентрації (норм)	Середнє	Середнє (норм)
Банилівська	0,37	0,03	0,20	0,24
Берегометська	0,03	0,00	0,02	0,02
Боянська	0,12	0,02	0,07	0,08
Брусницька	0,18	0,02	0,10	0,12
Ванчиковецька	0,53	0,04	0,28	0,34
Вашківецька	0,26	0,02	0,14	0,17
Вашковецька	0,29	0,02	0,15	0,18
Великокучурівська	0,13	0,03	0,08	0,09
Веренчанська	0,05	0,01	0,03	0,03
Вижницька	0,48	0,04	0,26	0,31
Вікнянська	0,02	0,00	0,01	0,01
Волоківська	0,21	0,03	0,12	0,14
Герцаївська	0,25	0,02	0,14	0,16
Глибоцька	0,47	0,06	0,26	0,32
Горішньошеровецька	0,20	0,01	0,10	0,12
Заставнівська	0,21	0,03	0,12	0,14
Кадубовецька	0,16	0,02	0,09	0,10
Кам'янецька	0,27	0,03	0,15	0,17
Кам'янська	0,21	0,02	0,11	0,14
Карапчівська	0,17	0,02	0,10	0,11
Кельменецька	0,47	0,02	0,25	0,29
Кіцманська	0,38	0,04	0,21	0,26
Клішківецька	0,13	0,01	0,07	0,08
Конятинська	0,28	0,01	0,15	0,17
Кострижівська	0,14	0,02	0,08	0,10
Красноільська	0,34	0,02	0,18	0,21
Лівинецька	0,70	0,03	0,37	0,44
Магальська	0,18	0,02	0,10	0,12
Мамаївська	0,09	0,02	0,06	0,06

Мамалигівська	0,13	0,01	0,07	0,09
Недобойська	0,27	0,03	0,15	0,17
Неполоковецька	0,85	0,10	0,48	0,57
Новодністровська	0,67	1,00	0,84	1,00
Новоселицька	0,48	0,06	0,27	0,32
Острицька	0,28	0,04	0,16	0,19
Петровецька	0,17	0,02	0,10	0,11
Путильська	1,00	0,04	0,52	0,62
Рукшинська	0,00	0,00	0,00	0,00
Селятинська	0,39	0,00	0,20	0,23
Сокирянська	0,37	0,02	0,20	0,23
Ставчанська	0,06	0,01	0,04	0,04
Сторожинецька	0,45	0,03	0,24	0,29
Сучевенська	0,00	0,00	0,00	0,00
Тарашанська	0,91	0,07	0,49	0,58
Тереблеченська	0,55	0,04	0,30	0,35
Топорівська	0,06	0,01	0,04	0,04
Усть-Путильська	0,62	0,02	0,32	0,38
Хотинська	0,57	0,05	0,31	0,37
Чагорська	0,27	0,06	0,16	0,20
Чернівецька	0,22	0,44	0,33	0,39
Чудейська	0,56	0,05	0,31	0,37
Юрковецька	0,07	0,01	0,04	0,04

*Розраховано автором.

Заклади охорони здоров'я територіальних громад Чернівецької області*

Територіальні громади	Кількість закладів, од.				
	Фельдшерсько-акушерські пункти	Амбулаторії загальної практики сімейної медицини	Лікарні	Поліклініки	Санаторії
Банилівська	2	2	—	—	—
Берегометська	8	4	—	—	—
Боянська	2	1	—	—	—
Брусницька	7	3	—	—	1
Ванчиковецька	3	4	—	—	—
Вашківецька	6	3	1	1	—
Вашковецька	1	2	—	—	—
Великокучурівська	1	3	—	—	—
Веренчанська	3	2	—	—	—
Вижницька	6	4	1	1	1
Вікнянська	5	3	—	—	—
Волоківська	2	2	—	—	—
Герцаївська	3	7	1	1	—
Глибоцька	5	4	—	—	—
Горішньощеровецька	1	3	—	—	—
Заставнівська	1	2	—	—	—
Кадубовецька	2	4	—	—	—
Кам'янецька	2	2	—	—	—
Кам'янська	6	3	—	—	—
Карапчівська	—	2	—	—	—
Кельменецька	17	9	2	1	—
Кіцманська	9	3	1	—	—
Клішківецька	5	4	—	—	—
Конятинська	5	2	—	—	—
Кострижівська	3	1	—	—	—
Красноїльська	2	1	—	—	—
Лівинецька	3	3	—	—	—
Магальська	—	3	—	—	—
Мамаївська	5	5	—	—	—
Мамалигівська	—	6	—	—	—
Недобоївська	1	6	—	—	—
Неполоковецька	1	3	—	—	—
Новодністровська	—	1	—	1	—
Новоселицька	3	10	1	—	—
Острицька	2	5	—	—	—
Петровецька	1	2	—	—	—

Путильська	10	2	1	—	—
Рукшинська	4	2	—	—	—
Селятинська	6	1	—	—	—
Сокирянська	15	14	2	1	—
Ставчанська	4	1	—	—	—
Сторожинецька	7	11	1	—	—
Сучевенська	4	2	—	—	—
Тарашанська	1	3	—	—	—
Тереблеченська	—	4	—	—	—
Топорівська	1	3	—	—	—
Усть-Путильська	8	2	—	—	—
Хотинська	18	20	1	1	—
Чагорська	—	3	—	—	—
Чернівецька	—	4	5	8	—
Чудейська	1	4	—	—	—
Юрковецька	4	4	1	1	—

* Дані взято з паспортів територіальних громад Чернівецької області.

**Коефіцієнти локалізації закладів охорони здоров'я територіальних громад
Чернівецької області***

Територіальні громади	Коефіцієнти локалізації					
	Фельдшерсько- акушерські пункти	Амбулаторії загальної практики сімейної медицини	Лікарні	Поліклініки	Санаторії	ІКІ
Банилівська	1,18	1,19	—	—	—	0,48
Берегометська	1,89	0,96	—	—	—	0,57
Боянська	1,36	0,68	—	—	—	0,41
Брусницька	3,29	1,42	—	—	48,42	10,63
Ванчиковецька	0,91	1,23	—	—	—	0,43
Вашківецька	2,12	1,07	4,04	4,55	—	2,36
Вашковецька	0,93	1,88	—	—	—	0,56
Великокучурівська	0,31	0,95	—	—	—	0,25
Веренчанська	1,62	1,09	—	—	—	0,54
Вижницька	1,55	1,05	2,97	3,34	26,69	7,12
Вікнянська	3,71	2,25	—	—	—	1,19
Волоківська	1,25	1,26	—	—	—	0,50
Герцаївська	0,73	1,71	2,77	3,12	—	1,67
Глибоцька	1,13	0,91	—	—	—	0,41
Горішньощеровецька	0,75	2,28	—	—	—	0,61
Заставнівська	0,47	0,94	—	—	—	0,28
Кадубовецька	1,11	2,23	—	—	—	0,67
Кам'янецька	0,86	0,87	—	—	—	0,35
Кам'янська	2,35	1,19	—	—	—	0,71
Карапчівська	—	1,98	—	—	—	0,40
Кельменецька	2,31	1,23	3,11	1,75	—	1,68
Кіцманська	1,89	0,64	2,40	—	—	0,99
Клішківецька	1,46	1,18	—	—	—	0,53
Конятинська	4,54	1,83	—	—	—	1,28
Кострижівська	3,05	1,03	—	—	—	0,82
Красноїльська	0,78	0,39	—	—	—	0,23
Лівинецька	1,95	1,97	—	—	—	0,79
Магальська	—	1,39	—	—	—	0,28
Мамаївська	1,09	1,10	—	—	—	0,44
Мамалигівська	—	2,22	—	—	—	0,44
Недобоївська	0,35	2,12	—	—	—	0,49
Неполоковецька	0,58	1,77	—	—	—	0,47
Новодністровська	—	0,42	—	5,29	—	1,14
Новоселицька	0,46	1,56	1,77	—	—	0,76

Острицька	0,65	1,63	—	—	—	0,46
Петровецька	0,54	1,08	—	—	—	0,32
Путильська	3,86	0,78	4,41	—	—	1,81
Рукшинська	2,68	1,35	—	—	—	0,81
Селятинська	5,55	0,93	—	—	—	1,30
Сокирянська	1,79	1,68	2,73	1,53	—	1,55
Ставчанська	2,79	0,70	—	—	—	0,70
Сторожинецька	0,72	1,15	1,18	—	—	0,61
Сучевенська	2,20	1,11	—	—	—	0,66
Тарашанська	0,57	1,74	—	—	—	0,46
Тереблеченська	—	2,79	—	—	—	0,56
Топорівська	0,38	1,14	—	—	—	0,30
Усть-Путильська	6,39	1,61	—	—	—	1,60
Хотинська	4,31	4,84	2,74	3,09	—	3,00
Чагорська	—	1,30	—	—	—	0,26
Чернівецька	—	0,06	0,92	1,66	—	0,53
Чудейська	0,30	1,22	—	—	—	0,30
Юрковецька	1,66	1,68	4,76	5,35	—	2,69

*Розраховано автором.

**Коефіцієнти територіальної концентрації закладів охорони здоров'я
територіальних громад Чернівецької області***

Територіальні громади	Коефіцієнти територіальної концентрації					
	Фельдшерсько- акушерські пункти	Амбулаторії загальної практики сімейної медицини	Лікарні	Поліклініки	Санаторії	ІК _{те}
Банилівська	0,97	0,98	—	—	—	0,39
Берегометська	0,64	0,32	—	—	—	0,19
Боянська	1,23	0,62	—	—	—	0,37
Брусницька	2,80	1,21	—	—	41,27	9,06
Ванчиковецька	0,69	0,93	—	—	—	0,32
Вашківецька	1,61	0,82	3,08	3,46	—	1,79
Вашковецька	0,67	1,35	—	—	—	0,40
Великокучурівська	0,40	1,21	—	—	—	0,32
Веренчанська	1,14	0,77	—	—	—	0,38
Вижницька	1,29	0,87	2,45	2,76	22,06	5,88
Вікнянська	1,99	1,21	—	—	—	0,64
Волоківська	1,29	1,30	—	—	—	0,52
Герцаївська	0,61	1,45	2,34	2,63	—	1,41
Глибоцька	1,40	1,13	—	—	—	0,51
Горішньошеровецька	0,46	1,38	—	—	—	0,37
Заставнівська	0,52	1,05	—	—	—	0,31
Кадубовецька	0,83	1,68	—	—	—	0,50
Кам'янецька	0,77	0,78	—	—	—	0,31
Кам'янська	1,96	0,99	—	—	—	0,59
Карапчівська	—	1,74	—	—	—	0,35
Кельменецька	1,24	0,66	1,66	0,94	—	0,90
Кіцманська	1,96	0,66	2,50	—	—	1,02
Клішківецька	0,93	0,75	—	—	—	0,33
Конятинська	1,61	0,65	—	—	—	0,45
Кострижівська	3,16	1,06	—	—	—	0,85
Красноїльська	0,41	0,21	—	—	—	0,12
Лівинецька	0,91	0,92	—	—	—	0,37
Магальська	—	1,42	—	—	—	0,28
Мамаївська	1,26	1,28	—	—	—	0,51
Мамалигівська	—	1,65	—	—	—	0,33
Недобоївська	0,30	1,84	—	—	—	0,43
Неполоковецька	0,68	2,06	—	—	—	0,55
Новодністровська	—	5,59	—	71,28	—	15,37
Новоселицька	0,53	1,80	2,04	—	—	0,87

Острицька	0,79	2,00	—	—	—	0,56
Петровецька	0,48	0,97	—	—	—	0,29
Путильська	1,70	0,34	1,94	—	—	0,80
Рукшинська	1,45	0,73	—	—	—	0,44
Селятинська	0,64	0,11	—	—	—	0,15
Сокирянська	0,97	0,92	1,48	0,83	—	0,84
Ставчанська	2,09	0,53	—	—	—	0,52
Сторожинецька	0,53	0,84	0,86	—	—	0,45
Сучевенська	1,47	0,74	—	—	—	0,44
Тарашанська	0,43	1,30	—	—	—	0,35
Тереблеченська	—	2,13	—	—	—	0,43
Топорівська	0,32	0,96	—	—	—	0,26
Усть-Путильська	2,01	0,51	—	—	—	0,50
Хотинська	3,88	4,35	2,46	2,77	—	2,69
Чагорська	—	2,37	—	—	—	0,47
Чернівецька	—	0,88	12,47	22,44	—	7,16
Чудейська	0,27	1,08	—	—	—	0,27
Юрковецька	0,95	0,96	2,72	3,06	—	1,54

*Розраховано автором.

**Розподіл території територіальних громад Чернівецької області за
транспортною доступністю закладів охорони здоров'я***

Територіальні громади	% території				
	менше 5 хв	від 5 до 15 хв	від 15 до 30 хв	від 30 до 60 хв	60 хв і більше
Банилівська	—	8,47	90,86	0,67	—
Берегометська	4,31	26,42	43,16	26,11	—
Боянська	23,09	65,55	11,36	—	—
Брусницька	—	23,48	76,06	0,46	—
Ванчиковецька	2,62	42,23	54,59	0,56	—
Вашківецька	5,64	45,25	49,02	0,08	—
Вашковецька	—	—	46,72	53,28	—
Великокучурівська	19,01	69,03	11,94	0,01	—
Веренчанська	0,19	29,40	64,42	5,99	—
Вижницька	5,05	58,15	36,76	0,04	—
Вікнянська	11,67	80,78	7,55	—	—
Волоківська	15,75	60,23	24,02	—	—
Герцаївська	5,53	58,97	35,35	0,15	—
Глибоцька	9,02	56,34	34,54	0,09	—
Горішньошеровецька	—	38,30	61,39	0,31	—
Заставнівська	17,89	66,53	14,70	0,89	—
Кадубовецька	0,02	45,77	54,21	0,00	—
Кам'янецька	0,01	23,64	60,35	15,99	—
Кам'янська	3,42	58,37	37,70	0,50	—
Карапчівська	—	48,26	51,66	0,08	—
Кельменецька	2,25	30,55	61,29	5,91	—
Кіцманська	10,61	72,56	16,83	—	—
Клішківецька	8,71	46,35	40,69	4,25	—
Конятинська	3,05	26,00	34,71	33,82	2,42
Кострижівська	—	12,53	87,03	0,44	—
Красноїльська	0,41	24,52	42,12	32,95	—
Лівинецька	—	1,32	75,76	22,91	0,01
Магальська	18,73	58,56	22,72	—	—
Мамаївська	0,60	46,97	51,76	0,67	—
Мамалигівська	33,22	55,23	10,49	1,07	—
Недобоївська	0,76	46,27	47,06	5,91	—
Неполоковецька	—	33,30	66,70	—	—
Новодністровська	76,57	23,45	—	—	—
Новоселицька	8,34	47,18	43,50	0,97	—
Острицька	10,90	43,35	45,74	0,01	—
Петровецька	—	15,21	71,74	13,05	—
Путильська	2,96	43,17	50,06	3,80	—
Рукшинська	0,07	37,45	61,29	1,19	—
Селятинська	1,71	19,64	39,19	37,17	2,29
Сокирянська	2,89	29,68	51,51	15,92	—

Ставчанська	–	9,57	89,43	1,00	–
Сторожинецька	4,63	29,44	50,08	15,85	–
Сучевенська	0,21	23,25	51,19	25,36	–
Тарашанська	–	21,23	72,40	6,37	–
Тереблеченська	–	0,77	77,85	21,38	–
Топорівська	–	24,27	74,30	1,42	–
Усть-Путильська	3,15	30,13	55,46	11,26	–
Хотинська	8,37	48,64	40,70	2,29	–
Чагорська	18,43	77,53	4,04	–	–
Чернівецька	41,59	43,72	14,69	–	–
Чудейська	7,56	63,56	28,88	–	–
Юрковецька	0,91	39,14	57,31	2,64	–

*Визначено автором за допомогою інструментів QGIS та GRASS GIS. Перелік закладів охорони здоров'я з їхніми адресами завантажено з Єдиного державного веб-порталу відкритих даних [126].

**Нормалізовані показники рівня розвитку інфраструктури охорони здоров'я
територіальних громад Чернівецької області***

Територіальні громади	Інтегральні коефіцієнти локалізації (норм)	Інтегральні коефіцієнти територіальної концентрації (норм)	Частка території з 15 хвилинною транспортною доступністю закладів охорони здоров'я (норм)	Середнє	Середнє (норм)
Банилівська	0,02	0,02	0,08	0,04	0,04
Берегометська	0,03	0,00	0,31	0,11	0,14
Боянська	0,02	0,02	0,89	0,31	0,43
Брусницька	1,00	0,59	0,23	0,61	0,87
Ванчиковецька	0,02	0,01	0,45	0,16	0,21
Вашківецька	0,20	0,11	0,51	0,27	0,38
Вашковецька	0,03	0,02	0,00	0,02	0,00
Великокучурівська	0,00	0,01	0,88	0,30	0,41
Веренчанська	0,03	0,02	0,30	0,11	0,14
Вижницька	0,66	0,38	0,63	0,56	0,80
Вікнянська	0,09	0,03	0,92	0,35	0,49
Волоківська	0,03	0,03	0,76	0,27	0,37
Герцаївська	0,14	0,08	0,64	0,29	0,40
Глибоцька	0,02	0,03	0,65	0,23	0,32
Горішньоперовецька	0,04	0,02	0,38	0,14	0,19
Заставнівська	0,00	0,01	0,84	0,29	0,40
Кадубовецька	0,04	0,02	0,46	0,17	0,23
Кам'янецька	0,01	0,01	0,24	0,09	0,10
Кам'янська	0,05	0,03	0,62	0,23	0,32
Карапчівська	0,02	0,01	0,48	0,17	0,23
Кельменецька	0,14	0,05	0,33	0,17	0,23
Кіцманська	0,07	0,06	0,83	0,32	0,45
Клішківецька	0,03	0,01	0,55	0,20	0,27
Конятинська	0,10	0,02	0,29	0,14	0,18
Кострижівська	0,06	0,05	0,13	0,08	0,09
Красноільська	0,00	0,00	0,25	0,08	0,10
Лівинецька	0,05	0,02	0,01	0,03	0,02
Магальська	0,00	0,01	0,77	0,26	0,36
Мамаївська	0,02	0,03	0,48	0,17	0,23
Мамалигівська	0,02	0,01	0,88	0,31	0,43

Недобоївська	0,03	0,02	0,47	0,17	0,23
Неполоковецька	0,02	0,03	0,33	0,13	0,16
Новодністровська	0,09	1,00	1,00	0,70	1,00
Новоселицька	0,05	0,05	0,56	0,22	0,30
Острицька	0,02	0,03	0,54	0,20	0,27
Петровецька	0,01	0,01	0,15	0,06	0,06
Путильська	0,15	0,04	0,46	0,22	0,30
Рукшинська	0,06	0,02	0,38	0,15	0,20
Селятинська	0,10	0,00	0,21	0,11	0,13
Сокирянська	0,13	0,05	0,33	0,17	0,22
Ставчанська	0,04	0,03	0,10	0,06	0,06
Сторожинецька	0,04	0,02	0,34	0,13	0,17
Сучевенська	0,04	0,02	0,23	0,10	0,12
Тарашанська	0,02	0,01	0,21	0,08	0,10
Тереблеченська	0,03	0,02	0,01	0,02	0,00
Топорівська	0,01	0,01	0,24	0,09	0,10
Усть-Путильська	0,13	0,02	0,33	0,16	0,22
Хотинська	0,27	0,17	0,57	0,33	0,47
Чагорська	0,00	0,02	0,96	0,33	0,46
Чернівецька	0,03	0,46	0,85	0,45	0,63
Чудейська	0,01	0,01	0,71	0,24	0,33
Юрковецька	0,24	0,09	0,40	0,24	0,33

*Розраховано автором.

Базові показники охорони здоров'я регіонів України у 2023 році*

Адміністративно-територіальні одиниці	Кількість лікарів усіх спеціальностей, тис.	Кількість середнього медичного персоналу, тис.	Кількість лікарняних ліжок, тис.	Планова ємність амбулаторно-поліклінічних закладів, тис. відвідувань за зміну
Україна	160,2	257,5	249,0	863,1
Автономна Республіка Крим	...	...	...	...
Області:				
Вінницька	7,4	11,2	9,1	31,5
Волинська	3,8	7,8	7,7	19,9
Дніпропетровська	12,6	20,2	24,8	90,7
Донецька	4,2	8,7	9,7	30,3
Житомирська	4,4	9,5	8,2	35,1
Закарпатська	4,5	7,3	6,8	30,9
Запорізька	5,6	7,3	7,8	19,6
Івано-Франківська	7,6	11,1	8,8	28,1
Київська	6,3	10,8	10,2	45,6
Кіровоградська	3,1	6,8	6,7	26,8
Луганська	1,2	2,5	0,1	10,5
Львівська	12,6	18,3	16,1	46,3
Миколаївська	3,0	6,0	6,4	24,1
Одеська	10,3	14,9	15,7	49,2
Полтавська	6,5	10,6	9,3	38,8
Рівненська	4,7	9,0	7,3	28,5
Сумська	4,1	8,3	7,3	26,0
Тернопільська	5,3	8,1	7,6	21,7
Харківська	10,9	15,7	19,3	65,2
Херсонська	1,6	3,5	4,1	12,7
Хмельницька	5,2	9,6	8,9	25,8
Черкаська	4,3	9,1	8,7	30,5
Чернівецька	4,9	6,6	6,3	17,3
Чернігівська	3,3	7,7	6,8	23,3
Міста зі спеціальним статусом:				
Київ	22,8	26,9	25,3	84,7
Севастополь	...	...	...	...

*Складено за [190, с. 45-48]. Крапки (...) – відомості відсутні.

Показники рівня розвитку охорони здоров'я регіонів України*

Адміністративно-територіальні одиниці	Забезпеченість населення медичною мережею та кадрами (на 10000 осіб)			
	лікарями усіх спеціальностей	середнім медичним персоналом	лікарняними ліжками	плановою ємністю амбулаторно-поліклінічних закладів
Автономна Республіка Крим	—	—	—	—
Області:				
Вінницька	49,02	74,20	60,28	208,68
Волинська	37,21	76,37	75,39	194,84
Дніпропетровська	40,69	65,24	80,09	292,91
Донецька	—	—	—	—
Житомирська	37,32	80,57	69,55	297,70
Закарпатська	36,16	58,66	54,64	248,30
Запорізька	—	—	—	—
Івано-Франківська	56,22	82,11	65,10	207,87
Київська	35,10	60,16	56,82	254,03
Кіровоградська	34,30	75,25	74,14	296,55
Луганська	—	—	—	—
Львівська	50,84	73,85	64,97	186,83
Миколаївська	27,48	54,95	58,62	220,73
Одеська	43,80	63,37	66,77	209,24
Полтавська	48,07	78,39	68,77	286,92
Рівненська	41,16	78,82	63,94	249,61
Сумська	39,58	80,13	70,48	251,02
Тернопільська	51,87	79,28	74,38	212,39
Харківська	41,94	60,41	74,26	250,87
Херсонська	—	—	—	—
Хмельницька	42,32	78,12	72,43	209,96
Черкаська	37,05	78,40	74,95	262,76
Чернівецька	55,03	74,12	70,75	194,28
Чернігівська	34,40	80,27	70,88	242,88
Міста зі спеціальним статусом:				
Київ	77,23	91,12	85,70	286,89
Севастополь	—	—	—	—

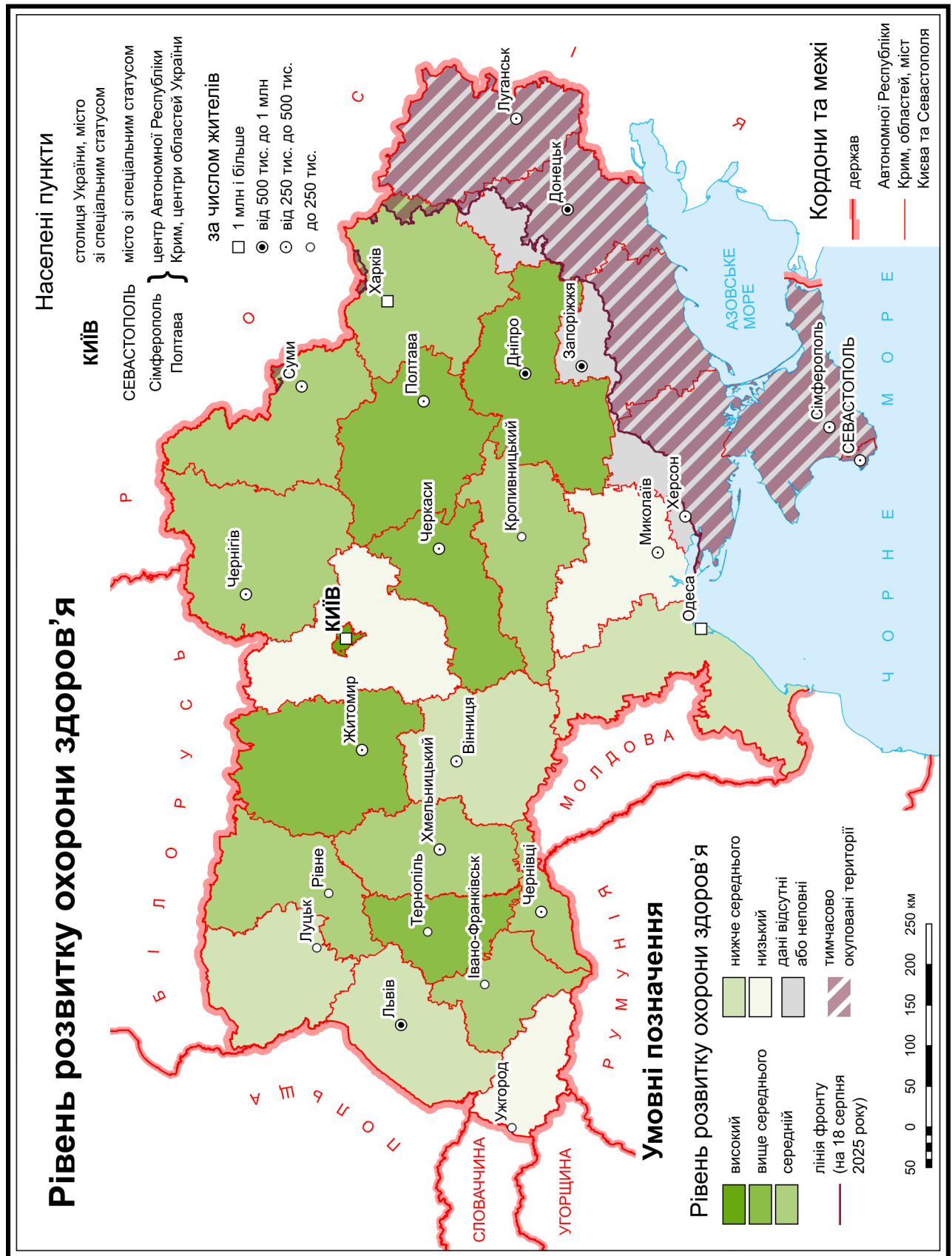
*Розраховано автором. Розрахунок не проводився для Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей.

Рейтинг регіонів України за показниками розвитку охорони здоров'я*

Адміністративно-територіальні одиниці	Забезпеченість населення (на 10000 осіб), рейтингове місце				Пересічне рейтингове місце	Загальний рейтинг
	лікарями усіх спеціальностей	середнім медичним персоналом	лікарняними ліжками	плановою ємністю амбулаторно-поліклінічних закладів		
Автономна Республіка Крим	—	—	—	—	—	—
Області:						
Вінницька	6	13	18	17	13,50	16
Волинська	15	11	3	19	12,00	15
Дніпропетровська	12	16	2	3	8,25	4
Донецька	—	—	—	—	—	—
Житомирська	14	3	12	1	7,50	3
Закарпатська	17	20	21	11	17,25	20
Запорізька	—	—	—	—	—	—
Івано-Франківська	2	2	15	18	9,25	7
Київська	18	19	20	7	16,00	19
Кіровоградська	20	12	7	2	10,25	9
Луганська	—	—	—	—	—	—
Львівська	5	15	16	21	14,25	18
Миколаївська	21	21	19	13	18,50	21
Одеська	8	17	14	16	13,75	17
Полтавська	7	9	13	4	8,25	4
Рівненська	11	7	17	10	11,25	13
Сумська	13	5	11	8	9,25	7
Тернопільська	4	6	5	14	7,25	2
Харківська	10	18	6	9	10,75	11
Херсонська	—	—	—	—	—	—
Хмельницька	9	10	8	15	10,50	10
Черкаська	16	8	4	6	8,50	6
Чернівецька	3	14	10	20	11,75	14
Чернігівська	19	4	9	12	11,00	12
Міста зі спеціальним статусом:						
Київ	1	1	1	5	2,00	1
Севастополь	—	—	—	—	—	—

*Розраховано автором. Розрахунок не проводився для Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей.

Рівень розвитку охорони здоров'я в регіонах України

Спортивні об'єкти територіальних громад Чернівецької області*

Територіальні громади	Кількість об'єктів, од.				
	Стадіони	Спортивні майданчики	Інші спортивні споруди	Басейни	Дитячі майданчики
Банилівська	2	6	3	—	4
Берегометська	2	5	3	2	4
Боянська	2	—	—	2	—
Брусницька	4	2	—	—	—
Ванчиковецька	7	7	—	—	5
Вашківецька	4	7	4	—	5
Вашковецька	—	2	—	—	—
Великокучурівська	6	4	—	—	6
Веренчанська	1	—	—	—	—
Вижницька	6	2	3	7	—
Вікнянська	3	4	—	—	2
Волоківська	4	3	—	—	—
Герцаївська	1	4	8	—	12
Глибоцька	4	12	6	—	1
Горішньошеровецька	4	1	1	—	—
Заставнівська	1	4	—	—	8
Кадубовецька	6	2	—	—	3
Кам'янецька	3	3	—	—	6
Кам'янська	3	2	—	1	4
Карапчівська	1	—	—	—	—
Кельменецька	2	9	1	—	21
Кіцманська	10	3	—	1	4
Клішківецька	5	11	—	—	3
Конятинська	4	4	—	—	6
Кострижівська	3	3	—	—	3
Красноїльська	1	2	—	—	—
Лівинецька	5	5	—	—	4
Магальська	3	3	—	—	2
Мамаївська	7	3	1	—	14
Мамалигівська	6	1	—	—	—
Недобоївська	8	11	—	—	6
Неполоковецька	3	2	1	—	5
Новодністровська	3	5	10	1	7
Новоселицька	3	17	5	1	11

Острицька	7	2	—	—	3
Петровецька	2	4	—	—	2
Путильська	1	3	—	—	—
Рукшинська	4	3	1	—	3
Селятинська	—	—	—	—	1
Сокирянська	19	13	—	—	11
Ставчанська	1	4	—	—	8
Сторожинецька	12	34	—	—	2
Сучевенська	—	2	—	—	—
Тарашанська	5	—	—	—	4
Тереблеченська	2	—	—	—	3
Топорівська	4	2	—	—	—
Усть-Путильська	4	3	—	—	—
Хотинська	11	6	1	—	8
Чагорська	4	6	9	1	1
Чернівецька	7	19	13	9	314
Чудейська	3	—	—	—	—
Юрковецька	6	7	—	—	1

* Дані взято з паспортів територіальних громад Чернівецької області.

**Коефіцієнти локалізації спортивних об'єктів територіальних громад
Чернівецької області***

Територіальні громади	Коефіцієнти локалізації					
	Стадіони	Спортивні майданчики	Інші спортивні споруди	Басейни	Дитячі майданчики	ІКІ
Банилівська	1,11	2,84	5,22	–	0,96	2,03
Берегометська	0,45	0,95	2,09	3,90	0,38	1,55
Боянська	1,28	–	–	11,18	–	2,49
Брусницька	1,77	0,75	–	–	–	0,50
Ванчиковецька	2,00	1,70	–	–	0,62	0,86
Вашківецька	1,33	1,98	4,16	–	0,72	1,64
Вашковецька	–	1,49	–	–	–	0,30
Великокучурівська	1,77	1,00	–	–	0,76	0,71
Веренчанська	0,51	–	–	–	–	0,10
Вижницька	1,46	0,42	2,29	14,95	–	3,82
Вікнянська	2,09	2,38	–	–	0,60	1,02
Волоківська	2,35	1,50	–	–	–	0,77
Герцаївська	0,23	0,78	5,70	–	1,18	1,58
Глибоцька	0,85	2,17	3,99	–	0,09	1,42
Горішньошеровецька	2,83	0,60	2,21	–	–	1,13
Заставнівська	0,44	1,50	–	–	1,52	0,69
Кадубовецька	3,12	0,89	–	–	0,67	0,94
Кам'янецька	1,22	1,04	–	–	1,05	0,66
Кам'янська	1,11	0,63	–	3,23	0,64	1,12
Карапчівська	0,92	–	–	–	–	0,18
Кельменецька	0,26	0,98	0,40	–	1,16	0,56
Кіцманська	1,97	0,50	–	1,73	0,34	0,91
Клішківецька	1,37	2,57	–	–	0,35	0,86
Конятинська	3,42	2,91	–	–	2,21	1,71
Кострижівська	2,87	2,44	–	–	1,24	1,31
Красноїльська	0,36	0,62	–	–	–	0,20
Лівинецька	3,06	2,61	–	–	1,06	1,35
Магальська	1,29	1,10	–	–	0,37	0,55
Мамаївська	1,44	0,53	0,64	–	1,24	0,77
Мамалигівська	2,07	0,29	–	–	–	0,47
Недобойська	2,63	3,09	–	–	0,85	1,31
Неполоковецька	1,65	0,94	1,72	–	1,19	1,10
Новодністровська	1,16	1,65	12,09	3,39	1,17	3,89

Новоселицька	0,44	2,10	2,27	1,27	0,69	1,35
Острицька	2,13	0,52	–	–	0,39	0,61
Петровецька	1,01	1,72	–	–	0,43	0,63
Путильська	0,36	0,93	–	–	–	0,26
Рукшинська	2,52	1,61	1,97	–	0,82	1,38
Селятинська	–	–	–	–	0,38	0,08
Сокирянська	2,13	1,24	–	–	0,53	0,78
Ставчанська	0,66	2,23	–	–	2,26	1,03
Сторожинецька	1,17	2,81	–	–	0,08	0,81
Сучевенська	–	0,88	–	–	–	0,18
Тарашанська	2,70	–	–	–	0,93	0,73
Тереблеченська	1,30	–	–	–	0,84	0,43
Топорівська	1,41	0,60	–	–	–	0,40
Усть-Путильська	3,00	1,92	–	–	–	0,98
Хотинська	2,48	1,15	0,71	–	0,78	1,02
Чагорська	1,61	2,06	11,35	3,53	0,17	3,74
Чернівецька	0,11	0,24	0,62	1,19	2,05	0,84
Чудейська	0,85	–	–	–	–	0,17
Юрковецька	2,35	2,33	–	–	0,17	0,97

*Розраховано автором.

**Коефіцієнти територіальної концентрації спортивних об'єктів
територіальних громад Чернівецької області***

Територіальні громади	Коефіцієнти територіальної концентрації					
	Стадіони	Спортивні майданчики	Інші спортивні споруди	Басейни	Дитячі майданчики	ІК _{тс}
Банилівська	0,91	2,33	4,27	—	0,79	1,66
Берегометська	0,15	0,32	0,71	1,32	0,13	0,52
Боянська	1,16	—	—	10,14	—	2,26
Брусницька	1,51	0,64	—	—	—	0,43
Ванчиковецька	1,52	1,29	—	—	0,47	0,65
Вашківецька	1,01	1,51	3,17	—	0,55	1,25
Вашковецька	—	1,07	—	—	—	0,21
Великокучурівська	2,26	1,28	—	—	0,98	0,90
Веренчанська	0,36	—	—	—	—	0,07
Вижницька	1,21	0,34	1,89	12,36	—	3,16
Вікнянська	1,12	1,28	—	—	0,32	0,54
Волоківська	2,43	1,55	—	—	—	0,80
Герцаївська	0,19	0,66	4,82	—	1,00	1,33
Глибоцька	1,05	2,69	4,94	—	0,11	1,76
Горішньошеровецька	1,72	0,37	1,34	—	—	0,69
Заставнівська	0,49	1,66	—	—	1,69	0,77
Кадубовецька	2,34	0,67	—	—	0,51	0,70
Кам'янецька	1,08	0,92	—	—	0,94	0,59
Кам'янська	0,92	0,52	—	2,69	0,53	0,93
Карапчівська	0,81	—	—	—	—	0,16
Кельменецька	0,14	0,52	0,21	—	0,62	0,30
Кіцманська	2,05	0,52	—	1,80	0,35	0,95
Клішківецька	0,87	1,63	—	—	0,23	0,55
Конятинська	1,21	1,03	—	—	0,79	0,61
Кострижівська	2,97	2,53	—	—	1,28	1,36
Красноїльська	0,19	0,33	—	—	—	0,10
Лівинецька	1,43	1,22	—	—	0,49	0,63
Магальська	1,32	1,12	—	—	0,38	0,56
Мамаївська	1,66	0,61	0,74	—	1,44	0,89
Мамалигівська	1,53	0,22	—	—	—	0,35
Недобойська	2,28	2,68	—	—	0,74	1,14
Неполоковецька	1,92	1,09	2,00	—	1,38	1,28
Новодністровська	15,62	22,19	162,92	45,62	15,75	52,42

Новоселицька	0,50	2,43	2,62	1,47	0,80	1,56
Острицька	2,61	0,64	—	—	0,48	0,75
Петровецька	0,91	1,54	—	—	0,39	0,57
Путильська	0,16	0,41	—	—	—	0,11
Рукшинська	1,36	0,87	1,06	—	0,44	0,75
Селятинська	—	—	—	—	0,04	0,01
Сокирянська	1,16	0,68	—	—	0,29	0,42
Ставчанська	0,49	1,67	—	—	1,69	0,77
Сторожинецька	0,85	2,06	—	—	0,06	0,59
Сучевенська	—	0,59	—	—	—	0,12
Тарашанська	2,02	—	—	—	0,70	0,54
Тереблеченська	0,99	—	—	—	0,64	0,33
Топорівська	1,19	0,51	—	—	—	0,34
Усть-Путильська	0,94	0,60	—	—	—	0,31
Хотинська	2,23	1,04	0,63	—	0,70	0,92
Чагорська	2,95	3,77	20,74	6,45	0,32	6,84
Чернівецька	1,43	3,32	8,34	16,16	27,80	11,41
Чудейська	0,75	—	—	—	—	0,15
Юрковецька	1,34	1,33	—	—	0,10	0,55

*Розраховано автором.

**Нормалізовані показники рівня розвитку спортивної інфраструктури
територіальних громад Чернівецької області***

Територіальні громади	Інтегральні коефіцієнти локалізації (норм)	Інтегральні коефіцієнти територіальної концентрації (норм)	Середнє	Середнє (норм)
Банилівська	0,51	0,03	0,27	0,27
Берегометська	0,39	0,01	0,20	0,20
Боянська	0,63	0,04	0,34	0,34
Брусницька	0,11	0,01	0,06	0,06
Ванчиковецька	0,21	0,01	0,11	0,11
Вашківецька	0,41	0,02	0,22	0,22
Вашковецька	0,06	0,00	0,03	0,03
Великокучурівська	0,17	0,02	0,09	0,09
Веренчанська	0,01	0,00	0,00	0,00
Вижницька	0,98	0,06	0,52	0,52
Вікнянська	0,25	0,01	0,13	0,13
Волоківська	0,18	0,02	0,10	0,10
Герцаївська	0,39	0,03	0,21	0,21
Глибоцька	0,35	0,03	0,19	0,19
Горішньошеровецька	0,28	0,01	0,14	0,14
Заставнівська	0,16	0,01	0,09	0,09
Кадубовецька	0,23	0,01	0,12	0,12
Кам'янецька	0,15	0,01	0,08	0,08
Кам'янська	0,27	0,02	0,15	0,15
Карапчівська	0,03	0,00	0,02	0,02
Кельменецька	0,13	0,01	0,07	0,07
Кіцманська	0,22	0,02	0,12	0,12
Клішківецька	0,21	0,01	0,11	0,11
Конятинська	0,43	0,01	0,22	0,22
Кострижівська	0,32	0,03	0,17	0,17
Красноільська	0,03	0,00	0,02	0,02
Лівинецька	0,33	0,01	0,17	0,17
Магальська	0,13	0,01	0,07	0,07
Мамаївська	0,18	0,02	0,10	0,10
Мамалигівська	0,10	0,01	0,06	0,06
Недобоївська	0,32	0,02	0,17	0,17

Неполоковецька	0,27	0,02	0,15	0,15
Новодністровська	1,00	1,00	1,00	1,00
Новоселицька	0,34	0,03	0,18	0,18
Острицька	0,14	0,01	0,08	0,08
Петровецька	0,15	0,01	0,08	0,08
Путильська	0,05	0,00	0,02	0,02
Рукшинська	0,34	0,01	0,18	0,18
Селятинська	0,00	0,00	0,00	0,00
Сокирянська	0,18	0,01	0,10	0,10
Ставчанська	0,25	0,01	0,13	0,13
Сторожинецька	0,19	0,01	0,10	0,10
Сучевенська	0,03	0,00	0,01	0,01
Тарашанська	0,17	0,01	0,09	0,09
Тереблеченська	0,09	0,01	0,05	0,05
Топорівська	0,09	0,01	0,05	0,05
Усть-Путильська	0,24	0,01	0,12	0,12
Хотинська	0,25	0,02	0,13	0,13
Чагорська	0,96	0,13	0,55	0,55
Чернівецька	0,20	0,22	0,21	0,21
Чудейська	0,02	0,00	0,01	0,01
Юрковецька	0,23	0,01	0,12	0,12

*Розраховано автором.

Туристично-рекреаційні заклади територіальних громад Чернівецької області*

Територіальні громади	Кількість закладів, од.				
	Туристично-розважальні комплекси	Готелі	Бази відпочинку	Заклади оздоровлення та відпочинку дітей	Туристичні агенції / філії / оператори
Банилівська	—	—	—	—	—
Берегометська	2	4	2	3	—
Боянська	1	3	2	—	—
Брусницька	—	1	—	—	—
Ванчиковецька	—	—	—	—	—
Вашківецька	—	2	—	—	—
Вашковецька	—	—	—	—	—
Великокучурівська	—	—	1	1	—
Веренчанська	—	—	—	—	—
Вижницька	3	2	2	2	1
Вікнянська	—	—	—	1	—
Волоківська	—	1	—	1	—
Герцаївська	—	1	—	—	1
Глибоцька	—	2	—	—	—
Горішньощеровецька	—	—	—	—	—
Заставнівська	—	1	—	—	—
Кадубовецька	—	—	3	1	—
Кам'янецька	—	—	—	—	—
Кам'янська	1	1	—	—	—
Карапчівська	—	—	—	—	—
Кельменецька	1	3	4	—	—
Кіцманська	—	3	—	—	2
Клішківецька	—	—	—	—	—
Конятинська	—	—	1	—	—
Кострижівська	—	—	—	—	—
Красноїльська	—	1	1	1	—
Лівинецька	—	—	—	—	—
Магальська	—	—	1	—	—
Мамаївська	—	8	1	—	—

Мамалигівська	—	—	—	—	—
Недобойська	—	—	—	—	—
Неполоковецька	1	3	—	1	—
Новодністровська	—	3	—	—	—
Новоселицька	1	2	—	—	—
Острицька	—	1	—	—	—
Петровецька	—	—	—	—	—
Путильська	1	—	—	—	—
Рукшинська	—	—	—	—	—
Селятинська	—	2	—	—	—
Сокирянська	1	3	6	—	—
Ставчанська	—	—	—	—	—
Сторожинецька	—	5	4	1	2
Сучевенська	—	—	—	—	—
Тарашанська	1	5	1	—	—
Тереблеченська	—	—	—	—	—
Топорівська	—	1	—	—	—
Усть-Путильська	1	1	3	—	—
Хотинська	—	5	—	—	—
Чагорська	2	2	—	—	—
Чернівецька	3	41	—	—	39
Чудейська	—	—	—	—	—
Юрковецька	—	1	—	—	—

*Дані про кількість закладів оздоровлення та відпочинку дітей взято з [26], а туристично-розважальних комплексів, готелів, баз відпочинку, туристичних агенцій / філій / операторів – з паспортів територіальних громад Чернівецької області.

Коефіцієнти локалізації туристично-рекреаційних закладів територіальних громад Чернівецької області*

Територіальні громади	Коефіцієнти локалізації					
	Туристично-розважальні комплекси	Готелі	Бази відпочинку	Заклади оздоровлення та відпочинку дітей	Туристичні агенції / філії / оператори	ІК ₁
Банилівська	—	—	—	—	—	—
Берегометська	5,13	1,81	3,05	12,19	—	4,44
Боянська	7,35	3,88	8,73	—	—	3,99
Брусницька	—	0,90	—	—	—	0,18
Ванчиковецька	—	—	—	—	—	—
Вашківецька	—	1,35	—	—	—	0,27
Вашковецька	—	—	—	—	—	—
Великокучурівська	—	—	2,01	5,37	—	1,48
Веренчанська	—	—	—	—	—	—
Вижницька	8,43	0,99	3,34	8,90	1,19	4,57
Вікнянська	—	—	—	12,74	—	2,55
Волоківська	—	1,19	—	10,71	—	2,38
Герцаївська	—	0,46	—	—	1,11	0,31
Глибоцька	—	0,86	—	—	—	0,17
Горішньощеровецька	—	—	—	—	—	—
Заставнівська	—	0,89	—	—	—	0,18
Кадубовецька	—	—	10,68	9,49	—	4,03
Кам'янецька	—	—	—	—	—	—
Кам'янська	4,25	0,75	—	—	—	1,00
Карапчівська	—	—	—	—	—	—
Кельменецька	1,47	0,78	3,50	—	—	1,15
Кіцманська	—	1,20	—	—	1,92	0,62
Клішківецька	—	—	—	—	—	—
Конятинська	—	—	5,85	—	—	1,17
Кострижівська	—	—	—	—	—	—
Красноільська	—	0,74	2,50	6,66	—	1,98
Лівинецька	—	—	—	—	—	—
Магальська	—	—	2,95	—	—	0,59
Мамаївська	—	3,33	1,41	—	—	0,95

Мамалигівська	—	—	—	—	—	—
Недобойська	—	—	—	—	—	—
Неполоковецька	6,34	3,34	—	10,03	—	3,94
Новодністровська	—	2,35	—	—	—	0,47
Новоселицька	1,67	0,59	—	—	—	0,45
Острицька	—	0,62	—	—	—	0,12
Петровецька	—	—	—	—	—	—
Путильська	4,18	—	—	—	—	0,84
Рукшинська	—	—	—	—	—	—
Селятинська	—	3,53	—	—	—	0,71
Сокирянська	1,29	0,68	4,60	—	—	1,32
Ставчанська	—	—	—	—	—	—
Сторожинецька	—	0,98	2,66	1,77	0,95	1,27
Сучевенська	—	—	—	—	—	—
Тарашанська	6,21	5,47	3,69	—	—	3,07
Тереблеченська	—	—	—	—	—	—
Топорівська	—	0,72	—	—	—	0,14
Усть-Путильська	8,66	1,52	15,42	—	—	5,12
Хотинська	—	2,29	—	—	—	0,46
Чагорська	9,29	1,63	—	—	—	2,18
Чернівецька	0,52	1,26	—	—	2,87	0,93
Чудейська	—	—	—	—	—	—
Юрковецька	—	0,79	—	—	—	0,16

*Розраховано автором.

**Коефіцієнти територіальної концентрації туристично-рекреаційних
закладів територіальних громад Чернівецької області***

Територіальні громади	Коефіцієнти територіальної концентрації					
	Туристично-розважальні комплекси	Готелі	Бази відпочинку	Заклади оздоровлення та відпочинку дітей	Туристичні агенції / філії / оператори	ІК _{те}
Банилівська	—	—	—	—	—	—
Берегометська	1,73	0,61	1,03	4,12	—	1,50
Боянська	6,67	3,52	7,92	—	—	3,62
Брусницька	—	0,76	—	—	—	0,15
Ванчиковецька	—	—	—	—	—	—
Вашківецька	—	1,03	—	—	—	0,21
Вашковецька	—	—	—	—	—	—
Великокучурівська	—	—	2,58	6,88	—	1,89
Веренчанська	—	—	—	—	—	—
Вижницька	6,97	0,82	2,76	7,35	0,98	3,78
Вікнянська	—	—	—	6,83	—	1,37
Волоківська	—	1,23	—	11,08	—	2,46
Герцаївська	—	0,39	—	—	0,94	0,27
Глибоцька	—	1,07	—	—	—	0,21
Горішньощеровецька	—	—	—	—	—	—
Заставнівська	—	0,99	—	—	—	0,20
Кадубовецька	—	—	8,02	7,13	—	3,03
Кам'янецька	—	—	—	—	—	—
Кам'янська	3,53	0,62	—	—	—	0,83
Карапчівська	—	—	—	—	—	—
Кельменецька	0,79	0,42	1,87	—	—	0,62
Кіцманська	—	1,25	—	—	2,00	0,65
Клішківецька	—	—	—	—	—	—
Конятинська	—	—	2,07	—	—	0,41
Кострижівська	—	—	—	—	—	—
Красноільська	—	0,39	1,32	3,53	—	1,05
Лівинецька	—	—	—	—	—	—
Магальська	—	—	3,01	—	—	0,60
Мамаївська	—	3,86	1,63	—	—	1,10

Мамалигівська	—	—	—	—	—	—
Недобойська	—	—	—	—	—	—
Неполоковецька	7,36	3,88	—	11,65	—	4,58
Новодністровська	—	31,68	—	—	—	6,34
Новоселицька	1,93	0,68	—	—	—	0,52
Острицька	—	0,76	—	—	—	0,15
Петровецька	—	—	—	—	—	—
Путильська	1,84	—	—	—	—	0,37
Рукшинська	—	—	—	—	—	—
Селятинська	—	0,41	—	—	—	0,08
Сокирянська	0,70	0,37	2,50	—	—	0,72
Ставчанська	—	—	—	—	—	—
Сторожинецька	—	0,72	1,94	1,30	0,69	0,93
Сучевенська	—	—	—	—	—	—
Тарашанська	4,65	4,09	2,76	—	—	2,30
Тереблеченська	—	—	—	—	—	—
Топорівська	—	0,61	—	—	—	0,12
Усть-Путильська	2,72	0,48	4,85	—	—	1,61
Хотинська	—	2,05	—	—	—	0,41
Чагорська	16,98	2,99	—	—	—	3,99
Чернівецька	7,09	17,04	—	—	38,90	12,61
Чудейська	—	—	—	—	—	—
Юрковецька	—	0,45	—	—	—	0,09

*Розраховано автором.

**Нормалізовані показники рівня розвитку туристично-рекреаційної
інфраструктури територіальних громад Чернівецької області***

Територіальні громади	Інтегральні коефіцієнти локалізації (норм)	Інтегральні коефіцієнти територіальної концентрації (норм)	Середнє	Середнє (норм)
Банилівська	0,00	0,00	0,00	0,00
Берегометська	0,87	0,12	0,49	0,83
Боянська	0,78	0,29	0,53	0,90
Брусницька	0,04	0,01	0,02	0,04
Ванчиковецька	0,00	0,00	0,00	0,00
Вашківецька	0,05	0,02	0,03	0,06
Вашковецька	0,00	0,00	0,00	0,00
Великокучурівська	0,29	0,15	0,22	0,37
Веренчанська	0,00	0,00	0,00	0,00
Вижницька	0,89	0,30	0,60	1,00
Вікнянська	0,50	0,11	0,30	0,51
Волоківська	0,46	0,20	0,33	0,55
Герцаївська	0,06	0,02	0,04	0,07
Глибоцька	0,03	0,02	0,03	0,04
Горішньощеровецька	0,00	0,00	0,00	0,00
Заставнівська	0,03	0,02	0,03	0,04
Кадубовецька	0,79	0,24	0,51	0,86
Кам'янецька	0,00	0,00	0,00	0,00
Кам'янська	0,20	0,07	0,13	0,22
Карапчівська	0,00	0,00	0,00	0,00
Кельменецька	0,22	0,05	0,14	0,23
Кіцманська	0,12	0,05	0,09	0,15
Клішківецька	0,00	0,00	0,00	0,00
Конятинська	0,23	0,03	0,13	0,22
Кострижівська	0,00	0,00	0,00	0,00
Красноїльська	0,39	0,08	0,23	0,39
Лівинецька	0,00	0,00	0,00	0,00
Магальська	0,12	0,05	0,08	0,14
Мамаївська	0,19	0,09	0,14	0,23
Мамалигівська	0,00	0,00	0,00	0,00

Недобоївська	0,00	0,00	0,00	0,00
Неполоковецька	0,77	0,36	0,57	0,95
Новодністровська	0,09	0,50	0,30	0,50
Новоселицька	0,09	0,04	0,06	0,11
Острицька	0,02	0,01	0,02	0,03
Петровецька	0,00	0,00	0,00	0,00
Путильська	0,16	0,03	0,10	0,16
Рукшинська	0,00	0,00	0,00	0,00
Селятинська	0,14	0,01	0,07	0,12
Сокирянська	0,26	0,06	0,16	0,26
Ставчанська	0,00	0,00	0,00	0,00
Сторожинецька	0,25	0,07	0,16	0,27
Сучевенська	0,00	0,00	0,00	0,00
Тарашанська	0,60	0,18	0,39	0,66
Тереблеченська	0,00	0,00	0,00	0,00
Топорівська	0,03	0,01	0,02	0,03
Усть-Путильська	1,00	0,13	0,56	0,95
Хотинська	0,09	0,03	0,06	0,10
Чагорська	0,43	0,32	0,37	0,62
Чернівецька	0,18	1,00	0,59	0,99
Чудейська	0,00	0,00	0,00	0,00
Юрковецька	0,03	0,01	0,02	0,03

*Розраховано автором.

Заклади освіти територіальних громад Чернівецької області*

Територіальні громади	Кількість закладів освіти, од.					
	дошкільної	загальної середньої	позашкільної	професійної (професійно-технічної)	фахової передвищої	вищої
Банилівська	4	4	—	—	—	—
Берегометська	8	10	—	—	—	—
Боянська	3	3	—	—	—	—
Брусницька	3	8	—	—	—	—
Ванчиковецька	8	6	—	—	—	—
Вашківецька	7	8	—	—	1	—
Вашковецька	2	2	—	—	—	—
Великокучурівська	3	4	—	—	—	—
Веренчанська	5	5	—	—	—	—
Вижницька	8	10	2	—	—	1
Вікнянська	6	5	—	—	—	—
Волоківська	4	4	—	—	—	—
Герцаївська	11	16	1	1	—	—
Глибоцька	8	10	2	1	—	—
Горішньошеровецька	4	4	—	—	—	—
Заставнівська	5	4	—	1	—	—
Кадубовецька	6	6	—	—	—	—
Кам'янецька	5	3	—	—	—	—
Кам'янська	5	5	—	—	—	—
Карапчівська	2	4	—	—	—	—
Кельменецька	21	20	1	1	—	—
Кіцманська	11	11	1	—	—	1
Клішківецька	7	9	—	—	—	—
Конятинська	6	4	—	—	—	—
Кострижівська	3	3	—	—	—	—
Красноїльська	4	5	—	—	—	—
Лівинецька	6	6	—	—	—	—
Магальська	5	3	—	—	—	—
Мамаївська	8	8	—	—	—	—
Мамалигівська	7	6	—	—	—	—
Недобойська	6	6	—	1	—	—
Неполоковецька	3	3	—	—	—	—

Новодністровська	3	4	1	–	–	–
Новоселицька	13	14	–	1	1	–
Острицька	7	9	–	–	–	–
Петровецька	2	4	–	–	–	–
Путильська	5	9	1	–	–	–
Рукшинська	5	4	–	–	–	–
Селятинська	3	4	–	–	–	–
Сокирянська	22	22	1	2	–	–
Ставчанська	5	5	–	–	–	–
Сторожинецька	20	20	1	1	1	2
Сучевенська	6	7	–	–	–	–
Тарашанська	4	4	–	–	–	–
Тереблеченська	3	5	–	–	–	–
Топорівська	4	4	–	–	–	–
Усть-Путильська	4	4	–	–	–	–
Хотинська	11	14	1	–	1	–
Чагорська	3	4	–	1	–	–
Чернівецька	61	54	12	12	13	6
Чудейська	5	7	–	–	–	–
Юрковецька	8	7	–	–	–	–

*Дані про заклади дошкільної освіти взято з [125], загальної середньої – з [47], позашкільної – з [127], професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої – з [171].

**Коефіцієнти локалізації закладів освіти територіальних громад
Чернівецької області***

Територіальні громади	Коефіцієнти локалізації закладів освіти						
	дошкільної	загальної середньої	позашкільної	професійної (професійно-технічної)	фахової передвищої	вищої	ІКІ
Банилівська	1,26	1,19	—	—	—	—	0,41
Берегометська	1,01	1,19	—	—	—	—	0,37
Боянська	1,08	1,02	—	—	—	—	0,35
Брусницька	0,75	1,89	—	—	—	—	0,44
Ванчиковецька	1,29	0,92	—	—	—	—	0,37
Вашківецька	1,31	1,42	—	—	4,28	—	1,17
Вашковецька	0,99	0,93	—	—	—	—	0,32
Великокучурівська	0,50	0,63	—	—	—	—	0,19
Веренчанська	1,43	1,36	—	—	—	—	0,46
Вижницька	1,10	1,30	4,45	—	—	5,34	2,03
Вікнянська	2,36	1,86	—	—	—	—	0,70
Волоківська	1,32	1,25	—	—	—	—	0,43
Герцаївська	1,41	1,95	2,08	2,27	—	—	1,28
Глибоцька	0,96	1,13	3,88	2,11	—	—	1,35
Горішньошеровецька	1,60	1,51	—	—	—	—	0,52
Заставнівська	1,24	0,94	—	4,37	—	—	1,09
Кадубовецька	1,76	1,67	—	—	—	—	0,57
Кам'янецька	1,14	0,65	—	—	—	—	0,30
Кам'янська	1,04	0,99	—	—	—	—	0,34
Карапчівська	1,04	1,97	—	—	—	—	0,50
Кельменецька	1,51	1,36	1,17	1,27	—	—	0,89
Кіцманська	1,23	1,16	1,80	—	—	4,33	1,42
Клішківецька	1,08	1,32	—	—	—	—	0,40
Конятинська	2,89	1,83	—	—	—	—	0,79
Кострижівська	1,62	1,53	—	—	—	—	0,53
Красноїльська	0,82	0,97	—	—	—	—	0,30
Лівинецька	2,08	1,96	—	—	—	—	0,67
Магальська	1,22	0,69	—	—	—	—	0,32
Мамаївська	0,93	0,88	—	—	—	—	0,30
Мамалигівська	1,36	1,11	—	—	—	—	0,41
Недобоївська	1,11	1,05	—	3,28	—	—	0,91

Неполоковецька	0,93	0,88	–	–	–	–	0,30
Новодністровська	0,65	0,83	3,53	–	–	–	0,83
Новоселицька	1,07	1,09	–	1,45	1,87	–	0,91
Острицька	1,20	1,46	–	–	–	–	0,44
Петровецька	0,57	1,08	–	–	–	–	0,27
Путильська	1,02	1,74	3,31	–	–	–	1,01
Рукшинська	1,78	1,34	–	–	–	–	0,52
Селятинська	1,47	1,86	–	–	–	–	0,55
Сокирянська	1,39	1,32	1,02	2,23	–	–	0,99
Ставчанська	1,85	1,75	–	–	–	–	0,60
Сторожинецька	1,10	1,04	0,89	0,97	1,25	4,25	1,58
Сучевенська	1,75	1,94	–	–	–	–	0,62
Тарашанська	1,22	1,15	–	–	–	–	0,39
Тереблеченська	1,10	1,73	–	–	–	–	0,47
Топорівська	0,80	0,75	–	–	–	–	0,26
Усть-Путильська	1,70	1,60	–	–	–	–	0,55
Хотинська	1,40	1,69	2,06	–	2,90	–	1,34
Чагорська	0,68	0,86	–	4,01	–	–	0,93
Чернівецька	0,52	0,44	1,66	1,81	2,53	1,99	1,49
Чудейська	0,80	1,06	–	–	–	–	0,31
Юрковецька	1,77	1,46	–	–	–	–	0,54

*Розраховано автором.

Коефіцієнти територіальної концентрації закладів освіти територіальних громад Чернівецької області*

Територіальні громади	Коефіцієнти територіальної концентрації закладів освіти						
	дошкільної	загальної середньої	позашкільної	професійної (професійно-технічної)	фахової передвищої	вищої	ІК _{те}
Банилівська	1,03	0,97	—	—	—	—	0,33
Берегометська	0,34	0,40	—	—	—	—	0,12
Боянська	0,98	0,93	—	—	—	—	0,32
Брусницька	0,64	1,61	—	—	—	—	0,37
Ванчиковецька	0,98	0,69	—	—	—	—	0,28
Вашківецька	1,00	1,08	—	—	3,26	—	0,89
Вашковецька	0,71	0,67	—	—	—	—	0,23
Великокучурівська	0,64	0,81	—	—	—	—	0,24
Веренчанська	1,01	0,95	—	—	—	—	0,33
Вижницька	0,91	1,08	3,68	—	—	4,41	1,68
Вікнянська	1,27	1,00	—	—	—	—	0,38
Волоківська	1,37	1,30	—	—	—	—	0,44
Герцаївська	1,19	1,64	1,76	1,92	—	—	1,09
Глибоцька	1,19	1,40	4,80	2,62	—	—	1,67
Горішньошеровецька	0,97	0,92	—	—	—	—	0,31
Заставнівська	1,38	1,04	—	4,86	—	—	1,21
Кадубовецька	1,32	1,25	—	—	—	—	0,43
Кам'янецька	1,02	0,58	—	—	—	—	0,27
Кам'янська	0,87	0,82	—	—	—	—	0,28
Карапчівська	0,91	1,73	—	—	—	—	0,44
Кельменецька	0,81	0,73	0,62	0,68	—	—	0,47
Кіцманська	1,27	1,21	1,87	—	—	4,50	1,47
Клішківецька	0,69	0,84	—	—	—	—	0,25
Конятинська	1,03	0,65	—	—	—	—	0,28
Кострижівська	1,68	1,59	—	—	—	—	0,54
Красноїльська	0,44	0,52	—	—	—	—	0,16
Лівинецька	0,97	0,92	—	—	—	—	0,31
Магальська	1,24	0,70	—	—	—	—	0,32
Мамаївська	1,07	1,02	—	—	—	—	0,35
Мамалигівська	1,01	0,82	—	—	—	—	0,30
Недобоївська	0,97	0,92	—	2,84	—	—	0,79

Неполоковецька	1,08	1,02	–	–	–	–	0,35
Новодністровська	8,82	11,13	47,52	–	–	–	11,24
Новоселицька	1,23	1,25	–	1,67	2,16	–	1,05
Острицька	1,47	1,79	–	–	–	–	0,54
Петровецька	0,51	0,97	–	–	–	–	0,25
Путильська	0,45	0,77	1,46	–	–	–	0,45
Рукшинська	0,96	0,73	–	–	–	–	0,28
Селятинська	0,17	0,21	–	–	–	–	0,06
Сокирянська	0,76	0,72	0,56	1,21	–	–	0,54
Ставчанська	1,38	1,31	–	–	–	–	0,45
Сторожинецька	0,80	0,76	0,65	0,71	0,92	3,11	1,16
Сучевенська	1,17	1,29	–	–	–	–	0,41
Тарашанська	0,91	0,86	–	–	–	–	0,30
Тереблеченська	0,84	1,32	–	–	–	–	0,36
Топорівська	0,67	0,64	–	–	–	–	0,22
Усть-Путильська	0,53	0,50	–	–	–	–	0,17
Хотинська	1,26	1,51	1,85	–	2,61	–	1,21
Чагорська	1,25	1,57	–	7,33	–	–	1,69
Чернівецька	7,06	5,91	22,44	24,48	34,32	26,93	20,19
Чудейська	0,71	0,94	–	–	–	–	0,27
Юрковецька	1,01	0,84	–	–	–	–	0,31

*Розраховано автором.

**Розподіл території територіальних громад Чернівецької області за
транспортною доступністю закладів дошкільної освіти***

Територіальні громади	% території				
	менше 5 хв	від 5 до 15 хв	від 15 до 30 хв	від 30 до 60 хв	60 хв і більше
Банилівська	40,56	58,84	0,60	—	—
Берегометська	11,57	48,11	34,85	5,46	—
Боянська	36,36	63,30	0,34	—	—
Брусницька	21,77	76,86	1,37	—	—
Ванчиковецька	27,99	65,36	6,65	—	—
Вашківецька	27,12	68,53	4,34	—	—
Вашковецька	22,76	52,44	23,63	1,17	—
Великокучурівська	23,74	67,92	8,34	—	—
Веренчанська	33,34	66,14	0,52	—	—
Вижницька	26,08	63,00	10,91	—	—
Вікнянська	41,88	57,90	0,22	—	—
Волоківська	45,29	53,94	0,77	—	—
Герцаївська	32,75	65,52	1,73	—	—
Глибоцька	30,09	62,94	6,97	—	—
Горішньошеровецька	32,11	66,89	1,00	—	—
Заставнівська	34,43	63,19	2,38	—	—
Кадубовецька	43,83	55,57	0,60	—	—
Кам'янецька	23,11	50,40	26,28	0,21	—
Кам'янська	26,48	66,66	6,86	—	—
Карапчівська	24,35	59,90	15,75	—	—
Кельменецька	24,85	60,09	14,48	0,58	—
Кіцманська	44,19	54,03	1,78	—	—
Клішківецька	29,64	65,29	5,07	—	—
Конятинська	13,73	37,89	22,49	25,24	0,65
Кострижівська	47,26	51,64	1,10	—	—
Красноїльська	14,59	32,16	34,76	18,48	—
Лівинецька	27,60	57,87	13,90	0,63	—
Магальська	42,86	57,06	0,07	—	—
Мамаївська	36,99	62,17	0,83	—	—
Мамалигівська	31,75	59,85	8,33	0,07	—
Недобоївська	34,47	53,91	11,48	0,14	—
Неполоковецька	41,57	56,96	1,47	—	—
Новодністровська	72,08	27,92	—	—	—
Новоселицька	38,11	59,55	2,21	0,13	—
Острицька	48,54	50,65	0,81	—	—
Петровецька	17,25	51,99	30,73	0,03	—
Путильська	12,65	61,82	24,92	0,61	—

Рукшинська	32,82	58,83	8,35	–	–
Селятинська	5,07	33,75	39,10	21,94	0,13
Сокирянська	24,44	61,31	13,99	0,26	–
Ставчанська	49,40	50,57	0,03	–	–
Сторожинецька	24,34	56,82	15,76	3,08	–
Сучевенська	23,40	47,35	25,75	3,50	–
Тарашанська	30,34	62,68	6,97	–	–
Тереблеченська	26,77	66,57	6,65	–	–
Топорівська	28,82	62,88	8,30	–	–
Усть-Путильська	8,94	41,67	43,17	6,21	–
Хотинська	34,18	53,58	12,25	–	–
Чагорська	56,50	43,50	–	–	–
Чернівецька	61,57	37,30	1,13	–	–
Чудейська	21,58	69,87	8,55	–	–
Юрковецька	29,27	66,57	4,15	–	–

*Визначено автором за допомогою інструментів QGIS та GRASS GIS.

**Розподіл території територіальних громад Чернівецької області за
транспортною доступністю закладів загальної середньої освіти***

Територіальні громади	% території				
	менше 5 хв	від 5 до 15 хв	від 15 до 30 хв	від 30 до 60 хв	60 хв і більше
Банилівська	37,05	62,56	0,40	—	—
Берегометська	13,71	45,82	34,93	5,54	—
Боянська	34,94	64,33	0,73	—	—
Брусницька	46,30	53,69	0,01	—	—
Ванчиковецька	25,80	66,48	7,72	—	—
Вашківецька	32,65	67,03	0,32	—	—
Вашковецька	22,78	52,18	23,84	1,20	—
Великокучурівська	38,99	56,71	4,31	—	—
Веренчанська	35,90	63,63	0,47	—	—
Вижницька	32,48	59,36	8,16	—	—
Вікнянська	35,46	61,24	3,29	—	—
Волоківська	47,24	52,21	0,55	—	—
Герцаївська	43,84	55,05	1,10	—	—
Глибоцька	36,20	57,96	5,84	—	—
Горішньошеровецька	33,58	65,29	1,13	—	—
Заставнівська	33,60	63,73	2,67	—	—
Кадубовецька	44,71	54,77	0,52	—	—
Кам'янецька	24,77	49,55	25,56	0,12	—
Кам'янська	30,09	64,18	5,73	—	—
Карапчівська	31,40	56,22	12,38	—	—
Кельменецька	23,72	60,62	15,06	0,60	—
Кіцманська	41,73	56,35	1,92	—	—
Клішківецька	29,60	65,20	5,20	—	—
Конятинська	13,06	38,94	24,95	22,51	0,54
Кострижівська	47,81	51,13	1,06	—	—
Красноїльська	16,15	32,08	34,64	17,13	—
Лівинецька	28,29	57,47	13,57	0,67	—
Магальська	35,74	64,10	0,16	—	—
Мамаївська	35,05	63,75	1,20	—	—
Мамалигівська	29,49	61,81	8,64	0,06	—
Недобоївська	33,96	54,25	11,67	0,12	—
Неполоковецька	42,55	55,80	1,65	—	—
Новодністровська	83,25	16,75	—	—	—
Новоселицька	37,75	59,82	2,29	0,14	—
Острицька	51,60	47,55	0,85	—	—
Петровецька	25,63	49,63	24,74	—	—
Путильська	14,53	65,77	19,66	0,03	—

Рукшинська	28,89	62,06	9,05	—	—
Селятинська	5,79	34,50	36,40	23,10	0,22
Сокирянська	23,71	61,45	14,56	0,28	—
Ставчанська	46,51	53,46	0,02	—	—
Сторожинецька	26,88	55,00	14,88	3,24	—
Сучевенська	31,17	45,02	21,73	2,08	—
Тарашанська	31,11	61,54	7,35	—	—
Тереблеченська	31,90	61,87	6,22	—	—
Топорівська	27,20	64,08	8,72	—	—
Усть-Путильська	10,76	40,92	42,65	5,67	—
Хотинська	34,56	52,95	12,49	0,00	—
Чагорська	65,81	34,19	—	—	—
Чернівецька	61,87	37,07	1,06	—	—
Чудейська	28,31	64,15	7,54	—	—
Юрковецька	28,34	67,48	4,18	—	—

*Визначено автором за допомогою інструментів QGIS та GRASS GIS.

**Нормалізовані показники рівня розвитку освітньої інфраструктури
територіальних громад Чернівецької області***

Територіальні громади	Інтегральні коефіцієнти локалізації (норм)	Інтегральні коефіцієнти територіальної концентрації (норм)	Частка територій з 15 хвилинною транспортною доступністю закладів дошкільної освіти (норм)	Частка територій з 15 хвилинною транспортною доступністю закладів загальної середньої освіти (норм)	Середнє	Середнє (норм)
Банилівська	0,12	0,01	0,99	0,99	0,53	0,55
Берегометська	0,10	0,00	0,34	0,32	0,19	0,16
Боянська	0,09	0,01	0,99	0,99	0,52	0,54
Брусницька	0,14	0,02	0,98	1,00	0,53	0,56
Ванчиковецька	0,10	0,01	0,89	0,87	0,47	0,48
Вашківецька	0,53	0,04	0,93	0,99	0,62	0,66
Вашковецька	0,07	0,01	0,59	0,58	0,31	0,30
Великокучурівська	0,00	0,01	0,86	0,93	0,45	0,46
Веренчанська	0,15	0,01	0,99	0,99	0,54	0,56
Вижницька	1,00	0,08	0,82	0,86	0,69	0,74
Вікнянська	0,28	0,02	1,00	0,94	0,56	0,59
Волоківська	0,13	0,02	0,99	0,99	0,53	0,56
Герцаївська	0,59	0,05	0,97	0,98	0,65	0,69
Глибоцька	0,63	0,08	0,89	0,90	0,62	0,66
Горішньошеровецька	0,18	0,01	0,98	0,98	0,54	0,56
Заставнівська	0,49	0,06	0,96	0,96	0,62	0,65
Кадубовецька	0,21	0,02	0,99	0,99	0,55	0,58
Кам'янецька	0,06	0,01	0,57	0,57	0,30	0,29
Кам'янська	0,08	0,01	0,89	0,90	0,47	0,49
Карапчівська	0,17	0,02	0,74	0,79	0,43	0,44
Кельменецька	0,38	0,02	0,75	0,74	0,47	0,49
Кіцманська	0,67	0,07	0,97	0,97	0,67	0,71
Клішківецька	0,11	0,01	0,92	0,91	0,49	0,51
Конятинська	0,32	0,01	0,21	0,20	0,19	0,16
Кострижівська	0,18	0,02	0,98	0,98	0,54	0,57
Красноїльська	0,06	0,00	0,13	0,13	0,08	0,04
Лівинецька	0,26	0,01	0,76	0,76	0,45	0,46

Магальська	0,07	0,01	1,00	1,00	0,52	0,54
Мамаївська	0,06	0,01	0,99	0,98	0,51	0,53
Мамалигівська	0,12	0,01	0,86	0,85	0,46	0,48
Недобоївська	0,39	0,04	0,81	0,80	0,51	0,53
Неполоковецька	0,06	0,01	0,98	0,97	0,51	0,53
Новодністровська	0,35	0,56	1,00	1,00	0,73	0,78
Новоселицька	0,39	0,05	0,96	0,96	0,59	0,62
Острицька	0,14	0,02	0,99	0,99	0,53	0,56
Петровецька	0,05	0,01	0,50	0,59	0,28	0,27
Путильська	0,45	0,02	0,58	0,67	0,43	0,44
Рукшинська	0,18	0,01	0,86	0,85	0,48	0,49
Селятинська	0,20	0,00	0,00	0,00	0,05	0,00
Сокирянська	0,44	0,02	0,77	0,75	0,49	0,51
Ставчанська	0,22	0,02	1,00	1,00	0,56	0,59
Сторожинецька	0,76	0,05	0,69	0,70	0,55	0,58
Сучевенська	0,23	0,02	0,52	0,60	0,34	0,34
Тарашанська	0,11	0,01	0,89	0,88	0,47	0,49
Тереблеченська	0,15	0,01	0,89	0,90	0,49	0,51
Топорівська	0,04	0,01	0,86	0,85	0,44	0,45
Усть-Путильська	0,20	0,01	0,19	0,19	0,15	0,11
Хотинська	0,63	0,06	0,80	0,79	0,57	0,60
Чагорська	0,40	0,08	1,00	1,00	0,62	0,66
Чернівецька	0,71	1,00	0,98	0,98	0,92	1,00
Чудейська	0,07	0,01	0,86	0,87	0,45	0,46
Юрковецька	0,19	0,01	0,93	0,93	0,52	0,54

*Розраховано автором.

Заклади освіти регіонів України у 2023 році*

Адміністративно-територіальні одиниці	Кількість закладів освіти, од.				
	дошкільної	загальної середньої	професійної (професійно- технічної)	фахової передвищої	вищої
Україна	13452	12701	664	314	314
Автономна Республіка Крим	...	...	...	...	...
Області:					
Вінницька	672	618	32	13	12
Волинська	481	537	14	8	8
Дніпропетровська	968	827	57	33	29
Донецька	336	275	41	к	—
Житомирська	603	527	24	14	5
Закарпатська	599	574	16	7	7
Запорізька	319	421	36	9	12
Івано-Франківська	456	562	20	12	10
Київська	760	632	24	14	7
Кіровоградська	433	283	22	11	7
Луганська	21	85	11	—	—
Львівська	936	1102	51	21	21
Миколаївська	463	431	27	8	9
Одеська	802	712	29	22	21
Полтавська	584	507	33	14	8
Рівненська	519	541	23	5	7
Сумська	389	352	28	9	6
Тернопільська	559	587	20	14	6
Харківська	709	629	34	26	30
Херсонська	121	187	26	к	—
Хмельницька	651	531	26	11	11
Черкаська	554	457	20	11	8
Чернівецька	391	341	16	16	3
Чернігівська	383	393	13	12	4
Міста зі спеціальним статусом:					
Київ	743	590	21	21	83
Севастополь	...	...	...	...	...

*Складено за даними Держстату. Дані наведено без урахування тимчасово окупованих російською федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії. Крапки (...) – відомості відсутні. Символ (к) – конфіденційна статистична інформація.

Показники рівня розвитку освітньої мережі регіонів України*

Адміністративно-територіальні одиниці	Забезпеченість населення закладами освіти (на 10000 осіб)					Щільність закладів освіти (на 1000 км ²)					Забезпеченість населених пунктів закладами освіти (на 100 од.)				
	дошкільної	загальної середньої	професійної (професійно-технічної)	фахової передвищої	вищої	дошкільної	загальної середньої	професійної (професійно-технічної)	фахової передвищої	вищої	дошкільної	загальної середньої	професійної (професійно-технічної)	фахової передвищої	вищої
Автономна Республіка Крим	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Області:															
Вінницька	4,45	4,09	0,21	0,09	0,08	25,35	23,31	1,21	0,49	0,45	44,71	41,12	2,13	0,86	0,80
Волинська	4,71	5,26	0,14	0,08	0,08	23,88	26,66	0,69	0,40	0,40	44,25	49,40	1,29	0,74	0,74
Дніпропетровська	3,13	2,67	0,18	0,11	0,09	30,27	25,86	1,78	1,03	0,91	64,53	55,13	3,80	2,20	1,93
Донецька	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Житомирська	5,11	4,47	0,20	0,12	0,04	20,21	17,67	0,80	0,47	0,17	36,15	31,59	1,44	0,84	0,30
Закарпатська	4,81	4,61	0,13	0,06	0,06	46,88	44,92	1,25	0,55	0,55	98,52	94,41	2,63	1,15	1,15
Запорізька	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Івано-Франківська	3,37	4,16	0,15	0,09	0,07	32,74	40,35	1,44	0,86	0,72	56,65	69,81	2,48	1,49	1,24
Київська	4,23	3,52	0,13	0,08	0,04	27,02	22,47	0,85	0,50	0,25	64,30	53,47	2,03	1,18	0,59
Кіровоградська	4,79	3,13	0,24	0,12	0,08	17,61	11,51	0,89	0,45	0,28	42,08	27,50	2,14	1,07	0,68
Луганська	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Львівська	3,78	4,45	0,21	0,08	0,08	42,87	50,47	2,34	0,96	0,96	48,55	57,16	2,65	1,09	1,09
Миколаївська	4,24	3,95	0,25	0,07	0,08	18,82	17,52	1,10	0,33	0,37	50,82	47,31	2,96	0,88	0,99

Одеська	3,41	3,03	0,12	0,09	0,09	24,08	21,37	0,87	0,66	0,63	68,31	60,65	2,47	1,87	1,79
Полтавська	4,32	3,75	0,24	0,10	0,06	20,31	17,64	1,15	0,49	0,28	31,76	27,57	1,79	0,76	0,44
Рівненська	4,55	4,74	0,20	0,04	0,06	25,89	26,99	1,15	0,25	0,35	50,58	52,73	2,24	0,49	0,68
Сумська	3,76	3,40	0,27	0,09	0,06	16,32	14,77	1,17	0,38	0,25	26,12	23,64	1,88	0,60	0,40
Тернопільська	5,47	5,75	0,20	0,14	0,06	40,44	42,47	1,45	1,01	0,43	52,84	55,48	1,89	1,32	0,57
Харківська	2,73	2,42	0,13	0,10	0,12	22,57	20,02	1,08	0,83	0,95	40,49	35,92	1,94	1,48	1,71
Херсонська	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Хмельницька	5,30	4,32	0,21	0,09	0,09	31,53	25,72	1,26	0,53	0,53	44,87	36,60	1,79	0,76	0,76
Черкаська	4,77	3,94	0,17	0,09	0,07	26,51	21,87	0,96	0,53	0,38	64,87	53,51	2,34	1,29	0,94
Чернівецька	4,39	3,83	0,18	0,18	0,03	48,29	42,11	1,98	1,98	0,37	93,76	81,77	3,84	3,84	0,72
Чернігівська	3,99	4,10	0,14	0,13	0,04	12,02	12,33	0,41	0,38	0,13	25,38	26,04	0,86	0,80	0,27
Міста зі спеціальним статусом:															
Київ	2,52	2,00	0,07	0,07	0,28	885,5 8	703,2 2	25,0 3	25,0 3	98,9 3	74300 ,00	59000 ,00	2100 ,00	2100 ,00	830 0,00
Севастополь	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

*Розраховано автором. Розрахунок не проводився для Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей.

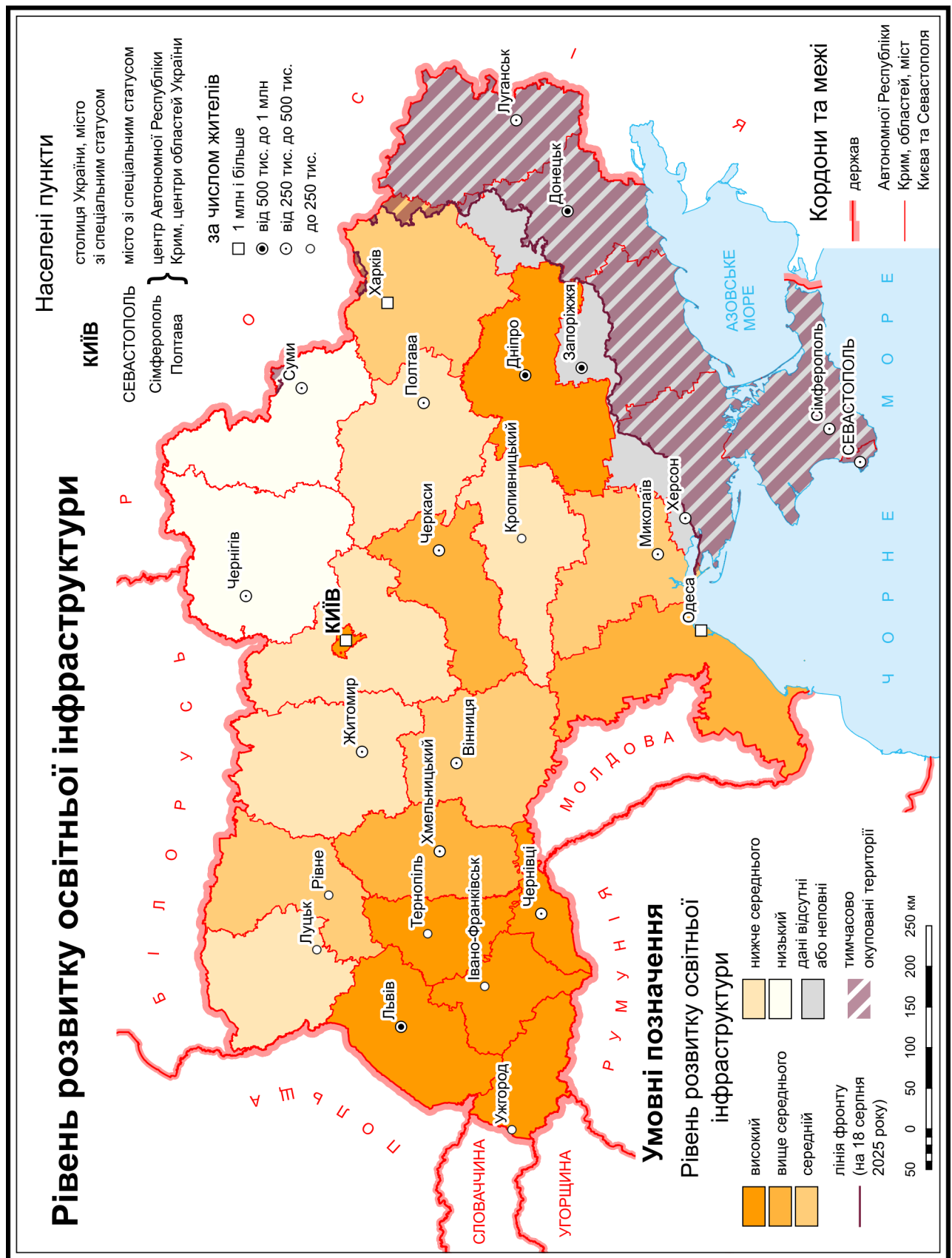
Рейтинг регіонів України за показниками рівня розвитку освітньої мережі*

Адміністративно-територіальні одиниці	Забезпеченість населення закладами освіти (на 10000 осіб), рейтингове місце					Щільність закладів освіти (на 1000 км ²), рейтингове місце					Забезпеченість населених пунктів закладами освіти (на 100 од.), рейтингове місце					Пересічне рейтингове місце	Загальний рейтинг
	дошкільної	загальної середньої	професійної (професійно-технічної)	фахової передвищої	вищої	дошкільної	загальної середньої	професійної (професійно-технічної)	фахової передвищої	вищої	дошкільної	загальної середньої	професійної (професійно-технічної)	фахової передвищої	вищої		
Автономна Республіка Крим	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Області:																	
Вінницька	9	10	5	14	8	12	11	9	13	9	14	14	12	14	10	10,93	11
Волинська	7	2	15	16	9	14	8	20	17	11	15	12	20	19	12	13,13	15
Дніпропетровська	19	19	11	6	3	8	9	4	3	4	6	8	3	3	2	7,20	4
Донецька	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Житомирська	3	5	8	5	18	17	16	19	15	20	18	17	19	15	20	14,33	19
Закарпатська	4	4	19	20	17	3	3	8	9	7	2	2	6	10	6	8,00	6
Запорізька	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Івано-Франківська	18	8	14	12	11	6	6	6	6	5	8	4	7	5	5	8,07	7
Київська	13	15	17	17	20	9	12	18	12	19	7	10	13	9	16	13,80	17
Кіровоградська	5	17	4	4	10	19	21	16	16	16	16	19	11	12	15	13,40	16
Луганська	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Львівська	15	6	7	15	6	4	2	2	5	2	12	6	5	11	7	7,00	2
Миколаївська	12	11	2	18	7	18	18	13	20	14	10	13	4	13	8	12,07	13

Одеська	17	18	20	10	5	13	14	17	8	6	4	5	8	4	3	10,13	9
Полтавська	11	14	3	7	14	16	17	11	14	17	19	18	17	17	18	14,20	18
Рівненська	8	3	9	21	13	11	7	12	21	15	11	11	10	21	14	12,47	14
Сумська	16	16	1	13	16	20	19	10	18	18	20	21	16	20	19	16,20	20
Тернопільська	1	1	10	2	15	5	4	5	4	10	9	7	15	7	17	7,47	5
Харківська	20	20	18	8	2	15	15	14	7	3	17	16	14	6	4	11,93	12
Херсонська	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Хмельницька	2	7	6	11	4	7	10	7	10	8	13	15	18	18	11	9,80	8
Черкаська	6	12	13	9	12	10	13	15	11	12	5	9	9	8	9	10,20	10
Чернівецька	10	13	12	1	21	2	5	3	2	13	3	3	2	2	13	7,00	2
Чернігівська	14	9	16	3	19	21	20	21	19	21	21	20	21	16	21	17,47	21
Міста зі спеціальним статусом:																	
Київ	21	21	21	19	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	6,20	1
Севастополь	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

*Розраховано автором. Розрахунок не проводився для Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей.

Рівень розвитку освітньої інфраструктури в регіонах України

Заклади культури територіальних громад Чернівецької області*

Територіальні громади	Кількість закладів, од.				
	Клубні заклади	Музеї	Бібліотеки	Школи естетичного виховання (мистецькі школи)	Театри
Банилівська	4	1	8	—	—
Берегометська	10	1	12	—	—
Боянська	2	—	2	—	—
Брусницька	10	3	3	1	—
Ванчиковецька	7	2	6	1	—
Вашківецька	8	2	8	1	—
Вашковецька	3	—	2	—	—
Великокучурівська	3	1	2	1	—
Веренчанська	5	—	5	1	—
Вижницька	11	9	11	2	—
Вікнянська	8	1	7	1	—
Волоківська	4	—	3	—	—
Герцаївська	12	—	13	3	—
Глибоцька	8	1	9	2	—
Горішньошеровецька	4	—	4	—	—
Заставнівська	3	—	1	1	—
Кадубовецька	6	1	6	1	—
Кам'янецька	4	3	3	—	—
Кам'янська	8	—	7	—	—
Карапчівська	2	1	2	—	—
Кельменецька	26	8	26	2	—
Кіцманська	11	1	10	2	—
Клішківецька	10	—	1	1	—
Конятинська	7	3	2	—	—
Кострижівська	3	—	3	1	—
Красноїльська	2	1	3	1	—
Лівинецька	7	2	7	—	—
Магальська	3	—	3	—	—
Мамаївська	10	—	5	—	—

Мамалигівська	7	1	–	1	–
Недобойська	5	5	7	1	–
Неполоковецька	6	3	4	–	–
Новодністровська	1	1	1	1	–
Новоселицька	13	4	13	2	–
Острицька	8	–	9	–	–
Петровецька	3	–	3	–	–
Путильська	11	1	9	2	–
Рукшинська	6	–	6	–	–
Селятинська	5	–	3	–	–
Сокирянська	21	9	24	2	–
Ставчанська	5	–	5	1	–
Сторожинецька	14	–	20	3	–
Сучевенська	5	–	5	–	–
Тарашанська	5	2	5	–	–
Тереблеченська	5	–	5	–	–
Топорівська	2	1	4	–	–
Усть-Путильська	7	1	6	1	–
Хотинська	11	–	7	2	–
Чагорська	3	–	3	–	–
Чернівецька	13	5	18	5	2
Чудейська	6	–	3	–	–
Юрковецька	8	–	8	–	–

* Дані взято з паспортів територіальних громад Чернівецької області.

**Коефіцієнти локалізації закладів культури територіальних громад
Чернівецької області***

Територіальні громади	Коефіцієнти локалізації					
	Клубні заклади	Музеї	Бібліотеки	Школи естетичного виховання (мистецькі школи)	Театри	ІКі
Банилівська	1,31	1,65	2,85	–	–	1,16
Берегометська	1,31	0,66	1,71	–	–	0,74
Боянська	0,75	–	0,82	–	–	0,31
Брусницька	2,61	3,93	0,85	2,25	–	1,93
Ванчиковецька	1,18	1,69	1,10	1,45	–	1,08
Вашківецька	1,57	1,97	1,70	1,69	–	1,39
Вашковецька	1,55	–	1,12	–	–	0,53
Великокучурівська	0,52	0,87	0,38	1,50	–	0,65
Веренчанська	1,50	–	1,62	2,58	–	1,14
Вижницька	1,58	6,49	1,72	2,48	–	2,46
Вікнянська	3,30	2,07	3,13	3,56	–	2,41
Волоківська	1,39	–	1,13	–	–	0,50
Герцаївська	1,61	–	1,90	3,48	–	1,40
Глибоцька	1,00	0,63	1,22	2,16	–	1,00
Горішньошеровецька	1,67	–	1,81	–	–	0,70
Заставнівська	0,78	–	0,28	2,24	–	0,66
Кадубовецька	1,84	1,54	2,00	2,65	–	1,61
Кам'янецька	0,96	3,60	0,78	–	–	1,07
Кам'янська	1,74	–	1,65	–	–	0,68
Карапчівська	1,09	2,73	1,18	–	–	1,00
Кельменецька	1,96	3,02	2,13	1,30	–	1,68
Кіцманська	1,28	0,58	1,26	2,01	–	1,03
Клішківецька	1,62	–	0,18	1,39	–	0,64
Конятинська	3,53	7,58	1,09	–	–	2,44
Кострижівська	1,69	–	1,84	4,87	–	1,68
Красноїльська	0,43	1,08	0,70	1,86	–	0,81
Лівинецька	2,53	3,63	2,75	–	–	1,78
Магальська	0,76	–	0,83	–	–	0,32

Мамаївська	1,21	–	0,66	–	–	0,37
Мамалигівська	1,43	1,02	–	1,76	–	0,84
Недобоївська	0,97	4,87	1,48	1,68	–	1,80
Неполоковецька	1,95	4,88	1,41	–	–	1,65
Новодністровська	0,23	1,14	0,25	1,97	–	0,72
Новоселицька	1,11	1,72	1,21	1,48	–	1,10
Острицька	1,44	–	1,75	–	–	0,64
Петровецька	0,89	–	0,97	–	–	0,37
Путильська	2,35	1,07	2,09	3,69	–	1,84
Рукшинська	2,23	–	2,42	–	–	0,93
Селятинська	2,57	–	1,67	–	–	0,85
Сокирянська	1,39	2,99	1,72	1,14	–	1,45
Ставчанська	1,93	–	2,10	3,34	–	1,47
Сторожинецька	0,80	–	1,24	1,48	–	0,71
Сучевенська	1,53	–	1,66	–	–	0,64
Тарашанська	1,59	3,19	1,73	–	–	1,30
Тереблеченська	1,91	–	2,08	–	–	0,80
Топорівська	0,42	1,04	0,90	–	–	0,47
Усть-Путильська	3,10	2,22	2,89	3,83	–	2,41
Хотинська	1,46	–	1,01	2,30	–	0,95
Чагорська	0,71	–	0,77	–	–	0,30
Чернівецька	0,12	0,22	0,17	0,39	3,31	0,84
Чудейська	1,01	–	0,55	–	–	0,31
Юрковецька	1,85	–	2,00	–	–	0,77

*Розраховано автором.

**Коефіцієнти територіальної концентрації закладів культури
територіальних громад Чернівецької області***

Територіальні громади	Коефіцієнти територіальної концентрації					
	Клубні заклади	Музеї	Бібліотеки	Школи естетичного виховання (мистецькі школи)	Театри	ІК _{тс}
Банилівська	1,07	1,35	2,33	–	–	0,95
Берегометська	0,44	0,22	0,58	–	–	0,25
Боянська	0,68	–	0,74	–	–	0,28
Брусницька	2,22	3,35	0,72	1,92	–	1,64
Ванчиковецька	0,89	1,28	0,83	1,10	–	0,82
Вашківецька	1,20	1,50	1,30	1,29	–	1,06
Вашковецька	1,12	–	0,81	–	–	0,38
Великокучурівська	0,67	1,12	0,48	1,92	–	0,84
Веренчанська	1,05	–	1,14	1,82	–	0,80
Вижницька	1,31	5,37	1,42	2,05	–	2,03
Вікнянська	1,77	1,11	1,68	1,91	–	1,29
Волоківська	1,43	–	1,17	–	–	0,52
Герцаївська	1,36	–	1,60	2,94	–	1,18
Глибоцька	1,24	0,78	1,52	2,68	–	1,24
Горішньошеровецька	1,01	–	1,10	–	–	0,42
Заставнівська	0,86	–	0,31	2,48	–	0,73
Кадубовецька	1,38	1,16	1,50	1,99	–	1,21
Кам'янецька	0,85	3,21	0,69	–	–	0,95
Кам'янська	1,45	–	1,37	–	–	0,56
Карапчівська	0,96	2,39	1,04	–	–	0,88
Кельменецька	1,05	1,62	1,14	0,70	–	0,90
Кіцманська	1,33	0,61	1,31	2,09	–	1,07
Клішківецька	1,03	–	0,11	0,89	–	0,41
Конятинська	1,25	2,69	0,39	–	–	0,87
Кострижівська	1,76	–	1,90	5,05	–	1,74
Красноїльська	0,23	0,57	0,37	0,98	–	0,43
Лівинецька	1,18	1,69	1,28	–	–	0,83
Магальська	0,78	–	0,84	–	–	0,32

Мамаївська	1,40	–	0,76	–	–	0,43
Мамалигівська	1,06	0,76	–	1,30	–	0,62
Недобоївська	0,84	4,22	1,28	1,45	–	1,56
Неполоковецька	2,26	5,67	1,64	–	–	1,91
Новодністровська	3,07	15,41	3,33	26,52	–	9,67
Новоселицька	1,29	1,98	1,39	1,71	–	1,27
Острицька	1,76	–	2,15	–	–	0,78
Петровецька	0,80	–	0,87	–	–	0,33
Путильська	1,04	0,47	0,92	1,63	–	0,81
Рукшинська	1,20	–	1,31	–	–	0,50
Селятинська	0,30	–	0,19	–	–	0,10
Сокирянська	0,76	1,62	0,94	0,62	–	0,79
Ставчанська	1,45	–	1,57	2,50	–	1,10
Сторожинецька	0,59	–	0,91	1,09	–	0,52
Сучевенська	1,02	–	1,11	–	–	0,43
Тарашанська	1,19	2,39	1,29	–	–	0,97
Тереблеченська	1,46	–	1,58	–	–	0,61
Топорівська	0,35	0,88	0,76	–	–	0,40
Усть-Путильська	0,98	0,70	0,91	1,20	–	0,76
Хотинська	1,32	–	0,91	2,06	–	0,86
Чагорська	1,30	–	1,41	–	–	0,54
Чернівецька	1,57	3,03	2,36	5,22	44,88	11,41
Чудейська	0,89	–	0,48	–	–	0,27
Юрковецька	1,06	–	1,15	–	–	0,44

*Розраховано автором.

**Нормалізовані показники рівня розвитку культурно-мистецької
інфраструктури територіальних громад Чернівецької області***

Територіальні громади	Інтегральні коефіцієнти локалізації (норм)	Інтегральні коефіцієнти територіальної концентрації (норм)	Середнє	Середнє (норм)
Банилівська	0,40	0,08	0,24	0,37
Берегометська	0,20	0,01	0,11	0,16
Боянська	0,01	0,02	0,01	0,00
Брусницька	0,76	0,14	0,45	0,71
Ванчиковецька	0,36	0,06	0,21	0,33
Вашківецька	0,50	0,08	0,29	0,46
Вашковецька	0,11	0,03	0,07	0,09
Великокучурівська	0,16	0,07	0,12	0,17
Веренчанська	0,39	0,06	0,23	0,35
Вижницька	1,00	0,17	0,59	0,93
Вікнянська	0,98	0,11	0,54	0,86
Волоківська	0,10	0,04	0,07	0,09
Герцаївська	0,51	0,10	0,30	0,47
Глибоцька	0,33	0,10	0,21	0,33
Горішньошеровецька	0,19	0,03	0,11	0,16
Заставнівська	0,17	0,06	0,11	0,16
Кадубовецька	0,61	0,10	0,35	0,55
Кам'янецька	0,36	0,08	0,22	0,33
Кам'янська	0,18	0,04	0,11	0,16
Карапчівська	0,33	0,07	0,20	0,30
Кельменецька	0,64	0,07	0,36	0,56
Кіцманська	0,34	0,09	0,21	0,33
Клішківецька	0,16	0,03	0,09	0,13
Конятинська	0,99	0,07	0,53	0,84
Кострижівська	0,64	0,15	0,39	0,62
Красноільська	0,24	0,03	0,13	0,20
Лівинецька	0,69	0,06	0,38	0,59
Магальська	0,01	0,02	0,01	0,01
Мамаївська	0,04	0,03	0,03	0,04
Мамалигівська	0,25	0,05	0,15	0,22
Недобоївська	0,70	0,13	0,41	0,65

Неполоковецька	0,63	0,16	0,39	0,62
Новодністровська	0,19	0,85	0,52	0,83
Новоселицька	0,37	0,10	0,24	0,37
Острицька	0,16	0,06	0,11	0,16
Петровецька	0,03	0,02	0,03	0,03
Путильська	0,72	0,06	0,39	0,62
Рукшинська	0,29	0,04	0,16	0,25
Селятинська	0,25	0,00	0,13	0,19
Сокирянська	0,53	0,06	0,30	0,47
Ставчанська	0,54	0,09	0,32	0,50
Сторожинецька	0,19	0,04	0,11	0,17
Сучевенська	0,16	0,03	0,09	0,13
Тарашанська	0,47	0,08	0,27	0,42
Тереблеченська	0,23	0,05	0,14	0,21
Топорівська	0,08	0,03	0,05	0,07
Усть-Путильська	0,98	0,06	0,52	0,82
Хотинська	0,30	0,07	0,19	0,28
Чагорська	0,00	0,04	0,02	0,01
Чернівецька	0,25	1,00	0,63	1,00
Чудейська	0,01	0,02	0,01	0,00
Юрковецька	0,22	0,03	0,12	0,18

*Розраховано автором.

Надавачі соціальних послуг територіальних громад Чернівецької області*

Територіальні громади	Кількість надавачів соціальних послуг, од.			
	Координаційні центри підтримки цивільного населення	Надавачі соціальних послуг комунальної власності	Недержавні надавачі соціальних послуг	Волонтерські організації
Банилівська	1	—	—	—
Берегометська	1	1	—	—
Боянська	1	—	—	—
Брусницька	1	3	—	—
Ванчиковецька	1	1	—	—
Вашківецька	1	—	—	—
Вашковецька	1	—	—	—
Великокучурівська	1	1	1	—
Веренчанська	1	1	—	—
Вижницька	1	1	1	—
Вікнянська	1	1	—	—
Волоківська	1	—	—	—
Герцаївська	1	1	—	—
Глибоцька	1	1	—	—
Горішньошпоровецька	1	1	—	—
Заставнівська	1	1	—	1
Кадубовецька	1	1	—	—
Кам'янецька	1	1	—	—
Кам'янська	1	—	—	—
Карапчівська	1	—	—	—
Кельменецька	1	2	—	—
Кіцманська	1	1	1	1
Клішківецька	1	1	—	—
Конятинська	1	1	—	1
Кострижівська	1	—	—	—
Красноїльська	1	1	—	—
Лівинецька	1	—	—	—
Магальська	1	1	—	—
Мамаївська	1	1	—	—
Мамалигівська	1	1	—	—

Недобоївська	1	1	—	1
Неполоковецька	1	1	—	—
Новодністровська	1	1	—	—
Новоселицька	1	2	1	1
Острицька	1	1	—	—
Петровецька	1	—	—	—
Путильська	1	1	—	—
Рукшинська	1	—	—	—
Селятинська	1	1	—	—
Сокирянська	1	1	—	—
Ставчанська	1	1	—	—
Сторожинецька	1	1	—	—
Сучевенська	1	1	—	—
Тарашанська	1	1	—	—
Тереблеченська	1	—	—	—
Топорівська	1	1	—	—
Усть-Путильська	1	—	—	—
Хотинська	1	2	—	9
Чагорська	1	—	—	—
Чернівецька	1	4	10	—
Чудейська	1	—	—	—
Юрковецька	1	1	—	—

*Складено за даними Департаменту соціального захисту населення Чернівецької обласної військової адміністрації.

**Коефіцієнти локалізації надавачів соціальних послуг територіальних
громад Чернівецької області***

Територіальні громади	Коефіцієнти локалізації				
	Координаційні центри підтримки цивільного населення	Надавачі соціальних послуг комунальної власності	Недержавні надавачі соціальних послуг	Волонтерські організації	ІК ₁
Банилівська	2,34	—	—	—	0,59
Берегометська	0,94	1,08	—	—	0,51
Боянська	2,69	—	—	—	0,67
Брусницька	1,86	6,46	—	—	2,08
Ванчиковецька	1,20	1,39	—	—	0,65
Вашківецька	1,40	—	—	—	0,35
Вашковецька	3,68	—	—	—	0,92
Великокучурівська	1,24	1,43	4,60	—	1,82
Веренчанська	2,14	2,47	—	—	1,15
Вижницька	1,03	1,19	3,81	—	1,51
Вікнянська	2,94	3,40	—	—	1,58
Волоківська	2,47	—	—	—	0,62
Герцаївська	0,96	1,11	—	—	0,52
Глибоцька	0,89	1,03	—	—	0,48
Горішньошеровецька	2,98	3,44	—	—	1,61
Заставнівська	1,85	2,14	—	6,87	2,72
Кадубовецька	2,19	2,53	—	—	1,18
Кам'янецька	1,71	1,97	—	—	0,92
Кам'янська	1,55	—	—	—	0,39
Карапчівська	3,88	—	—	—	0,97
Кельменецька	0,54	1,24	—	—	0,45
Кіцманська	0,83	0,96	3,09	3,09	1,99
Клішківецька	1,15	1,33	—	—	0,62
Конятинська	3,60	4,16	—	13,36	5,28
Кострижівська	4,03	—	—	—	1,01
Красноільська	1,54	1,78	—	—	0,83
Лівинецька	2,58	—	—	—	0,65
Магальська	1,82	2,10	—	—	0,98

Мамаївська	0,87	1,00	–	–	0,47
Мамалигівська	1,45	1,68	–	–	0,78
Недобоївська	1,39	1,60	–	5,15	2,03
Неполоковецька	2,32	2,68	–	–	1,25
Новодністровська	1,63	1,88	–	–	0,88
Новоселицька	0,61	1,41	2,27	2,27	1,64
Острицька	1,28	1,48	–	–	0,69
Петровецька	2,12	–	–	–	0,53
Путильська	1,53	1,76	–	–	0,82
Рукшинська	2,65	–	–	–	0,66
Селятинська	3,66	4,23	–	–	1,97
Сокирянська	0,47	0,55	–	–	0,25
Ставчанська	2,76	3,19	–	–	1,49
Сторожинецька	0,41	0,47	–	–	0,22
Сучевенська	2,18	2,52	–	–	1,18
Тарашанська	2,27	2,62	–	–	1,22
Тереблеченська	2,73	–	–	–	0,68
Топорівська	1,49	1,72	–	–	0,80
Усть-Путильська	3,16	–	–	–	0,79
Хотинська	0,95	2,19	–	31,75	8,72
Чагорська	1,70	–	–	–	0,42
Чернівецька	0,06	0,29	2,37	–	0,68
Чудейська	1,20	–	–	–	0,30
Юрковецька	1,65	1,90	–	–	0,89

*Розраховано автором.

**Коефіцієнти територіальної концентрації надавачів соціальних послуг
територіальних громад Чернівецької області***

Територіальні громади	Коефіцієнти територіальної концентрації				
	Координаційні центри підтримки цивільного населення	Надавачі соціальних послуг комунальної власності	Недержавні надавачі соціальних послуг	Волонтерські організації	ІК _{тс}
Банилівська	1,92	—	—	—	0,48
Берегометська	0,32	0,37	—	—	0,17
Боянська	2,44	—	—	—	0,61
Брусницька	1,59	5,50	—	—	1,77
Ванчиковецька	0,91	1,05	—	—	0,49
Вашківецька	1,07	—	—	—	0,27
Вашковецька	2,65	—	—	—	0,66
Великокучурівська	1,59	1,83	5,90	—	2,33
Веренчанська	1,50	1,74	—	—	0,81
Вижницька	0,85	0,98	3,15	—	1,25
Вікнянська	1,58	1,82	—	—	0,85
Волоківська	2,56	—	—	—	0,64
Герцаївська	0,81	0,94	—	—	0,44
Глибоцька	1,11	1,28	—	—	0,60
Горішньощеровецька	1,81	2,09	—	—	0,97
Заставнівська	2,05	2,37	—	7,63	3,01
Кадубовецька	1,64	1,90	—	—	0,89
Кам'янецька	1,52	1,76	—	—	0,82
Кам'янська	1,29	—	—	—	0,32
Карапчівська	3,41	—	—	—	0,85
Кельменецька	0,29	0,67	—	—	0,24
Кіцманська	0,86	1,00	3,21	3,21	2,07
Клішківецька	0,73	0,85	—	—	0,40
Конятинська	1,28	1,47	—	4,74	1,87
Кострижівська	4,17	—	—	—	1,04
Красноільська	0,81	0,94	—	—	0,44
Лівинецька	1,20	—	—	—	0,30
Магальська	1,85	2,14	—	—	1,00

Мамаївська	1,00	1,16	–	–	0,54
Мамалигівська	1,08	1,24	–	–	0,58
Недобоївська	1,20	1,39	–	4,47	1,76
Неполоковецька	2,69	3,11	–	–	1,45
Новодністровська	21,93	25,34	–	–	11,82
Новоселицька	0,71	1,63	2,62	2,62	1,89
Острицька	1,57	1,82	–	–	0,85
Петровецька	1,91	–	–	–	0,48
Путильська	0,67	0,78	–	–	0,36
Рукшинська	1,43	–	–	–	0,36
Селятинська	0,42	0,49	–	–	0,23
Сокирянська	0,26	0,30	–	–	0,14
Ставчанська	2,07	2,39	–	–	1,11
Сторожинецька	0,30	0,35	–	–	0,16
Сучевенська	1,46	1,68	–	–	0,78
Тарашанська	1,70	1,96	–	–	0,92
Тереблеченська	2,08	–	–	–	0,52
Топорівська	1,26	1,45	–	–	0,68
Усть-Путильська	0,99	–	–	–	0,25
Хотинська	0,85	1,97	–	28,52	7,84
Чагорська	3,10	–	–	–	0,78
Чернівецька	0,86	3,99	32,06	–	9,23
Чудейська	1,05	–	–	–	0,26
Юрковецька	0,94	1,09	–	–	0,51

*Розраховано автором.

Нормалізовані показники рівня розвитку інфраструктури соціального захисту територіальних громад Чернівецької області*

Територіальні громади	Інтегральні коефіцієнти локалізації (норм)	Інтегральні коефіцієнти територіальної концентрації (норм)	Середнє	Середнє (норм)
Банилівська	0,04	0,03	0,04	0,04
Берегометська	0,03	0,00	0,02	0,02
Боянська	0,05	0,04	0,05	0,06
Брусницька	0,22	0,14	0,18	0,22
Ванчиковецька	0,05	0,03	0,04	0,05
Вашківецька	0,02	0,01	0,01	0,01
Вашковецька	0,08	0,04	0,06	0,08
Великокучурівська	0,19	0,19	0,19	0,23
Веренчанська	0,11	0,06	0,08	0,10
Вижницька	0,15	0,09	0,12	0,15
Вікнянська	0,16	0,06	0,11	0,13
Волоківська	0,05	0,04	0,04	0,05
Герцаївська	0,03	0,03	0,03	0,04
Глибоцька	0,03	0,04	0,04	0,04
Горішньошеровецька	0,16	0,07	0,12	0,14
Заставнівська	0,29	0,25	0,27	0,32
Кадубовецька	0,11	0,06	0,09	0,11
Кам'янецька	0,08	0,06	0,07	0,08
Кам'янська	0,02	0,02	0,02	0,02
Карапчівська	0,09	0,06	0,07	0,09
Кельменецька	0,03	0,01	0,02	0,02
Кіцманська	0,21	0,17	0,19	0,22
Клішківецька	0,05	0,02	0,03	0,04
Конятинська	0,60	0,15	0,37	0,45
Кострижівська	0,09	0,08	0,09	0,10
Красноільська	0,07	0,03	0,05	0,06
Лівинецька	0,05	0,01	0,03	0,04
Магальська	0,09	0,07	0,08	0,10
Мамаївська	0,03	0,03	0,03	0,04
Мамалигівська	0,07	0,04	0,05	0,06
Недобоївська	0,21	0,14	0,18	0,21

Неполоковецька	0,12	0,11	0,12	0,14
Новодністровська	0,08	1,00	0,54	0,65
Новоселицька	0,17	0,15	0,16	0,19
Острицька	0,06	0,06	0,06	0,07
Петровецька	0,04	0,03	0,03	0,04
Путильська	0,07	0,02	0,05	0,05
Рукшинська	0,05	0,02	0,04	0,04
Селятинська	0,21	0,01	0,11	0,13
Сокирянська	0,00	0,00	0,00	0,00
Ставчанська	0,15	0,08	0,12	0,14
Сторожинецька	0,00	0,00	0,00	0,00
Сучевенська	0,11	0,06	0,08	0,10
Тарашанська	0,12	0,07	0,09	0,11
Тереблеченська	0,05	0,03	0,04	0,05
Топорівська	0,07	0,05	0,06	0,07
Усть-Путильська	0,07	0,01	0,04	0,04
Хотинська	1,00	0,66	0,83	1,00
Чагорська	0,02	0,05	0,04	0,05
Чернівецька	0,05	0,78	0,42	0,50
Чудейська	0,01	0,01	0,01	0,01
Юрковецька	0,08	0,03	0,06	0,07

*Розраховано автором.

**Базові показники рівня забезпеченості дорожньою мережею
адміністративно-територіальних одиниць Чернівецької області***

Адміністративно-територіальні одиниці	Довжина доріг, км	Щільність доріг, км/км ²	Забезпеченість населення мережею доріг, км/1000 осіб	Коефіцієнт Енгеля	Коефіцієнт Гольца
Чернівецька область	21846,71	2,70	24,37	8,11	11,89
Райони:					
Вижницький	3867,19	2,06	42,80	9,39	9,15
Дністровський	5089,02	2,40	32,95	8,89	10,68
Чернівецький	12890,51	3,15	19,78	7,89	13,73
Територіальні громади:					
Банилівська	211,29	2,60	28,72	8,64	11,72
Берегометська	885,77	1,80	48,17	9,31	11,08
Боянська	217,58	3,41	33,91	10,75	13,61
Брусницька	395,99	4,04	42,77	13,14	12,64
Ванчикувська	421,06	2,47	29,37	8,51	10,19
Вашківська	323,32	2,21	26,25	7,62	10,11
Вашківська	103,77	1,77	22,17	6,26	6,77
Великокучурівська	341,55	3,48	24,55	9,24	15,42
Веренчанська	359,56	3,47	44,56	12,44	13,35
Вижницька	559,65	3,05	33,32	10,08	13,06
Вікнянська	345,02	3,49	58,83	14,33	12,27
Волоківська	228,29	3,75	32,72	11,08	14,63
Герцаївська	554,67	2,89	30,86	9,44	11,55
Глибоцька	350,44	2,49	18,18	6,73	9,85
Горішньощеровецька	279,71	3,25	48,36	12,53	15,07
Заставнівська	277,43	3,66	29,78	10,44	18,40
Кадубовецька	335,20	3,54	42,59	12,28	14,06
Кам'янецька	250,11	2,44	24,76	7,78	12,36
Кам'янська	338,15	2,80	30,46	9,24	11,64
Карапчівська	99,44	2,18	22,40	6,98	10,40
Кельменецька	912,66	1,69	28,47	6,93	7,70
Кіцманська	614,39	3,41	29,64	10,06	13,80
Клішківська	1004,66	4,73	67,20	17,83	19,90
Конятинська	202,81	1,66	42,32	8,39	5,81
Кострижівська	128,13	3,44	29,93	10,14	9,38
Красноільська	448,70	2,34	39,99	9,68	22,93
Лівинецька	253,16	1,96	37,90	8,61	8,41
Магальська	349,62	4,16	36,81	12,37	17,05
Мамаївська	588,59	3,79	29,53	10,57	13,63
Мамалигівська	411,61	2,84	34,70	9,93	12,10
Недобоївська	353,18	2,73	28,40	8,80	11,73

Неполоковецька	181,85	3,14	24,42	8,76	9,76
Новодністровська	47,48	6,69	4,48	5,48	17,82
Новоселицька	646,21	2,93	22,91	8,19	11,63
Острицька	325,54	3,28	24,20	8,92	10,34
Петровецька	163,45	2,00	20,09	6,34	10,45
Путильська	429,93	1,86	38,08	8,41	6,66
Рукшинська	248,74	2,29	38,24	9,35	9,74
Селятинська	581,32	1,58	123,45	13,97	9,59
Сокирянська	1289,81	2,13	35,32	8,67	10,47
Ставчанська	277,52	3,68	44,40	12,78	14,29
Сторожинецька	1283,34	2,47	30,44	8,66	13,64
Сучевенська	192,92	1,80	24,40	6,64	7,62
Тарашанська	223,50	2,44	29,44	8,47	10,44
Тереблеченська	181,76	2,43	28,80	8,37	9,40
Топорівська	385,10	3,11	33,18	10,16	17,30
Усть-Путильська	277,12	1,77	50,84	9,48	6,14
Хотинська	463,95	2,54	25,55	8,06	10,35
Чагорська	243,27	4,85	23,95	10,77	17,17
Чернівецька	1412,11	7,83	5,22	6,39	60,70
Чудейська	382,87	2,59	26,55	8,30	14,09
Юрковецька	463,42	2,80	44,25	11,14	12,74

*Розраховано автором. Довжину доріг обчислено за допомогою інструментів QGIS на основі даних з OpenStreetMap.

Точкові транспортні об'єкти територіальних громад Чернівецької області*

Територіальні громади	Кількість об'єктів, од.			
	Автостанції	Залізничні станції	Аеропорти	Автозаправні станції
Банилівська	—	—	—	—
Берегометська	—	1	—	3
Боянська	—	—	—	2
Брусницька	—	—	—	1
Ванчиковецька	—	—	—	1
Вашківецька	1	1	—	4
Вашковецька	—	1	—	—
Великокучурівська	—	1	—	2
Веренчанська	—	1	—	1
Вижницька	1	2	—	4
Вікнянська	—	1	—	2
Волоківська	—	—	—	3
Герцаївська	1	—	—	3
Глибоцька	—	2	—	4
Горішньоперовецька	—	—	—	—
Заставнівська	1	1	—	3
Кадубовецька	—	—	—	1
Кам'янецька	—	—	—	1
Кам'янська	—	—	—	5
Карапчівська	—	1	—	—
Кельменецька	1	2	—	6
Кіцманська	1	1	—	5
Клішківецька	—	—	—	3
Конятинська	—	—	—	—
Кострижівська	—	2	—	—
Красноїльська	—	—	—	—
Лівинецька	—	—	—	1
Магальська	—	—	—	9
Мамаївська	—	1	—	7
Мамалигівська	—	1	—	2
Недобойська	—	—	—	3
Неполоковецька	—	1	—	3
Новодністровська	—	—	—	5
Новоселицька	—	1	—	9
Острицька	—	—	—	2

Петровецька	—	—	—	1
Путильська	1	—	—	3
Рукшинська	—	—	—	2
Селятинська	—	—	—	2
Сокирянська	1	2	—	3
Ставчанська	—	—	—	1
Сторожинецька	1	1	—	8
Сучевенська	—	—	—	—
Тарашанська	—	—	—	4
Тереблеченська	—	—	—	7
Топорівська	—	—	—	3
Усть-Путильська	—	—	—	3
Хотинська	1	—	—	6
Чагорська	—	—	—	3
Чернівецька	4	4	1	50
Чудейська	—	1	—	4
Юрковецька	—	—	—	1

* Дані взято з паспортів територіальних громад Чернівецької області.

**Коефіцієнти локалізації точкових транспортних об'єктів територіальних
громад Чернівецької області***

Територіальні громади	Коефіцієнти локалізації				
	Автостанції	Залізничні станції	Аеропорти	Автозаправні станції	ІКІ
Банилівська	—	—	—	—	—
Берегометська	—	1,68	—	0,75	0,61
Боянська	—	—	—	1,43	0,36
Брусницька	—	—	—	0,49	0,12
Ванчиковецька	—	—	—	0,32	0,08
Вашківецька	5,20	2,51	—	1,49	2,30
Вашковецька	—	6,61	—	—	1,65
Великокучурівська	—	2,22	—	0,66	0,72
Веренчанська	—	3,83	—	0,57	1,10
Вижницька	3,81	3,68	—	1,09	2,15
Вікнянська	—	5,27	—	1,56	1,71
Волоківська	—	—	—	1,97	0,49
Герцаївська	3,56	—	—	0,76	1,08
Глибоцька	—	3,21	—	0,95	1,04
Горішньошеровецька	—	—	—	—	—
Заставнівська	6,87	3,32	—	1,47	2,92
Кадубовецька	—	—	—	0,58	0,15
Кам'янецька	—	—	—	0,45	0,11
Кам'янська	—	—	—	2,06	0,52
Карапчівська	—	6,96	—	—	1,74
Кельменецька	2,00	1,93	—	0,86	1,20
Кіцманська	3,09	1,49	—	1,10	1,42
Клішківецька	—	—	—	0,92	0,23
Конятинська	—	—	—	—	—
Кострижівська	—	14,44	—	—	3,61
Красноїльська	—	—	—	—	—
Лівинецька	—	—	—	0,68	0,17
Магальська	—	—	—	4,33	1,08
Мамаївська	—	1,55	—	1,61	0,79
Мамалигівська	—	2,61	—	0,77	0,84
Недобоївська	—	—	—	1,10	0,28
Неполоковецька	—	4,15	—	1,84	1,50
Новодністровська	—	—	—	2,16	0,54

Новоселицька	—	1,10	—	1,46	0,64
Острицька	—	—	—	0,68	0,17
Петровецька	—	—	—	0,56	0,14
Путильська	5,67	—	—	1,22	1,72
Рукшинська	—	—	—	1,41	0,35
Селятинська	—	—	—	1,94	0,49
Сокирянська	1,75	1,69	—	0,38	0,96
Ставчанська	—	—	—	0,73	0,18
Сторожинецька	1,52	0,73	—	0,87	0,78
Сучевенська	—	—	—	—	—
Тарашанська	—	—	—	2,41	0,60
Тереблеченська	—	—	—	5,07	1,27
Топорівська	—	—	—	1,18	0,30
Усть-Путильська	—	—	—	2,52	0,63
Хотинська	3,53	—	—	1,51	1,26
Чагорська	—	—	—	1,35	0,34
Чернівецька	0,95	0,46	3,31	0,85	1,39
Чудейська	—	2,14	—	1,27	0,85
Юрковецька	—	—	—	0,44	0,11

*Розраховано автором.

**Коефіцієнти територіальної концентрації точкових транспортних об'єктів
територіальних громад Чернівецької області***

Територіальні громади	Коефіцієнти територіальної концентрації				
	Автостанції	Залізничні станції	Аеропорти	Автозаправні станції	ІК _{тс}
Банилівська	—	—	—	—	—
Берегометська	—	0,57	—	0,25	0,20
Боянська	—	—	—	1,29	0,32
Брусницька	—	—	—	0,42	0,11
Ванчиковецька	—	—	—	0,24	0,06
Вашківецька	3,96	1,91	—	1,13	1,75
Вашковецька	—	4,76	—	—	1,19
Великокучурівська	—	2,85	—	0,84	0,92
Веренчанська	—	2,70	—	0,40	0,77
Вижницька	3,15	3,04	—	0,90	1,77
Вікнянська	—	2,83	—	0,84	0,92
Волоківська	—	—	—	2,04	0,51
Герцаївська	3,01	—	—	0,65	0,91
Глибоцька	—	3,97	—	1,18	1,29
Горішньощеровецька	—	—	—	—	—
Заставнівська	7,63	3,68	—	1,64	3,24
Кадубовецька	—	—	—	0,44	0,11
Кам'янецька	—	—	—	0,40	0,10
Кам'янська	—	—	—	1,71	0,43
Карапчівська	—	6,11	—	—	1,53
Кельменецька	1,07	1,03	—	0,46	0,64
Кіцманська	3,21	1,55	—	1,15	1,48
Клішківецька	—	—	—	0,58	0,15
Конятинська	—	—	—	—	—
Кострижівська	—	14,97	—	—	3,74
Красноїльська	—	—	—	—	—
Лівинецька	—	—	—	0,32	0,08
Магальська	—	—	—	4,42	1,11
Мамаївська	—	1,80	—	1,86	0,91
Мамалигівська	—	1,93	—	0,57	0,63
Недобоївська	—	—	—	0,96	0,24
Неполоковецька	—	4,82	—	2,14	1,74
Новодністровська	—	—	—	29,09	7,27

Новоселицька	—	1,27	—	1,68	0,74
Острицька	—	—	—	0,83	0,21
Петровецька	—	—	—	0,51	0,13
Путильська	2,50	—	—	0,54	0,76
Рукшинська	—	—	—	0,76	0,19
Селятинська	—	—	—	0,22	0,06
Сокирянська	0,95	0,92	—	0,20	0,52
Ставчанська	—	—	—	0,55	0,14
Сторожинецька	1,11	0,54	—	0,64	0,57
Сучевенська	—	—	—	—	—
Тарашанська	—	—	—	1,80	0,45
Тереблеченська	—	—	—	3,87	0,97
Топорівська	—	—	—	1,00	0,25
Усть-Путильська	—	—	—	0,79	0,20
Хотинська	3,17	—	—	1,36	1,13
Чагорська	—	—	—	2,47	0,62
Чернівецька	12,82	6,19	44,88	11,45	18,84
Чудейська	—	1,89	—	1,12	0,75
Юрковецька	—	—	—	0,25	0,06

*Розраховано автором.

**Нормалізовані показники рівня розвитку транспортної інфраструктури
територіальних громад Чернівецької області***

Територіальні громади	Щільність доріг (норм)	Забезпеченість населення мережею доріг (норм)	Коефіцієнт Енгеля (норм)	Коефіцієнт Гольца (норм)	Інтегральні коефіцієнти локалізації точкових транспортних об'єктів (норм)	Інтегральні коефіцієнти територіальної концентрації точкових транспортних об'єктів (норм)	Середнє	Середнє (норм)
Банилівська	0,16	0,20	0,26	0,11	0,00	0,00	0,12	0,13
Берегометська	0,04	0,37	0,31	0,10	0,17	0,01	0,16	0,21
Боянська	0,29	0,25	0,43	0,14	0,10	0,02	0,20	0,29
Брусницька	0,39	0,32	0,62	0,12	0,03	0,01	0,25	0,37
Ванчиковецька	0,14	0,21	0,25	0,08	0,02	0,00	0,12	0,12
Вашківецька	0,10	0,18	0,17	0,08	0,64	0,09	0,21	0,30
Вашковецька	0,03	0,15	0,06	0,02	0,46	0,06	0,13	0,14
Великокучурівська	0,30	0,17	0,31	0,18	0,20	0,05	0,20	0,28
Веренчанська	0,30	0,34	0,56	0,14	0,30	0,04	0,28	0,43
Вижницька	0,24	0,24	0,37	0,13	0,59	0,09	0,28	0,43
Вікнянська	0,31	0,46	0,72	0,12	0,47	0,05	0,35	0,57
Волоківська	0,35	0,24	0,45	0,16	0,14	0,03	0,23	0,33
Герцаївська	0,21	0,22	0,32	0,10	0,30	0,05	0,20	0,28
Глибоцька	0,15	0,12	0,10	0,07	0,29	0,07	0,13	0,15
Горішньошеровецька	0,27	0,37	0,57	0,17	0,00	0,00	0,23	0,33
Заставнівська	0,33	0,21	0,40	0,23	0,81	0,17	0,36	0,58
Кадубовецька	0,31	0,32	0,55	0,15	0,04	0,01	0,23	0,34
Кам'янецька	0,14	0,17	0,19	0,12	0,03	0,01	0,11	0,10
Кам'янська	0,20	0,22	0,30	0,11	0,14	0,02	0,17	0,21
Карапчівська	0,10	0,15	0,12	0,08	0,48	0,08	0,17	0,22
Кельменецька	0,02	0,20	0,12	0,03	0,33	0,03	0,12	0,13

Кіцманська	0,29	0,21	0,37	0,15	0,39	0,08	0,25	0,37
Клішківська	0,50	0,53	1,00	0,26	0,06	0,01	0,39	0,65
Конятинська	0,01	0,32	0,24	0,00	0,00	0,00	0,09	0,08
Кострижівська	0,30	0,21	0,38	0,07	1,00	0,20	0,36	0,58
Красноїльська	0,12	0,30	0,34	0,31	0,00	0,00	0,18	0,24
Лівинецька	0,06	0,28	0,25	0,05	0,05	0,00	0,12	0,12
Магальська	0,41	0,27	0,56	0,20	0,30	0,06	0,30	0,47
Мамаївська	0,35	0,21	0,41	0,14	0,22	0,05	0,23	0,34
Мамалигівська	0,20	0,25	0,36	0,11	0,23	0,03	0,20	0,28
Недобоївська	0,18	0,20	0,27	0,11	0,08	0,01	0,14	0,17
Неполоківська	0,25	0,17	0,27	0,07	0,42	0,09	0,21	0,30
Новодністрівська	0,82	0,00	0,00	0,22	0,15	0,39	0,26	0,40
Новоселицька	0,22	0,15	0,22	0,11	0,18	0,04	0,15	0,19
Острицька	0,27	0,17	0,28	0,08	0,05	0,01	0,14	0,17
Петровецька	0,07	0,13	0,07	0,08	0,04	0,01	0,07	0,02
Путильська	0,04	0,28	0,24	0,02	0,48	0,04	0,18	0,24
Рукшинська	0,11	0,28	0,31	0,07	0,10	0,01	0,15	0,18
Селятинська	0,00	1,00	0,69	0,07	0,13	0,00	0,32	0,50
Сокирянська	0,09	0,26	0,26	0,09	0,26	0,03	0,16	0,21
Ставчанська	0,34	0,34	0,59	0,15	0,05	0,01	0,25	0,37
Сторожинецька	0,14	0,22	0,26	0,14	0,22	0,03	0,17	0,22
Сучевенська	0,04	0,17	0,09	0,03	0,00	0,00	0,06	0,00
Тарашанська	0,14	0,21	0,24	0,08	0,17	0,02	0,14	0,17
Тереблеченська	0,14	0,20	0,23	0,07	0,35	0,05	0,17	0,23
Топорівська	0,24	0,24	0,38	0,21	0,08	0,01	0,19	0,27
Усть-Путильська	0,03	0,39	0,32	0,01	0,17	0,01	0,16	0,19
Хотинська	0,15	0,18	0,21	0,08	0,35	0,06	0,17	0,22
Чагорська	0,52	0,16	0,43	0,21	0,09	0,03	0,24	0,36
Чернівецька	1,00	0,01	0,07	1,00	0,39	1,00	0,58	1,00
Чудейська	0,16	0,19	0,23	0,15	0,24	0,04	0,17	0,21
Юрковецька	0,20	0,33	0,46	0,13	0,03	0,00	0,19	0,26

*Розраховано автором.

Мережа об'єктів Нової пошти територіальних громад Чернівецької області*

Територіальні громади	Кількість об'єктів, од.				Забезпеченість населення об'єктами Нової пошти (на 1000 осіб)
	Поштові відділення	Вантажні відділення	Поштомати	Пункти приймання-видачі	
Банилівська	—	1	3	3	9,51
Берегометська	—	2	13	10	13,60
Боянська	—	1	5	2	12,47
Брусницька	1	—	2	6	9,72
Ванчиковецька	—	1	4	7	8,37
Вашківецька	—	1	2	7	8,12
Вашковецька	—	—	2	4	12,82
Великокучурівська	—	1	8	2	7,91
Веренчанська	—	1	2	3	7,44
Вижницька	—	3	14	9	15,48
Вікнянська	—	—	—	4	6,82
Волоківська	—	—	2	5	10,03
Герцаївська	—	1	3	10	7,79
Глибоцька	2	1	10	8	10,90
Горішньошеровецька	—	—	2	4	10,37
Заставнівська	—	1	8	2	11,81
Кадубовецька	—	1	3	6	12,71
Кам'янецька	1	—	2	3	5,94
Кам'янська	1	—	2	6	8,11
Карапчівська	—	—	—	3	6,76
Кельменецька	1	1	13	23	11,85
Кіцманська	2	1	11	9	11,10
Клішківецька	—	1	9	4	9,36
Конятинська	—	—	—	4	8,35
Кострижівська	—	—	2	3	11,68
Красноїльська	—	—	2	4	5,35
Лівинецька	—	—	—	6	8,98
Магальська	—	—	6	8	14,74
Мамаївська	1	2	10	9	11,04

Мамалигівська	—	1	6	7	11,80
Недобойська	—	1	4	6	8,84
Неполоковецька	1	—	3	5	12,09
Новодністровська	1	1	13	2	16,05
Новоселицька	1	2	16	18	13,12
Острицька	1	—	4	7	8,92
Петровецька	—	—	1	5	7,38
Путильська	—	1	4	3	7,09
Рукшинська	—	—	1	5	9,22
Селятинська	—	—	—	4	8,49
Сокирянська	—	2	8	19	7,94
Ставчанська	—	—	—	5	8,00
Сторожинецька	2	1	16	18	8,78
Сучевенська	—	—	1	6	8,86
Тарашанська	—	—	1	6	9,22
Тереблеченська	—	—	2	6	12,68
Топорівська	—	1	4	4	7,75
Усть-Путильська	—	2	2	2	11,01
Хотинська	1	1	5	10	9,36
Чагорська	—	—	7	4	10,83
Чернівецька	27	6	359	8	14,78
Чудейська	—	1	3	4	5,55
Юрковецька	—	—	2	8	9,55

*Складено на основі даних, отриманих через АРІ Нової пошти.

Рейтинг територіальних громад Чернівецької області за рівнем розвитку соціальної інфраструктури та її складових*

Територіальні громади	Інфраструктура внутрішньої торгівлі та громадського харчування	Інфраструктура охорони здоров'я	Спортивна інфраструктура	Туристично-рекреаційна інфраструктура	Освітня інфраструктура	Культурно-містецька інфраструктура	Інфраструктура соціального захисту	Транспортна інфраструктура	Пересічне рейтингове місце	Загальний рейтинг
Банилівська	18	49	5	35	22	21	38	46	29,25	31
Берегометська	49	38	10	7	48	40	46	35	34,13	43
Боянська	43	9	4	5	23	51	31	21	23,38	16
Брусницька	35	2	41	31	20	7	8	11	19,38	10
Ванчиковецька	11	32	27	42	36	24	35	47	31,75	39
Вашківецька	28	14	7	28	6	18	49	19	21,13	14
Вашковецька	24	52	45	48	45	44	25	44	40,88	50
Великокучурівська	40	11	33	14	39	35	6	23	25,13	22
Веренчанська	48	39	51	52	18	22	21	8	32,38	40
Вижницька	14	3	3	1	3	2	11	9	5,75	3
Вікнянська	50	5	22	11	13	3	15	5	15,50	5

Волоківська	31	15	31	10	21	45	33	18	25,50	24
Герцаївська	29	12	8	27	5	16	45	22	20,50	13
Глибоцька	13	19	11	29	7	25	40	43	23,38	17
Горішньошеровецька	33	34	19	40	17	41	12	17	26,63	26
Заставнівська	30	13	35	30	9	37	5	3	20,25	12
Кадубовецька	38	25	25	6	14	14	18	16	19,50	11
Кам'янецька	25	42	36	44	46	23	24	49	36,13	47
Кам'янська	32	20	18	20	35	39	47	34	30,63	35
Карапчівська	36	29	48	49	42	27	23	31	35,63	46
Кельменецька	15	27	40	17	33	13	48	45	29,75	32
Кіцманська	17	8	26	22	4	26	7	12	15,25	4
Клішківська	42	23	28	43	31	43	41	2	31,63	37
Конятинська	27	35	6	19	49	4	4	50	24,25	19
Кострижівська	39	46	14	37	16	9	19	4	23,00	15
Красноільська	21	44	47	13	51	32	30	28	33,25	42
Лівинецька	5	50	16	39	40	12	43	48	31,63	38
Магальська	34	16	39	23	24	50	22	7	26,88	27
Мамаївська	44	26	30	18	26	47	44	15	31,25	36
Мамалигівська	41	10	42	46	37	30	29	24	32,38	41
Недобоївська	26	28	15	38	27	8	9	42	24,13	18
Неполоковецька	4	37	17	3	28	10	13	20	16,50	7
Новодністровська	1	1	1	12	2	5	2	10	4,25	2
Новоселицька	12	22	12	25	10	20	10	38	18,63	9
Острицька	23	24	38	34	19	38	26	41	30,38	34
Петровецька	37	47	37	45	47	48	42	51	44,25	52
Путильська	2	21	46	21	43	11	32	27	25,38	23
Рукшинська	52	33	13	36	32	29	39	39	34,13	44
Селятинська	20	40	52	24	52	33	16	6	30,38	33
Сокирянська	19	30	32	16	29	17	51	36	28,75	28

Ставчанська	47	48	21	41	12	15	14	13	26,38	25
Сторожинецька	16	36	29	15	15	36	52	32	28,88	30
Сучевенська	51	41	49	50	44	42	20	52	43,63	51
Тарашанська	3	45	34	8	34	19	17	40	25,00	21
Тереблеченська	10	51	43	47	30	31	34	29	34,38	45
Топорівська	45	43	44	33	41	46	27	25	38,00	49
Усть-Путильська	7	31	24	4	50	6	37	37	24,50	20
Хотинська	8	6	20	26	11	28	1	30	16,25	6
Чагорська	22	7	2	9	8	49	36	14	18,38	8
Чернівецька	6	4	9	2	1	1	3	1	3,38	1
Чудейська	9	18	50	51	38	52	50	33	37,63	48
Юрковецька	46	17	23	32	25	34	28	26	28,88	29

*Розраховано автором.

Видатки бюджетів територіальних громад Чернівецької області у 2025 році*

Територіальні громади	Обсяг видатків, млн грн	Видатки на одного жителя, тис. грн/особу	Структура видатків, %								
			Загальнодержавні функції	Громадський порядок, безпека та судова влада	Економічна діяльність	Охорона навколишнього природного середовища	Житлово-комунальне господарство	Охорона здоров'я	Духовний та фізичний розвиток	Освіта	Соціальний захист та соціальне забезпечення
Банилівська	82,77	11,25	13,45	1,90	0,16	–	0,23	–	1,38	81,33	1,56
Берегометська	243,76	13,26	12,78	2,57	3,15	0,04	2,15	1,14	2,79	69,26	6,13
Боянська	76,99	12,00	21,71	0,70	0,60	–	1,77	1,05	1,43	72,70	0,04
Брусницька	95,22	10,28	17,26	1,10	0,54	0,31	1,91	0,79	2,01	73,92	2,16
Ванчиковецька	124,87	8,71	21,07	0,97	1,73	–	3,39	0,43	0,99	69,55	1,87
Вашківецька	148,40	12,05	13,59	0,18	1,54	0,06	2,28	3,40	1,99	66,37	10,59
Вашковецька	49,67	10,61	15,78	0,41	0,26	–	0,97	–	2,06	79,71	0,81
Великокучурівська	184,34	13,25	18,16	1,20	1,15	–	6,11	0,33	2,77	62,08	8,19
Веренчанська	88,65	10,99	23,15	0,11	0,02	0,15	2,48	4,13	2,99	62,63	4,33
Вижницька	271,75	16,18	15,17	1,10	1,57	0,05	2,84	2,17	3,85	62,23	11,01
Вікнянська	105,18	17,93	24,75	0,91	5,89	0,03	21,09	1,51	1,90	35,49	8,43
Волоківська	80,73	11,57	23,18	1,85	2,12	–	2,65	1,14	2,60	59,77	6,69
Герцаївська	187,81	10,45	10,99	0,55	0,68	0,06	1,17	3,26	1,95	79,34	2,00
Глибоцька	250,82	13,02	13,19	0,43	1,62	0,09	6,15	5,23	3,80	66,26	3,23
Горішньошеровецька	71,94	12,44	25,56	0,08	2,93	0,39	0,86	0,48	0,94	66,01	2,74
Заставнівська	108,40	11,64	17,26	–	0,18	0,01	8,94	0,53	6,13	62,88	4,06
Кадубовецька	95,41	12,12	18,47	0,09	2,11	0,06	5,78	0,57	2,50	64,29	6,13

Кам'янецька	117,33	11,62	13,72	0,79	0,29	0,47	4,88	0,77	1,41	75,45	2,21
Кам'янська	116,75	10,52	16,25	1,06	3,42	–	3,68	–	3,75	70,08	1,77
Карапчівська	44,25	9,97	14,58	1,50	–	0,05	0,25	1,59	0,24	80,42	1,37
Кельменецька	362,29	11,30	16,78	0,31	2,07	0,19	3,51	3,90	5,59	63,00	4,65
Кіцманська	246,83	11,91	14,62	0,81	0,40	0,08	4,56	5,52	4,51	64,60	4,89
Клішківська	161,15	10,78	19,68	0,64	1,05	–	0,25	1,53	0,88	74,09	1,87
Конятинська	73,65	15,37	12,44	–	0,26	0,03	1,20	0,23	1,32	82,03	2,48
Кострижівська	45,53	10,64	29,46	2,22	1,55	–	3,15	1,12	2,99	58,94	0,58
Красноільська	102,25	9,11	14,67	1,84	0,84	0,12	1,18	0,50	1,31	79,38	0,17
Лівинецька	64,97	9,73	23,78	1,67	0,48	–	2,13	–	4,77	63,23	3,93
Магальська	168,50	17,74	24,85	1,52	4,73	0,11	1,20	1,11	1,97	61,65	2,87
Мамаївська	261,94	13,14	15,09	2,80	0,29	–	9,69	0,35	2,44	61,17	8,19
Мамалигівська	111,43	9,39	22,65	1,05	0,03	0,06	2,01	1,14	1,35	66,27	5,45
Недобоївська	128,71	10,35	20,16	0,77	0,97	0,07	0,32	1,02	2,02	71,17	3,49
Неполоковецька	79,57	10,69	19,79	0,99	0,20	–	4,47	0,26	4,15	66,78	3,37
Новодністровська	208,87	19,72	19,05	1,21	12,46	0,01	13,30	4,54	5,21	40,70	3,52
Новоселицька	324,05	11,49	18,88	0,48	0,60	0,19	4,77	2,50	4,29	66,93	1,36
Острицька	135,29	10,06	16,13	0,89	0,36	0,12	0,60	0,78	2,05	78,21	0,86
Петровецька	81,01	9,96	13,04	0,78	1,14	0,02	2,15	0,44	3,20	77,94	1,29
Путильська	161,18	14,28	8,60	0,10	1,03	1,05	4,22	0,73	2,74	79,48	2,04
Рукшинська	57,61	8,86	23,93	0,17	1,49	0,05	1,42	0,66	0,43	71,44	0,42
Селятинська	84,12	17,86	14,58	0,03	0,28	0,08	0,77	0,18	2,41	79,15	2,51
Сокирянська	508,69	13,93	19,95	2,76	11,10	0,07	3,60	3,71	3,94	49,71	5,16
Ставчанська	58,55	9,37	18,66	–	0,28	0,83	0,41	0,43	1,58	75,48	2,32
Сторожинецька	537,13	12,74	10,79	0,75	2,24	0,27	5,35	3,74	2,41	69,88	4,57
Сучевенська	73,50	9,30	13,89	1,47	0,23	0,06	1,12	0,50	0,71	81,24	0,79
Тарашанська	88,85	11,70	15,30	1,97	–	0,07	1,05	0,55	1,78	77,62	1,66
Тереблеченська	91,35	14,48	26,35	1,50	2,55	1,10	1,80	0,58	1,59	63,09	1,44
Топорівська	134,38	11,58	18,54	0,97	0,62	0,11	1,95	0,80	0,48	73,70	2,82

Усть-Путильська	78,99	14,49	13,61	0,34	1,85	0,22	–	0,19	1,44	79,83	2,53
Хотинська	268,99	14,82	22,33	–	0,68	0,50	5,18	5,00	4,85	58,13	3,33
Чагорська	138,52	13,63	18,15	2,03	1,16	0,15	7,65	0,65	3,04	64,80	2,37
Чернівецька	4951,08	18,30	12,64	0,93	9,04	0,01	17,61	2,56	2,50	47,50	7,21
Чудейська	137,75	9,55	13,26	1,71	1,15	–	0,74	1,01	1,05	80,57	0,51
Юрковецька	110,94	10,59	16,99	0,85	0,25	–	2,45	8,16	2,34	66,88	2,08

*Складено на основі даних Державного веб-порталу бюджету для громадян.